

Вігун Рубин

Вігун Рубин

РОДЕ НАШ КРАСНИЙ

Книга
1

РОДЕ
НАШ
КРАСНИЙ

Відун Рувит

Роде наш красний

Художня повість

Книга перша

Редактор Р.В.Главацька
Художник В.В.Крижанівський
Дизайн та комп'ютерна
верстка І.П.Горбачука

Здано до складання 24.07.2007 р.
Підписано до друку 26.09.2007 р.
Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Arial. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 22,09
Замовлення № 122
Наклад 1000 прим.

Видавництво – друкарня «Діло»[™]
СПД Данилюк В.Г. Свідоцтво ДК № 2487 від 12.05.2006 р.
Віддруковано ФОП Главацька Р.В.
Свідоцтво ВЦ № 35 від 12.04.2006 р.
м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 92
тел.: (0432) 43-51-39, 57-65-44
E-mail: dilo2007dilo@rambler.ru
dilo@ukrpost.ua

Відун Рувит

Роде наш красний

Книга перша

*“Необхідно зрозуміти й увірувати в те,
що Русь – це ми,
стародавня Русь – також ми,
а з Божою допомогою
і прийдешня Русь – також будемо ми!”*

Юрій Миролюбов,
дослідник, публіцист, письменник,
розшифрувальник “Велесової книги”

УДК 821.161.2-1
ББК 84.4УКР6-5
Р - 83

Відун Рувит

**Р-83 Роде наш красний. – Вінниця:
Видавництво-друкарня «Діло»[™]
СПД Данилюк В.Г., 2007. – 380с.**

ISBN 978-966-2917-35-2

УДК 821.161.2-1
ББК 84.4УКР6-5

ISBN 978-966-2917-35-2

© Відун Рувит, 2007
© Крижанівський В.В., 2007

Коротке переднє слово автора

Наші Предки, які створили найпотужнішу і найцивілізованішу на Землі супердержаву Оратту ще 7-10 тисяч, а за деякими даними 20 тисяч років тому, не відали царів, князів та інших володарів. Це була духовна держава волхвів, які управляли всім державним життям не силою зброї чи нагая, а на основі глибоких знань, починаючи з явищ природи, заздалегідь передбачуючи, глибоко розуміючи та вміло використовуючи їх в повсякденному житті, і закінчуючи найтоншими нюансами внутрішнього фізичного та психічного світу людини, на які могли впливати з користю для неї та для суспільства.

Взагалі термін “держава”, який за класичним визначенням означає “апарат для гноблення”, тут взято чисто умовно, бо таких понять як “гноблення”, “уярмлення”, “наси́льство”, “примус”, “поневолення”, “рабство” та їм подібних в лексиконі населення Оратти не існувало, суспільне життя було побудоване на основі рівноправності, довіри, поваги, совісті і справедливості.

Живучи в повному єднанні з природою, оратанці, як і їхні наступники оріяни, черпали з неї силу і здоров'я повними пригорщами, і в цьому їм допомагали в першу чергу відуни, яким дарували знання (Віди) Рідні Боги. Відуни вважалися першими помічниками у волхвів, але на відміну від них були лише хранителями, розповсюджувачами та використовувачами знань в інтересах кожного окремо взятого члена суспільства, в той час як волхви дбали про здоров'я і благополуччя суспільства в цілому. Ото й вся різниця, і відуни

(відунки) при потребі, викликаній крайньою необхідністю, по мірі саморозвитку ставали волхвами (волхвинями), а волхви (волхвині) при необхідності, викликаній насущними потребами, на якийсь час заміняли відунів (відунок).

Отож часточки таємних знань (Від), які тисячоліттями передавалися волхвами та відунами з роду в рід і дійшли до нас у вигляді знахарських (зцілительських) таємниць, я, відун Рувит, прямий нащадок свого тата-відуна Яросвіта і мами-відуні Русані, дідуся-волхва Величара та бабусі-волхвині Ладуні, хочу передати й вам, мої брати і сестри по духу українському і вірі предківській правічній, внуки Дажбожі, і нехай допоможуть вам Рідні Боги опанувати ними і скористатися в повсякденному житті при виникненні такої потреби.

Дорога до щастя

** Повість **

Благословляється на день

Вже треті півні славень відспівали, змагаючись, хто заволає дужче, тумани сиві з нічліга вставали, благословлялося на день грядущий, із високості Квочка сипала жарини за виднокрай, щоб ясне Сонце запалити, Чигир-звізда йому назустріч поспішала, аби допомогти піднятися з перини, на небо вийти з темної хатини, щоб Землю освітить й благословити і все живе проміннячком зігріти – і коней, і корів, й звірят на волі, і яблуні в саду, і жито в полі, траву на луках, і дерева в лісі, горобчика,

що звив гніздечко в стрісі, цілюще зілля, й овочі на грядці, й людей, що хліб свій здобувають в праці.

– Вставай-но швидше, сину Яросвіте, вже з поля йдуть із колосками діти, четверту постать дожинають молодиці, корови повернулися з діброви, дзвенять цівки молочні об дійниці, а ти лежиш, немов торішні дрова. Вставай, бо скоро вже настане вечір, але снопів іще не їла клуня, – так жартувала матінка Ладуня, свого синка торкаючи за плечі.

Схопився Яросвіт хутчій на ноги, здивовано поглянув на матусю і засмівся щиро: “Рідні Боги, на дворі владарює ще Маруся – донька Мари, – ще чеше коси сині і свічку не спішить віддати Світлині. Але встаю, встаю, бо з рідних уст почую, що жнивна днина цілий рік годує...”.

Але хоч як спішив у поле Яросвіт, та пам’ятав ще дідів заповіт: “Перед початком денної дороги згадай, що бережуть нас Рідні Боги, тому до неба руки підведи й подяку щиро й славу їм склади”.

Цей заповіт був краплею водиці з бездонної відунської криниці, з якої щедро, не вважаючи за труд, черпав знання дідуньо Велемудр. Тож заповідь цю внучок Яросвіт запам’ятав іще з дитячих літ, хоч значення тих велемудрих слів тоді він ще не зовсім розумів, коли ж підріс, а дідуся не стало, почув пояснення з уст тата Величара:

“Ця заповідь із мудрих Від для того, аби дорога денна не була крутою, щоб день удачливий був і щасливий, щоб сили і снаги ти відчував припливи, щоб настрій гарний цього дня й навічно передавався усім стрічним й пересічним й переливалося здоров’я через край – завжди з молитви ранок починай. Тому вставай, дитино, на світанку і у кімнаті, на дворі чи ганку, на самоті, щоб

не зглядалися на тебе, обидві руки простягни до неба: правицю – навстріч Сонечку, що сходить, лівицю – до Звізди, що Землю водить, і попроси не жадібно, не скаредно, а з чистою душею – тихо й лагідно:

О, Рідні Боги, Боги Прави й Яви,
Прошу у вас здоров'я і наснаги,
Душевних сил, і мужності й відваги,
Аби я міг робити добрі справи
Для України, для її народу,

Богам на славу і на славу Роду,
Щоб міг я сили злі долати!

І правдою перемагати!

О, Рідні Боги, я прошу вас гречно:
Благословіть мене в задумці чесній,
Осяйте благодаттю день прийдешній,
Щоб люди почувалися безпечно,
Щоб усміхались сонечку ясному,
Красі раділи і одне одному!

О, Рідні Боги, в мудрості великі,
Хвала, і дяка, й слава вам навіки!

Щоранку прокажи оцю молитву тричі, лиш май у серці помисли величні і чисту й щирну віру у душі, та опускати руки не спіши – відчуй приплив енергії і сили у пальцях, кистях рук, впливай її у жили й затим незримі теплові потоки пошли туди, де чуєш біль, неспокій. Роби отак, як твій дідуньо вчили, й Боги дадуть тобі здоров'я й сили, цілющої снаги і гарну вроду – всім людям на добро й на користь Роду. Й навіть тоді, як раптом захворів, обійдешся без бабок й лікарів.

Міцно закарбував у серці дідусеву і татову науку Яросвіт й щоранку, як тільки благословлялося на світ, не лінувався звернутися до Богів Прави і Яви із словами

хвали, вдячності і слави. І дійсно, відчув невдовзі, що сам може зцілювати власні недуги. Дивувався тільки: чому дідусь помер, коли йому, Ярославові, виповнилося всього чотирнадцять літ, чому Рідні Боги не вділили йому багато років із щедрих запасів своїх. А може він не звертався до них з такими проханнями? Поділився з татом своїми міркуваннями, але той заперечив:

– Ну що ти, сину, про це Богів просити не треба, бо не для себе ми живемо, а для людей. Ми, зцілителі, а твій дідусь був великим зцілителем людських душ і тіл, тож ми є всього лиш посередниками між Богами і людьми, і це не ми зцілюємо, а Боги через нас. А що дідусь мало прожив, то це не зовсім так. Просто, він так зберігся, що виглядав молодим і в похилому віці. А помер він, доживши до 96 років. Адже ти ще цього не знаєш, що одружився він у 55-річному віці, бо перед цим 25 років служив у царському війську. Отож я з'явився на світ, коли моєму батькові, а твоєму дідусеві було вже 56 років, а ти – коли йому виповнилося 82. Але що роки, синку? Хіба наше життя вимірюється тим, скільки ми хліба та іншого харчу через себе перепустили? Вимір – це добрі справи. З цього приводу передам тобі **одну з відунських заповідей**, почуту від твого дідуся:

“Боги послали нас на землю цюю й підтримують надійно в білім світі затим, щоб ми добро творили й любов усім навколо дарували, бо ж Божі діти ми, а не якісь раби нікчемні, які живуть лише турботами про хліб насущний і мріями про те, як би уникнуть стусанів і лайок”.

– Гаразд, тату, я цілком згоден з призначенням людей на Землі у визначенні давніх Від. Але як ви поясните інше. З'являється в певну пору якийсь там хан Батий чи Тамерлан і завойовує півсвіту, перетворюючи тамтешнє

населення на рабів. І він вважає, що робить добро для свого народу, чи не так? Але як дивляться на це раби?

– Я тебе цілком розумію, сину. Подібне запитання і я колись задавав своєму татові Велемудрові. Споконвіків, а це щонайменше 20 тисяч років, на нашій землі існувала духовна держава волхвів, де не було жорстоких правителів і уярмлених підданих, де всі були рівними, казав я йому. І ось з'являється такий собі напівхазарин-напівваряг Володимир, який силою захоплює князівську владу. Але цього йому мало, він хоче стати монархом і сидіти на царському троні, поставленому золотими ніжками на зігнуті спини підданців, як це бачив у сусідній рабовласницькій Візантійській імперії. Але для того, щоб тебе ті ж сусіди визнали таким, треба виконати їхні умови: знищити споконвічну духовність свого народу, дану Рідними Богами, і прийняти духовність чужоземців разом з їхнім богом. Тобто, поміняти рідну матір на мачуху. І він це зробив, проливши святу кров тих, хто став на заваді цього злочину. І ось саме за це дехто його вважає святим, який, мовляв, робив добро для всього народу і держави, а невинно убієних – нечестивцями, які стояли на перешкоді добротворенню. То як розібратися простій, неосвіченій і недосвідченій людині, самотужки, без чужого впливу, що тут є добром, а що злом?

І знаєш що тато Велемудр мені відповіли? Вони сказали: *“У тиранів і пригноблених поняття добра і зла різне. Те, що для одних здається добрим, для інших – лихо. Але є один критерій для визначення цих понять. Треба дивитися з точки зору не окремої особи чи групи таких осіб, а з точки зору самого народу чи й людства в цілому”*. Отож що ми бачимо, коли дивимося на егоїстичні діяння князя Володимира з точки зору нашого

народу? А те, що наш волелюбний український народ в результаті цих діянь страшно постраждав, зазнав багато лиха, втратив споконвічні мудрі Знання наших Предків, які передавалися з покоління в покоління, і був відкинутий в своєму духовному розвитку на сотні, чи й тисячі, років назад. До того ж, відкинутий не в нашу славу праминувщину, коли зовнішнім суспільним і внутрішнім людським світом правили Мудрі Знання, а на дике, заросле чортополохом узбіччя історії, де чужинські рабські звичаї колючками вп'ялися в наше тіло, не випускаючи зі своїх хижих обіймів. І там ми перебуваємо й досі...

Щоразу, коли Ярослав згадує дідуся Велемудра, тепла хвиля огортає його, бо стільки вкрай необхідних для життя знань передав той йому. Ось і зараз, сотворивши молитву Рідним Богам, приступив Ярослав до чергової обов'язкової вранішньої процедури, заповіданої дідусем і відшліфованої за допомогою тата ще в дитячі роки. Ця процедура – вранішня зарядка, або на дідусевій і татовій відунській мові – **очищення духу**:

Завжди вставай разом з сонечком, а йди до сну не пізніше одинадцятої години ночі, тоді будеш бадьорим й життєрадісним цілий день. Але не забувай, що без очищення духовно-силових точок і поясів у своєму тілі твій трудовий день не буде таким благодатним, як би тобі цього хотілося.

Отже, проказавши світанкову молитву, коли ти повністю зосереджувався на розмові з Богами, зосередься тепер на собі, своєму єстві. Ми, діти Божі, є космічними сутностями, тому основну силу отримуємо з неба через енергетичні центри (чари), вхід до яких постійно засмічується чужими лихими намірами та жаданнями, заздрісними думками чи поглядами,

негативною енергією, яку повсякчас, навіть в стані спокою і попри свою волю, випромінюють енергетичні вампіри. Весь час накопичуючись, це сміття може взагалі перекрити входи, і тоді людина виснажується фізично і розумово, перевтомлюється і хворіє.

Отож знайди шосту чару (маленьку заглибинку) у себе між бровами, вклади туди кінчик вказівного пальця і, натиснувши, коливними рухами, не відриваючи пальця, за сходом сонця промасажуй 25 разів. Після цього знайди дві такі ж заглибки за очима, трохи нижче брів, і двома вказівними пальцями зроби попередню дію. Наступні дві енергетичні ямки – біля середини мушлі одного і другого вуха, ще дві – внизу за вухами. Очисти ці входи до свого єства від сміття – і матимеш вільні русла для входження космічної енергії, тобто Духа Святого Рода Всевишнього..

Але це ще не все. Треба цю енергію пустити по відповідних протоках, які ведуть до життєво важливих центрів. Дві протоки йдуть від перенісся вздовж крил носа до верхньої губи – двома пальцями тісно проводи вздовж них зверху донизу 25 разів. Те ж саме – від щитовидної залози до верхніх ребер грудної клітки. Ще дві протоки – від сонячного сплетіння по під нижні ребра. І нарешті – від початку лівої і правої пахви донизу, до острівця в нижній частині живота. Це вже роби ребром долоні з сильним натискуванням.

Лише встиг Ярославит покінчити з вранішньою зарядкою і вмитися (обов'язково до пояса, бо нижче пояса – то вже обов'язкова вечірня дія), як матуся Ладуня вже кличе всю родину снідати:

“Агов, Ярославіте і Володиславе,
Жадане, Милане, Златане, Чтиславе,

Всемиро, Зорино, Вітано, Світаво,
Літанко, Яринко, Радоню, Любаво,
Кидайте негайно всі справи додолу,
Мерщій на сніданок. До столу. До столу!"

Чотирнадцять дітей у мами Ладуні і тата Величара – середня за своєю чисельністю селянська сім'я. Ярослав найстарший, йому вже 26 років, як було татові, коли Ярослав народився. Любава з Радонею близнятка, їм всього по три роки, тож в поле на жнива їх не беруть, але кличуть снідати за стіл разом з усіма, бо від родини нікого не можна відлучати навіть на короткий термін. Отож і всідаються всі по старшинству: Ярослав по праву руку батька, Володислав – біля матері, найменшенькі Радоня і Любава – в кінці столу, але ними опікуються старші сестрички Всемира і Зорина, яким ця наука стане в пригоді, коли матимуть власних дітей.

Тато Величар встає з-за столу, простирає руки догори, його наслідують всі, навіть найменші, славить Богів і просить у них благословіння на сніданок:

*"О Рідні Боги, щедрі Боги,
перед початком денної дороги
Побудьте з нами в нашій хаті,
Благословіть цей стіл багатий,
Благословіть усю нашу родину,
Запрошуємо й вас до себе на гостину.
Разом з вами їжу цю освячую,
Щирим словом її присмачую
І речу до усіх з любов'ю:
Споживайте, любі, на здоров'я!"*

Після сніданку щиро подякували Рідним Богам і почали збиратися в поле, бо, дійсно, жнивний день – рік годує. Хто жито-пшеницю жати, хто сіно косити, хто колоски збирати, хто худобу пасти. Збираючись, тато

напучував:

— Із рідного сімейного світу ви на цілий день у світ людей ідете, де панують і заздрість, і неприязнь, і злобивців лихі думки оточити можуть вас, полонити і проникнути в душу. Не дозволяйте їм цього зробити. Відбивайте їх завжди добрими помислами, щирими привітними словами. Закарбуйте собі в серці і пам'яті навечно поради, які давав ваш дідуньо Велемудр, черпаючи їх з багатющої відунської скарбниці мудрості. А говорив він так:

“Ніколи, ні за будь-яких обставин не бажайте зла нікому, навіть ворогам своїм, бо воно неодмінно згодом повернеться до вас або до дітей чи внуків ваших.

Проти зла не треба боротися, його необхідно приручити і знешкодити добром. Але й добро без міцних знань часто творить зло.

Слово ранить гірше від меча і списа, слово отрує і душу, і життя, слово вбиває, гострою стрілою потрапивши в серце, слово дарує ворогів і недругів..., але й – слово лікує, облагороджує, піднімає життєвий тонус, подовжує вік, допомагає знаходити друзів і коханих, примножувати статки, а відтак є ключем до благополуччя і щастя. Вчіться користуватися словом!

Серце є джерелом слів, мозок – їхньою оболонкою, тож саме слова є критерієм того, чи психічно здорове ваше єство, чи безнадійно хворе”.

Подякували всі татові за мудрі поради і переступили хатній поріг, щоби упірнути у великий світ, де порівну панують Добро і Зло, щоби перше примножувати, а друге применшувати.

Лише мама Ладуня з малими залишалася поратися в домашньому господарстві, бо й тут берегині роду справ вистачає. На щоденні клопоти не скаржилася, хоча не

раз Ярославіві казала:

– Одружувався б ти скоріше, синку, та привів до хати мені невістку, а собі жінку – мені б небога була в підмогу, тобі – на радість і добру згоду, а їй – на щастя та насолоду. Та й те сказати, в твоєму віці вже кілька діток пора придбати, щоб на нащадків був рід багатий...

Нагадала про це й сьогодні і завершила свою чергову “проповідь” досить переконливими словами:

– Не думай, що мрію мати в хаті ще одну дочку. Я турбуюся лише про твоє благо, синочку. Чула якось від твого тата Величара, що щасливе кохання – це цілющі чари, це найкращі ліки від бід і напастей, вони не дають людині в світі пропасти. Велике кохання – це неба дарунок, від переживань і недуг порятунком, навіть грипу, гарячки й простуди не бояться закохані люди, бо викликане коханням чуттєве піднесення особливий гормон виділяє, який сильну протизапальну дію має.

– Не треба мене переконувати матусю, хвороб різних я не боюся...

– Ми з тобою вже дорослі люди, тож давай і розмовляти по дорослому. Велике значення для людини, як жінки, так і чоловіки, має статеве життя – саме воно й підтримує їх і захищає від нервових стресів, які і є призвідцями сприйняття негативної енергії і, як наслідок, – різних хвороб. Крім того, наша з татом зцілювальська практика доводить, що кожна п’ята самотня людина страждає безсонням, а отже духовним і фізичним виснаженням організму, тоді як в сімейних людей сон стабільний. Звичайно, ти як доросла людина можеш забезпечувати свої сексуальні потреби деінде. Але наведу найважливіший доказ необхідності жити тобі сімейним життям. Ти готуєшся стати відуном, синочку, а сторонні безсистемні зв’язки не тільки не призводять

до духовного пробудження, а й спричиняють до втрати рівноваги і енергетичного та духовного виснаження.

Яросвіт при маминих словах почервонів, опустил долу очі, але одразу й відірвав погляд від землі і жартома відповів:

– Легко вам казати, матусю... Ну гаразд, яюсь зберуся, серед вулиці знайду і додому приведу. А вона – як божа кара, ще й собою нечупара, ще й до праці ледача, ще й погана в неї вдача, в господарстві недбайлива, ще й лайлива, й дратівлива, і язик, як помело, й все, що робить, то на зло... – весело засміявся він. – Чи, може, ми знахарську таїну знаємо, щоб на відстані визначити, чи то дівчина хороша, чи почвара затаєна? Кажуть, що з людиною треба пуд солі з'їсти, перш ніж в житейське море плисти.

– Немає такої таїни, сину, але за певними ознаками все ж можна знайти людську дитину... Я, приміром, з чого виходжу, дівчат оцінюючи? *Якщо вона сама яснолиця, а подвір'я – мов охайна світлиця, і сиплять промінням віконечка, і хліб на столі – як сонечко, а ще у косах – віночок, і голос – немов дзвіночок, і в квітах – обруси й сорочка – то це чиясь гарна дочка...* Зізнаюся в одному невинному гріху: йдучи вулицею, люблю крадькома кидати позирки на чужі вікна. Ось гарна розкішна хата з великими вікнами, звернутими до сонця, а на підвіконнях порожньо. І на противагу цьому, буває й хата непоказна з невеличкими віконечками, які геть застелені візерунками із листя та квіту. Вже давно переконалася, споглядаючи життя своїх знайомих: в хаті, де не люблять квітів-вазонів, господиня нещира, недобррозичлива, черства, скупа і скаредна, завжди похмура, відповідно й атмосфера в домі непривітна, і

діти, хоч і не знають відмови в дорогих іграшках, не вміють гратися і радіти обновам, буденним радощам, виростають нелюдимими, злими. І навпаки, там, де господиня любить квіти, - в хаті, а отже і в сім'ї, завжди щира, доброзичлива обстановка, там сердечно вітають сусідів і навіть чужих людей, намагаються допомогти іншим. В перших сім'ях вічно незадоволені життям, не запросять до хати, ніколи не подадуть жебракові шматок хліба, в других – нагодують знедоленого, запропонують нічліг подорожньому. В перших вічно скиглять, нудяться, скаржаться на нестатки, хоча й живуть в розкошах, на різноманітні болячки, яких, можливо, поки що нема, але які обов'язково з'являться. В других завжди раді тому, що Бог послав, майже не хворіють, а захворівши, дякують Богу, що оберіг від більш тяжкої недуги. Не обов'язково позирати на чужі вікна, достатньо кинути побіжний погляд на чужі двори і земельку біля хати. В одних – подвір'я мертві, заковані в камінь, біля хати, на городі – жодної квіточки. В інших – подвір'я зелені, порослі споришем, а навколо хати і навіть серед городу буяють квіти, радуючи серце і душу, навіваючи мир і спокій. Тепер сам можеш визначити: які господарі в тій чи іншій оселі живуть, такі у них і діти – сини і дочки. Подивися на чийсь маму і побачиш, якою стане її донька через двадцять чи тридцять років. Одночасно й книгу здоров'я їхнього подумки погортай. До перших нас, знахарів, кличуть мало не щодня, до других ми й не зазираємо майже, хіба що діточок у світ білий благословити... Ти бачив оселю бабці Ганусі. В хаті, як у квітнику, куди не глянеш, скрізь буяє зело. Бабця Гануса все життя плекає їх, як маленьких діток. Навіть коли цілоденно була на тяжких роботах, знаходила час, аби попестити ніжні листочки, полити коріння, підсипати свіжої земельки.

Здається, вони привітно усміхаються назустріч, коли вона наближається. Придивися, квіти не ростуть, хиріють і сохнуть в тих хатах, де їх не люблять, байдуже ставляться до них, не приділяють уваги. Навіть при тому, що поливають часто і підживлюють щедро. А їм, насамперед, потрібна щедрість душі і тепло людського серця. Тоді вони відповідають тим же, дарують гарний настрій і здоров'я. А ще у бабці Ганусі й весь город в квітах. Навіть посеред картоплі усміхаються сонцю і старенькій господині привітні айстри. А піони, жоржини, лілії, троянди, гладіолуси оточили хату з усіх боків. До її оселі часто молода сусідка Ніна забігає. «Бабко Ганусю, наріжте букет, в куми день народження» (чи в когось з її дітей, або в доньчиної подруги, або запросили на весілля...). Пропонує гроші. Бабця ніколи не відмовляє в квітах, але грошей не бере, навіть ображається: «Що ти, дитино, хіба можна? Гріх за красу гроші брати. А ти б у себе біля хати посадила, щоб ця краса завжди поряд була, серце і душу радувала. Ось я тобі насіннячка, бульбочок дам...» Кілька разів щедро обдаровувала Ніну насінням, але в її оселі так і не зацвіла жодна квіточка. «Краще я якийсь куц картоплі посаджу, ніж розводитиму ці нікчемні бур'яни, від яких ніякого плоду не дочекаєшся», - якось сказала вона. Не прищепила Ніна любові до квітів, до цього природного дива, а отже й до краси, своїй дочці, яка зростала черствою, скупю, злою і дуже чванилася собою і батьківським багатством. Тепер вона виросла, тричі виходила заміж і все невдало, в тридцять літ від роду вже має цілий букет хвороб. Висновків не роблю, але, на мою думку, природа якщо й не мстить, то, в усякому випадку, не оберігає тих, хто її не любить.

– А в бабці Ганусі?

– Ну ти ж її знаєш, у свої дев'яносто два ще всі домашні роботи сама робить, невісткам допомагає, на болячки ніколи не скаржиться, має ясну голову, світлі думки і привітні слова до всіх людей. Її сини, а виростила вона сама, без чоловіка, який на війні загинув, трьох соколів, такі ж добрі, роботящі і життєлюбні, як і їхня мама, мають дуже гарні сім'ї. Одного з них ти добре знаєш – це достойник Павло, полковник в запасі, з яким твій тато дружить. Маючи в столиці квартиру, переїхав до нас в село, бо, каже, тільки тут Україна і є, в місті вона вже зникла. Та й його Настуся частенько до нас зазирає – все їй цікаво, як то ми людей без наукової медицини зцілюємо, і не тільки фізично, а й духовно.

Згадавши про цю Настусю, Ярослав усміхнувся. Якось, пораючись в коморі, він крізь напіввідчинені двері чув розмову, що долітала з хати.

– Не хотіла ти поріднитися зі мною, Ладуню, але я не в обиді. Нарешті моя Валя знайшла жениха, такого ж хорошого, як і твій Ярослав. Може й не такого, але все ж нічого. Щоправда, Яросвіта й зараз любить, але той її не помічає, тож треба дівці в її двадцять три роки заміж вийти. Знаєш, женихів навколо неї крутилося, як мух біля меду, але все не такі, як треба. Якби не Павло, може, вона й вхопила б якогось лобуряку, але мій суворо звелів: “Нічого тини та ворота вечорами підпирати, якщо якийсь напрошується в женихи, то одразу ж й веди його до хати, а ми тут з мамою інспекторську перевірку йому влаштуємо”. Ото вона й привела першого. Привітався, балакучий такий, міцний, мені одразу й сподобався. Думаю, онуків гарних матиму. Ну, Павло тут і влаштував “інспекторську” перевірку. “Давай, каже, жінко, вечеряти, та що найсмачніше для нашого гостя клади і пляшку коньяку не забудь. Може, як зятем колись буде, то

й нас не забуде". І налив по келішку. "А що думаєте, й не забуду, – без роздумів одказав Микола, перехиливши напій і навіть не закусив. – Переїдемо з Валькою в столицю, але до вас щоліта у відпустку приїжджатимемо, тут же така природа для відпочинку. І дітей на всі канікули вам залишатимемо". "От і славно, – сказав Павло. – Ми ж так діточок любимо. Своїх багато не надбали, бо по всій країні довелося мотатися, то хоч з внуками побавимося. А де ж ви в Києві жити будете? Чи вже квартиру нагледів?" "А навіщо? – здивувався Микола. – Ваша ж пустокою стоїть...". Павло тільки усміхнувся і налив знову по келішку. "Давай вип'ємо, дорогий зятечку, щоб добре в світі жилося. Коньяк, знаєш, серцеві м'язи зміцнює, корисно потрохи вживати". Ну, зять не примусив себе довго просити, одразу й перехилив. "Го-го-го – сказав, – щоб мої зміцнити, така маньорочка нічого не дасть. Я он спирт можу цілими стаканами глушити – і не п'янію". "Тоді подай йому, жінко, більшу, треба уважити богатиря, який до нас в гості прийшов". Я подала двохсотграмовий фужер, Павло наповнив, і Микола одним духом перехилив його. "Оце тара для справжніх чоловіків, – задоволено поляскав себе по животу. – Так наші мужики п'ють, не те, що ваші засмоктані полковники і генерали. Ще з один такий – і буде на сьогодні досить. Бо я вже перед цим півлітру самогону роздушив. А то ще подумаєте, що ваш зять – п'яниця. Та для мене це – фігня. Я коли в інтендантській роті єфрейтором служив, то ми з прапорщиком кожного дня по літрі спирту душили і по каністрі громадянським за гроші збували і все мали – всілякі дорогі наїдки, як в ресторані, не те, що тут на столі... Ото жистя була. Куди там охвицерам всяким – вони нам заздрили..." – і далі поніс таку ахинею, що мені соромно було слухати.

Після гостин, коли дочка провела жениха до воріт, Павло сказав: "Все, дочко, забудь. З нього зятя не буде. Зате розбійник і алкоголік вийде закінчений". Через кілька днів Валя привела другого "на оглядини". Павло знову влаштував "інспекторську" перевірку. Іван виявився красенем, але хлопцем скромним, маніжився, келішок тримав двома пальцями, не перехиляв коньяк, а висьорбував, до їди майже не доторкнувся, присягався, що дома добряче повечеряв, і що взагалі мало їсть, а пити зовсім не п'є, хіба що в таких, як сьогодні, випадках, для знайомства. Я сказала, що якщо не їстиме, то образить Валю, бо це вона готувала, але мої слова не справили на нього ніякого враження. На запитання відповідав односкладово: "Так", "Ні", "Не знаю". Єдина довго фраза, яку він сказав самотійно, без нашого спонукання, це: "Моя мама тоже може все готувати не гірше, ніж Валька, але я їй сказав, щоб не струджувала себе, бо я й сухою скоринкою хліба з водою обійдуся". Але три келішки випив, повідомивши, що це в його житті – перший виняток, заради господарів, яких дуже і дуже поважає, як Валькиних улюблених предків. Випровадивши його, Павло сказав Валі: "І з цього, дочко, толку не буде. Знудиш білим світом, з таким живучи. Ні риба, ні м'ясо. Зараз хоче справити враження непитущого, але потаємним алкоголіком стане, причому дуже швидко, як тільки одружиться".

Третього, Романа, Валя привела до хати десь через місяць. Звичайний собі неотесаний сільський парубок, ніякого порівняння з тими двома попередніми, ні м'язів, ні світського лоску – і що вона в ньому знайшла? – подумала я. Дійсно, як в тій пісні співається: "І все вище, вище, вище – та й дійшла до пастуха". Знову накрила стіл, глянувши на який, він аж охнув тихенько – видно

вперше в житті побачив так багато смачних наїдків. “Це все готувала Валя, – сказала я, – тож ви мусите всього спробувати”. Він так і робив, через силу, смакуючи кожную страву, і зі всього видно, наїдки йому дуже сподобалися, а я подумала: “От жаднюга”. Три келішки, які наповнив чоловік, він випив з готовністю, не відмовляючись, щоправда, трохи скривившись. І я подумала, що цей з роду пияків, але коньяк йому не сподобався, мабуть, в житті куштував щось краще. Не втрималася і запитала, чи він часто вживає спиртне, на що відповів: “Як люди, так і я”. Не хвалився собою, багато не говорив, але на всі запитання відповідав складно, без поспіху, перед тим, як відповісти, спочатку подумавши і наче зважуючи відповіді. Але одразу після третьої чарки, яку також випив без вагань, у Романа раптом почав заплітатися язик, він похилився на диван і одразу ж заснув. “Ну, тату, я й не знала, що він такий слабак, від трьох келішків звалився. Якби знала, то й не приводила б. Тепер сама бачу, що такого чоловіка мені не треба...” “Помиляєшся, дочко, – відповів Павло. – Оцей і буде справжнім чоловіком, господарем, тебе цінуватиме, кохатиме і в чарку не заглядатиме. А цього разу випив через силу, можливо, вперше в житті, бо хотів приємне зробити господарям, вважаючи, що ми любимо спиртне. І їв через силу, хоч і з задоволенням, бо хотів приємне зробити тобі. Цінуй це, дочко, таким він буде і в житті, тож за ним ти будеш, як за кам’яною стіною, – захищена і шанована.

Наче у воду дивився мій Павло. Гарним зятем виявився Роман, роботящий, хазяйновитий, дбайливий, шанобливий до нас і дуже кохає Валю. Горілки в рот не бере, тютюну не нюхає... Так що дуже пощастило моїй Валі. А от іншим дівчатам, наче чорним котом,

запряженим у чортячу мітлу, дорогу переїхали.

Ти помічала? Стільки гарних дівчат в селі, але ніхто заміж не бере, засиджуються в дівках до старості. Вже не в одній було навіть сватання, але тільки доходить до весілля, як хлопці зненацька відкидаються і женяться по чужих селах. Якесь чортівня прямо. Ти пам'ятаєш, в роки нашого дівочтва щороку гуляли по тридцять чи й більше весіль, а в останні роки – по сім, рідко – дев'ять-десять... І чого б то, ти не знаєш?

Далі Ярослав слухати не став, бо Жадан покликав з двору допомогти в якійсь невідкладній справі. Хоча, по правді, ця підслухана розповідь тітки Настуні ніякої користі не дала, бо він знав отих нещасливиць, знав у обличчя майже всіх сільських дівчат-наречених, але жодна з них його не цікавила.

Якби ж то так просто було шукати наречену, як ото в родині Настуні і Павла підшукували жениха для Валі. Але їхній спосіб для нього не підходить.

“Ой, матусю, матусю, якби ж ви тільки знали, як нелегко кохану знайти, щоби до душі і серця припала”, – думав Ярослав, їдучи кіньми на власну нивку за снопами, які треба було звести спочатку до стодоли за погожої днини, а обмолотити можна й негодою.

У нього вже було кілька спроб, які закінчилися невдачею.

Три роки тому, повертаючись підводою з міста, бо тато попросив доставити телячі шкури на вичинку до тамтешніх кушнірів, щоб потім добротні чоботи для дітей пошити, наздогнав гарненьку дівчину з їхнього ж таки села. Він вже й раніше її помічав, подобалася дуже, але познайомитися нагоди не випадало. А зараз, здавалося, сама доля поряд йшла. Запропонував підвезти, і та охоче погодилася. Назвалася Докійкою, повідомила,

що їй вже двадцять років, тож пора заміж, але сільські парубки, мовляв, такі придурки, по чужих селах шаляються, наречених шукають, а сільських красунь, таких як вона, обминають. Підсунувшись ближче до Яросвіта і наче ненароком підсмикнувши сукенку вище колін, аби не пом'ялася, так що повні білі стегна звабливо блиснули хлопцю в очі і повернули думки в інше русло, поскаржилася:

– Добре тобі, пішки не йдеш, коні везуть. А я так ноги набила, до міста топаючи дванадцять верстов, та ще й з вантажем. Мама послала яйця продавати, цілу копу в клунок наклала. Але я не така дурна, щоб цей тягар перти. Я хитра і спритна, що в людині, вважаю, є найвищою якістю. Вийшовши за село, з десяток яєць випила, а решту викинула в канаву. Тепер мамі скажу, що всі яйця були засмерджені, і мене покупці мало не побили і в тюрму не відвели, звинувативши в тому, що я їх потруїти хотіла. Скажу, що мусила відкупитися грішми, які мама на чотиривідерну каструлю дала. Чи ж я ненормальна, волокти її стільки світа? Хай сама купляє і несе. А я за ті зекономлені гроші собі тістечок і морозива накупляла та ще й ліфік моднячий і ще дещо з інтиму... Показати?

Яросвіт відмовився дивитися обнови. І взагалі після цієї відвертої похвальби він втратив будь-який інтерес до дівчини, хоч та й намагалася заволодіти його увагою, тараторячи безупину:

– Треба вміти з усього для себе ґешефт мати, в тому числі й з батьківської любові. Я у них єдина донька, вони мене дуже люблять, прямо таки на руках носять, ніжать і пестять, до роботи не примушують, всьому, що скажу, вірять – я цим й користуюся. Ото наллє мама глечики молока, покладе в лъох, щоб скисалось, я ж закрадуся

тихенько та сметанку й зіп'ю, а вину звалю на кішку. Чи щось подібне проверну... Так що треба вміти жити, Яросвіте, зі всього пользу мати. Тато й мама чекають-не дочекаються, коли вийду заміж, обіцяють дати великий посаг майном і грішми, аби ми з чоловіком сімейне життя могли безбідно розпочати. Ох, я б його також жаліла, не примушувала б тяжко працювати, хіба що біля мого тіла, але це було б для нього великою насолодою, чи не так, Яросвіте? Хлопці ж люблять, коли поряд звабненька дівчина, чи то, пак, жінка, з розкішним і піддатливим тілом, щоби була завжди під рукою, приносила задоволення. О, я б йому таке задоволення приносила і вдень, і вночі, що він ні на яку іншу й не задивлявся б...

Щоб заглушити в собі відразу, згадав Яросвіт батькові слова:

“Співчутливо, як до недужих, стався до людей самовпевнених, хвалькуватих, самозакоханих. Спокійно і по можливості розумно стався до їхніх недоліків, не осуджуючи і не картаючи їх. Думай, що це просто наносне сміття, під яким можуть ховатися й добрі якості...”

Хоча до цих добрих якостей, якщо вони у Докійці й були десь заховані, Яросвіт докопуватися не хотів.

Ще через якийсь час на весіллі в шкільного друга познайомився Яросвіт з іншою сільською красунею – Мартою. Грали троїсті музики, вона запросила його до танцю, очевидно, зігріта хмелем, час від часу, мов ненавмисне, притискувалася до нього пружкими грудьми, але це не викликало у ньому почуття невдоволення, а навпаки, хвилювало і принаджувало його. Дівчина жила на іншому кутку села, тож Яросвіт провів її додому, що було йому приємно і радісно. Марта вела себе скромно,

на відміну від Докійки не хвалилася собою і навіть натяком не нав'язувала себе в наречені. Але мова про це якось виникла сама по собі.

– Як ти думаєш, гарну долю вибрав собі Микола? Щасливо у них з Галею складеться життя? На весіллі обоє були якісь наче чужі, соромилися навіть цілуватися, коли їм кричали “Гірко”.

– Важко сказати, – замислено відповів Ярослав. – Як говорив мій дідусь, *доля – це дороги життя, які ми обираємо. Долю наші прадавні відуні називали законом життєдіяльності, яку кожній людині визначають Боги, а творить її сама людина. Зрозуміти іншого і дати йому те, чого йому не вистачає, означає отримати дарунок долі – щасливе життя.*

– Складно якось говориш і не зовсім зрозуміло, – промовила Марта.

– А що ж тут незрозумілого? *В коханні кожен щось віддає і щось отримує взамін. Чоловік, як правило, віддає енергію розуму, а жінка – енергію почуттів. Таким чином, в коханні відбувається обмін енергіями розуму і емоційності, тож двоє, якщо кохають одне одного, взаємно доповнюють одне одного, в результаті духовного збагачення стають світлішими, чистішими, взаємно оновлюються.* Так казав мій дідусь, а він був непересічною людиною.

– Чула про твого дідуся від своєї мами. Але що ж ти живеш чужим розумом? Власної думки не маєш? Я ось вважаю, що до кохання треба додавати ще й матеріальні статки. Не вірю, що з коханим може бути рай в курені.

– Даремно вважаєш, що чужим розумом жити недобре. Мудрість, викристалізована впродовж життя поколінь, і життєвський досвід наших попередників завжди повинні бути надбанням інших. Аби не повторювати чужих

помилку і обминати обмілини на Річці Життя. Що ж до справжнього кохання, то, я вважаю, воно завжди повинно бути безкорисливим. На жаль, багато хто просто грається в кохання, нав'язуючи іншому свій егоцентризм, свій світогляд і вимагаючи взаємовіддачі. Тож сліпота і глухота до почуттів іншого здебільшого закінчується дуже сумно...

— А чи не робиш ти того ж самого, нав'язуючи свої погляди на життя іншому? В даному випадку, мені? Он мої мама і тато життя прожили, не вдаючись до високої філософії. Вся філософія тата полягала в тому, щоб придбати якусь худобину і доглянути її, а потім продати на ринку й отримати за неї добрі гроші, а мама думала лише про те, щоб в хаті було прибрано, білизна випрана, їсти наварено, діти доглянуті... Мені здається, вони щасливі.

— Можливо, в матеріальному плані й так, але не в духовному. Бо що у них спільного? Матеріальні статки, про які кожен дбає перш за все. А в душі — порожнеча. Щоб заглушити її, тато твій нерідко вдається до чарки, а мама в цей час виливає свою душу сусідкам, чи ж не так? І ти хотіла б для себе подібного життя?

Марта блиснула на нього очима і нічого не відповіла. Швидше всього, не пристала на його думку, але вирішила не загострювати стосунків. Так і дійшли до її хати і розійшлися кожен в свій бік, навіть не обмінявшись на прощання поцілунками. Щоправда, прощаючись, Марта вичікувально зазирнула йому у вічі, певне, сподіваючись почути від нього слова про наступну зустріч, але Ярослав вдав, що не зрозумів її погляду.

Тижнів через кілька після цього, знову їдучи з міста, побачив юну красуню, яка голосувала край дороги. На дворі стояла літня спека, але дівчина була зодягнута в

грубі, колись сині, але вже вицвілі штани, що облягали її стрункі ноги, і в теплу вовняну кофту. Він зупинив коней і запропонував підвезти.

– Я взагалі не протів під'їхати, бо до села далеко, але трястися на допотопній телезі, коли “Мерси” он по дорогах ганяють... А втім, так і бить, вволю твою просьбу, якщо ти вже так хочеш, під'їду й на возі. Бо ти, бачу, чувак нормальний, стоячий, хоч і провінція, з тобою можна й язиком потусуватися дорогою, щоб не скушно було їхати.

– А в тебе що, справи якісь в нашому селі є? – не показуючи здивування її більш ніж дивною мовою, поцікавився Ярослав, коли коні рушили з місця.

– Ну да, я людина казьона, при ісполненії. Працюю в райісполкомі, тож їду перевіряти вашу сільраду, хай знають, як районному начальству не догоджати. Ото напишу акта, пусть начуваються. А взагалі то, ще побачу, як вони себе поведуть. Сьогодні п'ятниця, попереду два вихідних, от як вони організують добрий досуг на ці дні, то й змилюся, суворі виводи робити не буду. Скажи, а у вас є де відпочити?

– Та звичайно ж, у нас дуже чудова природа – дві річки, багато ставків, ліс, луки...

– Ну, це мене менше всього інтересує. Були б кабак та дискотека. А класних чуваків, ну, таких як ти, з десяток назбирається? Бо без них який відпочинок... Поведеш мене на дискотеку? А потім вже, так і бить, покажеш свою природу.

– Це ти так спеціально одягнулася на дискотеку? – замість відповіді запитав Ярослав. – Я маю на увазі штани і кофту.

– О, і ти оцінив. А кажуть, дикі неотесані селяни не вміють цінити городську моду. Ну да, в нас всі так

одягаються, і не тільки на дискотеку, а на кожен день. Навіть спати деякі дури лягають одягнуті. Бо це крик моди. І це на мені не штани, а імпортні джинси світового зразка, та ще й дуже дорогі. Предок з Америки привіз. Подивися, ось і блямбля ззаду. І цей світер, і багато інших модних вещей привіз. Всі подружки мені зазидують, а чуваки так і оглядаються і чередками бігають за мною, в ресторани приглашають, бо я в них, тоїсть в імпортних джинсах та ще з цією блямблею на задниці, неотразіма.

– І не спекотно тобі? Дивлюся, аж спарилася вся.

– Багато ти поміваєш... Я ж під ними зовсім нічого не маю, навіть тоненьких нейлонових плавок, то мені й не душно. Чи, може, хочеш, щоб я їх зняла і предстала перед тобою, в чому мати родила? Може, й світер зняти, щоб ти побачив настоящу городську жінчину в усій красоті? Це мені недовго, но ми з тобою ще так мало знайомі...

– Ти не так зрозуміла. Взагалі, хто ти за національністю?

– Як хто? Хохлушка, канешно.

– Воно й видно, що хохлушка, а не українка. Бо українка ніколи б не одягла цієї неприємної, більше того, відразливої шкіри в таку спеку. Та й взагалі б не одягла штанів, ідучи між люди. Соромно їй було б. Але не тільки це. Українка знає, що вона є донькою Матері Землі, тож Мати-Сира Земля спільно зі своїми дочками Ладою, Даною і Лелею завжди наділяють її живлющою енергією, аби здоровою, сильною і гарною була, а в коханні – повносилою, радісною і жаданою, діток в своєму тілі життєздатних, здорових і життєрадісних виношувала і народжувала їх легко, без ускладнень і насильницького втручання лікарів. А цю силу вона отримує тільки

тоді, коли по землі ступає, одягнута в сукню чи спідницю, яка дзвоном пливе над поверхнею землі, збирає енергію від неї і передає вгору, всьому організму. Тобто, виконує роль спеціальної антени, якщо говорити сучасною технічною мовою.

– Складно брешеш, парняга. Так тільки піп в нашій церкві заливати вміє. Але мене на тюльку не візьмеш. Я також в любові очки кому хочеш наперед задам. От як ми з тобою ближче познакомимосся, то сам переконаєшся. Хочеш, навіть сьогодні ввечері? Як в книжці описано. Правда, читати скушно, краще по відіку побачити, як це робиться сто одним способом. Але хіба у вас в глухій деревні це розуміють? Скільки ще время вас, сільських парней, треба обтісувати, прежде чем до городского лоску довести. То що, начнем науку вже сьогодні? Ти ніби чувак тямущий...

– Та ні, міська дівчино, я до цієї науки не здатний. Шукай таких, як сама.

– Дивись, бо пожалієш. Більше тобі такого случая не представиться. А якщо передумаєш, то я в селі буду аж до понеділка...

Він висадив її біля сільради, не запитавши навіть, як звати. І більше ніколи не бачив.

А потім з'явилася у його житті ще одна дівчина – донька маминої подруги Явдоні, з якою мама разом дивувала і залишилася доброю знайомою на все життя. Катруся, спочатку з мамою, а потім й сама часто навідувалася до них – то щось позичити, то погратися з маленькими, то взяти цілющого зілля для матері, яка часто хворіла на головні болі. Спочатку Ярослав наче й не помічав Катрусі, адже вона була на вісім років молодшою від нього, коли це якось зовсім несподівано її зваба приснула йому у вічі. Катруся того пам'ятного дня

знову прийшла за зіллям, батька дома не було, а мама саме переповивала малу Радоню, тож доручила дівчині самій піти в комору і зняти з цвяшка на стіні пучок сушених трав. Катруся, приставила високого стільця, забралася на нього, навшпиньках потягнулася до зілля, підвішеного аж під стелею, коли у сіни несподівано зайшов Ярослав, повернувшись з роботи. Катруся озирнулася на скрип дверей, стілець під нею похитнувся, вона не втримала рівноваги і була б полетіла на долівку, коли б Ярослав, зробивши одчайдушний стрибок, не підхопив її на руки. Все ж він не втримався на ногах і, не випускаючи дівчину з обіймів, упав на мішок із збіжжям, що стояв на лаві, притиснувши Катрусю собою і відчувши клубок її тугих горбочків, що гостряками вперлися в його груди. А ще – терпкий присмак її соковитих повних жадоби губ, які наче ненавмисне притиснулися до його уст. Так вони лежали з хвилину, Катруся, обнімаючи його руками за шию, а ногами – за поперек, а він – не маючи опори для рук і не в змозі підвестися.

Нарешті Ярослав, опершись руками об лавку, все ж випростався, обережно опустив Катрусю на долівку. Вона глянула на нього своїми зірчатими очима, зітхнула і прошептала: “Отак би й лежати все життя, а ти навіщоє сполохав цю прекрасну мить. Ну гаразд, тітка Ладуня чекає мене на кухні, а ти приходи увечері до нас в садок, я маю тобі щось сказати дуже і дуже важливе... Приходи обов’язково, коли місяць зійде, але нікому не говори ні слова про нашу таємницю”, – і меткою синичкою випурхнула з комори.

Він деякий час вагався, але все ж прийшов саме в той час, коли полохливі тіні від повного Місяця, що саме викочувався з-під обрію, почали виповзати з-за дерев та кущів. Катрусі ніде не було видно. “Певне, пожартувало

дівча над старим парубком, – незлобливо подумав Ярослав, проходжуючись між деревами. – І які це таємниці в неї можуть бути від усього світу, крім мене? І причому тут я взагалі?”

Він уже вирішив забиратися геть, коли це якась велика тінь відділилася від горизонтальної гілки яблуні, під якою саме проходив, і стрімко, як хижий птах, ринула йому на плечі. Від несподіванки Ярослав похитнувся і впав із своєю ношею в густу траву, що вже позожотилася опалим жовтневим листям. І почув дзвінкий веселий сміх, що лився йому прямо у вуха, а затим стишений шепіт:

– Ну що, переполохався, любий? А казав, що сильний, сміливий. Ось я тебе й поклала на обидві лопатки. В коморі ти на мені лежав, а тут я на тобі. Аби знав, що жінка може бути сильнішою навіть від самого відуна. А раз я тебе подолала, то мусиш дати викуп?

– Це ж який? – вирішив підтримати гру Ярослав, відчуючи на собі гаряче тіло Катрусі і роздумуючи, чи скинути його з себе, чи ще трохи полежати – нехай дівча насолоджується отриманою “перемогою”. Якщо зізнатися самому собі, то йому й не хотілося відштовхувати це юне створіння. Бо ще образиться...

– А викуп такий, – прийнявши його запитання за згоду, відповіла вона. – Ти, як справжній лицар, мусиш виконати три бажання знатної леді. Так би мовити, принести три горішки для Попелюшки, яка вже після цього стане леді... То як, не злякався?

– Ну, знаєш... А раптом ці три бажання нездійсненні? На кшталт: піди туди, не знаю куди, принеси те, не знаю що.

– Та ні, я зовсім тебе нікуди не хочу посилати, а навпаки... То даєш обіцянку?

– Ну гаразд, – навіть не здогадуючись, що слідом за

його згодою надійде, пообіцяв Ярославіт. – Загадує свої бажання. Але в процесі їх виконання можна буде мені якесь уточнення зробити?

– Ось і чудово, – якось дивно і дещо знічено засміялася Катруся. – Можеш, коли захочеш, своє уточнення зробити. Але тоді я ще й своє уточнення зроблю, щоб твоє не виявилось зверху. Тобто, нехай одне одного врівноважать. Моє уточнення таке: сьогодні у мене день народження – виповнилося сімнадцять років, тож чесне виконання тобою всіх трьох бажань буде для мене твоїм подарунком. Отже, перше моє бажання таке: поцілуй мене міцно в губи, цілуй довго-довго, як ото наречений наречену на весіллі цілує. І не навмисне, а по-справжньому.

Наука тобі, Яросвіте, щоб не давав обіцянок, коли не відаєш, що обіцяєш. А зараз мусиш виконувати, хоча один поцілунок ще нічого не означає... Вважай, що це всього-навсього братський поцілунок, хоча й надивовижу приємний.

Але друге Катрусине бажання було підступнішим. Вона вередливо зажадала, щоб він обсилав поцілунками все її тіло і вмить, скотившись з Яросвіта, уже лежала на трав'яному килимі навznak, розкинувши руки. І лежала зовсім голою – він і не помітив, коли вона зняла з себе сукню, чи, може, халата.

Погамай усі свої емоції, Яросвіте, зупини тремтіння у своєму тілі, уяви, що цілуєш всього лиш мармурову статую. Ти ж майбутній відун., ти все можеш. Дідуньо Велемудр в таких випадках казав: *“Коли виникають неприємності, говори собі: “Ну що ж, це доводить, що я гідний таких труднощів. Отже, я зумію з ними впоратися”. Тоді замість страждань відчуєш силу і впевненість в собі. Якщо до перешкод ставитися як*

до бажаного для себе, вони перестають бути неприємними”.

Він з честю витримав і це випробування. І тоді вона тремтячим голосом висловила третє бажання:

– Я хочу тебе, любий, хочу щоб наші тіла злилися воедино, щоб ти увійшов в мене і я відчула тебе в собі як щось своє, рідне, невід’ємне від мого тіла. Ну ж бо, любий, ти обіцяв, ти обіцяв, ти обіцяв... Це буде твоїм подарунком мені на мій день народження...

Вона аж плакала від надміру почуттів, не в силах їх подолати в собі. Вона страждала, і холодний душ відмови міг би зламати цю наївну і відкриту юну душу. Кому, як не йому, внуку і сину відунів, було цього не знати? І разом з тим якимось внутрішнім чуттям він відчував невловиму фальш в її поведінці. Чи настільки вже наївною і відкритою вона була, ця душа? Чи не таяться в її глибинах корисливі наміри? І він сказав:

– Щоб займатися тілесним коханням, треба кохати серцем. Я тебе не кохаю, дівчинко, хоча мені й приємно відчувати під собою твоє свіже пругке тіло, цілувати ці ніжні груди, пестити твій піддатливий живіт, твої стрункі ноги... Мене нестримно тягне, як і будь-якого хлопця моїх років, який ще не звідав інтимної близькості, поринути в твої потаємні глибини. Особливо, коли ти матимеш від цього насолоду. Разом з тим, я не можу відволікти погляду від твого обличчя, твоїх очей – за маскою безтурботності і пристрасті я помічаю в них ознаки холодного жадібного розрахунку. Або відповідай зараз правдиво і щиро, щоб я зрозумів мотиви твоєї поведінки, або мовчи, якщо хочеш сфальшивити, бо кожне вимовлене тобою слово вб’є цю чарівну хвилину: я ще можу обманути свої очі, але не вуха...

Катруся схлипнула і уткнулася носом йому в груди,

змочивши їх гарячими слізьми. Через якусь хвилину трохи заспокоїлася і прошепотіла:

– Я так і знала, що відуна не можна обманути. Гаразд, я відкрию тобі власну душу, жодного неправдивого слова не почувеш від мене. Ти знаєш нашу сім'ю. Батька вбили на війні, коли мені виповнилося всього два роки. Мама у двадцять літ, в самому розквіті сил, залишилася удовою. Вона у мене красуня, тож занадарилися мужики, кожен з яких жадав її тіла, але її душа його зовсім не цікавила. Вони з'являлися щовечора – старі і юні, криві і з подзьобаним обличчям, – а ранком їх вже не було, лише кілька рублів лежало на столі. Я інколи бачила, з якою відразою мама їх приймала, нічого не можна було схвати від того ціпкого погляду, бо ми обоє мешкали лише в одній маленькій кімнатці, тож той акт, який називають коханням, здебільшого відбувався перед моїми очима. Коли я піросла, то запитала маму, навіщо вона це робить і чи приємно їй мати взаємини з цими чужими дядьками? На що мама відповіла: "Ох, доню, а що мені залишається робити, як прогудувати нас обидвох? Коли ще була молодого, то, звичайно, пристрасть палила моє тіло, але зараз для мене навіть найменший дотик якогось грубіяна викликає гидливість. Але мушу терпіти, щоб ти не повторила мою долю, була щасливою. Знайди собі гарного хлопця із заможної сім'ї, ожени його на собі, навіть якщо й не кохаєш, і будеш жити, як кішка в коморі з салом". І сказала, що кращого хлопця, ніж ти, Яросвіте, в усьому світі не знайти – і гарний, і розумний, і роботящий, і лагідний, і багатий... Я й сама це помічала давно, Яросвіте, я вже у дванадцять років закохалася в тебе, і це кохання зростає з кожним днем. Так що я вирішила віддатися тобі не з корисливих міркувань, а тому, що кохаю.

Яросвіт слухав її і згадав випадково підслухану розмову батька з мамою. Не знати, з якого приводу, але тато говорив: *“Я впевнений, що кожна, без винятку, жінка спроможна в коханні на найвищій героїчній вчинки. Вона йде на жертву, віддається, і вона після цього вже стає матір’ю, добровільно поклавши на свої плечі відповідальність не тільки за себе, а й за дитя. Для неї, якщо вона кохає, в коханні весь сенс життя, весь неосяжний Всесвіт. Але вона зовсім не винна в тому, що любов у чоловіків набула такої похабної форми, обмежуючись лише звичайними життєвими зручностями, розвагою від нудьги та отриманням тілесної насолоди. Жінки йдуть і на це, хоча все життя мріють про чоловіків із сильними бажаннями, героїчними вчинками, ніжністю і обожествленням предмету свого кохання”*.

Чи ж і не з ним, Яросвітом, подібне сталося? Невже він заради хвилинної тілесної насолоди згоден поступитися власними життєвими принципами? Ненавидячи себе в цю мить, він хотів уже скочити на ноги і йти геть з цього саду, від цієї звабливої дівчинки, але вона, наче вгадавши його бажання, міцно обняла, притисла до своїх грудей і пристрасно зашепотіла:

– Яросвіте, любий мій, забудь слова моєї матері, я не затим отут, щоб взяти тебе в чоловіки, мені не потрібен чоловік, який мене не кохає, мені не потрібні його розум, його багатство, я зараз від тебе тільки краплиночку ласки хочу, якої не знала в житті, хочу поєднатися з тобою, злитися до купи хоча б на хвилину, а потім я навіть не гляну в твій бік, якщо ти не звертатимеш на мене уваги, буду проходити мимо, як чужа, обіцяю, клянусь тобі. Але зараз я не можу без тебе, я помру, коли ти мене відштовхнеш, благаю тебе, візьми мене, роби

все, що хочеш, хоч на мить зроби щасливою... Будь милосердним, пожалій мене, бо мама вчора сказала, що віддасть мене заміж за багатого старого, п'ятдесятилітнього, вдівця, який останнім часом почав нападати до нас і весь час жадібно обмацує мене своїм хижим поглядом. Я не стану суперечити мамі, але я краще втоплюся, тільки не віддам йому першому свою невинність. Любоньку, візьми її собі, цим ти ошчасливиш мене на все життя... Прошу, молю тебе... Я хочу, щоб ти був першим, щоб від тебе народити свого первістка, гарне, розумне, досконале дитя, а не якогось каліку, дебіла, дегенерата, чи як його ще там назвати. Я не хочу проклинати його ще до народження, а хочу пристрасно полюбити його і чекати появи на цей світ з радістю і задоволенням. Позбав мене від цього гріха, Світочку мій, прошу тебе про таку милість...

Вона жадібно почала осипати Ярославита поцілунками, і він відчув, що почуття її, дійсно, щирі і глибокі, без найменшої фальші. Цього разу ніякі стримуючі гальма не спрацювали, і він без роздумів і вагань кинувся в бурхливі хвилі її пристрасності.

А потім вони лежали горілиць, все ще не в силах прийти в себе, і Ярославит показував на глибоке синє небо, яке ще не встиг до краю застелити своїм сяйвом Місяць:

– Он глянь, Катрусю, на краю Чумацького шляху сузір'я Оріона, або по-нашому – Орія. Там центр Всесвіту. Саме звідти спустилися на Землю Боги і започаткували людство...

– Ага, – неуважно відповіла вона. – Я все думаю, чи великі статки в цього вдівця Трохима? Чи не скупердяй він і не рахуватиме кожную крупинку в каші, кожную картоплинку в борщі? Чи не примусить мене до важкої роботи?

– Ото спустилися вони на Землю, наші Рідні Боги, облюбували собі найкращу на планеті місцину, де пізніше постала Україна, і вже від них пішов наш український Рід. Так що ми – Божі діти, Катрусю.

– Так, так, розумію. Цікаво, чи той дід Трохим ще здатний кохати, чи тільки мучитиме мене? Навіть якщо й спроможний на щось, то я взагалі не хочу від нього мати дітей.

– Тож ми діти Божі, а не раби, як дехто вважає. А вже від нас, давніх українців, пішли інші народи...

– От і я кажу, коханий, той дід Трохим в молодості дяком у церкві був, часто попа заміняв, усе знає про Бога. А скільки того багатства нагріб! Але я не хочу від нього дітей. Чуєш, Світочку мій? Хочу від тебе. Житиму з ним, а кохатимуся з тобою, добре, любчику? Приходитимеш до мене в садок, і ми кохатимемося до самозабуття. Це ж так прекрасно...

– Але, на жаль, не всі ще визнають, що саме Україна була колискою земної цивілізації. А історія походження нашого українського Роду, який дав початок всьому людству, в священних Відах записана.

– Я також хочу виколисати багато дітей від тебе, стільки ж, як твоя мама від твого тата має. Але всіх їх записуватиму на Трохима, він і не запідозрить нічого. І ніхто про це не знатиме, навіть твоя майбутня дружина. Це залишиться нашою з тобою таємницею на все життя. А зараз я хочу ще раз з тобою покохатися, любий. Щоб запам'ятати цей чудовий вечір надовго.. Ну ж бо, любчику мій, кохай мене, кохай, кохай...

“Розмова сліпого з глухим, – подумав Ярослав. – Навіть якби я з часом й покохав її не тільки в тілесному, а й в духовному плані, навіть якщо вона в усьому навчиться, кривлячи душею, підстосовуватися під мої думки і

життєві принципи, щоб не порушувати сімейної гармонії, то й тоді життя б не склалося, бо ж ми – повна протилежність одне одному. Вона дуже вже приземлена, меркантильна особа, чужа духовно”...

Про це він думав і зараз, їдучи в поле за снопами. З часу тієї інтимної зустрічі з Катрусєю минуло рівно дев'ять місяців, і він вчора почув сільську новину: Катруся кілька днів тому народила гарненького сина, який зовсім не схожий на батька – клаповухого і балухатого Трохима. Очевидно, хлопчику передалися родові ознаки від якогось предка.

Ця новина і засмутила Яросвіта, і порадувала водночас. Засмутила, бо як далі жити, знаючи, що неподалік росте твій рідний нащадок, і не маючи змоги навіть на руки його взяти, не те, що свою батьківську науку передати? Хоча, якби й узяв, ніхто нічого не запідозрить, але Яросвіт твердо вирішив не зустрічатися більше з Катрусєю і всі дев'ять місяців старанно й досить успішно уникав її. Він боявся цих зустрічей, боявся, що його знову може затягнути у її вир, і він не зуміє подолати в собі непереможної пристрасті поєднати два тіла в єдиному пориві...”Ех ти, нещасний відуне, скільки тобі ще треба вчитися, аби зміг повністю замінити тілесні потреби на духовні? – картав він себе. А друга частина єства його виправдовувала: – Аскетизм, насильне утримання від найбільших радощів життя – ці якості глибоко чужі людській природі, даній нам Рідними Богами”. *”Кохайтесь і розмножуйтеся, Рід свій прославляйте і Землю, Богами дану вам, працюючим людом – дітьми Божими – наповнюйте, тоді світле Добро буде верховодити в світі, облагороджуючи його, а Зло житиме в безпросвітній темряві”.*

Кохайтесь... А де воно живе, в яких світах

незнаних, оте кохання неземне, Богами дане? Не розтрачувати ж себе тільки на розмноження, поєднавшись з духовно порожньою, а тому й некоханою жінкою? Хоча, як казав тато, *кожна жінка в глибині свого серця мріє про велике кохання – єдине, неповторне, всепрощаюче, на все готове, скромне і самотійне*. Але не кожна йде йому, такому коханню, назустріч. Багато хто поєднує кохання з меркантильними інтересами, забуваючи, що *кохання повинно бути найбільшою таємницею в світі*. Ніякі житейські зручності, розрахунки і компроміси не повинні його торкатися.

Всі минулі місяці думки про той пам'ятний вчинок в осінньому Катрусинім саду не полишали Ярославита. Зараз, коли дізнався про народження сина, думки спалахнули з новою силою, примусивши піддати критичному аналізу все, що відбулося. З морального боку він не повинен був тоді цього робити. Але ж він не святий, навіть ще не відун, а лише вчиться, найзвичайнісінька людина, якій не чуже все людське... До того ж, він не мав морального права відмовити дівчині, яка палала до нього палючою пристрасстю... Гаразд, якщо дослухатися голосу розуму, то він не кохав Катрусю, отож дорога до житейського щастя йшла не через неї – прямо протилежні за духовними поглядами, вони ніколи б не склали досконалої пари, яка злилася б воедино в спільному ментальному полі, отже, обидвоє були б нещасливими. Як казав тато? *Двоє щасливих у одній упряжці – вдвічі щасливіші, ніж були б поодинці, а двоє нещасливих в тій же упряжці – вдвічі нещасніші, ніж кожен окремо*. А ось на почуттєвому (чи, може, інстинктивному?) рівні він покохав на якусь певну мить, але не Катрусю, а її тіло, тому й злилися вони тоді в єдине ціле. Пожертвував своїми принципами за- для того, щоб вдовольнити її прагнення до єднання...

Ті миттєвості щастя все життя світитимуть їй незгасною лампадою в царстві житейської темряви. А щоразу нагадуватиме їй про ті миттєвості первісток, схожий на нього – і, можливо, не тільки зовнішністю, а й ментальним світом, докорінно відмінним від внутрішнього світу приземленого і користолюбного дячка Трохима...

Але чому тільки первісток? Ярославита в цю мить наче світлова хвиля огорнула, бо він пригадав, як у день свого повноліття почув од тата Величара таке, чого ніхто, крім відунів і волхвів, у цілому світі не знає і що батьки споконвіків передають своїм змужнілим синам та дочкам, а ті, в свою чергу, власним повнолітнім нащадкам. Отож говорив Величар:

– Ти тепер на порозі дорослого життя, сину, і обов'язково через певний проміжок часу вступиш в статеві стосунки з жінкою. Я маю на увазі твою наречену, яку ти покохаєш на все життя, але не виключаю можливості, що першою твоєю партнершою може бути випадкова жінка, з якою ти не плануватимеш спільного життя, але в силу своєї совісті та людинолюбства змушений будеш вдовольнити її потреби у близькості з людиною. Така природа, сину. Так ось, запам'ятай на все життя і передаши своїм дітям, особливо дочкам, основний Закон наших предків-відунів. *Діти будь-якої жінки обов'язково успадковують фізичні і моральні якості її першого чоловіка, навіть якщо вона вийде заміж за іншого і народжуватиме їх від нього.* Отже, відібрати цноту у дівчини – це наразити її на небезпеку потім усе життя каратися, бо той перший чоловік, якщо він, не допустить цього Боги, був фізичним, психічним чи моральним калікою, приміром п'яницею, курцем тютюну чи наркоманом, фактично, стає батьком всього її наступного потомства. Про це нагадують і від

цього застерігають прадавні Віди. На цьому й ґрунтується відичний спосіб оздоровлення майбутніх поколінь, бо психічно чи й фізично хвора дівчина, у якій першим мужчиною був здоровий в усіх аспектах чоловік, надалі народжуватиме здорових діток. Тож для жінки і її майбутнього потомства, а отже й для суспільства, далеко не байдуже, хто був її першим статевим партнером. Не байдуже це і її майбутньому чоловікові, якому вона після заміжжя, якщо була розпусною та легковажною в юному віці, даруватиме зіпсованих дітей, схожих на її першого мужчину – фізично-морального виродка. З цього й рушаться сім'ї, і про це ти колись розповідатимеш своїм синам і дочкам так, як я оце тобі розповідаю і як розповідав мені мій тато, а твій дідусь Велемудр. Він казав, що основний відичний Закон примушував батьків речно оберегати дошлюбну цнотливість дівчат, а тих, хто її не зберіг, назавжди таврувати ганьбою. Блудниць не просто зневажали, а сікли біля ганебних стовпів, побивали камінням, чи назавжди виганяли з Роду.

І ще одне ти повинен знати, сину. В основному відичному Законі говорить, що дівчина не обов'язково може мати статеву близькість з першим мужчиною, для того, щоб народити дитину, схожу на нього. Для цього достатньо й духовної близькості, бо душа (тобто емоції, враження її душі) впливає на тіло. Якщо навіть дівчина, яка зберегла свою цноту, виходить заміж за нелюбого, але постійно думає про коханого хлопця, з яким з якоїсь причини не поєдналася, то це обов'язково позначиться на дітях, і вони обов'язково народяться схожими на того, кого вона покохала уперше, тому що кохання – це надзвичайно сильне, практично незабутнє почуття, яке залишається в душі на все життя, бо душа, як я вже казав, впливає на тіло. Запам'ятай це, сину. І

добре подумай перед тим, як вирішуватимеш навіки пов'язати своє життя з якоюсь дівчиною. Раніше існував звичай: не одружуйся, поки досконало не вивчиш розумових, фізичних, моральних і психічних якостей своєї нареченої, а для цього, як кажуть в народі, з нею треба пуд солі з'їсти. А це за кілька днів не робиться, для цього потрібен рік чи й два. Але краще цей рік загубити, ніж потім мучитися все життя. Бо йдеться про найбільшу родинну і суспільну цінність – потомство. *Діти, народжувані від духовно багатих, фізично та психічно досконалих і високоморальних батьків, – це благословення Боже, вони на радість родителям і Роду всьому, на допомогу і розраду у старості, на щастя собі і своїм нащадкам, а не на сором, ганьбу і страждання...*

Але й іншого ти не повинен забувати, сину. Я таки сподіваюся, що ти твердо вирішив опанувати відичними Знаннями, як в свій час опанували ними твої родителі. Але щоб стати добрим відуном, мусиш до пори-до часу, поки розум і душа юні, чисті і вбирають все, як губка, погамувати свої пристрасті, не розтрачувати їх направо і наліво, бо в них – найбільша сила чоловіча, здатна притягувати Мудрі Знання і утримувати їх в собі. А вже тоді, коли ці Знання стануть невіддільними від тебе, можеш свою силу тратити й на інше, насамперед, на найвище і найсвятіше почуття – кохання. Але кохання до однієї-єдиної жінки, чуєш, сину, лише до однієї – найкращої, найбажанішої, яка б в усьому доповнювала тебе, стала б не просто твоєю половинкою, як ото говорять деякі люди, а єдиним цілим з тобою.

Багату поживу для роздумів дав тоді тато Величар, не раз задумувався над його словами Ярослав, тому й утримувався від інтимних контактів з першими-ліпшими

дівчатами, все виглядав ту, єдину і неповторну, душа якої була б точною копією його душі... І те, що трапилося між ним і Катрусею, напевне, було волею Богів, спрямованою на примноження Добра, бо в особистих високих якостях він був упевнений і переливав цю впевненість на народжуваних нею в майбутньому дітей, навіть якщо їх батьком буде вважатися дячок Трохим чи хтось інший.

Садівник і “цісарева” наречена

І все ж таки, чому йому не щастить в коханні? Чи, може, дуже вже прискіпливо ставиться до дівчат, шукаючи ідеал, таку, яка була б єдиною в своєму роді, в усьому схожою на нього – і розумом, і характером, і способом мислення? Але звідки ти взяв, Ярославіте, що ти є зразковим і що саме до тебе треба приміряти майбутню дружину? Може, ти несамокритичний, не вмієш по-справжньому оцінити себе самого, побачити ті недоліки і огріхи, яких не позбавлена кожна людина?

Довго роздумував над цим Ярославіт, а потім попросив тата про невеличку, на його думку, послугу:

– Татусю, уявіть себе на мить сторонньою, незацікавленою людиною і, знаючи мене досконало, скажіть, яку б оцінку мені ви дали? Хочу знати всі свої недоліки, щоби виправити їх. Бо як з цими недоліками учню відуном стати?! А збоку на себе чомусь ніяк подивитися не можу. Чи я не надто самозакоханий, що цих недоліків не помічаю?

– Я можу сказати, сину, але краще, коли ти сам це зробиш. Знаєш, що я тобі пораджу? Корисно з висоти сьогоденного життя подивитися власними очима на

самого себе в попередньому житті. Адже ми приходимо в це життя з тими самими недоліками, які з якоїсь причини не встигли подолати за час минулого існування, отож Боги й посилають нас, щоб ми, проживаючи даний ними термін в новому тілі, позбулися того, що перешкоджає нам робити світ добрішим, людянішим і в усьому досконалішим.

Яросвіт аж захлинувся від захоплення:

– Тату, татусю, а хіба це можливо побачити себе в минулому житті? Ніякої ж машини часу досі вченими не створено...

– Сучасними не створено. А ось давні відуни та волхви вміли подорожувати в часі і дуже часто, користуючись таємними знаннями, це й робили. Звичайно, для цього потрібна відповідна підготовка, не кожному учневі відуна це під силу. Але якщо навчився керувати своїми почуттями та емоціями, а відтак і власним тілом, тоді і в тебе це вийде.

– Тату, я спробую.

– Ніякі спроби не допоможуть. Треба твердо вірити в свої сили і здібності, бути переконаним в них, ані на мить не засумніватися, тоді й досягнеш свого.

– Тату, я вас дуже прошу...

– Ну гаразд. Слухай уважно і не дивуйся, якщо тобі здасться, що все так просто і доступно. Повторюю: треба бути добре підготовленим, бо це вже рівень відуна, а не учня. Отож, зробити сам, власними руками свічку з чистого бджолиного воску. Зайди в темну кімнату, в яку жоден промінчик світла, навіть від блиску зірок небесних, не повинен проникати. Сядь перед великим дзеркалом, запали свічку, постав її між собою і дзеркалом, сотвори молитву Роду Всевишньому і Велесу Велемудрому й дивися уважно й незмигну собі в очі у дзеркалі.

Дивися в саму глибину, проникай туди не тільки поглядом, а й розумом, думкою, емоціями і почуттями. Пройде хвилина, а може й п'ять, в залежності від вміння зосередитися, і ти побачиш, відчуєш, а може й щось більше... Що саме, я не можу тобі сказати, кожен бачить і відчуває своє особисте минуле життя, в якому він існував сотню, тисячу чи й більше років тому. Досвідчені відуні і волхви, до яких належав твій дідуньо Велемудр, могли проникати не тільки в попереднє, а ще послідовно в кілька попередніх життів, десь так на двадцять-двадцять п'ять тисяч років у минуле, я ж не зміг проникнути глибше попереднього життя. Радий був би, якби ти, коли сповна осягнеш відичну мудрість, перевершив мене, свого вчителя...

Після тієї розмови Ярослав особливо наполегливо готувався до подорожі в попереднє життя, гартуючи свою волю, витримку, вчився володіти собою і керувати власними вчинками. Нарешті вирішив, що готовий до будь-яких несподіванок. Наважився зробити це саме в день літнього сонцестояння – за годину після заходу сонця. Розмірковував так: ця ніч найкоротша в році, отож, коли все у нього вийде благополучно, то без особливого перевантаження зможе повернутися в свій час всього через кілька годин з настанням дня.

Свіжий чистий віск він дістав у сільського пасічника дідуса Остапа, який понад усе любив бджіл і доглядав їх краще, ніж якась мама доглядає власних дітей. Темна кімната, яка забезпечувала самоту, також була. Вже сім років, відколи пішла в інший світ його рідна по мамі бабця Дарина, її хатина на краю села стояла пустою і чекала того, хто першим з дітей Ладуні обзаведеться сім'єю і поселиться в ній. Цим першим, на думку роду, мав стати Ярослав, тож він і доглядав хатину, щоб не

сумувала і не руйнувалася без господаря.

Всю підготовчу роботу він провів крапелька в крапельку так, як казав тато. Зручно вмонтувався біля великого, в повний його зріст дзеркала, поставивши попередньо біля нього високу підставку, на якій закріпив свічку трохи нижче рівня свого обличчя, запалив її і незмигтно вставився в очі свого власного відображення.

Минула хвилина, дві – нічого не відбувалося. Тільки в глибині очей двійника наче миготіли якісь вогники, і Ярослав подумав, що то відбивається тремтливие від його дихання полум'я свічки. Єдине, що його здивувало, то це колір. Полум'я свічки було жовтим, а вогники в очах чомусь були блакитного відтінку. Чому б то? Ярослав напружив увагу, здавалося, він хотів упізнати в глибину очей, проникнути через них на той бік, де миготіли ці блакитні блискітки, зазираючи все далі і далі, він наближав їх до себе, а може й наближався сам, бо зовсім несподівано видноколо почало розширюватися, з кожною миттю межі його відсувалися, і Ярослав через відчинене вікно побачив Річку, в якій у промінні ранішнього сонця грали блакитні хвильки, навсербіч розсипаючи яскраві блискітки. Але не це привернуло його увагу. Весь берег був запруджений народом. Люди йшли до Річки звідусіль – їх зганяли туди озброєні мечами та списами княжі найманці-варяги. Невдовзі загрюкали руків'ями мечів і в двері його хати: "Виходь, Любомиле, сину Православа! Веління князя. Нового чужого бога на місці Рідних Богів будуть встановлювати. За спротив князь повелів рубати мечами. Якщо хто не прийде, казав князь, – чи то багатий, чи бідний, чи жебрак, чи раб – буде йому ворогом".

Ярослав, якого чомусь княжий стражник назвав Любомилом, поспішив слідом за іншими. Боярами,

ремісниками, смердами – сьогодні всі були рівними у нещасті. Біля Річки вже почалося жахливе дійство. Палали вогнища. Князь Володимир самочинно звелів порубати та спалити кумирів Богів, які стояли на схилі Священної гори. Варяги охоче виконували наказ і з улюлюканням, отримуючи, напевне, задоволення, кидали дерев'яних кумирів у вогнища. Люди в один голос плакали – і багаті, і бідні. Жінки ридали і падали на землю, інші чіплялися за ноги воїнів, і ті їх з силою жорстоко відкидали геть. Якась жінка – Любомил вже якось бачив її, це була волхвиня Великої Матері Богів Лади Рожана – кинулася рятувати головну Берегиню міста і всієї Руси, але сам князь підбіг і з такою силою рвонув Рожану за коси, що вирвав цілий жмут, а волхвиню швиргонув собі під ноги. Якась юна золотокоса дівчина кинулася з кулаками на князя, але він звелів дужому варягу скрутити їй руки і відвести в княжу gridницю. І згадав Любомил: розповідала матінка Даромира, що ота Рожана – єдина русинка з чотирьох княжих жінок-чужоземок, яку князь дуже кохав і саме на її прохання встановив на найвищому місці гори кумира Богині – Великої Матері Богів Лади, яка щорічно народжує Сонце-Дажбога і Дану. Отже, тепер він її розлюбив заради чужого бога? Казала матінка, що начебто князь сподобав грекиню Анну, і тепер йому інші жінки вже не потрібні, а всіх наложниць числом вісімсот, які перебували в трьох княжих гаремах – у Вишгороді, Болгороді і Берестовім, – роздав своїм найвірнішим воїнам-варягам.

Але де ж тато і матінка? Любомил здогадався, де і кинувся по Боришовому узвозу на гору, де стояв кумир Перуна, у якого тато Православ був головним волхвом. Але встиг добігти тільки до половини узвозу.

З гори спускався галасливий натовп варягів, які з реготом і лайками підганяли коня, до хвоста якого був прив'язаний Перун. Тато Православ намагався заступити їм дорогу, вхопив за повід, щоб зупинити коня, але княжий тіун оперезав тата батогом, а рудоволосий воїн схопив його за бороду і пригрозив, що прив'яже до кінського хвоста і разом з Перуном поволоче до Річки. Так вони спустилися донизу, і князь Володимир звелів дванадцятьом дужим чоловікам дрючками скинути Перуна в Річку і бити його до тих пір, поки він не допливе до Дніпра, а там також бити і штовхати ще цілий день вниз по течії, щоб не пристав до рідного берега. Тато Православ знову кинувся навперейми, але його відштовхнули, тоді він заволав до князя: "Князю Володимире, чи ж не ми з тобою разом з любов'ю і пошаною вибирали в Священому лісі п'ятсотлітнього дуба, аби виготовити цього кумира і догодити Перуну – вічному захиснику твого стольного града? Чи ж не ми з тобою, княже, шукали найкращих на Русі майстрів-дереворобів, які б достойними були втілити в цьому дубі-богатирі Перуна? Чи ж не ти щоденно, коли не був у походах по зміцненню кордонів Русі, приходив поклонитися Перунові і попросити його наділити тебе силою подолати всіх ворогів нашої преславної держави? І він чесно допомагав тобі, поки стояв на Священій горі, над всім Києвом і Руссю, – ти не знав поразки від ворога, княже Володимире. То це така твоя вдячність? Княже Володимире, якщо ти не припиниш цього святотатства, то будеш проклятий у віках! Боги помстяться тобі за заподіяну кривду". "А, то ти ще погрожуєш мені, Православе? – заревів князь. – Взяти його, закувати в ланці і заточити в темницю до кінця днів його! І весь рід його відунський перевести!"

Княжі гридники кинулися виконувати наказ. Матінка Даромира, вигулькнувши з натовпу, вхопила Любомила за руку і смикнула до себе, потягнула в саму гущу під захист людей. "Втікай швидше, звідсіля, Любомиле, бо тебе, як старшого нашого сина, першим вхоплять душогубці. Сьогодні ж втікай з Києва в Карпати, там, в непрохідних лісах, на святилищі Тустань, куди ніколи не доберуться княжі посіпаки, знайдеш пристановисько у рідних людей, там дочекаєшся й мене з меншими дітьми, а може й тата вдасться виручити, бо князь наш жорстокий в гніві, але й відхідливий, коли гнів минає..."

Багато днів і ночей добирався Любомил до Карпатських гір, ховаючись і від княжих воїнів, що шмигали по дорогах, виловлюючи втікачів, і від вовків та ведмедів, що чатували в хащах на здобич. Йшов узліссями, не віддаляючись від путівця, щоб не заблудитися. Якогось дня, вже в Карпатах, він не зміг уберегтися – ціла зграя вовків кинулася на нього, і якби не смерека, що виявилася поряд, на цьому б і закінчилися пригоди молодого відуна. Вовки виявилися не тільки кровожерними, але й підступними. Покрутившись біля смереки і, вочевидь, зрозумівши, що здобич їм недосяжна, вони підтюпцем побігли геть і зчезли в хащах, але тільки лиш Любомил спробував спуститися на землю, як зграя одразу й вискочила з-за дерев і кинулася до нього. На щастя, він виявився спритнішим і миттю знову опинився на смереці. Так повторювалося кілька разів, причому, один з вовків таки встиг зачепити Любомила зубами за литку. Але грубі домоткані штани, пошиті матусею, врятували хлопця, і він обійшовся лише неглибокою раною. Голодний і спраглий, Любомил просидів на дереві три дні, і тільки

на четвертий прийшов несподіваний порятунок.

Незадовго до полудня неподалік в лісі пролунав гучний звук мисливського ріжка, і ціла зграя хортів з несамовитим гавкотінням вискочила на галявину, гонячи перед собою вепра. Ще через мить в кущах почувися виск, вереск і люте гарчання, очевидно хорти зіткнулися віч-на віч ще й з іншими полювальниками на жадану здобич – вовками. До їхніх голосів приєднав Любомил і свій одчайдушний голос. Його почули. На галявину вискочило кілька вершників з довгими, окованими в залізо, піками. Прискіпливо почали допитувати, що він робить у власних лісах його князівської милості, і коли Любомил, боячись, що потрапив з вогню в полум'я, покритив душею і сказав, що, мовляв, є місцевим знахарем і збирає тут цілющі трави, вершники якимось дивно презирнулися між собою і, від'їхавши вбік, про щось почали жваво радитися. Нарешті, один з них підкликав до себе хлопця і сказав:

– Ми є слугами княжого ловчого ясновельможного пана Януша. Його ясновельможність послав нас вполювати вепра для самого князя Угрського, якому служить вірою і правдою, а ми замість вепра вполювали тебе. Отже, ти – наша здобич і мусиш їхати з нами до палацу нашого господаря.

– А якщо я відмовлюся? – поцікавився Любомил.

– Тоді ми тебе вб'ємо і кинемо вовкам. Але затям собі: якщо ти й поїдеш з нами, але не виправдаєш надій ясновельможного пана, тоді ми тебе також вб'ємо і кинемо вовкам. Тож у тебе є вибір.

“Не дуже багатий вибір, – подумав Любомил. – Але краще друге, ніж перше, бо є якась надія. А може й вдасться по дорозі втекти...” І запитав:

– Якщо не таємниця, то навіщо я потрібен вашому

панові Янушу?

– Його ясновельможність сам тобі про це скаже.

– Але ж я якось мушу підготуватися до цієї зустрічі з таким високоповажним паном...

– Ти знаєш, Іване, а хлопець, здається, має рацію. Коли вже йому належить виконувати визначену роботу, то краще, щоб він до неї готувався вже зараз. Бо інакше, гляди, щоб нам ще не дісталось від його ясновельможності...

– Може й так. Ось що, хлопче. Відкриємо тобі таємницю, про яку невдовзі ти й сам дізнаєшся. Вже два місяці буде, як привіз його ясновельможність наречену для його милості угорського князя Гейзи першого, який за прикладом римського імператора Оттона третього йменує себе цісарем або королем. Отож і ми, підданці, повинні так його йменувати. З самого Києва привіз наречену. Дочку князя Володимира. Але по дорозі вона захворіла на якусь дивну недугу, і його ясновельможність змушений був залишити її у своєму палаці. Бо навіщо його цісарській милості хвора дружина? Ось видужає, тоді й можна везти до королівського двору. Але вона чомусь ніяк не хоче видужувати. Вже привозили лікарів з Будапешта, Кракова, Відня, але нічого не допомагає. Королівська наречена сохне з кожним днем, не хоче їсти, пити, розмовляти, якась недуга гризе її зсередини... Тож його ясновельможність, не дочекавшись помочі від наукових світил, повелів на всякий випадок пошукати місцевих знахарів – а раптом допоможуть. Але де їх тепер знайдеш? Тож тебе нам сам бог послав.

Князівський ловчий Януш, огрядний чолов'яга пудів на вісім, який, мабуть, навіть в спекотне літо не знімав з себе чобіт із добре вичиненої оленьчої шкіри і червоного шкіряного кунтуша з чорною оторочкою, з підозрінням

оглянув Любомила з голови до п'ят, переводячи погляд з дрантливої, хоч і білосніжно чистої, сорочки на босі ноги і навпаки, врешті гаркнув на своїх слуг:

– Кого ви мені привели, сучі діти? Я звелів відшукати старого знахаря, а ви мені підсовуєте якогось обірванця, в якого ще й молоко на губах не обсохло. З нього ж ніякого толку, тільки хліб даремно їстиме. Хіба такого допускати можна до князівської дочки, майбутньої королівни? Та вона його перелякається і ще дужче занедужає. Геть з моїх очей, і поки не відшукаєте мені справжнього знахаря, можете в палац не з'являтися. А ти, – зиркнув на Любомила, – будеш поки що садівником, бо мій садівник два тижні тому преставився. А сад не може бути без господаря. Якраз настала пора дерева і кущі до зими готувати...

Так син і помічник-учень головного волхва Перунового опинився в ролі садівника його ясновельможності князівського, чи то пак – цісарського ловчого. Того ж дня від одного з садових робітників він дізнався, що святилище Тустань, до якого мав намір добратися, залишилося позаду в добрих трьох днях ходи по битій дорозі, а якщо добиратися через лісові нетрі, то на дорогу треба затратити не менше тижня. Любомил вже знав, які небезпеки підстерігають його на цій дорозі, тож вирішив спочатку ретельно підготуватися, озброїтися, а вже тоді вирушати в зворотній путь.

Минуло два дні. Любомил саме займався трояндами – одні прикопував, інші переносив у зимову оранжерею, – коли відчув на собі чийсь уважний погляд. Озирнувся і остовпів: на нього широко розкритими очима, з яких вихлюпувала весняна блакить, дивилася золотокоса дівчина. Обличчя її було дуже змарнілим і виснаженим, аж вилиці випнулися, його майже повністю закривала

золота хвиля волосся, і Любомил не зразу й впізнав у ній доньку волхвині Рожани і князя Володимира Зоряну. Рідні Боги, як вона змінилася... Видно, не з доброї волі отаку долю собі обрала.

Востаннє змірявши хлопця поглядом, в якому радше була байдужість, ніж зацікавленість, Зоряна повернулася і пішла геть. Якусь мить повагавшись, Любомил одним помахом ножа зрізав троянду, яка лише сьогодні розцвіла, і кинувся вслід за дівчиною. В дверях його перепинив один з садових робітників. “Що ти зробив, нещасний? – закричав він. – Чи ж ти не знаєш, що ці квіти ловчий вирощує для королеви-матері, як велить називати себе угрська княгиня, і доставляє їх їй кожного дня? Оцю, що ти зрізав, мав відправити завтра. Та він же тебе за цей тяжкий гріх зі світу зведе. Бережися, хлопче! Втікай сьогодні ж з палацу, поки ловчий з самого ранку на полюванні і приїде аж увечері”.

Але Любомил тільки відмахнувся – його зараз більше цікавила Зоряна. Що з нею, яка недуга її точить, примушуючи згасати на очах? Він озирнувся навсбіч і помітив дівчину, коли вона вже зупинилася на березі водойми. В наступну ж мить Зоряна скочила у холодну воду, яка почала вже вкриватися льодяною плівкою.

Любомил, не розбираючи дороги, через кущі і ями від щойно викопаних троянд кинувся до водойми. Зоряни вже не було на поверхні, тільки бульбашки спливали з-під води в тому місці, де вона втонула. Не роздумуючи, як був у одежі, хлопець вниз головою скочив у воду. Крижаний холод охопив його, але він й не звернув на те уваги. Обхопив зів'яле тіло дівчини і, виринувши на поверхню, за мить дістався берега. Ще через мить з дівчиною на руках він уже мчав до палацу.

Живучи на березі Річки за кількасот кроків од Дніпра,

до стор. 53: *“...На нього широко розкритими очима,
з яких вихлюпувалася весняна блакить,
дивилася золотокоса дівчина”.*

він уже з раннього дитинства знав, як рятувати потопельників. У передпокої, поклавши дівчину животом на своє коліно, перш за все витиснув з неї воду, затим перевернув навзніч і почав робити штучне дихання. Навколо зібралася юрба слуг, але Любомил на те не зважав. Коли звичайний спосіб ніякого результату не дав, він, набравши повні легені повітря, щільно притис свої губи до губ дівчини і видихнув. Потім ще і ще. Слуги охкали і перешіптувалися: “Ви погляньте. Він цілує цісареву наречену. Цілує ще неціловану. Ну, за це йому вогнища не уникнути...” Нарешті, під час останнього “поцілунку”, Зоряна розплющила очі, спробувала кволо усміхнутися і прошепотіла: “Навіщо? Навіщо ти повернув мене з того світу – там було так добре...” І знову заплющила очі. “Тепер треба боятися гарячки,” – подумав Любомил і в супроводі покоївки відніс Зоряну в її спальню. Звелівши покоївці принести із панських комор медовухи і теплі ковдри, відправив її геть, сказавши нікого не впускати в спальню. Потім догола роздягнув Зоряну і спочатку сухими долонями, а потім, набираючи в жменю медовухи, почав швидкими рухами розтирати її всю, так що через кілька хвилин тіло дівчини аж пашіло від припливу крові. Не задовільнившись цим, Любомил влив їй до рота півсклянки міцної медовухи, закутав ковдрами і сам сів поряд. Зоряна все ще лежала безтямно, важко дихаючи, і навряд чи усвідомлювала, де вона і хто її доглядає.

Якраз в цей час і вбіг до кімнати, задихавшись від перенапруги, товстун Януш. На обличчі його явно читався переляк – як-не-як, цісарева наречена, а він не вберіг її. Приставив слуг, щоб не дозволяли виходити за межі палацу, але ті, бачачи, що майбутня цісарівна взагалі вже з місяць не піднімається з постелі, скориставшись

до стор. 84: Святилище Богит – один з головних центрів волхвівства.

відсутністю пана, покидали свій пост, нерідко й на кілька годин. І якраз цим й скористалася дівчина, яка вже давно вирішила покінчити з собою, лише підчікувала слухну мить. Тож обійшла всі знайомі місця, попрощалася з білим світом і кинулася у воду.

Саме так воно й було і саме так доповіли вірні слуги ловчому, не забувши розповісти, як садівник рятував цісареву наречену.

Ловчому були неприємні деякі моменти з їхньої розповіді, але, проникнувшись високим почуттям відповідальності за долю своєї гості, а, можливо, в майбутньому й господині, Януш звелів садівникові постійно перебувати при недужій, перш за все, привести її до тями, а потім стежити за її здоров'ям, за яке, поки не підшукали мудрішого знахаря, він буде важити власним життям. Ловчий був уже немолодого віку, багато бачив у своєму житті, усвідомлював, що дівчину навряд чи можна вилікувати, але хтось же мусить нести відповідальність за стан її здоров'я... То хай же вся вина у випадку її смерті впаде на цього молодого безрідного знахаря, яким можна буде безболісно пожертвувати.

Це усвідомлював і сам Любомил, а тому, пообіцявши поставити недужу на ноги, виторгував собі свободу дій — ходити, де і коли заманеться, безперешкодно брати із панських комор все, що йому потрібно для справи, а ще виділити йому помічника із числа панських слуг.

Отож вже того ж самого дня він звелів помічникові взяти сокиру і на узліссі або на лісовій галявині зрубати під корінь молоду осичку, а також набрати сухої осикової деревини, порубати все це на дрова, які скласти на галяві в центрі парку. Тонке осикове гілля разом з листям Любомил власноруч переносив до Зоряниної спальні, густо настелив ним ліжко і, знову роздягнувши дівчину

догола, поклав на це ложе та й добре закутав її у вовняні ковдри. “Терпи, Зоряно, до завтра ці муки, не думаю, що твоє тіло звикло лише до пухових ковдр...” – проказав уголос, а вже тихіше, щоб почули лише Боги-покровителі, почав шептати молитву:

“О, Велесе, Премудрий і Всезнаючий! Навчи мене, що я робити мушу, щоб віджити цей росток всихаючий, здоров’я влити в його тіло й душу. Я за тобою вслід у Наву помандрую, щоб винести звідтіля напій цілющий, водою знань твоїх я спрагу погамую і стану в сотні раз мудріший й дужчий. Я не для себе прагну порятунку, ти знаєш це, о Щедрий, Милосердний, я лише посуд для цілющого чарунку, налий його, й твій вірний посередник недужу зцілить, смерть прогнавши в Наву, мені на радість, а тобі на славу”.

Всю ніч просидів Любомил біля Зоряни, але вона так і не прийшла до тями. Вдосвіта, на схід сонця, він витягнув з-під неї осикове гілля з почорнілим листям і звелів помічникові спалити його в глибокому яру подалі від людських осель і звіриних стежок. Сам же розпалив вогнище на галяві в парку із сухих осикових гілок, затим наклав у нього осикових же полін, і коли вогнище добре розгорілося, пішов у спальню і бережно, як малу дитину, виніс на руках дівчину. Навіть не озираючись, чи ніхто не підглядає, що також було обумовлено неписаною угодою між ним і ловчим, Любомил, незважаючи на прохолодну погоду, розпеленав недужу і, тримаючи на випростаних руках, розпростер її над вогнищем, примовляючи:

“Гори, ясний вогню, гори, знищуй чари злої Мари. Дихай, Зоряно, всім тілом, вбирай вогню силу, нехай осиковий дух білий з’єднається з чорним духом недуги й обоє згорять в цьому полум’ї, як мухи, й, забравши з собою журу і печалі, підуть з димом подалі від людських

осель. Оце й усе! Дяка і слава тобі, Велесе, за допомогу!"

Він знову закутав Зоряну в ковдру і відніс у спальню. Покликавши помічника, звелів йому зрубати на узліссі чи на лісовій галяві молоду берізку, порубати її на поліна і скласти в тому ж місці, де зранку палало вогнище, а молоде гілля з листям покласти у велику діжку і залити водою. Сам же присів поряд з дівчиною на ліжку і, сидячи, заснув. Прокинувся уже під вечір, відчувши на собі чийсь уважний погляд. Стрепенувся. На нього широко розплющеними очима дивилася Зоряна.

– Ти впізнаєш мене, Зоряно? – погладивши її розкішні коси, що золотом розметалися по подушці, пошепки запитав Любомил.

Повіки дівчини здригнулися, а ледь розтулені губи прошептали:

– Так. Ти садівник, який доглядав троянди... Це ти мене врятував? Навіщо?

– Тому що ти повинна жити. Ти русинка, а русини ніколи самовільно не йдуть з життя, а борються за нього. Тим більше, ти донька волхвині, то повинна бути вдвічі сильною.

– Я не хочу жити. У мене всередині згарище. Князь Володимир... – вона раптом схлипнула і заплакала. Рясні сльози котилися по її запалих щоках і, змочували подушку. Але Любомил, у якого від жалю стислося серце, не став її заспокоювати, а, навпаки, сказав:

– Поплач, дівчинко, поплач. Із сльозами вийдуть горе і недуга, стане легше на душі, хоча серце ще довго скавчатиме від болю. Але час колись загоїть й цей біль, хоча рубець залишиться на все життя. Поплач, дівчинко, поплач.

Коли Зоряна трохи заспокоїлася, він витер їй сльози,

поцілував між очима і тихим лагідним голосом проспівав:

– А тепер засни, Зоряно,
Сонце сіло вже за лісом,
Над полями, над ярами
Напинає ніч завісу,
Щоб сховать тебе від Нави,
Від Мари і Чорнобога,
Од чаклунської прояви
І нічного Духа злого.
Спи, засни, моя Зоряна,
Щоби завтра спозарана
Разом з сонечком ти встала,
Наче зоренька рум'яна...

– Зовсім як моя рідненька матуся, – прошепотіла Зоряна, засинаючи. В цю ніч, мабуть, їй снилося щось хороше, бо тихенький усміх весь час блукав на її гарних, але дуже блідих губах.

А вранці до схід сонця Любомил розпалив вогнище з березових дров і поставив грітися в діжці воду, настояну на березовому гіллі і листі. Коли вода нагрілася, він відклав діжку вбік, підкинув ще кілька полін у вогнище, розбудив Зоряну, виніс її в прохолодний парк, роздягнув і, знову на простягнутих руках тримаючи над полум'ям, став промовляти-чарувати:

“До неба, вогне, ясне полум'я піднеси, сили і снаги в Матері Землі попроси, позич для недужої Зоряни трішки сил від Лади і Дани. Дихай, Зоряно, всім своїм тілом, вбирай від вогню снагу й силу, нехай здоровий березовий дух огорне тіло від ніг до вух, наповнить міццю тебе і Живою, щоб почувалася ти щасливою!”

Закінчивши замовляння, Любомил тут же підступив до діжки і обережно опустив Зоряну в цілющу купіль,

примовляючи:

“Наповнюйте вщерть слабе тіло Зоряни сила цілюща від Лади і Дани. Я ж дякую щиро вам, любі Богині за щедрість і ласку, даровані нині”.

Після цілющої купелі Зоряна стала бадьорішою і вже не засинала до самого вечора, хоча від їжі рішуче відмовилася. І все ж Любомил примусив її випити чашку теплого напою з цілющого зілля – коренів дягелю і дивосилу, гілочок ліщини і ясеня, ялівцевої хвої і плодів барбарису, – все це заправивши весняним медом.

А потім до пізньої ночі Зоряна розповідала йому, як князь Володимир навечно заточив її матусю Рожану в темницю, іншим волхвам, які не прийняли чужинського бога, звелів повідрубувати руки та ноги, окремих взагалі посік мечем, а її, Зоряну, пов'язав мотуззям і звелів своїм воїнам-варягам відвезти її до угрського короля, якому вже давно обіцяв в дружини одну із багатьох своїх дочок. До угрської столиці її не довезли, бо, дуже побиваючись за матусею та молодшими сестричками і братиками, про долю яких вона нічого не знає, Зоряна занедужала в дорозі на лихоманку і була залишена до повного видужання в карпатському маєтку королівського ловчого Януша. “Я краще помру, ніж їхати з рідної землі на чужину, та ще й віддатися християнському володарю, який ще раніше від Володимира обрав собі жорстокого і злого бога,” – цими словами закінчила свою розповідь Зоряна.

На третій день Любомил очистив тіло дівчини над вогнищем із гілля та деревини молодої сосни і скупав у купелі із соснової хвої, як і напередодні промовивши замовляння-чарування:

“До неба, вогне, ясне полум'я піднеси, сили й снаги в Матері Землі попроси, позич для недужої Зоряни

трішки сил від Лади і Дани. Дихай, Зоряно, всім своїм тілом, вбирай від вогню снагу й силу, нехай здоровий дух сосновий наповнить тіло аж до основи, хай подарує побільше Живи, наповнить кров'ю всі твої жили, хай серце пристрастю огорне Леся, щоб ти зустріла свого Полеля, була коханою й сама кохала й ніяких прикрощів в житті не знала!"

Після цих трьох найтяжчих днів Зоряна почала поправлятися на очах – посвіжіла обличчям, щоки порожевіли і поступово виповнювалися, світлі іскорки з'явилися в її очах, хоча дуже часто на них набігали хмаринки суму. Але щоранку, коли Любомил приносив їй свіжу троянду, зрізану в панській оранжереї, вона раділа, як мале дитя, і, підвівшись з ліжка, вдячно цілувала його в обидві щоки. Ще через кілька днів Любомил вивів її на першу прогулянку. Далі парку не ходили, і не тому, що Зоряна була ще дуже слабкою, а через те, що випав глибокий сніг, і слуги розчистили від нього алею тільки до центральної галявини, де Любомил перед цим розкладав очищувальні багаття. Разом з тим, сніг для них був й гарним знаком. Ще перед снігопадом Януш поїхав до королівського двору і тепер в зв'язку з тим, що гірські перевали засипало глибоким снігом, навряд чи скоро повернеться до свого маєтку. Любомилу це було на руку. Він плекав надію, що Зоряна невдовзі, ще до повернення ловчого, зовсім зміцніє, і тоді вони, озброївшись і запасшись продуктами, таємно візьмуть коней і подадуться до неприступної твердині волхвів Тустані, де опиняться в повній безпеці.

Якось, гуляючи, вони забрели в протилежний від оранжереї куток двору, де над палацом і над верхівками найвищих смerek піднімалася стрімка башта. Тут вони ще жодного разу не були, і Зоряна запропонувала

Любомилу піднятися на вершину. Він оцінює глянув на неї – ще недостатньо сильну для такого сходження, але погодився. Спочатку Зоряна почувала себе бадьорою, але вже на третьому прольоті крутих сходів похитнулася і була б впала, якби Любомил вчасно не підхопив її на руки.

– Ні, ні, я піду сама, я дуже хочу туди, де птахи вільні, не знають золотої клітки, – запротестувала вона.

– Ну гаразд, дівчинко, ти підеш туди, але тільки у мене на руках. Тримайся міцно.

Вона обхопила його руками за шию і притислася щокую до його щоки. Золоте волосся шовковими хвилями залило його обличчя, воно хвилювало і п'янило, тож Любомил не міг утриматися, щоб кілька разів, як йому здавалося, непомітно не торкнутися його губами. Але Зоряна, очевидно, все таки помітила це, тому що раптом завмерла, наче до чогось прислухаючись, чи чогось чекаючи. І тоді Любомил насмілювався і поцілував її в трепетну жилку, яка пульсувала на шиї. Потім ще раз і ще. Зоряна відкинула голову і заплющила очі, її тіло тремтіло в його руках. Так вони й добралися до кінця сходів, перечепилися через поріг невеличкої, єдиної тут кімнатки і в знеможі повалилися на підлогу. Вони впали так, що губи Зоряни чомусь опинилися під його губами, і вони злилися воєдино. А потім якось наче ненавмисне хутрянний кошушок на дівчині розстебнувся, поли розійшлися в різні боки, і її тепло огорнуло його, увібрало в себе. Все інше вона зробила сама, без його участі. “Сонечко моє ясне, ласкаве, життєдайне, – шепотіла вона, – пестячи його тіло, – я покохала тебе ще тоді, коли ти мене вийняв з першої купелі і поніс в спальню, бережно притискуючи до себе. В твоїх руках було стільки ніжності... Я весь час мріяла тільки про одне:

щоб ти поцілував мене хоч би раз в губи, а потім тисячу разів скрізь, щоб ти також покохав мене, і наші тіла й душі злилися в палкому єднанні. Без оглядки ні на що – ні на того проклятого угрського князя Гейзу, якому продав мене батько, ні, не батько, а князь Володимир, у вічне подружнє рабство, ні на його слугу, ловчого Януша, ні на весь світ. Я спала і снила тобою, кохання моє. А ти не звертав на мене ніякої уваги. Нарешті моя мрія здійснилася, і я безмірно щаслива. Ой, яка я щаслива. Тож цілуй, милуй мене, сонечко моє, в твоїх руках я вся палаю і розчиняюсь в тобі...”

А потім вони через вузьенькі віконечка під стелею оглядали видноколо. Гори, вкриті снігом і лісом, тягнулися аж до краю землі. Десь там мала бути Тустань, але, незважаючи на високі стрімчасті скелі, звідси навіть її обрисів вони не змогли побачити. І все ж треба було б прискорити втечу. Але вирішили дочекатися часу, коли після зимового сонцестояння сонце підніметься вище і світловий день подовшає. А тим часом в очікуванні потрібної миті, вони гаяли дні, які бігли стрімко, мов лошата за возом, але Любомил із Зоряною їх просто не помічали, бо шалена пристрасть настільки захопила їх, що доба стиснулася в годину, а година – в хвилину. Більше на башту вони не піднімалися, зате зачастили на узлісся, де під розлогими кронами ялин, які спустили гілля до самої землі, було сухо, м'яко і затишно. А ніч проводили в спальні Зоряни, не помічаючи нікого навколо і навіть не думаючи, що хтось може помітити їх.

Нарешті день переповз через перевал і почав набирати ходи. Ось і перші числа лютого. Обоє вирішили: втікають завтра вночі. Припаси і зброя заздалегідь були заховані на узліссі під ялинами, залишалося непомітно вивести коней із стаєнь і – прощай неволя! Але до тієї

довгоочікуваної миті залишалися ще одна ніч і день. Вирішили лягти раніше спати, щоб добре відпочити перед дорогою, але одразу заснути не вдалося. Зоряна, припавши Любомилові до грудей, притислася губами до його вуха і прошепотіла: "Коханий, а я вже ношу під серцем нашого нащадка..." Вона це прошепотіла так тихо, що іншому б здалося: це сніжинки зашехотіли під вікном. Але Любомил почув. Підхопивши Зоряну на руки, він довго кружляв її по кімнаті, вдячно цілував очі і губи, а потім поклав на ліжко і ще з годину вицілював її всю. Отож вони заснули пізно, а прокинулися від грубого оклику, коли в кімнату через вузькі вікна вже зазирає зимовий ранок. Біля ліжка стояв Януш у ведмежому кожусі з нагаєм в руці, а поряд з ним – цілий гурт охоронців.

Любомила стягнули з ліжка і, кинувши на долівку, почали шмагати нагаями по голому тілу. Він весь звивався від болючих ударів, але з уст його не вирвалося ні крику, ні стогону. Зате Зоряна почала несамовито кричати й пориватися до коханого, і тоді охоронці скрутили їй руки, закутали в ковдру і винесли з кімнати.

Жорстока кара була призначена того ж дня. На галявині в парку, де Любомил ще три місяці тому розкладав очищувальні вогнища для зцілення Зоряни, було встановлено нашвидкуруч збиту з молодих смерекових стовбурів триногу, яку звідусіль обклали сухим хмизом. Любомила прив'язали на самій вершині триноги, щоб довше мучився і до кінця відчув свою страшну провину перед його королівською високістю. На галявині зібралося доволі багато народу, дець чоловік з сорок чи й п'ятдесят – Любомил й не думав, що в палаці мешкає так багато люду. Звідкись привели священика в чорних ризах – всі в маєтку за наказом Януша ще

влітку були охрещені в чужинську віру. Священик підійшов упритул до Любомила, якому головою діставав лише до колін, підніс догори хреста і сказав басом, плутаючи латинські, угрські і руські слова:

– Покайся, сину мій у вчинених гріхах, прийми Ісуса Христа в своє серце, і Господь помилує тебе, раба Божого, позбавить мук тяжких, прискорить смерть твою, і ти очищеним підеш на небо.

– Я не маю жодного гріха, і Рідні Боги про це відають. А чужинського бога я не знаю і знати не хочу.

І відвернувся, гордо підняв голову, полетівши поглядом у дивовижно чисте небо, де живуть Рідні Боги, які чекають чисту, незаплямовану гріхом душу його, внука Дажбожого, на луках Сварожих.

Полум'я уже почало лизати ноги, коли він відвів очі від неба і поглядом своїм натрапив на високу вежу, де у верхньому вікні біліла чиясь постать. Вона рвалася у вікно, але міцна чорна рука чіпко тримала дівчину за пояс, і та тільки руками махала, немов біла лебідка крилами, намагаючись злетіти в простір. Зоряна! Серце Любомила стислося від розпуки, намагаючись випурхнути назустріч коханій, яку вже майже не видно було за густою завісою з полум'я і диму. Ось один з полум'яних язиків зметнувся догори і вчепився в ліву руку Любомила. Той скрикнув від несподіваного різкого болю і...

Яросвіт скрикнув од різкого болю і розплющив очі. Його ліву руку обпікало полум'я свічі, горів рукав, кімната була заповнена задушливим димом, за смугою якого зникло його відображення у дзеркалі...

Польова русалка

З сумними думками повертався польовою дорогою Ярослав додому, сидючи на самому вершечку воза, вщерть виповненого снопами жита. По обидва боки дороги тягнулися ще не зібрані людські нивки, і гостровусі колоски ячменів та пшениць торкалися своїх зв'язаних в снопи побратимів на возі, певне, заздючи їм, що ті невдовзі будуть в stodolі, а їм, біднесеньким, ще доводиться стирчати в полі, з острахом очікуючи, чи не впаде з вицвілого від спеки неба жартівник-вихор, або чи не гримне гроза, поливаючи стигле збіжжя непотрібною тепер водою.

А з голови його ось уже кілька днів не зникало видиво, учасником якого він був сам. Щоправда, за ці дні, очевидно не без впливу спеки і втоми, воно втратило свої яскраві барви, заховалося за якимсь сріблястосизим маревом, але з голови не йшло. Ярослав вже кілька разів намагався аналізувати все, що з ним, вірніше з Любомилом, трапилося в минулому житті, але жодного разу думка не добігала до кінця.

Напевне, першою його помилкою було те, що він, послухавшись матусі, одразу ж пішов шукати ту загадкову Тустань, не взявши із собою ні запасів харчів, ні зброї. Мабуть, треба було заховатися в Києві і вже тоді, коли пристрасті стихнуть, забрати матусю з сестричками і братиками і всім разом вирушати в далеку дорогу. Бо йому так і невідомо, яка ж доля спіткала їх. Можна було б знову проникнути в минуле життя, але Ярослав боявся пережити те ж саме наново.

Вочевидь, другою його помилкою було те, що до Тустані став добиратися пішки, замість того, щоб попросити в когось із родичів чи сусідів коня. Тоді б він

наздогнав князівську валку з пов'язаною Зоряною і або силою звільнив її, або викрав. Тож подальших жахливих подій могло б і не статися.

Третя помилка допущена була вже після того, як він врятував Зоряну від самогубства і провів очищувально-зцілюючі замовляння. Не треба було чекати її повного видужання, а одразу ж вночі посадити на коня і вибратися за межі палацу.

Були й дрібніші помилки та прорахунки. Забувши, що живуть в чужому заздрісному оточенні, під перехресним прицілом хижих поглядів, втратили всяку пильність і обережність. Чомусь думалося, що Януш, злякавшись заметілей, затримається в королівському дворі до весни, а той приїхав негайно та ще й застав їх в постелі. Хоча ніякого гріха вони не звершили, ні Зоряна королю, ні Любомил будь-кому ніякої обітниці не давали, нічиєю власністю не були, кожен мав повне право на здійснення будь-яких вчинків, лиш би вони не суперечили загальноприйнятим русинським нормам поведінки, які докорінно відрізнялися від аскетичних християнських. За що ж вони тоді були покарані? І який висновок мусить зробити для себе Ярослав, щоб минулі помилки не лягли важким тягарем на теперішнє життя?

Саме над цим розмірковував Ярослав, коли навантаженою снопамі мажею, або, як деякі кажуть, – возом, спускався в невеличкий ярочок, стримуючи коней. В цю саму мить він зненацька помітив прямо перед собою білу постать, що вигулькнула на дорогу зі стежки, яка в'юнилася поміж житами і спускалася в долину. “Тпру!” – вигукнув він, аби не зачепити возом це диво. Коні слухняно зупинилися, а постать озирнулася. В Яросвіта від здивування очі стали, наче сливи. “Польова русалка, – подумав він. – Їй-же-їй, русалка.

Найсправжнісінька". На голові вінок із синьооких волошок, з-під яких хвилями спадають золоті коси і сягають нижче пояса. Обличчя такої небаченої краси, про яке він читав тільки в казках. Когось вона йому дуже нагадувала, когось знайомого-презнайомого, але кого саме, Ярослав в цю мить не міг згадати. "Добрідень, русалю!" – вигукнув хлопець, не відводячи погляду від її гнучкого стану, огорнутого в білу сукню, від її золотого волосся. Вона блиснула на нього чистими і синіми, як весняне небо, очима і відповіла мелодійним голосом, а йому здалося, наче срібний дзвіночок продзвенів: "Доброго здоров'я і тобі, козаче!" І повернулася, щоб знову впірнути в жита. Не знаючи, як її затримати ще хоч на хвилику, Ярослав нічого кращого не придумав, як впустити батога на землю і попросити: "Зачекай, русалю. Ти не могла б подати мені батога?" Вона знову блиснула на нього синіми озерцями очей і промовила, наче проспівала: "Ой козаче, козаче-соколе, не звертайся із таким ніколи. Якби дівка батіг подавала, то би щастя у житті не мала". Повернулася і розтанула у високих житах, наче її й не було.

До самого вечора, возячи снопи, Ярослав думав про це диво. Він ще жодного разу в житті не бачив русалок, хоч дідуньо і матуся багато розповідали про них. Про сміхотливих водяних створінь, які заманюють молодих хлопців у свої обійми і до смерті залоскочують їх. Але то все про річкових. А ця – польова. Тому й риб'ячого хвоста не має. Цікаво, де вона живе, чим харчується? Де таку гарну сукню шила? Хоча, згадавши про сукню, хлопець розгубився. Адже русалки взагалі ніякого одягу не носять, а ця була одягнута в гарненьку сукню і легко пурхала по стежині босими ногами.

– Що зажурений, синочку, чи зустрів десь шинкарочку,

яка вином напоїла, білу постіль постелила, але спати не поклала, бо дещо інший клопіт мала? – пожартувала увечері мати, помітивши смуток на обличчі Яросвіта.

– Ні, матусю, не вгадала, інша в душу мені впала, я зустрів не шинкарочку, а у полі русалочку у волошковім віночку, не русалку – царівночку, – їй в такт відказав Яросвіт і розповів усе, що з ним трапалося. – Але чому, чому вона така гордячка, навіть батого мені не подала? – дивувався він.

– А це не гордість і не-пиха, синку, а гідність проявилася в її вчинку, – пояснила мама. – Розумна, видно, дівчина, на Відах, мабуть, знається й до Роду нашого відунського душею доторкається. Хоча й не знаю я такої в нашому селі, мабуть, чужа, приїжджа звідкись пташка. Тому, синочку, не зітхай так тяжко й не думай більше про русалок польових, бо ми ж то знаємо, чого чекать від них...

Яросвіт послухався маминої поради, як з дитинства звик слухатися, і повечерявши, пішов спати на стіг сина. Літня нічка – зоряничка, не встигнеш із сном привітатися, як вже треба у поле збиратися. І все ж він не зрадив щовечірньому відунському правилу, яке передавалося з покоління в покоління ось уже півсотні, а то й чи не більше віків: зарядитися Живою – живильною силою, яку щедро випромінюють зорі небесні і сам глибокий Космос якраз у вечірню пору, бо Сонечко, йдучи за видноколо, на всеньку ніч передає їм свої володіння. Перед тим, як відкрити усі двері душі і тіла для вільного входження-вливання Живи, всівся зручно Яросвіт на краю стіжка, спустивши долу ноги, і проказав-проспівав призначений для цього випадку відунський Ключ-Клич:

*О, Рідні Боги, світлі і високі,
Я вдячний вам за дні минулоплідні,
За ваші безкорисливі уроки
Робити вчинки, славних Предків гідні.
Благословлять ви вчили кожному днину,
Слова, що йдуть із серця говорити,
Хорошу ошчасливити Людину,
Добро на цій святій Землі творити.
У вас прошу привіту цьому дому,
Здоров'ям всю рідню облагодійте,
Із мого тіла виженіть утому
Й натомість Живою безсмертною налийте.*

Затим повністю розслабився, звільнившись від усіх думок, бажань і прагнень, випрямив спину, заплющив очі і через якусь хвилю часу внутрішнім зором побачив, як з темного неба спускається промінь Білого Світла. Воно торкнулося його голови, огорнуло все тіло і почало проникати через вхідні ворота-чари в його єство, яке, як розповідав дідуньо, складається із семи тіл, хоча побачити звичайній людині дано лише одне – фізичне. Але зараз внутрішнім зором Ярослав бачив й інші тіла, що наповнювалися Білим Світлом: емоційне і розумово-причинне – чітко і виразно, інші – інтуїтивне, духовне, монадичне і божественне – слабко, мов через густий туман. Він, початкуючий учень відуна, ще не скоро доросте до рівня дідуся Велимудра, для якого Вища Мудрість Світобудови була відкритою книгою. Хоча й він не встиг до кінця прочитати впродовж життя цю книгу. Дідусь казав:

У людини є кілька тіл. Перше – це фізичне – накопичення клітин, спільна робота яких дозволяє отримати більш велику одиницю – людський організм. Друге – це емоційне тіло, накопичення наших почуттів.

Це жива історія всього, що нам подобається і не подобається, а також наших страхів, надій, бажань і тому подібне. Третє – ментальне, більш тонке. Це тіло знань, яке росте разом з нами з тієї миті, коли кожен з нас з'являється на світ. Четверте – причинне, ще більш тонкого рівня. Це – все обґрунтування нашого життя, всі глибокі переконання стосовно існування і природи життя, глибинні джерела пам'яті і бажань. Так ось я досяг четвертого ступеня пізнання, а п'ятий тільки почав розкривати переді мною свої таємниці, а шостий і сьомий лежать за межею моїх можливостей і навряд чи коли я їх досягну.

Дідуньо Велемудр, на глибоке переконання Яросвіта, просто не встиг досягнути дві останні таємниці, для цього йому треба було прожити ще хоча б років тридцять.

Наступного дня перед самим полуднем Яросвіт знову побачив на тому ж самому місці ту ж саму польову русалку, яка із великим череп'яним жбаном на плечі випурхнула на дорогу із стежки, що вела крізь жита до недалекої долини. Боячись, що вона ось-ось знову упірне в жито, через яке кудись прямувала інша стежка, ще здалеку гукнув: "Русалю, зачекай хвилику, маю тобі щось важливе сказати".

Вона зупинилася, очікувально спинивши на ньому здивований погляд іскристо-синіх очей. Цей погляд був прямим, відкритим, але не нахабним, як у деяких дівчат, які або ховають очі від хлопця, або ж з викликом, закликком чи відвертою зневагою витріщуються на нього.

– Доброго дня тобі, русалю, – привітався Яросвіт і, на якусь хвилику затнувшись, додав: – Щиро прошу вибачення за вчорашнє – я й на гадці не мав тебе образити.

– Доброго здоров'я й тобі, козаче. Хіба можна

ображатися на кожного стрічного? Ображаються тільки на рідних та близьких людей.

Вона вже намірилася повернутися і ступити на свою стежку, проте Яросвіт зупинив її словами:

– До яких я не належу, хочеш сказати? Не смію наперед гадати, але надіюся, що колись ти зміниш свою думку.

– Ой-гай, козаче, не можна бути таким самовпевненим, коли розмовляєш з русалками. Ти ж не ворожбит? А може й є ним трішечки, бо звідки ти знаєш, що, мама, як сказав якимось татко, мене в дитинстві Русанею назвала?

На її сині очі набігла легенька хмаринка суму.

– Відчуваю серцем, Русалю. І мама тебе більше так не називає, а чому – ні ти, ні я не знаємо. Чи я правду кажу, Русалю?

Йому дуже подобалося її ім'я, ним самим придумане, – хотілося вимовляти його раз-по-раз.

– Щиру правду, козаче. Ти наче й справді ворожбит. Тоді скажи, про що я подумала, коли ти попросив мене підняти із дорожньої пилуки батіг?

– Що ти подумала? А ось що: "Ой ти, козаче, грубий нечемо, я ж не рабиня твоя наречена і не біглянка з нелюбої хати, щоби себе дозволяла шмагати". Чи вгадав?

– Атож. Майже та сама думка, тільки передана трохи влучнішими словами. Де ти таких навчився, козаче?

В її голосі, поряд із зачудуванням, з'явилася цікавість. Можливо, саме тому, аби її дещо вдовольнити, цю цікавість, вона зняла жбан із плеча і поставила його поряд на землю.

– Про це потім, Русалю, під час наступної зустрічі. А зараз що ти відповіси, коли я попрошу води напитися? Чи не скажеш, що "в таку спеку йти по воду далеко, а тут

ніжки болять, так що можеш гулять”?

– Ось і не вгадав, а ще й ворожбит. Скажу: “Не дозволю із криниці самому набрать водиці, хоч ти хлопець, як вогонь, але пий з моїх долонь”.

Яросвіт здивовано широко розкритими очима деякий час дивився на Русалю, а коли перший шок минув, тихо вимовив:

– Ой, Русалю, а чи ж твоя мама не є відунею, коли ти такий глибинний смисл прадавніх рун знаєш? Дякую, що ти мене від себе не відштовхнула, хоч і не підпускаєш близько. Отже у мене ще не все втрачено?

Тато Величар казав: *“Криниця, це дівоча таємниця, бо вона те, що є найсвятішого у цнотливої дівчини. Коли ж вона пропонує: “Іди до криниці, візьми та й напийся”, то це означає: або вона розпусна і вже цноту і совість втратила, або сильно кохає хлопця і готова для нього на все, або ж нетямуща і дурна. Так споконвіку було. Саме за цими ознаками оцінювали дівчину”*. Русалю Яросвіта не відштовхнула, але й до серця не пригорнула, проте дала зрозуміти, що небайдужа до нього. Дивовижна дівчина. На його запитання відповіла:

– Ні, козаче, моя мама, маючи певні знання, отримані від її матері, а моєї бабусі, старої відьми, могла б стати відунею, але не стала нею, бо відьомське ремесло для неї виявилось більш привабливим. Це мій тато якось в припливі відвертості, підігрітої чаркою, сказав, тож я й повторила зараз його слова. Сама ж я нічого в цьому не тямлю, від матері не переймаю, а те, що ти називаєш прадавніми рунами, мені також нічого не говорить. Просто, правила поведінки у мене якось самі собою з підсвідомості впливають...

Така правдивість і відвертість приємно вразила Яросвіта. Він, не усвідомлюючи, що робить, підступив

ближче до дівчини, взяв її руки в свої і поцілував у долоні.

Вона не відсахнулася, не висмикнула рук, лише запитала:

– Ну що, козаче, смачна водиця, вистачило тобі напиться?

– Солодша меду, смачніша солі, ніби для бранця, що втік з неволі, пив би і пив би аж до “несхочу” з раннього ранку до пізньої ночі.

Русалю весело засміялася, зробила великі очі і проспівала мелодійним голосом:

– Ой-гай, козаче, та ти ж ледачий, он за тобою робота плаче, коні вже знулились пішли у шкоду і перекинули з житом підводу.

Яросвіт рвучко обернувся. Коні стояли на тому ж місці, де він їх залишив. Ну й жартівниця.

Він озирнувся, щоби віджартуватися, але Русалі вже ніде не було. Наче спритна пташка спурхнула з місця і загубилася в житах. Де ж то її тепер шукати?

Після цієї зустрічі він два дні не міг зосередитися ні на чому, хоч як намагався. Дівчина глибоко запала йому в серце, і хоч він абсолютно нічого про неї не знав, як і не встиг ще пізнати її характеру, але якесь шосте чуття в підсвідомості нашіптувало: “Це вона. Це саме та, хто тобі потрібен для щастя. Рідна тобі душа, яких так рідко вдається зустріти в білому світі”.

На третій день він таки її побачив. Ще здалеку помітив, як Русалю із збанком води на плечі поспішала стежкою з долинки. Зупинив коні, спустився на землю, підчікуючи дівчину.

– Добридень, русалочко, – привітався. – Зупинися на хвильку, поговоримо.

– Ніколи мені сьогодні говорити, козаче, – відповіла

тихо, очі опустивши долу. – Чекають мене. А я затрималася, бо, спіткнувшись на межі, воду пролила, отож змушена була вертатися. Тому пробач, а я побігла.

– Одну хвилику, – попросив Ярославіт. – Два дні тому ти мене вгостила водичкою із своїх долонь, а я сьогодні хочу тебе від щирого серця пригостити яблучком спасівчаним. Візьмеш пригощання? – І, не чекаючи відповіді, простягнув на долоні золотисте яблуко, що пахло теплом і медом, – вони саме дозрівали в їхньому саду.

Дівчина на мить замислилася, уважно глянула Ярославітові у вічі, потім перевела погляд на яблуко, ще раз подивилася на хлопця і тихо сказала:

– Якщо ти із серйозним наміром даруєш, то візьму. Від когось іншого б не взяла...

Серце Ярославіта радісно забилося. Рідні Боги, та вона ж розуміє все! "Від когось іншого б не взяла..." Він хотів щось сказати, але тут на другій стежці, куди збиралася звернути Русалю, з'явилася якась підстаркувата жінка, до самісіньких очей пов'язана чорною хусткою, з-під якої визирав гачкуватий ніс з чорною бородавкою на самому кінчику, і закричала злим рипучим голосом:

– Де це ти, Прісько, де це ти псую, де це ти, суче поріддя, шалєєшся, дідько б тебе вхопив, ледацюго. Приніс же мені той п'яниця голозаций, трясця б його взяла, подарунок – таку саму голу і босу задрипанку, яка тільки те й знає, що мій хліб їсть, а щоб він тобі поперек горлянки став, і моє добро переводить – хай би воно тобі очі викололо. А, то ти тут з парубками, такими ж ледацюгами, презиркуєшся? Ну, зачекай, я тобі покажу парубків, все життя згадуватимеш мене. Згинь, розпуснице! Мерщій до роботи! Там Микола мажею приїхав, снопи нікому подавати...

Русалю знічено зиркнула на Ярославі, її обличчя густо порожевіло від сорому, проте вона нічого не сказала, а, винувато опутивши голову, покірно пішла слідом за лайливою жінкою.

“Нелегко тобі, мабуть, дівчинко, доводиться з цією відьмою, ох і нелегко. Невже мати, якщо вона тобі мати, здатна на таке? Але якщо вона дійсно твоя матір, а ти її донька, то якою ти будеш згодом? Чи ж не такою ж самою, як і вона? Казав же татусь: *“Перед тим, як одружуватися на дівчині, подивися на її матір – такою ж стане і твоя дружина через двадцять років”*. То невже й ти такою станеш, як ця відьма, Русалю? Ні, не вірю. Ти не така. Ти ж така розумниця. Он навіть смисл подарованого тобі яблука розгадала. Зрозуміла, що запропонувати дівчині яблуко – це зізнатися їй в коханні. Бо яблуко, подароване хлопцем дівчині, здавна символізує кохання і плодовитість майбутньої нареченої, радість сімейного життя, мудрість, якою керуватиметься подружжя, вирішуючи сімейні проблеми, розкіш, яку воно створюватиме... А ще Русалю, очевидно, не сповідує християнських догм, бо інакше не взяла б яблуко, яке, за християнськими казочками, спокусило Єву і Адама й означає зло. Отже, рідна душа. Ріднесенька..”.

Три дні після цього випадку жив Ярослав з небувалим душевним піднесенням. Але сумніву наганяло інше – за цих три дні він жодного разу не бачив Русалі, хоча й подовгу затримувався в “їхній” низинці. Уважно вдивлявся з висоти копиці снопів на возі в непорушну стіну жита, через яке в’юнилася стежка, але ніхто на ній не з’являвся. Біля самої дороги стояли жита, далі йшли пшениці, ячмені, вівси... – десятки невеличких індивідуальних нивок, відділених одна від одної вузькими

межами, здебільшого вже вижаті. На них поралися жниварі – вусаті і безвусі чоловіки в брилях з косами чи вилами в руках, або в білих хустинах чи у віночках з польових квітів жінки і дівчата з серпами, граблями, в'юрками і перевеслами. Їх було, мабуть, кілька сотень, тож де знайдеш Русалю, не обходитимеш же кожну нивку і не зазиратимеш жниваркам в очі? Та й яку причину придумаєш, зважившись на це, аби не стати об'єктом насмішок на довгі роки? Бо село таке: варто лише раз потрапити на язик сільським гострословам, як плітки почнуть гуляти селом з кутка в куток, і нічим їх не вгамуєш. Але ще гірше доведеться Русалі – її, запідозривши в усіх смертних гріхах, просто знеславлять і показуватимуть на неї пальцями.

І Ярослав вирішив піти іншим шляхом, як вчили здавна відуні.

Натруджену за день Землю огорнула безмісячна ніч, яскраві зорі, наче яблука, повисли над головою, але Ярослав, навznak лежачи на сіні, їх не помічав. Дивлячись в бархатну глибіню неба за межами зоряних світів, він, глибоко вдихаючи настояне на польових квітах повітря, проказав: *“Допоможіть мені, о, Рідні Боги, своє кохання віднайти у світі, побачити його й цієї ж миті до нього відшукать путі-дороги”*. Міцно заплющив очі, за якусь хвилю часу позбавився від будь-яких думок й, дихаючи глибоко і розмірено, зосередився на звуках свого дихання і разом з цими звуками на вдихові проникнув у глибину свого єства. Не став відволікатися ні на що, а поплив на звуках дихання далі і далі в абсолютній темряві і порожнечі, спрямовуючи свій човник до виходу в районі шостої чари посередині чола над переніссям. Зупинившись перед виходом, почав зсередини уважно вдивлятися через відчинені навстіж “двері” в темну

порожнечу навколишнього світу. Минула хвилинка, а може й десять – у цьому світі час назавжди зупинився, – але нічого не відбувалося. І раптом десь далеко-далеко в безмежній глибині чорного Космосу з'явилася малесенька блакитна іскорка. Вона стрімко наближалася, збільшувалася в розмірах, невдовзі роздвоїлася і, коли постала перед самим його зором, на відстані протягнутої руки він побачив іскристі очі кольору весняного неба, з яких виплескувалися сині промінчики світла. Очі Русалі. Незабаром вони огорнули його таким приємно-хвилюючим теплом привітності, лагідності, ніжності та сердечності, що він одразу зрозумів: це КОХАННЯ. Він побачив його своїм внутрішнім зором. Так, він кохав, і це кохання було настільки сильним і всеохоплюючим, що його власні очі від розчулення застелилися слізьми. Але чи кохають його? Він витер сльози згинами великих пальців і побачив, як сині очі вже злилися в одну яскраву блакитну зірку, до якої, здавалося, можна було б дотягнутися рукою, але яка, тим не менш, була далеко-далеко. Лише одна вона яскріла на бархаті неба, лише одну її бачив у цю мить Ярослав. Він ні на мить не заплющував очей, жодного разу не змигнув, дивлячись на неї. Але й внутрішній зір ще не погас, і Ярослав побачив усередині себе, трохи нижче пупця, де знаходиться друга чара, чисте-пречисте озеречко, в якому, наче у дзеркалі, відбивалася його блакитна зірка. Між нею і її відображенням в ньому зненацька протягується тонесенький ледь видимий промінчик, в якому мерехтять сині і золоті іскорки. І по цьому промінчику-провідникові побігли його думки: *“Я кохаю тебе, моя зіронько ясна, й це кохання безмежне, як Всесвіт, що навколо нас. Ти для мене життя і дихання, Русалю прекрасная, й нас ніхто не розлучить –*

ні люди, ні простір, ні час. Що ти скажеш на це і чим моє серце порадуєш?" І почулись у відповідь ніжні і щирі слова: "Я кохаю також, моя мріє, надіє і радосте, і кохатиму вічно, допоки лиш буду жива". "Де ж шукати тебе? Йти якими стежками-дорогами? Де оселя твоя, до якої б стежина вела?" "Слухай серце своє – за долинами і перелогами воно стріне мене, як молодик поп'є з джерела".

Заспівали перші півні і сполохали нічну тишу та беззвучну розмову обидвох. Зник тонесенький промінчик, що зв'язував зірку із її віддзеркаленням в ньому, зникло й озеречко. Але в душі залишилися її зізнання, кращих від яких він ще не чув ніколи в світі, закарбувалися в пам'яті дороговказними віхами таємничі кодові слова про наступну зустріч. Слова, які ще треба розшифрувати. Не кожному це під силу, а тільки неординарній людині, яка вміє мислити також неординарно. Ох, і не проста ця дівчина-русалочка, в яку він закохався зразу і безповоротно. Назвала точну адресу, день і час зустрічі – ану-мо розгадай і зрозумій, козаче. Якщо не розгадаєш, отже ти не той, хто їй потрібен для душі, тіла і житейського щастя...

Дві мандрівки в минуле

Вже вісім років підряд в один і той же самий час року з Яросвітом діялося щось дивне. В перших числах лютого наче кригою огортало ноги, і навіть грілка з гарячою водою не допомагала. Але ще дивніше, що одночасно вказівний палець на лівій руці починало пекти вогнем, він напухав, всередині наливало, це тривало десь з тиждень, після чого палець знову набував нормального вигляду, а ноги переставали мерзнути. Рівно через рік

все повторювалося.

А почалося це ще тоді, коли йому виповнилося вісімнадцять років. Вірніше, як йшов дев'ятнадцятий і до дня народження – 22 березня – залишалося трохи більше як півтора місяця. Почалося ні з того, ні з сього, зненацька, без ніякої видимої причини. Батько використав усі свої відунські знання – нічого не допомогло. Мати також взялася за лікування – і з тим же результатом. За цих вісім років й сам Ярослав набув навиків зцілення недужих, багатьом селянам допоміг, а ось собі – ні.

І ось після подорожі в своє попереднє життя він почав замислюватися, детально аналізувати стан свого організму. Виходила цікава картина. Він дуже чітко і виразно бачив, як в перших числах лютого 989 року палало під ним вогнище, полум'я лизало взуті у хутрянні чоботи ноги. Але ноги ще не дуже припікало, зате припекло ліву руку, після чого він, очевидно, знепритомнів, бо далі вже нічого не пам'ятає. Мабуть, згорів, але сьогодні це вже не було важливо. Хоча, якщо добре подумати, саме це й було важливим. Якби Любомил тоді згорів, то чи відчував би його далекий нащадок, започаткований ще до тієї страшної трагедії, оці неприємні симптоми, які можуть передатися тільки як спадкові надбання? Виходить, що він, сьогоднішній Ярослав, не є прямим нащадком Любомилового і Зоряниного первістка, хто б ним не був – хлопчик чи дівчинка.

І ще одне питання цікавило Ярослава: якщо ноги горіли, то він повинен зараз, тобто щороку на початку лютого, саме в ногах відчувати пекучий біль, а не лютий холод...

Про те, що з ним трапилося в минулому житті, детально розповів татові та мамі. Величар довго

роздумував над цією ситуацією, але як вийти з неї, не міг придумати – в його практиці ще нічого подібного не траплялося. Ясно, що тут діяв закон Карни, наслідок був очевидний, а ось причина... Причини він не бачив. В усякому випадку, і Ярослав, який (в тілі Любомила) був безпосереднім учасником, тобто жертвою тієї трагедії, цієї причини не знав, бо останнє, що він бачив і відчував – це язика палючого полум'я, яке здійснювало догори і вже сягнуло його лівої руки...

Ладуня також нічого не могла зрозуміти і порадила звернутися до дядька Любозара – у нього досвід все-таки більший, ніж у неї і батька.

Пішли до Любозара. Він з дружиною зустріли гостей надзвичайно привітно, всадовили на лаві, вгостили варениками з медом і узваром, після чого Любозар – немолодий вже чоловік з сивими розкішними козацькими вусами і мудрим поглядом карих очей – учинив Ярославові прискіпливий “допит”. Але найбільше його цікавили чомусь не подробиці пригоди, а те, чи навчився учень відуна сповна володіти своїм тілом, почуттями і емоціями. Діставши ствердну відповідь, сказав:

– Отже, тобі треба зробити повторну мандрівку в твоє попереднє життя. Але цього разу, щоб не наштотхнутися на той самий результат, оберемо інший шлях, відмінний від попереднього. Якщо минулого разу твоя душа втілилася безпосередньо в Любомила, то зараз вона виступить в ролі стороннього спостерігача і зможе простежувати події зверху, знизу, збоку і так далі. Отже, почнемо. Сядь зручніше і розслабся. Обличчя, тіло, руки, ноги... – так, як ти вже вмієш це робити. Звернися до Велеса з молитвою: *“О, Велесе, всемудрий і всеблагий, допоможи мені сягнути Сварги, ввійти у Поле мудрості всевишньої й на хвилях Від зійти в життя колишнє,*

в той самий день, в хвилину ту стражденную, коли я провалився в яму темную". Канал ти бачиш ясно, Ярославіте, широкий і потужний, сонцесвітний, який веде від твого серця вгору туди, де Поле мудрості просторе? Пливи по ньому вище, вище, вище, де віщі Віди мріють в вічній тиші, в Магічнім полі душу ти зустрінеш, проси, хай прийме обриси людини й покаже знаком вхід той заповітний, котрий веде у день тобі потрібний, тож ним спускайся вниз, кружляй над садом, де все було – кохання, щастя, радість...

Все зробив, Ярославіте, як радив Любозар, і побачив те, чого не чекав бачити. Зелені гори в білому снігу. Велике село чи то містечко з висоти пташиного польоту, поряд з яким за неширокою смугою лісу побачив й знайомий палац з садом і вежею. Намірився податися туди, але його увагу привернуло велике людське юрмище на центральному майдані. Спустився нижче. Перед натовпом – сивоусий чоловік похилих літ. Сиве довге волосся, перехоплене позаду стрічкою, житній оберіг переперезує чоло... Волхв. Він щось говорить, хоч і не чути слів. Натовп хвилюється, лунають якісь вигуки, але коли волхв сідає на коня і їде з майдану, за ним рушає тільки невеличка група із шести-восьми чоловік. Через кілька хвилин вони зникають з поля зору під густими кронами дерев, після чого всю картину застилає густий туман.

Що воно було, він так і не зрозумів. Чи потрапив у якийсь інший період, в інше життя? В усякому випадку той волхв – не він, не Ярославіте. Якби був він, то, Ярославіте, очевидно, відчув би це.

Любозар також нічого не міг пояснити, але запевнив, що тут прозорий натяк є, і запропонував Ярославітові повторити спробу.

І ось Ярославит знову кружляє над високими горами. Незаліснені місця вкриває сніговий килим. Знайомі обриси саду, палац, вежа... З середини саду вгору здіймається стовп диму. Неподалік знайомий басейн з чистою зеленкуватою водою, яка просвічується крізь чисто підметену кригу. Знизу плавно і спокійно підіймаються зелені хвилі і сягають криги, знаходять вихід в ополонці. В цю мить до ополонки підбігають двоє людей, зачерпують відрами воду і біжать назад. Це він бачить боковим зором, бо основний погляд прикований до подій, що розгортаються на головній алеї саду, де палає вогнище. Тут йде сутичка. Озброєні кілками люди б'ються з гайдуками, що переважають їх чисельністю, але не відвагою. Кілки проти мечів – навряд чи бій закінчиться на користь невідомих сміливців. Тим часом двоє людей заливають крижаною водою вогнище, збивають полум'я, валить густа біла пара, перемішана з димом. В цьому місиві ледве проглядається фігура якогось чоловіка, який порається біля стовпа. Авжеж, це той самий волхв. Він перерізає мотузки, яким прив'язана жертва, схоплює її на оберемок, біжить до коня в кінці алеї, перекидає поперед сідла, вискакує сам і мчить в бік лісу. Озброєні кілками чоловіки відступають і також біжать у той бік, губляться під деревами. Їх ніхто не переслідує...

В цю мить крижаний холод огортає ноги Ярославіта, і він повертається до дійсності.

Ось вона, причина. Любозар, якому Ярославит розповідає про пригоду, робить висновок:

– Напевне, місцевий волхв, про якого ти кажеш, мав зв'язок із духовним центром на Тустані, інакше звідки б він дізнався, що його духовний родич, тобто Любомил, потрапив у халепу? А до Тустані могла дістатися з

Києва Любомилова мати Добромира, або хтось з родичів, які, не знайшовши його там, забили тривогу. Я тобі скажу, що між волхвами всієї України-Руси тоді існував дуже тісний зв'язок на чуттєвому рівні, тож волхви навіть у віддаленій від центру громаді знали, що важливого відбувається в кожній громаді на всьому терені країни. Отже, місцевий волхв за допомогою невеличкої групки вірних людей врятував тебе, хоч основна маса населення, як і нині, була інертною як в центрі, так і на периферії, що й призвело до духовної агресії і насильницького впровадження чужинської релігії. Але повернімося до "твоєї" подальшої долі. Навряд чи волхв повіз Любомила одразу до Тустані – це в умовах карпатської зими було б нелегко, до того ж ти бачив, що він і його люди були без будь-яких припасів. Та й переслідувачі не забарилися б. Швидше всього, вони мали якесь пристановище в глухому гірському селі чи в якійсь лісовій сторожці, де перебули до весни. Мабуть, до того пристановища також було не близько, і ти під час втечі відморозив мокрі від крижаної води ноги, а волхв чи не помітив цього, чи не мав часу і змоги помічати, бо спішив якнайшвидше втекти від погоні. А щодо руки, то ти сам кажеш, що вогонь встиг обпекти її...

А тепер про те, як позбутися твоєї болячки. Дуже просто. Повернися в те життя і зміни ситуацію. Є багато варіантів. Перший: йти на гору Богит, де тоді був один з центрів волхвівства, тобто Вища Духовна Школа. Другий: постарайся все-таки не збитися з дороги і добратися до Тустані. Третій: не репетувати, сидючи на дереві, а дочекатися, коли королівський ловчий з мисливцями, розігнавши вовчу зграю, подадуться геть. Четвертий: втікати з палацу Януша при першій можливості, не чекаючи подальшого розвитку подій. Є й п'ятий, шостий,

сьомий і так далі – ти їх сам знайдеш.

– Ні, – рішуче сказав Ярослав. – Тоді б я, тобто Любомил, не зустрівся із Зоряною і не врятував би її, що було б найбільшою ганьбою мого попереднього, тобто Любомилового життя. А зустріч та принесла їм найвище щастя і залишила незгладимий слід в їхньому житті. Тому треба шукати інший вихід із ситуації, що склалася.

– Ну що ж, – після недовгих роздумів сказав Любозар, – тоді залишається Храм Роду твого, де Предки завжди тобі раді і готові надати будь-яку допомогу. Сподіваюся, тато твій Величар навчив тебе, як туди потрапити? Ну, тоді дій.

І Ярослав, відчуваючи в серці і душі величезне хвилювання, почав збиратися в гості до Храму Роду свого.

Він й цього разу пішов до бабусиної затишної хати, де було особливо сильним духовно-енергетичне поле. Але свічку не запалював, бо в Храмі Роду завжди осяйно, гарно і привітно, панує дух злагоди і приязні. Попросив Велеса – наставника і охоронця свого: *“Прийди мені, о Велесе, на допомогу і посприяй дістатися до Храму Роду мого, не дай з дороги збитись, заблукати і Предків запроси моїх у осяйні палати, нехай всі разом, спільно радять раду й дадуть мені, нащадку вірному, свою пораду”*. Велес, якого Ярослав побачив у білому вишиваному одязі з обличчям мудреця і пишними посивілими козацькими вусами, як і уявляв собі, не забарився з допомогою. Ярослав навіть не вгледів внутрішнім зором, а скоріше відчув якимсь почуттям, як вони наближаються до Храму, підходять ближче, впритул, і ось уже на праве його плече лягла тверда рука дідуна Велемудра, а на ліве – ніжна і тепла рука бабуні Дарини. А за ними, також поклавши руки на плече одне одному,

поставали представники обидвох родів, яких Ярослав ніколи й у вічі не бачив. Але він не озирався, щоб побачити, скільки їх і які вони, бо спрямовуваний дідусем і бабусею, попрямував до великої світлої будівлі, де перед ним уже гостинно відчинилися двері. І ось він у величезній, заповненій сонячним сяйвом кімнаті, чи залі. Білосніжні стіни, крізь які й проходило безперешкодно сяйво, здіймалися на неосяжну висоту, де зливалися з блакитною прозорою сферичною стелею, крізь яку він бачив увесь Всесвіт з міріадами яскравих зірок, до кожної з яких він при потребі міг сягнути розумом. Поки роздивлявся, то й Рід розмістився за широким і довжелезним дубовим столом – з одного боку Рід по батьківській лінії на чолі з дідусем Велемудром, з другого, навпроти, – по материнській лінії, очолюваний бабунею Дариною. Ярослав сів на початку столу, з його торцьового боку, так що ліворуч бачив дідуся Велемудра і всіх його Предків, а праворуч бабуню Дарину з її Предками. Всі родичі, з осяяними приязними усмішками обличчями, з ясними очима, в яких світилася любов, з виразом радісного очікування і зацікавлення дивилися на Ярослава, запрошуючи до слова. Він зрозумів їхні погляди і розповів, що його привело до Храму Роду. І попросив поради. І тоді майже на протилежному краю столу піднявся ще порівняно молодий чоловік, в якому Ярослав упізнав волхва Православа, і промовив: “Рідні мої Предки і Нащадки. Як нам добре і щасливо живеться на луках Сварожих, так погано і нещасливо живеться спадкоємцям нашим у явному світі, де ще за моїх часів силою меча і вогню можновладці почали насильно запроваджувати культ чужого бога. Саме їхня лютість і ненависть, перелита в жорстокість і насилля, й призвела до багатьох нещасть людських, саме там пустив свій

корінь пагінець хвороби, якою страждає нині далекий нащадок наш Ярослав. На мою думку, допомогти йому можна тільки підправивши ланцюжок спадковості в його естві, де одна з ланок дала тріщину. Гей, мудреці-зцілителі Роду нашого правічного, відуні і відунки – Мудрих Знань володарі, ви все знаєте, ви все вмієте, прошу вас допомогти нашому нащадкові”. “Нас про те й просити не треба, це наш родовий обов’язок, шановний старійшино,” – відгукнувся один із відунів у середині лівого ряду і піднявся з місця, а потім піднялося ще кілька людей з обидвох Родів. Вони колом оточили Ярослава, простягнувши до нього руки долонями вперед, і він відчув такий могутній притік енергії, що аж голова пішла обертом, в очах спалахнули яскраві золоті кола, примусивши його прикрити їх обома руками, а коли через мить запаморочення пройшло і Ярослав відняв руки, то зрозумів, що якимсь невідомим чином з Храму Роду знову опинився в хаті бабуні Дарини, де, крім нього, більше нікого не було. Ярослав щиро подякував усім праотцям і праматерям Роду свого, знаючи, що його подяку почують вони на луках Сварожих, і так само щиро подякував Велесу за сприяння.

“Слухай серце своє...”

Пробігли, немов сполохані коні по полю, ще кілька днів. В постійних клопотах, плідній праці, оздоблені радістю і смутком навпереміш. За ці дні Ярослав повністю перевіз снопи збіжжя з поля в stodолу, так що на ниві більше робити було нічого. Людські поля також в основному опустіли, скоріш за все, що й Русалю з родиною зібрали врожай, і тепер її в полі вже не зустрінеш, як не намагайся. Тоді де ж її знайти? В селі близько півтисячі

осель і до двох тисяч мешканців, і простягнулося воно вздовж двох звивистих річечок на добрих два кілометри. Не зазирнеш же в кожную, бо ти не страховий агент і не податковий інспектор, а найзвичайнісінький хлібороб. І не розпитуватимеш кожного стрічного про дівчину Русалю, ні імені справжнього, ні прізвища якої, ні батьків чи родичів не знаєш...

А клопотів не зменшувалося навіть після того, як збіжжя до останнього колоска було звезено з поля. Бо, кажуть в народі, “не той врожай, що в полі чи stodolі, а той, що в коморі”. Отже, треба було збіжжя ще й обмолотити, і Ярослав з братами ретельно готували тік, вливали його водою і втирали половою.

Якось під вечір, везучи бочкою воду від ставка, Ярослав на вулиці зустрів Катрусю. Вона після народження дитини стала ще кращою і звабнішою, хоч трішки розповніла, викруглилася, а груди великими півкулями, мов стиглі дині, випирали з-під розстебнутого халата і здавалося, ось-ось виваляться, впадуть на землю і бризнуть навсебіч медвяним соком. Побачивши Ярослава, Катруся заясніла обличчям, почекала, поки він наблизиться, і промовила:

– Яросвіточку, голубчику-любчику, доброго здоров'я тобі!

– Доброго здоров'я і тобі, Катрусю.

Очевидно, забувши, куди і навіщо йшла, вона взялася рукою за обруч бочки і пішла поряд.

– А чому ти, Яросвіте, не прийдеш подивитися на свого синочка гарнесенького? Він викапаний ти.

– Та я б із радістю, Катрусю, тільки боюся привернути увагу злих язиків, бо зіпсують вони тобі життя.

– А ти приходи увечері, коли стемніє, у наш садок, я покажу тобі сина. Ніч тепер безмісячна, ніхто тебе й не

помітити. Заодно й посидимо рядком, поговоримо про се, про те. Хіба у нас немає нічого спільного?

– А чоловік, Катрусю?

– Хто, Трохим? Та він намориться за день, вип'є за вечерею склянку самогону та й спить, як кабан в сажі. Відколи дитя народилося, навіть й спроби не зробив полізти до мене. Та я його й не допускаю до себе і навіть не знаю, чи допущу коли. Я й після одруження його не допускала, то він за звичкою спав з моєю мамою, яка на шістнадцять років молодша від нього і також хоче чоловічої ласки. А я й не заперечую. Бо не уявляю біля себе іншого чоловіка, крім тебе. Приходь, любчику, я вже очистилася. Повторимо той наш перший вечір, знову будемо кохатися до нестями. Ти ж, мабуть, зголоднів за жіночою ласкою... А ще я хочу й другу дитину народити від тебе, цього разу донечку, щоби була, як крапля води, схожою на свого татка.

– Ні, Катрусю, я ще тоді попереджував, що нелюба ти мені. Серцю не накажеш...

– Але ж кохалися ми, Ярославчику, по справжньому, і з кохання нашого народився син – радість моя і щастя моє. То чому ж ти відмовляєш мені зараз ще в одній часточці цієї радості? З тебе ж не убуде після цього, а мені прибуде...

– Вибач, Катрусю, але я не можу. То було не кохання, а лише тимчасова пристрасть двох тіл, а не двох сердець і душ, про що ти й сама чудово знаєш. А на підвалинах звичайної тілесної пристрасті Палацу Щастя ще ніхто в світі не побудував. Крім того, я вже маю наречену, - чи не вперше в житті збрехав Ярослав. Збрехав для блага обидвох, а найбільше для того, щоб оберекти своє КОХАННЯ від найменшої плямки.

– А-а, - якось невпевнено протягнула Катруся і

з десяток кроків йшла мовчки. Потім тихо промовила: – Безжальний ти, Ярославіте. Як ти можеш допустити, що всихатиме таке розкішне тіло? Навіть якщо одружишся на тій, кого кохаєш душою і серцем, ніякого гріха не матимеш, коли хоч раз на місяць всього якихось півгодини подаруєш мені. Я не втрачаю надії, Ярославіте... А зараз мушу йти, бо сина годувати треба. Подивися, як налилися груди – це все для нього. І для тебе, любчику.

Останні слова Катрусі виявилися пророчими. Ще через день вона з'явилася на їхньому обійсті із повними сліз очима. Тата Величара не було дома – кілька хвилин тому подався до недужого. Маму також запросили як повивальну бабку до рожениці. Тому приймати відвідувачку довелося йому, Ярославітові, учню відунів.

– Рятуй мене, Ярославіте, рятуй мене, знахарю, бо більше терпіти не можу, а твоїх батьків дочікуватися не в силах. Розперло мені груди, Ярославіте, болять дуже. Молока стільки, що дитя й половини не випиває, от воно й застоюється, застигає. Ліва грудь вже зовсім затверділа, доторкнутися не можу, температура піднялася... Боюся, що, п'ючи таке молоко, й дитя може захворіти... Що робити, Ярославіте?

Яросвіт на мить задумався, пригадуючи слова замовляння, які вживала у таких випадках матуся. Йому ще не доводилося цим займатися, але ж коли така потреба виникла...

Вся родина, крім батька і матері, поралася чи гралася на току та в stodolі, і Ярославіт, звелівши молодшим там залишатися, повів Катрусю до хати. Всадовив на стільця, попросив розслабитися, заплющити очі, очистив долонями її від напливу чорної енергії, яку скинув у відро, після чого звів руки догори, щоб набратися від

небес цілющої сили, і, повільно, розбірливо і чітко вимовляючи кожне слово, проказав:

– О, люба Матінко Мокошо, я в тебе допомоги прошу. Ти в цьому домі господиня, Вогнища родинного берегиня, дітей Божих захисниця, матерів їхніх помічниця, а Роду нашого наставниця і піклувальниця! Тож не залиши в біді і одну з дочок твоїх – Катерину і її улюблену дитину, недуги причину прожени, молочні джерела зупини, груди її до нормального стану поверни, щоб не боліли, щоб не свербіли, щоб не млоїли, щоб давали молоко чисте та біле, щоб дитя його з насолодою й користю пило, разом з мамою здоровим було, гарним росло - всім недугам на зло. Про це я дуже й дуже тебе прошу, вділи ж мені сили цілющої, Мокошо.

Слава тобі, слава Рідним Богам за поміч, яку надаєте нам!

Проказавши замовляння і заручившись підтримкою Мокоші, Ярослав розстебнув верхні ґудзики халата і легенько доторкнувся до величезних пругких півкуль на тілі Катрусі. Вони були твердими і гарячими, наче хлібини, тільки що витягнені з печі. Він коловими рухами долонь почав масажувати їх, з кожним разом натискуючи все сильніше. Катруся сиділа із заплющеними очима, наче спала і навіть не здригнулася, коли він ненавмисне зробив трохи сильніший натиск. Здається, вона була загіпнотизована. Ярослав масажував доти, аж поки спочатку з правої, а потім і з лівої застиглої грудини цівкою не бризнуло молоко. Затим провів долонями перед очима Катрусі і звелів:

– Прокинься, Катрусю, ти вже майже здорова, хоч і трохи ослаблена. Великого припливу молока більше не буде, а надходитиме рівно стільки, скільки потребуватиме дитя. Але ти ще мусиш кілька днів

масажувати груди рано та увечері. Краще, нехай це робить твій чоловік. А для більшого ефекту я тобі передам вранці свіжого зіллячка, яке дуже допомагає розсмоктувати пухлини. Розхідником називається. Зараз же, повернувшись додому, дрібно натешеш осикових трісок разом з корою і прикладеш до грудей.

– Дякую тобі, рятівнику мій, сердечно дякую. Вже майже не болять. Ти справжній чарівник.

– Я тут ні при чому, Катрусю. Це не я, а *Боги зцілюють через нас, знахарів, а ми є лише посередниками між Богами і людьми*. То ти запам'ятала, що я тільки що сказав?

– Так, Ярославіте, до останнього словечка запам'ятала. Але не хочу, щоб Трохим до моїх грудей торкався, у мене велика відраза до нього. Краще ти це зроби, я дуже прошу, Ярославіте, всього кілька разів, це ж тебе не дуже обтяжить? Приходь вечорами в наш садок, я даю чесне слово, що не буду до тебе приставати, якщо ти сам не захочеш цього...

Вона дотримала даного слова. А в Яросвіта з'явилася можливість на практиці перевірити силу волі, витримку, розвивати вміння повністю контролювати емоції, почуття, думки, гартувати характер, що так необхідно майбутньому відуну.

Часто випадала й інша практика – зцілювальська. Якось присмерком, коли пригнали корів з пасовиська, прибігла захекана жінка. Ярослав знав її – вона жила на тій вулиці, де колись мешкала його старенька бабуся Дарина. Знав, бо ця сама Ярина, життєрадісна весела молодиця, не раз навідувалася до бабусі, аби розповісти свіжі сільські новини, води принести, якщо Ярославіте десь замешкається, хмизу до плити з-під повітки внести... Зараз вона була засмучена і розгублена.

– Допоможіть, тітонько Ладуне, ви ж відома на все село відунка, – попросила ще з порога одразу після привітання. – Біда трапилася. Моя Ласка... Ви ж знаєте її. Така завжди спокійна, лагідна, малого дитяти не зобидить, дасть видоїтися, а тут наче сказала. Прийшла з поля, а на обійстя зайти нізащо не хоче. Реве перелякано, хвіртки сахається, я спочатку прутом заганяла, потім хлібом заманювала – ні з місця. Ледве разом з чоловіком на мотузці на подвір'я заволокли. А до хліва вже загнати не змогли. Тремтить вся, немов її пропасниця б'є. Прив'язали в саду до яблуні, я до неї з дійницею, а вона б'є ногами і рогами, не підпускає. Ні мене, ні чоловіка не впізнає, боїться наших голосів, рветься кудись бігти. Я й не знаю, що робити. Молока повне вим'я, аж розпирає, а доторкнутися не дає. Боюся, що захворіла корова на невідому хворобу, ще пропаде. А така ж добра, молока ціле відро за один удій дає... Може, ви як відунка чим зарадите, тітонько? Ви ж знаєте підхід до всіх людей, навіть лихих, вас всі в селі люблять, то невже до тварини якогось ключика підібрати не зможете?

– А хто сьогодні пас череду?

– Та Степан з Докією, вони від вас через п'ять чи шість хат живуть.

– Ну, тоді треба йти до них, розпитати, що та як. Якась вража проява зурочила твою годувальницю, Ярино. Завидющим оком окинула, лиху думку зашморгом накинула. Щоб тобі молока не віддавала. Ні сьогодні, ні завтра, ні післязавтра. Сама ж приходитиме доїти. Після опівночі, коли ти міцно спатимеш. А ще через якийсь час захворіє корова і помре. Ярославіте, збігай до пастухів замість мене, ти знаєш про що питати. А ти, Жадане, полізь на горище та зніми мені по пучку тих трав, що ото

в причілковому вуглу від городу висять.

Яросвіт за кілька хвилин вже був на подвір'ї у Степана, молодого господаря років тридцяти п'яти, який саме ніс підстилку в хлів до корови. Той щиро здивувався, дізнавшись, що від нього хочуть почути.

– Та ніде нічого не було, Яросвіте. Паслася Яринина Ласка в гурті разом з іншими коровами. Ніяка її не вдарила, не зобидила, звірина з лісу не вибігала і її не покусала... Он можеш запитати й Докію.

Докія, що саме вийшла з хліва із повною дійницею молока, підтвердила слова чоловіка.

– А може, коли гнали селом, хтось її перестрів та налякав? Пес якийсь чи кіт вискочив з підворітні?

– Та кажу ж тобі, ніхто. Від весни ходять корови на пасовище й назад цією вулицею, і жодного разу такого не було. А сьогодні взагалі на вулиці порожньо було. Жнива. Не всі люди ще з поля повернулися. Одну тільки відлюдницю Варвару зустріли, ти, мабуть, не знаєш її, в самому кінці вулиці живе, на відшибі хата, там колись відьма Хима жила, з нечистою силою зналася. Завжди молоко у людських корів відбирала. А за цією Варварою ніби не помічалось, хіба що на карти ворожить розвідницям та розпусним дівчатам підпільно аборти робить. Але корову Яринину вона не чіпала.

– Хіба що подивилася на неї і сказала: “А ця корова сьогодні хазяйці своїй дуже багато молока принесе. От буде рада хазяйка...” – додала до Степанових слів Докія.

З цими новинами й поспішив Яросвіт додому. Мама, яка саме збирала букет із принесених Жаданом сушених трав, уважно вислухала синову розповідь й промовила:

– Я так і знала, що це її рук справа. Вже кілька разів в цьому році таке було, тож мені доводилося втручатися. І ось знову подібні муки. От лиха проява, таки перейняла

від Хими лиху відьомську науку, Темними силами даровану. Ну нічого, не журися, Ярино, зараз ми твоїй годувальниці допоможемо. Ось я зібрала із зілля добрий оберіг, що нечисть не пускає й на поріг, геть відганяє нечистий дух і лихих відьом – як злих і нахабних мух. Оберіг з чоловічої папороті, чорнобилю й любистка ніколи не підпустить їх до оселі й близько. *Ти чуєш мене, мудрий Велесе-Боже? Я вірю, що ти нам завжди допоможеш. Прошу, осіни Божим духом це зілля, яке б зупинило відьомське свавілля. Нехай оберіг цей, що зараз у мене, всю погань нечисту від хати віджене, всю нечисть погану відрине й кине у пропасть бездонну, де та і загине. Пробач, що тебе я постійно тривожу, та ти ж - захисник і худібки, наш Боже, то ж зараз яви свою милість і ласку – врятуй від напасті Яринину Ласку.* А тепер, Ярино, я даю тобі цей освячений Богом оберіг, йди до свого хліва, гарненько обмети ним свою корівку від морди до хвоста, по спині, по животу і по боках, при цьому лагідно примовляючи: *“Свою корівоньку пещу і глажу, почварі відьомській сердито кажу: “Не лізь, почваро, до моєї корівки, я тебе проганяю з оселі навіки в лісові нетрища, на гнилі ріки, де людей і звірів й сліду немає, хай тебе лиш гаддя вітає. Тікай звідсіля, не чуючи ніг, а то наколю на коров’ячий ріг, й мені допоможе святий оберіг. Він тут господар, він тут володар, завжди стоятиме на сторожі біля входу й не дасть різній нечисті ходу, нам на добро, а їй на шкodu. Я все сказала, хай чує світ, і слово моє тверде, мов граніт!”* Прокажеш це і повішаєш оберега над входом до хліва.

Ярина кілька разів повторила слова замовляння, поки не завчила їх напам’ять. А вранці вона прибігла радісна і збуджена. І ще з порога:

— Ой, ви ж моя рятівниця, тітонько Ладуня, ніколи не забуду вашої ласки. Ваша світла відунська сила перемогла темну відьомську. Я все зробила, як ви сказали. І корівка одразу перестала тремтіти, повеселішала, підпустила мене до себе, довірливо і вдячно лизьнула мені руку, віддала все молоко до краплі і сама пішла до хліва, якого перед тим боялася, як лихої кари. Тож будьте здорові, піду я, бо роботи багато. Ще жнива не закінчила...

“Добре поводься з людьми, і вони віддячать тим же, — вчив тато Величар дітей своїх після кожної такої пригоди. — Тут діє закон: причина-наслідок. Якщо причиною буде любов до ближнього, то й не забариться наслідок — тобі також подарують любов. Нехай цей закон не спрацює одразу, це не страшно, бо спочатку сіється насіння, а врожай збиратимеш згодом. Що швидко досягається, те швидко й минає, а серйозне і важливе часто довгий термін звершення має”.

Було чимало незакінчених справ і в Ярославі. Але думка про одну з них, особисту, пронизувала все його єство. Самонавіювання тут не допомагало, та Ярослав і не хотів переконувати себе в тому, що треба полишити будь-які спроби відшукати Русалю. Навпаки, відкинувши геть вагання, він весь час думками летів у невідомість, туди, де мала бути вона. Рішучості надавали почуті від тата слова: *“Чому людина не досягає бажаного? Тільки тому, що вона піддається страху, який перешкоджає їй здійснити рішучий вчинок. Отже треба, зневаживши страх, цей вчинок здійснити, навіть якщо у тебе заяча душа. Навіщо жити в рабстві у страху, якщо можна його перемогти? А кожен переможений навіть найменший страх віддає енергію відвазі, яка постійно*

зростає. Кожна така перемога над власною недосконалістю поповнює чашу Духа, наближає людину до Богів, які створюють в житті те, що задумали". Сповнювали снагою мамині слова: *Наважитися здійснити свої мрії – це дозволити собі стати щасливим.*

Чим ближче підходив день, коли на серпневому небі з'явиться молодий Місяць, тим більше хвилюючий неспокій заповнював його, а радість від очікування зустрічі витісняла всі інші почуття. Того дня, коли мав з'явитися молодик, він відчув, що почуття бурхають з небувалою силою і переливаються через край, а емоції доходять до точки кипіння. В голові, а може в душі, незгасною мелодією звучав чарівний рефрен:

"Слухай серце своє – за долинами і перелогами воно стріне мене, як молодик поп'є з джерела".

"Слухай серце своє..." Отже, саме серце повинно йому вказати вірну дорогу і спрямувати на неї ноги.

Але перед тим, як вирушати на пошуки, він мусив виконати ще один важливий обов'язок. Зіпсоване Катрусине молоко таки вплинуло на здоров'я маленького сина, і ніжне тільце його всуціль вкрилося шелушінням, наче риба лускою. Треба було негайно щось робити, але події накочувалися одна на одну з такою швидкістю, що Ярослав аж ніяк не встигав за ними. Бо саме вирішувалася доля його кохання. Отож, покликавши другого по старшинству брата, він попросив:

– Рідний братику Володиславе, у мене дуже важливі справи, через якийсь час я вирушаю в дорогу, а тебе попрошу про допомогу. Ти мусиш зарадити в такому ділі: у Катрусиного маляти висипи на тілі, тож попрошу тебе, як охоронця, завтра вранці до сходу сонця її на незаймані луки повести, допомогти маля туди донести,

росою цілющою обмити, не витираючи, сповити, зати́м зілля – хлоп'ячого зіті́лькику – нарвати, в якому вона буде маля купати, і доставити його до Катрусиної хати.

Володислав на старшого брата уважно подивився і, на диво, охоче погодився.

Коли сонце вже почало хилитися до заходу, полишив Ярославі́ молотьбу, усмішкою відповів на розуміючий погляд батька, який не сказав ані слова, вмився під літнім душем і, пішовши в садок, ліг обличчям до землі. Серце серцем, але належало заручитися допомогою й інших дружніх йому сутностей. Простягнувши руки вперед, випрямився, пальцями рук і ніг опираючись об землю, пристрасно попросив:

“Мати-Сира Земле, ти на собі весь світ тримаєш, ти все знаєш і відчуваєш, ти породила і годуєш Рід наш прадавній, для тебе не існує ніяких таїн, до тебе всім єством своїм приникаю, уста свої розмикаю: допоможи серцю моєму спрямувати ноги мої туди, де мене чекають.

Наша матінко Дано, твою волю слухняно виконують всі наземні і підземні потоки, які течуть в усі боки, вологою живлющою, водою цілющою поять і Богів Рідних, і дітей Божих, попроси їх вивести мене, душею спраглою, коханням у серце враженого, до того Джерела бажаного, де мене чекає та, яка стане натхненням джерелом мого життя.

Люба Леле, кохання та щастя берегине, надіє кожної людини, всіх закоханих покровителько, їхніх почуттів повелителько, направ мої кроки до того місця єднання, де мене чекає велике КОХАННЯ.

Слава вам навіки!”

Яросвіт встав і, очистивши себе від будь-яких думок,

аби їхнє місце зайняла емоційна сила, зігнувши голову і впершись поглядом в землю, пішов, “куди ноги дивляться”. А вони вивели його на сільську вулицю, через деякий час коротким провулком спрямували в поле, помережане стежками та межами, на якійсь з них звернули, якусь обминули, перетнули низинку, ярочок, обійшли лісочок, понесли далі... Він не піднімав голови і не помічав нічого навколо, ні пройденої відстані, ні плину часу, не запам'ятовував орієнтирів, зосередившись тільки на власних відчуттях. Вже почало смеркатися, коли Щось примусило Яросвіта зупинитися, і він сягнув поглядом поперед себе. І побачив у долині, куди саме почав спускатися, тонесенький серпик молодого Місяця, який віддзеркалювався у тихому плесі невеличкого ставочка, обрамленого вербами. На схилі невисокого горба крізь віття дерев зоріли висвітлені зсередини вікна людських осель.

Серце в грудях тьохнуло і стрепенулося. Ось воно! Молодик вже попив із джерела і вийшов скупатися у чистому плесі. “Чи ж не запізно я прийшов, чи не прогавив своє щастя?” – з тривогою подумав Яросвіт і заспішив туди, де садки по схилу збігали до ставка. “Але коли вже серце вивело сюди, то я не відступлю, постукаю в одну, другу, третю хату, запитаю про щось... будь що... але її знайду...”

Він йшов недовго. Вже за якусь хвилину кущ калини на березі біля самої води перегородив йому дорогу. Лесть помітна стежка, майже вся заросла споришем, звертала вгору, обминаючи кущ. Наблизившись до калини впритул, почув по той бік тихе дзюрчання води, що, напевне, витікала з джерела, і ніжний, сповнений суму і чекання голос, який тихенько, аби не перекрити співу струмочка, виводив:

“Де ж ти, соколе, де ж ти, козаче? Тебе, чекаючи, серденько плаче...”

Тебе не бачучи з ранку до ночі, смутком застелені очі дівочі...”

Яросвіт, ще не вийшовши з-за калинового куща, одразу ж відгукнувся:

“Не плач, дівчино, не плач, Русалю, не завдавай своєму серденьку жалю.

Щоб звеселить твоє бідне серденько, спішу до тебе, моя ріденька”.

– Ярославіте!

– Русалю!

Вони стояли одне проти одного під калиновим кущем розгублені, схвильовані, обрадувані і трішки знічені, не знаючи, як вчинити в цю першу мить зустрічі. Першим поривом Яросвіта було обняти і припасти до повних соковитих губ, як до цілющого джерела, зануритися обличчям в хвилі її золотого волосся, але він чомусь злякався свого наміру і мовчав, задивившись в глибину її блакитних навіть при місячному світлі очей. Першим поривом Русалі було кинутися йому на шию і обцілювати його щоки, високе чоло, покласти голову йому на широкі груди, відчувуючи захисток і безпеку, але сама думка про це чомусь сполохала її, тож вона стояла безпорадно, засоромлено, не знаючи, куди подіти очі, так наче він міг прочитати в них її думки. Очевидно, він їх таки прочитав, бо простягнув руку і обережно, трохи насторожено, але з неймовірною ніжністю погладив її волосся. І вона не відсахнулася, а, вловивши мить, притулилася щокою до його гарячої долоні. Далекий-далекий спомин зродився десь на самому дні його підсвідомості і виринув нагору. “Зоряно!” – мало не вигукнув, але зусиллям волі стримався. Так ось кого йому нагадувала Русалю – і

волоссям, і очима, і рисами характеру. Не може бути такого, щоб між нею і Зоряною не існувало прямого зв'язку – через тисячоліття, через багато поколінь. Він внутрішнім чуттям відчував, що такий зв'язок існує, але ось так одразу його виявити неможливо. Гаразд, про це ще буде час думати, а зараз треба щось говорити, не може ж вічно тягнутися мовчання. Насамперед, визначитися, як вона ставиться до нього.

– Русалю... – почав він. Але вона ніби вгадала його думки і прошепотіла:

– Нічого не питай, аби не сполохати цю чарівну мить.

А врешті, й дійсно нічого говорити не треба. Якщо дуже уважно вслухатися в це мовчання, притуливши голову коханої до своїх грудей, то можна почути шелест її думок: “Яке щастя... відчувати його поряд... Коханого... Бажаного... Отак би все життя... Боже, зроби так, аби безкінечно тягнулася ця мить...”

А може це його власні думки відбивалися від неї і поверталися назад?

Щоб перевірити себе, він подумав: “Ось вона зараз підніме голову, гляне мені у вічі і усміхнеться...”

Вона відірвала голову від його грудей, уважно і ніжно подивилася йому у вічі і щасливо усміхнулася.

Яросвітові хотілося сміятися від радості, але він тільки тихо запитав:

– А звідкіля ти дізналася, як мене звати? Ми ж з тобою наче й не знайомилися?

– А мені підказала зіронька небесна. Звідсіля її не видно, бо дерева заступають, а ось від криниці, де є лавочка, на якій я люблю сидіти тихими вечорами, бачу її прямо перед собою – така яскрава і усміхнена. Ото сиджу тижнів два тому на лавочці, замріялася, задивилася на зіроньку, а вона підморгнула мені кілька

разів і промовила-прошелестіла: “Ось як зійде Місяченько й личко вмиє в плесі чистім, ти побачиш козаченька за калини зелен-листям. Тож з’явись йому на очі, бо пройде і не побачить, хоч до тебе дні і ночі серце прагнуло козаче”. “Ну а як його впізнаю? – запитала я у зірки, – я ж бо й імені не знаю цього хлопця, й хто він, звідки?” “Хто він – серденько підкаже. Ви стрічались теплим літом, коли віз снопи на мажі. Звати ж його Ярославом”.

Русаля

“Без віри не можна любити, не переконавшись, не можна вірити, а щоб переконатися, потрібні повні і ґрунтовні знання”, – казав дідуньо Велемудр.

Яросвіта все ще мучили сумніви: серцем він відчував, що Русаля – саме та, хто йому потрібен, з ким він буде щасливий, що саме біля її ніг закінчується його дорога до щастя. А що як він помилився, і тоді все життя доведеться мучитися самому й мучити її, жалкувати і кається? Чи ж можна вірити тільки серцю, коли розум вагається? Тато Величар, з яким Ярослав поділився своїми сумнівами наступного дня після зустрічі з Русалею, багатомудро сказав:

– Навчися свідомо обирати – це сприяє прогресу людської особи і всіх, хто тебе оточує. Один з основних космічних законів – це закон вільного вибору. Цей стратегічний Закон Космосу керує розвитком свідомості людини. Людина вільна у своєму виборі – як бути і з ким. Кожен крок людина здійснює за власним вибором. І сума певних виборів породжує якість життя. Вміння нести відповідальність за свої бажання – достоїнство зрілої душі. Наші Предки вчили: “Бійся

власних бажань, а то збудуться! Що обрав – те й отримав, а що отримав – з тим і живи! Ти хотів іншого? Якщо хотів, то чому обрав це?”

Легко філософствувати тому, хто сам не стоїть на порозі вибору. Щоправда, досі його корабель вдало пробивався між рифами та підводними каменями, жодного разу не черкнувши їх бортом. Були і Марійки, і Гафійки, і Докійки, і Марти, і Катрусі... Випадкові знайомства з ними не знайшли ніякого відгуку в серці і не залишили ані найменшого сліду в його душі. Як, напевне, і в їхніх душах. Щоправда, деякі, нічого не добившись з першого разу, прагнули продовжувати знайомство, сподіваючись, що він звикне і поступово переламається в їхній бік. Гафійка, з якою він познайомився два роки тому, навіть умовляла: “Ти ж такий добрий, співчутливий, жалісливий – не покидай мене, нещасну. Мені дуже потрібна твоя підтримка. Я нічого від тебе серйозного не прошу, тільки про одне молю: давай просто дружити, а там і не зглянешся, як дружба переросте в кохання”. А він на те також прямо, не кривлячи душею, відповів у дусі тата Величара:

– Дружба – це коли двом є що передати одне одному. Як от, співпереживання, знання, моральну підтримку... Ти ж, відчуваючи в мені благодійну силу, з чисто егоїстичних міркувань набиваєшся мені в друзі, нічого не маючи передати мені взамін, зате маючи намір вампірити мою енергію своїм ниттям, скаргами, особистими проблемами.

Чи ж хоче він когось іншого, крім Русалі? Ні! На ній одній, як кажуть ворожки, серце заспокоїлося. А розум? Розум наткнувся на дві перепони. Перша – підозріло легко, без будь-якого анінайменшого спротиву, вона увійшла в його серце і душу. Друга – “яка мама – така

й дочка, не виросте сосна з вербового росточка". А що у неї мама – відьма, Ярослав встиг переконатися з першого разу. Але невже ця страшна відьма є далекою спадкоємицею прекрасної Зоряни? Такого не буває, бо такого бути не може. Що казав з цього приводу дідуньо Велемудр?

"Людина, як правило, не встигає за своє життя пережити наслідки своїх виборів і тому їх відпрацьовують її нащадки. І звідсіля беруться родові невдачі та родові хвороби".

Виходить, що те, чого не встигла доробити при житті Зоряна, мусить доробляти її далека спадкоємниця? А чого не встигла доробити Зоряна? Передати людям відичні знання та практичні навички своєї матусі волхвині Рожани? Але ж Русалина мати взагалі ніякого відношення до цих знань не має. Отже, вона не може бути спадкоємицею Зоряни. А золоті коси, блакитні очі і світлий розум Русалі? Від кого вони, як не від Зоряни, передані через Русалину матір? Здається, Варварою її звати... а може й не так, але чомусь саме це дике ім'я спало йому на думку. "Гаразд, умовно так й називатиму її", – вирішив Ярослав.

Чим більше роздумував над цим Ярослав, тим більше заплутувалися думки. Один лише висновок яскравим спалахом-здогадом висвітлювався в голові: Любомил не зумів урятувати Зоряну, отже, він, тепер уже, в другому житті – Ярослав, повинен врятувати Зоряну, яка в другому житті стала Русалею. Ну а про Русалину маму-відьму, цю проміжну ланку, треба ще подумати...

Отже, згідно відичного закону, він мусить подбати про Русалею. Незалежно від сумнівів, які рояться в голові.

А сумніви ґрунтувалися на тому, що аж ніяк не могла світла праведна душа Зоряни під час перевтілення

у Варвару пройти через сито Темних сил і змінити свою полярність на протилежну. Не могла, бо цього б не допустили Боги, зокрема Доля-Стріча, яка її душу супроводжувала. Тож не може бути прямого і опосередкованого зв'язку між Зоряною і Варварою, відунею і відьмою. Про це він якось говорив з татусем, і той вказав на чітке розмежування цих двох понять. **Відуня** (як і відун – в чоловічій іпостасі) – відаюча Мудрими Знаннями, дарованими їй Світлими силами, тобто Рідними Богами, для творення на Землі Добра; **відьма** ж (як і відьмак – в чоловічій іпостасі) – також володарка Мудрих Знань, але є служницею Темних сил і добровільно виконує їхню злу волю заради власної користі. Ця користь – категорія не тільки матеріального плану (гроші, майно тощо), а, в першу чергу, духовного (змога задовільнити власні егоїстичні потреби у вивищенні над іншими, самоутвердитися, отримати насолоду від чиеїсь покірності, чийогось приниження, страху і т.д.).

Отже, не може бути ніякого зв'язку між Зоряною – Русалиною предкинею – і Варварою – Русалиною “матір'ю”. Щось тут не так...

І Ярослав вирішив відверто поговорити з Русалею. При першій зустріч це не вдалося – Русаля, постоявши з ним близько півгодини під калиновим кущем, перелякано глянула на серпик Місяця, що вже підбився височенько, і заспішила:

– Мушу йти, поки за мною сюди посильного не прислали і нас з тобою не побачили. Бо ж знають, що я тільки по воду пішла...

– Чого ж ти так боїшся, Русалю? Ну й що з того, що нас побачать?

– Мама заклює. Вона й так цілий тиждень не давала

мені спокійно жити після того, як побачила мене з тобою там, на тій дорозі. Та й зараз підозріло коситься, якщо я хоч на хвилинку десь затримаюся.

– Та який же ми гріх з тобою вчинили?

– Мама заборонила мені навіть думати про хлопців, бо щось особливе замислила щодо моєї подальшої долі.... Ой, я побігла, любий, – і, на ходу поцілувавши Яросвіта в щоку, так швидко розтанула поміж деревами саду, що він й опам'ятатися не встиг.

“Навіть про наступну зустріч не домовилися”, – з сумом подумав Ярослав, дивлячись їй вслід.

Хоч і не домовлялися, але він прийшов наступного вечора. Не міг не прийти. Серце з грудей рвалося в дорогу.

Цього разу він випередив її на чверть години, і коли Русалю прибігла з відрами по воду, Ярослав вже сидів на лавочці і вслухався в життєрадісну мелодію дзвінкоголосої водиці, що витікала із криниці: *“Мо-я ма-ма Да-на, Да-на, я її донь-ка жа-да-на світ од кра-ю і до кра-ю щед-ро пою на-пу-ва-ю...”*

Русалю першою помітила Яросвіта і від несподіванки тихенько ойкнула. Очі її радісно спалахнули, а щоки порожевіли, що було видно навіть при неяскравому місячному світлі.

– Русалю, я не встиг учора повернути тобі борг, тож віддаю з відсотками, – обнімаючи дівчину, шепнув Ярослав і несподівано для неї, та й для себе, поцілував її в губи. Вона спочатку завмерла чи то від несподіванки, чи від розгубленості, а по хвилі так само тихо запитала:

– Ти впевнений?..

– За себе – так. На всі сто відсотків. І ось доказ того...

І простягнув їй квітку. Останню жоржину, збережену ним від холоду у їхньому власному садку і зрізану заради

цієї миті. Це був символ. Зізнання в коханні. Візьме, чи не візьме? І що скаже? – із завмиранням серця скоса спостерігав за нею Ярослав.

Взяла. Але не сказала нічого, тільки піднесла квітку до уст і ніжно доторкнулася до неї губами. Це була відповідь. Але, мабуть, її ще брав сумнів у щирості його слів, тому що дівчина, вважаючи, що він не помічає цього, почала легенько перебирати пальцями пелюстки. Ярослав знав цей старовинний дівочий прийом, тому про всяк випадок зарання підготувався до нього, обірвавши зайву пелюстку. Але звідки вона цей прийом знала? Чи внутрішній голос підказав, чи, може, від бабусі або матері почула, якщо вони, звісно, були знайомі із звичаями наших предків? Між тим Русаля крадькома перерахувала всі пелюстки і, так само крадькома зиркнувши на нього з-під опущених вій, щасливо усміхнулася: *пара*. Пелюсток було рівно двадцять чотири.

Тепер вона довірливо притулилася до нього. Співав струмочок, співала душа, зайвими були слова. Але реальність вперто стукала в серця, і він, картаючи себе за те, що порушував чарівність миті, запитав те, чого не встиг запитати вчора:

– Але чому твоя мама заборонила тобі навіть думати про хлопців?

– Вона боїться, що я з кимсь покохаюся і одружуся. Вона поклялася переді мною і татом, що ніколи не дозволить мені вийти заміж за того, за кого я схочу, а коли я не послухаюся, то прокляне материнським прокляттям мене і моє потомство аж до сьомого коліна.

– Та як же це... Чому? Яка матір не хоче власним дітям щастя?

– Вона думає і турбується тільки про себе. Більше дітей, крім мене, у неї немає, я пізня дитина,

народилася, коли їй вже було тридцять шість років, тож вона каже, що я повинна бути вдячною їй за те, що мене народила, і служити їй, аж доки вона не вмере, або поки... – далі вона багатозначно не договорює, бо за цим натяком криється якась таємниця. Вона не відпускає мене від себе більш як на півгодини – за цей час я мушу і води наносити, і худобу доглянути, а коли на городі пораюся, то вона сидить біля вікна і весь час за мною стежить, щоб я кудись не відійшла.

– Як я помітив під час тієї першої зустрічі, вона якась нездорова. Що її мучить?

– Не знаю, вже років з десять, відколи я почала підростати, її постійно болить голова, а торік навесні зовсім злягла, весь час кричала, що їй всі нутрощі пече, і це через мене, бо я не така, як їй хотілося б, що не приділяю їй уваги, що думаю хто-зна про кого, тільки не про неї, що чекаю-не дочекаюся її смерті, бо хочу якнайшвидше вискочити заміж за простого сільського парубка, в той час як вона пообіцяла віддати мене справжньому заморському принцу. Щоправда, на минулорічні жнива їй трохи попустило, тож вона й виходила кожного дня в поле, але не працювати, а стежити, чи я вправно працюю, чи не ледачкую або, не дай Бог, задивляюся на хлопців, яких вона ненавидить лютою ненавистю. Навіть татка мого, а свого чоловіка, ненавидить і інакше, як падлюкою, сволотою, мерзотником, ледацюгою, волоцюгою його не називає. І де тільки таких слів набирається... Тож він з того горя вже й випивати почав, аби менше чути її постійні нарікання. В цьому році торішня історія знову повторилася. Весною сильний приступ невідомої хвороби знову поклав її в ліжку, через місяць встала, на початку жнив знову злягла, а коли я дожинала нивку, піднялася і вийшла

в поле, щоб ото мене перед тобою зганьбити. Мені здається, що якийсь хробак їй всередину заліз і точить, точить, бо жовта вся, мов жовчу облита, висохла на тріску. Зараз вона знову лежить, навіть на двір не виходить і мене примушує весь час сидіти біля неї й вислуховувати її прокльони, які вона насилає не тільки на мене і татка, а на всіх людей, на весь білий світ.

– А знахаря до неї приводили?

– Всіх знахарів вона ненавидить, називає шарлатанами, які тільки й мріють про те, щоб обманути і привласнити її добро. Нікому не дозволяє навіть на поріг ступити. Татко два чи три рази возив її в лікарню, лежала по кілька тижнів на обстеженні, але лікарі не знайшли в неї ніякої хвороби і тільки руками розводять, не знаючи, що з нею. Тепер вона й лікарів називає шарлатанами, падлюками і мерзотниками і відмовляється повторно їхати на обстеження та лікування, бо вважає, що її там мають зарізати на прохання мого татка, а ще більше мене, бо я, мовляв, хочу її позбутися, аби швидше заміж вискочити. Що ж мені робити, Яросвіте, сонечко моє яснее? Я не про власне заміжжя кажу, а про те, як її, маму мою, врятувати від самої себе, і як від її прокльонів врятувати світ...

– Маму твою, кажеш? – задумливо і якимось невпевнено промовив Яросвіт. – А як її, до речі, звати?

– Варварою звати. Але люди більше Трясьцею зовуть. Не знаю, чому. Мабуть за її улюблену лайку: "А що тебе трясця взяла!"

– Зовсім негарне прізвисько. Але що заслужила... Як каже мій тато: *"Що заробив, те й отримав"*. Ну, а щодо матері твоєї... Не тривожся, серденько моє, щось придумаємо. Вір мені.

– Вірю, світочку мій, дуже вірю, тобі єдиному, розрадо

моя і надіє. Якби не ти, то й не знаю, як би далі жити змогла... Навіть якщо ми й не побачимося більше ніколи, то іскорка, яку ти зронив у моє серце, завжди зігріватиме мене...

– Чому ти так кажеш, квіточко моя? Не тільки побачимося, а, сподіваюся, що бачитимемося кожен мить до кінця нашого життя.

Вона ще тісніше пригорнулася до нього, але тільки на якусь хвилю. Бо вже через кілька секунд відсторонилася і з жалем прошепотіла:

– Мушу йти...

Він провів її аж до хати, а потім межею поза хлівом непомітно висковзнув на вулицю. Треба було вивідати сюди й “цивілізовану” дорогу.

Наступного ранку Ярослав попросив маму й тата розповісти, що вони знають про Варвару Трясцю і її єдину доньку.

– З лихого відьомського роду ця Варвара, – сказав Величар. – Про неї нічого ні гарного, ні поганого не знаю, бо не доводилося жодного разу в її хаті бувати, а ось про те, що її мати Хима була чорною відьмою-ворожкою і мала справу з нечистою силою та ще молоко у людських корів відбирала і різні болячки на людей насилала, чув од свого тата Велемудра. Казали люди, що цієї хати всі цуралися навіть після смерті Хими, тому й її дочка довго заміж не могла вийти, аж поки не знайшовся якийсь знедолений удівець з іншого села. А чого ти так зацікавився цією Варварою, сину? Ага, здогадався. Йдеться, напевне, про її доньку?

– Саме так, тату. Дуже розумна і хороша дівчина, в яку я закохався.

– Ось так раз. Внучка служниці Темних сил і дочка її спадкоємниці – і раптом хороша? Чи ти думаєш,

що кажеш? Хіба не знаєш того, що закладені в людину негативні риси проявляться навіть в ...надцятому поколінні?

– То невже не можна їх виправити?

– Чому ж... Але тільки в другому втіленні, про що ти вже знаєш від мене. Душа людська дуже велика цінність для Богів, тому вони не знищують її разом з тілом, а, прочитавши інформацію і висвітливши всі допущені нею гріхи в попередньому житті, підлагоджують пробиту в багатьох місцях оболонку і вкладають її в новонародженого у якомусь там поколінні, аби той при житті ці гріхи виправляв. Так множиться добро на землі і зменшується зло. Але щоб так було, людина повинна пам'ятати і виконувати **чотири головних заповіді**, дані їй Богами: **перша** – не набрати впродовж життя нових гріхів; **друга** – виконати своє істинне призначення у новому втіленні з найвищою віддачею; **третья** – виявити свої душевні і духовні проблеми, тобто будь-які відхилення від загальноприйнятої поведінки, способу мислення, моральних устоїв, звичок й тому подібне, і позбутися їх; **четверта** – розв'язати вузли на нитці власної долі, якщо вони були зав'язані в попередньому житті і в новому втіленні дають себе знати.

– Так що все безнадійно, тату? – зробив висновок Ярослав. – Русаля, хоче чи не хоче цього, змушена нести на собі тягар своїх лихих предків?

– Зачекайте зі своїми сумнівами, мої любі, – промовила Ладуня, яка весь час над чимсь розмірковувала. – Я щось такого не пам'ятаю, щоб ця Варвара колись народжувала дитя. Моя мама вісімнадцять років тому у неї пологів не приймала, а я тоді з мамою весь час ходила до породіль, переймаючи цю нелегку науку.

Так що тут не все зрозуміло... Хіба що Варвара народжувала де-інде, але не в нашому селі...

– Та ні, наскільки я знаю, вона з села нікуди не виїжджала, весь час жила з Химою, аж поки та не померла. А померла вона, дай Боже пам'ять, якраз за рік до того, як Варвара вийшла заміж. А це було сімнадцять років тому.

– Ви, мабуть, помилилися, тату. Як же сімнадцять років тому, коли Русалі вже вісімнадцять? Може, Варвара побралася з Русалиним татом не сімнадцять, а дев'ятнадцять років тому?

– Ні, я добре пам'ятаю, сину, бо того самого року у нас з'явилася перша донечка Всемира, адже до того народжувалися тільки сини. Я їхав з міста, куди возив на вичинку овечі шкури, по дорозі наздогнав і підвіз того чоловіка. Він мене й розпитував, де живе дочка померлої ворожки Варвара, яку йому хтось порадив посватати. Звичайно ж, я йому нічого поганого про Варвару і її матір не розповідав, бо той і не цікавився цим, а запитував, чи є в неї корова, свині, яке взагалі господарство вона має...

Яросвіт подумав, що в цьому питанні є багато незрозумілого, загадкового, таємничого, а будь-які таємниці викликали в нього незбориме прагнення якнайглибше зануритися в них і винести на поверхню іскристі перлини істини.

Зненацька одна думка яскравим спалахом метеора пронизала його мозок. А що, як...

– Тату а чи є якийсь спосіб пропливти за течією Ріки Роду від свого власного Витоку і аж до Гирла?

– Твій дідусь Велемудр якось розповідали, що колишні волхви та відуни вміли це робити, звичайно, якщо відомий Вітік. А окремі, найбільш мудрі, могли і проти

течії плити.

– Оце славно! – вигукнув Ярослав. – А дідуньо Велемудр? Невже не знали цього способу?

– Знали і навіть кілька разів на практиці використали ці знання. Але жодного разу до Гирла не добралися. Допливали до своєї Пристані, і їх викидало на берег.

– Як це? І чому?

– Думаю, що в їхніх знаннях була якась прогалина, чи щербина, яка й призводила до збою в програмі. Адже Гирло що? Це остання станція на твоєму життєвому шляху, коли ти, повністю чи неповністю виконавши своє призначення у цьому втіленні, йдеш на спочинок, а твоя душа, після відповідного очищення, буде впущена в нове тіло, тобто започаткує новий власний Витік. Так ось, дідуньо твої Велемудр пустилися в свою останню уявну мандрівку по Ріці Роду від власного Витоку, коли їм було десь приблизно сімдесят років. Отож вони пройшли тільки до власного сьогодення і їх викинуло на берег, а Ріка Роду потекла далі, в майбутнє, уже без їхнього бачення.

– А якби не викинуло, то вони побачили б майбутнє?

– Важко сказати, сину. Від свого Витоку ти плыв по фарватеру власної Долі. А далі, від твого Сьогодення до Гирла, може бути кілька фарватерів – твоїх синів, дочок, внуків... Кожен з них веде до його власного Гирла. Але який з них твій особистий? Адже Гирла від станції Сьогодення не видно, до нього ще може бути і двадцять, і сорок, і хто-зна ще скільки років...

– Тату, мені дуже необхідно спробувати пропливти від свого Витоку до станції Сьогодення, про Гирло я поки що й мріяти не хочу. Тим більше, що навіть дідуньо, якби вдалося пропливти в майбутнє, не зуміли б повернутися назад в свої роки проти течії, правда ж?

– Чому ж? Це тільки коли людина перебуває у фізичному тілі, то для неї існує минуле, сьогодення і майбутнє. Коли ж йдеться про астральне тіло, то плин часу взагалі зупиняється, і всі три виміри зливаються: минуле, сьогодення і майбутнє існують одночасно, як речі в нашій світлиці, хоч вони виготовлялися в різний час і в різних місцях. Ну а щодо подорожі... Гаразд, сину, спробуй. Якщо не вийде в тебе, то великого збитку не буде, а тільки користь, бо тренування сили волі та вміння зосереджувати свої зусилля ще нікому не зашкодило. Але підготуватися до цього мусиш добротню. А щоб тобі всміхнулася удача, підготуємося й ми, твої рідні, щоб надати тобі необхідну духовну підтримку, поки ти ще не оволодів усією повнотою відичних Знань.

– А скільки ж ця підготовка триватиме, тату? Я мушу якнайшвидше розгадати таємницю, яка мені спокою не дає. Адже вирішується моя доля...

– Розумію, сину. Ти стоїш перед найважливішим вибором у своєму житті. Це й нам, твоїм батькам, всій родині, не байдуже, бо ми несемо колективну відповідальність за долю кожного члена Роду. Але не поспішай, не жени коней перед крутозгином дороги. Найбільш вдалий час, щоби переступити через обмеженість розуму, – це повний Місяць. А до нього ще трохи більше тижня. Доведеться зачекати, але використати цей час очікування для скрупульозної підготовки.

– А до чого тут повний Місяць, тату?

– Ось бачиш, ти навіть найпростіших речей не знаєш, а поспішаєш в мандрівку таємничими нетрями чужих життів. Ти ж уже знаєш, що людина має сім основних рівнів (або полів) життя: фізичний, Поле Бажань, Людської Свідомості, Божественної Мудрості

і Любові, Божественного Духу, Божественної Іскри, Божественної Свідомості. Точно такими ж полями оточена й наша Земля. Так ось, четверте поле, тобто рівень Божественної Мудрості і Любові, – це область, де впродовж тисячоліть накопичується інформація про досягнення всієї людської цивілізації в цілому і її геніїв зокрема. Охопити весь цей обшир одній людині неможливо, це під силу тільки Богам. Але часточку Божественної Мудрості і Любові підготовлена відаюча людина – волхв чи відун – може взяти. Цю інформацію несе відбите від Місяця сонячне світло, яке, проходячи через це поле, вбирає її в себе і передає налаштованому на це сприйняття відуну.

Отож прийшла довгоочікувана ніч повного Місяця. Ще напередодні Ярослав попросив Русалю, щоб цього вечора постійно думала про нього і бажала йому успіху.

Вся родина зібралася на подвір'ї. Тато Величар, мама Ладуня, брати Володислав, Жадан, Милан, Златан, Чтислав, сестри Всемира, Зорина, Вітана, Світава, Літанка, Яринка і навіть найменші Радоня й Любава – п'ятнадцять споріднених душ. Шістнадцятим був Ярослав. Для нього посеред двору поставили широкий топчан, застелений сіном із незайманих цілющих трав. Ярослав зручно вмоствився на топчані, ліг на спину, ногами в бік Місяця, розслабився. Всі інші оточили його широким колом і, не беручись за руки, а здійнявши їх догори, за командою татка Величара, повільно, велично і розмірено, ступаючи по ходу Сонця, почали прохальне величання. Ярослав не дивився на інших, не стежив за їхньою ходою і навіть до такту слів не дослухався – він сам був словом і разом з ним легко, мов повітряна кулька в безвітряну погоду, підіймався вгору, до дзеркала Місяця, куди, захоплена сонячним промінням і розчинившись

у ньому, линула інформація з усього Всесвіту, щоб, відбившись від цього дзеркала, спрямуватися до Землі і в тому числі й до нього, Яросвіта. Він пристрасно напівспівом шептав молитву:

*О, Боже єдиний, у величі славний,
У сутності сутній багатопроявний.
Створив ти і Всесвіт у мить озаріння,
І нас, своїх діток – вершину творіння.
Володарю Прави, і Яви, і Нави,
Дарителю Живи, і Мудрості, й Слави,
Хранителю Миру, Провіснику Доли
Ти – наша підтримка у прагненні волі,
Ти щедрим напоєм безсмертного духу
Всіх нас спонукаєш до вічного руху.*

*О, Боже єдиний й багатопроявний
У Мудрості Знань потаємних і явних,
Які через Велеса, Ладу і Дану
Нам, дітям твоїм, в повне відання дано.
Тож в прояві Велеса хоч на годину
Ти Яву із Навою злий воєдино,
Щоб в Місяця дзеркалі мав я нагоду
Побачити течію власного Роду.*

*Хай Лада і Дана тобі допоможуть
І Леля із Лелем, й нащадки Дажбожі.*

Повільно лилися слова молитви і, не стрічаючи спротиву, підіймалися до неба, до Вирію, де у своїх небесних світлицях мешкають Рідні Боги, а на Луках Сварожих проводять по вінця наповнені радістю світлі дні свої без темних ночей душі рідних Предків. Повільно розчинявся в цій молитві Яросвіт, всього себе підставивши розсіяному дзеркалом Місяця сонячному

сяйву, яке, вільно входячи крізь розчинені двері першої чари в нижній частині його розслабленого фізичного тіла, розстелялося хвилями по всьому єству, проникало в кожную клітинку. І коли заповнило його вщерть, перехлюпнулося через краї і почало розливатися по емоційному тілу, досягаючи кожного атома. Зникло будь-яке відчуття Реальності, щезли такі поняття, як час і простір, холод і тепло, зима й літо, ніч і день, світло й темрява... Хоча світло, м'яке, розсіяне, яскравіше місячного і тьмяніше сонячного, дрібними хвилями з краю в край гуляло по його тілу відчуттів, яке нагадувало одночасно і підсвічену зсередини золотисту воду і прозоре повітря, забарвлене рожевими променями вранішньої зорі, але ні тим, ні іншим не було. Зненацька внутрішнім зором він помітив якісь зіткані з туманного мережива картини, що спливали з глибини і зникали за межами поля. На одній з картин він побачив групу людей, які щось робили, про щось говорили, однак жодного слова не встиг зрозуміти, бо це видиво пішло за край, змінившись видовищем чудернацької фантазмагорії із переплечених тіл людей, тварин і якихось дивовижних сутностей з людськими головами, але з тваринними тілами. І знову увагу привернуло інше видиво – юрба напівпрозорих людиноподібних істот, тіла яких, весь час, коливаючись, мов кисіль, змінювали свої форми. Вони затіяли якісь ігри з гамором і вереском, але й тут Ярослав не встиг приглянутися до них, бо з глибини виринула група жінок і чоловіків, і серед них він раптом упізнав дідуна Велемудра і бабуню Дарину, які зверталися до нього, але слів їхніх розібрати не зміг, трохи далеко вони були, тому Ярослав вирішив наблизитися до них і поспішив слідом, вже не звертаючи уваги на різні інші видива, що оточили його звідусіль.

Дідуньо й бабуня стрімко відпливали за край, зникали за межею видимості, Ярослав подався за ними, але тут його накрило хвилею і коли з-під неї виринув, то опинився вже в іншій реальності – в Полі Мислення. Спочатку йому здалося що потрапив додому. Ось рідна хата, город, сад. В саду пораються дідуньо Велемудр і бабуня Дарина, зрізаючи серпом цілющі трави. Ярослав, який бачив обидвох, коли ті були вже в похилому віці, ледве впізнав їх – вони були приблизно такого ж віку, як нині татусь Величар і матуся Ладуня. “Дідуню, – крикнув Ярослав, – я йду до вас”. Обоє підняли голови, засміялися, і бабуня відповіла: “Йди, йди, внученьку, тут ми всі зібралися”. І враз з-за повітки з’явилося ще кілька чоловік, двоє з них старші, яких Ярослав ніколи не бачив, але зрозумів, що то дідусів дідусь Переслав і бабусина бабуня Добрана зі своїми синами і дочками. Їхні імена також виринули в його свідомості, але Ярослав не став зосереджувати на них увагу, бо зненацька інша думка стривожила його: “Але ж мені треба було потрапити не до рідних в гості, а в течію іншого роду...” “Не хвилюйся, нащадку, – почув одностайні голоси-думки всіх, хто зібрався в саду. – Потрібна тобі течія за нашою хатою, прямуй сміливо туди”. Він йшов, і під ногами була тверда земля, поросла споришем. Ось і їхня хата. Звичайна хата з твердими глиняними стінами, але через ці стіни він виразно бачив те, що було за нею, але зовсім не палац пана Януша та високу башту, як того очікував, а в золоті та багрянці осінній сад, а в саду невеличкий чепурненький дерев’яний будиночок, який, здавалося, аж випромінював світло. “Туди, туди, там з нетерпінням чекають,” – забилася-затріпотіла думка, а душу почала заповнювати і переливатися через край неосяжна Любов. Не обходячи хати, поспішаючи, він подався через

глуху стіну прямо в сад, до будиночка, але на піддорозі зненацька відчув легке запаморочення, потім провалився в безпросвітну темряву, але чи довго був у тому безмірі, не пам'ятає, бо коли розплющив очі, то побачив, як червонясте світло від призахідного сонця через віконечко заливає невеличку кімнату, а над ним схилилася мама Зоряна, ніжно примовляючи: "Хлопчику мій любий, хлопчику мій славний, радосте моя, синочку Любодаре, якби ти знав, як мама тебе любить, так само, як любила татуса твого Любомила..."

Далі події попливли наче в калейдоскопі. Він, Любомил, не вмираючи, народжувався знову і знову, опиняючись то в чоловічій, то в жіночій яві. Коротке, мов спалах блискавки життя, яке він навіть не намагався осмислити, хоча підсвідомо знав, що при потребі міг би розтягнути на довгі роки кожну мить. Більш тривалішим був період стабільності, коли він перед черговим народженням пізнавав світ через сприйняття його матір'ю. Після мисливця Любодара він став воїном Лютобором, потім ткалею Яриною, ратаєм Ростичаром, конюшим Буєславом, квітникарем Живосилом... З кожним новим народженням він все більше втрачав зв'язок з колишнім собою, тобто пращуром своїм Любомилом, розчиняючись в інших рідних людях, але поки що цей зв'язок залишався міцним. Після Живосила течія, здавалося, на якийсь час уповільнилась, але не зупинилася, і знову набрала попередньої швидкості з появою на світ Дарини, яка стала повитухою, народила Здраву – кухарку, а та, в свою чергу – Радомисла, який, як і його син Милован, задовільнив своє покликання в професії садівника. Тут вперше Любомил відчув, що він є і Рікою, яка тече до невідомого Гирла, і тонесеньким потічком, який піднімається від коріння вгору по стовбуру

дерева, напоюючи життєдайним соком кожную гілочку, кожен листочок. Чим вище він піднімався, тим більше роздавав свою живильну силу боковим відгалуженням-гілкам, але в глибинах підсвідомості все ще залишався колишнім Любомилом. До вершини дерева, як і до Гирла, було далеко, вони ховалися за туманною далиною, тож він, прямуючи туди, почергово ставав учителем Люборостом, гувернанткою Радославою, вчителькою Миряною, ветфельдшером Подоляном, вишивальницею Мудролюбою, землекопом Твердохлібом, дереворубом Властибором, бортником Чистомилом, пекарем Познанем, ковалем Чеславом, учителем Славую, столяром Тихорадом, штельмахом Сивояром, вчителькою Радостиною, домоуправом Миролюбом, лісником Колодаром... З цього часу він почав жити одразу двома життями – одне, Любомилове, слабнучи з кожним новонародженням, продовжувалося в нащадках, а інше, Ярославове, з кожним разом посилюючись, йшло паралельно з ними, ніде не переплітаючись, але ні на мить не випускаючи їх з поля зору. Тепер Любомил малів швидкими темпами з кожним новим народженням і майже розпався на дрібнісінькі часточки в садівникові Радогостіві, кучерові Радогоєві, ковалеві Любарові, кухарці Потішані, хліборобові Щедрогостіві, а затим його синові Квітані і внукові Огнезарі, перший з яких став землеробом, а другий лісничим. Ну ж бо, Любомиле, жмене клітин, які залишилися від тебе, бо решта розчинилася в нащадках, ти мусиш пройти свій шлях до кінця. І ось, ставши сестрою-жалібницею Райницею, її сином ковалем Світогором, Любомил остаточно розчинився в Ріці Роду, віддавши останній сплеск внутрішньої сили знахарці Радуні. Але свідомість його залишилася жити

в іншій сутності, найтісніше пов'язаний з ним, – учневі відунів Ярославів. Саме Ярослав, плывучи в потоці місячного саява над Рікою Роду Любомилового, раптом побачив, що течія Ріки стишилася, завмерла, зупинилася, наче натрапила на якусь перешкоду, так, ніби енергія Роду вичерпалася на 36-му поколінні з народженням Радуні. Але неправда, вона лише збирала і накопичувала в собі Живу, яка почала поступово, крапля за краплею переливатися в нову живу сутність, що зародилася в Радуні, з кожним днем зростаючи і розвиваючись. А потім, немов гребля прорвалася, течія стрімко пішла кудись вниз, під землю, виплеснувши на міліну, що утворилася в руслі, дитя разом з іменем. І незрозуміло було, чи то голосом Радуні вимовила його течія Ріки Роду, зникаючи в безвісті, чи самостійно зринувало воно у підсвідомості Ярослава в останню мить перед пробудженням і переходом в реальність – **Русаня**.

Русаня? Р У С А Л Я !

Микола і Варвара

“Мудрець осягає справжню головну причину свого втілення в дану сутність; розумна людина буде бачити зв'язок між причинами і наслідками; обмежена ж людина буде копірситися лише в наслідках”, – цю улюблену фразу дідуса Велемудра згадав Ярослав, перейшовши у фізичний світ і опанувавши себе. До мудреців він себе не зараховував, наслідки його втілення були очевидними, що ж до причин, то над ними ще треба поміркувати. Поки що одне для нього було ясно: Русаля ніякого відношення до відьомського Варвариного роду не має, вона – донька знахарки Радуні, отже, необхідно встановити, звідкіля взявся той місточок, що пов'язав ці два зовсім

протилежні, більше того – антагоністичні, роди взагалі, а Русалю з Варварою, зокрема. Чому Русалю називає її мамою, а Варвара Русалю – дочкою?

Насамперед, він відверто поговорив про це з самою Русалею. Дівчина сказала, що відколи себе пам'ятає, Варвара була її матір'ю, та й батько з раннього дитинства постійно наголошував: "Шануй маму свою, вона у тебе єдина, як і ти в неї". Коли Ярослав вперше повідомив їй, що її мама – знахарка Радуня, тож їй нічого боятися "материнських" проклять чужої їй Варвари, Русалю довго дивилася на нього широко розкритими очима, в яких проглядалася скоріше підозріливість, ніж щира віра. І все ж іскра надії на мить спалахнула в глибині її синіх очей, і невідомо було, чи в наступну мить вона розгориться, чи загасне. Щоб попередити останнє, Ярослав сказав:

– Ти ж мені досі вірила? Постарайся повірити і цього разу, а я невдовзі зберу і для тебе, і для себе вагомі докази.

Після довгої паузи, вона пошепки запитала:

– Але де ж тоді моя... мама Радуня? Вона що, продала мене маленькою цій Варварі?

– Про це може знати тільки твій тато. Мусимо запитати в нього.

– Ні, він нічого не скаже. Він якийсь у мене заляканий і затурканий. Зажди боявся навіть мене по голівці погладити і лагідне слово сказати...

– Боїться, кажеш? – замислено запитав Ярослав. – Очевидно, на те є якась причина. Пригадую, що в таких випадках каже мій тато: *"Найбільші вороги людини – це почуття страху і вини. Людина за своєю природою, свідомо чи несвідомо, завжди прагне волі. Але завжди чогось боїться. Із страху втратити надійність (а раптом не виживу?) часто відмовляється від*

тієї чи іншої бажаної волі. При такій відмові страх всередині полегшено зітхає, а серце боляче стискається, але людина стає на бік страху, починає вірити йому, а не серцю і любові. І воля вмирає”.

– Дуже гарні і розумні слова сказав твій тато. Я їх при нагоді передам своєму татові, хочу почути, як він на них відреагує.

– Почуємо разом. Давай домовимось так: ти завтра увечері під якимось приводом поклич тата сюди до криниці. Я буду чекати. Отут і поговоримо.

Привід знайшовся. Русаля, вилучивши хвилину, шепнула батькові, що один чоловік хоче найняти його з підводою для поїздки до міста і що він чекатиме його увечері в умовленому місці, яке вона йому покаже.

Микола погодився, сподіваючись на свіжу чарку, а може й на якусь копійку, про що не повинна дізнатися Варвара, бо кожна зароблена чоловіком копійка одразу ж прилипала до її жадібних рук.

Коли він з Русалею прийшли до криниці, Ярослав вже чекав. Тиснувши йому руку своєю в'ялою тремтячою рукою, вологою від поту, Микола кілька разів злякано озирнувся, немов робив якесь гріховне діло. Від нього так сильно тхнуло самотонним духом, що Ярослав ледве стримався, щоб не відсахнутися..

– Та не бійтеся, дядьку Миколо, ваша жінка сама вночі сюди не прибіжить, тим більше, що хвора.

– У, та щоб я жінки боявся? Ніколи. Це вона мене боїться, - хвалькувато заявив Микола і знову полохливо озирнувся.

– От і добре, дядьку Миколо. Я так і думав, що ви хоробрий чоловік. Я ж вас давно знаю. Колись, сімнадцять років тому, мій тато підвозив вас до двору тітки Варвари, з якою ви хотіли одружитися. Не пам'ятаю тільки, чи з вами

була тоді маленька Русаня, чи ні...

– Ні, ні, я тоді залишив її в сусідки, бо хіба б зміг майже вісім кілометрів перти її на руках... Та й не знав ще, як Варвара прийме такого жениха з привіском...

– Отже, Русаня не є рідною дочкою тітки Варвари?

– Що? Як не є? Хто це тобі таке таляпнув? Вона наша з Варварою, Варвара її народила від мене. І не смій більше нікому такого казати.

– Заспокойтеся, дядьку Миколо, я нікому й не скажу. Але ви ж тільки самі призналися, що одружилися з Варварою, маючи вже дитину від іншої жінки.

– Це не я сказав, це клята горілка за мене сказала. А горілці, сам знаєш, не можна вірити.

– Цілком згоден з вами, дядьку Миколо. Але ж ви дуже любили свою першу дружину? Здається, Радою її звали? – він навмисне перекрутив ім'я Русалиної матері.

– Не Радою, а Радунею. Так, любив дуже... Стривай, а звідки ти знаєш? Не було! Не було в мене ніякої жінки, крім Варвари.

– Може й так, дядьку Миколо. Не було. І нема вже її на білому світі. Бо ви свою Радуню просто вбили.

– Не смій! Не смій так говорити, парубче. Я не винен. Вона сама згоріла. Мене не було дома, коли хата загорілася невідомо від чого. Радуня лише встигла маленьку Русаню викинути через вікно на сніг, як палаючий балок впав їй на голову, і вона, знепритомнівши, вже не змогла вибратися. Це мені розказали сусіди... Мене не було, я тієї ночі ходив у ліс по дрова. А коли прибіг додому, то все вже було кінчено, – сльози річкою полилися з Миколиних очей. І це не були п'яні сльози.

– Тату, таточку, – заплакала й Русаля, прихиливши батькову голову собі до плеча.

“Нехай поплачуть. Сльози біль тамують краще будь-яких замовлянь,” – подумав Ярослав, відходячи вбік.

Через якусь хвилину Микола трохи заспокоївся, і Ярослав вирішив продовжити розмову.

– Дядьку Миколо, а чому ж ви доньці нічого не розповіли про її рідну маму?

– Чому, чому... Бо вона ніколи й не питала...

– Ні, дядьку Миколо, зізнайтеся, що ви просто боялися. Боялися втратити свій сумнівний спокій, і не менш сумнівний домашній затишок. Боялися лайок і прокльонів Варвари. Боялися, що чарка з її рук більше вам не перепаде.

– Нічого я не боявся. Бо хто в цьому обійсті хазяїн? Я, Микола!

– Ой, татку, навіщо ви це кажете? – тихо промовила Русалія. – Та ви ж боїтеся навіть маминої... тобто Варвариної тіні. Як і я досі боялася, але тепер вже не боюся.

– Так боявся. І сьогодні боюся. Бо що ми без неї? Чужі, бездомні... Думав, буде краще, як Русалія нічого не знатиме... Бо що б це змінило?.. Краще забудьте все, що я сказав, і нехай все залишається по-старому. Я вас прошу про те, дуже прошу.

– Ні, дядьку Миколо, так залишатися не може. Скажіть, а як ви познайомилися з цією Варварою?

– Та як... Вона з своєю мамою ходила по хатах ворожити. Прийшли і в наше село, до нашої хати. Радуня, вона тоді вже на дев'ятому місяці була, нагодувала їх, але від ворожби відмовилася. Тоді із старою Химою щось трапилося, вона впала на долівку, кричала, з рота йшла піна, тож я взяв підводу і відвіз їх додому. Щоправда, поки довів, то стара й очуняла, навіть чарку зі мною і Варварою випила, почала розпитувати,

що та як, і чи я б оженився на Варварі, якби раптом з якоїсь причини став удівцем. А потім я й забув про той випадок, Радуня через тиждень народила Русаню, ми обоє були дуже щасливими, але це щастя тривало всього два місяці, бо трапилося нещастя, про яке я казав. Ми з маленькою zostалися без даху над головою, без одягу і харчів. Я залишав її у сусідки, яка також годувала малу дитину, сам заробляв, де міг і як міг. А потім раптом згадав Варвару, і здалася вона мені такою доброю і привітною. Пригадав і ту розмову в її хаті. Подався у ваше село до неї женихатися. Вона погодилася мене прийняти з дитиною, але при одній умові: я назавжди повинен забути навіть образ Радуні, жодного разу не згадати про неї в розмові, Русаня мусить знати, що її мама – це Варвара. І що Русаня віднині стає Пріською. Так і було до цього часу, аж поки ти... Ні, ні і ні! Я нічого не казав. Це ти все видумав. І про Радуню, і про ворожбу, і про пожежу... Варвара – моя перша жінка і рідна мама Русані, тобто Пріськи. І ніхто інший... Прошу, молю тебе, більше ні слова. Нехай Варвара не дізнається про цю розмову...

– Заспокойтеся, дядьку Миколо. Ніхто у вас вашої коханої жінки не відбирає, а Русалю сама визначиться, хто її рідна мама. А щодо мовчання... Давайте домовимося так: обіцяю не говорити Варварі ні слова, якщо ви пообіцяєте цілий тиждень не брати до рота ані краплі горілки. Особливо з рук Варвари. Даєте обіцянку?

Мабуть, страх перед Варварою переважив, бо Микола одразу й погодився на запропоновані Ярославом умови. Його можна було зневажати за цей страх перед лайками та прокльонами дружини, його можна було зневажати за слабку волю, чи взагалі безвільність, що призвело до зловживань спиртним, перетворивши роботящого

чоловіка на п'яницю, його можна було зневажати за рабський характер, який вбивав усякий спротив, примушував ховати голову в кущі, але Ярослав лише жалів цього пригнобленого і приниженого чоловіка. Бо вчив дідусь батька, а батько сина:

“Кожен сам несе відповідальність за те, що з ним відбувається. Звинувачуючи когось, він позбавляє себе життєвої сили і можливостей. Не міняючи своїх поглядів на світ, із ганебного кола не вийти. Ніхто не в змозі вирішити проблем людини крім неї самої. Треба бути обережним в кожній своїй думці, намагаючись міняти негативну думку на позитивну. Те ж саме і з словами. Словом можна вбити, словом можна врятувати, словом можна юрбу на приступ фортеці послати. Будь-яке негативне твердження, приміром “Яка нещасна людина!” – надзвичайно шкідливе, тому що не тільки підсилює поганий стан когось, але й закріплює його в старих рамках, натякаючи, що так воно й залишиться. Необхідно бачити в кожному божественний потенціал – подібними думками і словами ніби вливається сила в людську душу”.

Саме цими мудрими словами керувався Ярослав, вирішивши зробити Русалиного тата їхнім спільником. Він сказав:

– Дядьку Миколо, вас у селі всі поважають, як надзвичайно добру і роботящу людину. Я не раз від селян чув слова похвали на вашу адресу. Одна знайома молодиця, дуже чуйна і совісна, якось сказала: “От би мені такого чоловіка, як Микола. Я б його жаліла, доглядала, до тяжкої роботи не примушувала. Бо його Варвара – це справжня відьма, нечистої сили служниця, він від неї ніколи лагідного слова не почув, все тільки лайки та прокльони”. Це правда, дядьку Миколо?

– Свята правда. Та молодиця як у воду дивилася. Я вже боюся на очі своїй жінці показуватися, щоразу, як до хати заходжу, то голову в плечі втягую...

– А ви вище, з гідністю тримайте голову, дядьку Миколо. Ви ж – мужчина, міцний, сильний, мужній. Це вона вас боїться, усвідомлюючи, що нічого вам не зробить, шкоди не заподіє, тому від безсилля й біситься. Чуєте мене? Я – знахар, тож добре це знаю і вам кажу. Не ви її боїтеся, а вона вас боїться, запам'ятайте це, в голову собі вбийте. Вона вас боїться, але ви добрий, совісний, милосердний, її й словом не зобидите. Крім того, вона ще й боїться вас втратити, бо ви господар, а вона ніщо, та ще й недужа. Пам'ятайте: ви – господар, ви – добрий, милосердний, не п'єте, не палите цигарок, ви – хороша людина, вас всі в селі люблять і поважають, бо ви цього заслуговуєте. Пишайтеся цим. А зараз у мене до вас прохання: давайте разом з вами, спільними силами допоможемо вашій жінці виправити характер і позбутися недуг. Якщо ви згодні, дядьку Миколо, то завтра вранці скажіть своїй Варварі, що зустріли в селі чужого чоловіка, який носить по дворах ну, приміром, решета і сита, а вам в господарстві дуже потрібне і те, і інше. Гаразд, дядьку Миколо?

– Нам, і правда, потрібно і те, і друге.

– Ось і славно. Тож увечері я й приїду.

Але перед тим, як відправитися у Варварину оселю, Ярослав вирішив заручитися підтримкою Богів. Вийшовши в поле, над яким уже згущалися сутінки, він простяг руки до неба, постояв так хвилю, потім розпростер їх над землею долонями вниз і, кружляючи посолонь, попросив, як вчив батько, а того – дідуньо Велемудр, який перейняв знання від діда свого Пересвіта:

“О, Велесе, сутній у Яві і Наві, купаючись в Озері

Мудрості й Слави, вділи з свого часу всього лиш хвилину й дістань мені з дна кришталеву перлину. Нехай Алатир цей від мудрого Бога буде мені в справі хорошій підмога. Прошу лиш для того, о, праведний Боже, – щоб зло подолати, добро щоб примножить“.

Яросвіт кружляв і кружляв руками над землею і раптом відчув під долонею правої руки маленьку теплу кульку, яка, здавалося, дрібно тремтіла від бажання швидше виконати свою роль. Яросвіт взяв її між обидвох долонь, легесенько притиснув і почав мовби масажувати круговими рухами. Вже за кілька хвилин кулька збільшилася в розмірах, сягнула величини волоського горіха. Вона була м'якою, але пружною, сухою і гладенькою, і разом з тим, наче магніт, притягувалася до долоні, не скочуючись з неї. Та найбільше вражало те, що її відчувала рука, але не бачило око.

З цим дарунком Велеса й поспішив Яросвіт до Русалиної оселі, прихопивши з дому кілька нових решіт різного розміру. Його брати і сестри, діти татуса Величара і матусі Ладуні, доволі вправно займалися такими мистецькими роботами як виготовлення решіт та сит, сувенірів, плетіння кошиків, корзин, капелюхів, хлібниць, глибоких мисок під фрукти та ягоди, підставок, а також в'язання, вишивання тощо, тож Яросвітові не треба було десь шукати цей нехитрий виріб.

Варварина хата стояла на другому кутку села, де Яросвітові досі не доводилося бувати. Вузька сільська вуличка, всуціль вкрита килимом із споришу, одразу за хатою впиралася в глибокий яр, зарослий кущами терну, глоду та шипшини, за яром на багато кілометрів тягнувся густий ліс, помережаний урвищами, заболоченими і зарослими верболозом низинами, в яких крізь густе гілля просвічувалися зелені тванисті озерецька гнилої води.

Тут, кажуть, в старі часи водилися розбійники і знаходили пристановище злодії, а ще казали, що й нечиста сила облюбувала ці нетрища, тож сільчани боялися сюди й потикатися. Але зовсім не тому Ярослав досі не зазірав у цей віддалений закуток села. Просто, йому тут нічого було робити. Дороги у “великий світ” звідси не було, знахарів тут ніхто не чекав, адже Хима з Варварою завжди обслуговували себе самі, а між їхньою і найближчою сільською оселею на кілька сот метрів тягнулася “нічийна” смуга, також заросла чагарником.

Отож сюди присмерком і завітав Ярослав зі своїми решетами. На дворі його вже чекав Варварин чоловік Микола. Одразу й завів до хати, ще з порога гукнувши:

– Оце той самий хлопець з мого села, жінко, який носить решета. Як ти і веліла, я запросив його, бо наші вже всі продірявилися.

Господиня сиділа на ліжку, звідусіль обтикана пуховими подушками. На привітання “Доброго вечора вам у вашій хаті”, зі злістю буркнула: “Доброго, трясця б його взяла, такий він добрий...”

Ярослав краєчком ока помітив, як занавіска, що закривала прохід в іншу кімнату, мабуть у ванькір, злегка відхилилася і звідти визирнули очі Русалі.

– Може, запросила б гостя сісти, жінко, – сказав Микола.

– Не великий пан, постоїть, ноги від того не відваляться. Хай показує, що приніс, та й іде собі, звідкіля прийшов. Це не я, а ти, песиголовцю, хай тебе колька візьме, завдаєш йому клопоту, бо я на базарі купила була нові решета і користувалася б ними вічно, а ти за якихось вісім років порвав їх на клапті. Тож і купляй тепер, дармоїде, щоб ти здох ще до ранку, а я грошей не дам.

– Май совість, жінко, не починай при чужій людині. Хлопець йшов вісім кілометрів не затим, щоб вислуховувати твої лайки. Він добирався сюди, на край села, тільки заради нас. Холодний і голодний. А вже ніч надворі. Могла б і нагодувати та нічліг запропонувати, як в порядних хатах заведено. – Микола сьогодні був тверезісінький і не такий наполоханий, як минулого разу. В усякому випадку, не боявся слово сказати.

– Ще чого захотів, голодранцю. Будеш свою хату мати, тоді й запросиш ночувати. А я не хочу, щоб якийсь приبلуда в моїй хаті ошивався та видивлявся, де що лежить, щоб потім вкрати.

Яросвіт зробив вигляд, що ніби й не чув слів Варвари. Натомість поклав решета на стіл і промовив:

– Бідненько живе, дядьку Миколо, не те, що інші. Бачу, що й хата ледве дихає, і по хаті злидні товчуться. А чому їх стільки набралось? Та тому, що дуже вже полюбляють вони лайки та прокльони, це для них наче хліб ситний, вони такі хати тільки й шукають, а в інших й не живуть, тікають з них світ за очі. Так, так, лайки і прокльони – це для них найкращий харч, а найкращий напій – це здоров'я того, з чийого рота ці прокльони сипляться. Ото я якось в одному селі був, до такої ж хати, як ваша, зайшов. І що ж я там бачив?.. Сидить жінка, жовта, як смерть сама, і постійно лається. Чоловік розповів, що коли побралися, то дуже гарною була, повновидою, здоровою, сильною. Але потім її заздрість та злість почали роз'їдати, тож жодного слова не могла вимовити без того, щоб не облаяти та не проклясти когось. І після цього почала на очах сохнути, набралася різних болячок, які притиснули її до ліжка, не дають навіть дихати. Але навіть це її на розум не настановило. Лежить, вмирає та продовжує проклинати всіх людей,

які, як вона вважає, ці болячки на неї наслали.

– І що, її вже не можна врятувати? – запитав Микола.

– Чому ж. Людину завжди можна врятувати, якщо вона сама цього захоче. Я, на прохання того чоловіка, привів до неї дуже толкового знахаря. Якщо хочете, можу розповісти, що він сказав.

– А що? – зацікавився Микола. Варвара також нашорошила вуха – в її очах теж з'явилася цікавість

– А сказав він ось що. Передаю слово в слово.

“Будь-яка думка, будь-яке мовлене слово несуть в собі зворотню дію – сила дії дорівнює силі протидії.

“Дурепа”, – кажемо ми на когось. “Який я дурний”, – не замислюючись над наслідками, кажемо ми про себе. “Ну ти й свиня”, – не раз можна почути в розмові навіть між друзями. “А щоб ви виздыхали!” – спересердя кричить бабуся на курей, які порпаються на грядках. “Хай він сказиться!” – без всякої злості каже мама комусь про свого сина, який вчинив якусь капость. А скільки брудних лайливих слів можна почути з уст чоловіків і жінок – і не тільки п'янюг, а, на перший погляд, цілком нормальних.

Але все це ще нічого, порівняно з прокльонами, які вириваються з рота злостивців. Якщо незлобливо мовлене слово може тільки кольнути когось і таким же легким уколом повернеться назад, то прокльон злостивця когось вдарить дуже боляче, але, відбившись від нього, повернеться назад і ще болючіше вдарить самого злостивця. А якщо він пошле десяток прокльонів різним людям? Звичайно, вони отримають по сильному енергетичному удару, але після цього на нього одного зваляться всі ці десять ударів і проб'ють захисну оболонку в його емоційному, а інколи навіть і в причинно-мислительному полі, і через цей отвір, який

дуже і дуже важко закрити, увірветься цілий потік найжахливіших психічних хвороб, які поступово і невпинно з'їдять його фізичне тіло, аж поки не знищать його остаточно і безповоротно”.

– І що було після цього? – запитав Микола.

– А було ось що. Та жінка дуже хотіла жити, тому поклялася, що надалі ніхто не почує від неї жодного поганого слова. Знахар попередив її, що як тільки вона порушить дану обіцянку, то одразу й помре. І що б ви думали? Недужа таки дотрималася свого слова. Через місяць вона вже піднялася з ліжка, а ще через деякий час повністю відновила свої сили і навіть помолодшала й погарнішала. Нині в їхній сім'ї панують любов і злагода.

Яросвіт скосив очі на Варвару і побачив, що та єхидно усміхається.

– Один дурень дитячі казочки розповідає, а другий недоумок розвісив вуха і слухає, – зробила вона категоричний висновок. – Весь світ придурками наповнений, і різні спритні шарлатани цим користуються, щоб грошики з наївних і довірливих лупити. Моя мама, хай Володар темряви щодня її душу клеїть, так само все життя робила, використовуючи дурних селяків, – одному ідіоту красуню в ліжко підкладала, іншій дурепі багатого жениха приворожувала, третьому недоумку якусь болячку насилала... А саму шість десятків років ніякі хвороби не брали, і померла вона своєю смертю, залишивши мене сиротою серед людей, нехай будуть вони навіки прокляті. Та й сама хай сто разів перевернеться в гробу за те, що наворожила мені такого нікчемного чоловіка – голодранця, недоумка, дармоїда, телепня, злидня, псяюху, який нічого свого не має, а живе на моїй шиї, на моєму хлібі, на моєму добрі, щоб йому ні дна, ні покривки, щоб він ще до ранку окочується і не

млоїв очей моїх...

Поки вона говорила, Ярослав непомітно дістав з кишені Велесового дарунка – Алатира і, тримаючи на долоні, спокійним рівним голосом промовив:

– Я чував від батьків своїх, що дядько Микола жив недалечко від нас у власній хаті. Тож він зовсім не був бездомним і голодранцем, а був заможним хазяїном, мав добре господарство, хорошу дружину, гарненьку донечку. Але люди розповідають, що якось в село прийшли дві лихі ворожки, мати з дочкою, і того ж вечора спалили його хату разом з дружиною. Ви нічого про це не чули, тітко?

– Брешеш, курвий сину, ніхто її того вечора не палив. І я тут ні при чому. Це мама моя підпалила його хату, але аж через два місяці після тих відвідин... Ой, будьте ви всі прокляті, що це я верзу... Ніхто ту хату ніколи не підпалював, вона сама зайнялася...

Яросвіт у цей час дивився не на Варвару, а на Алатира. Він діяв. Уже не був невидимим і маленьким, як горіх. Він на очах ріс, наче дріжджове тісто в діжі, і за кілька хвилин став як величезна куля більше метра в поперечнику. При цьому залишався майже невагомим. По ньому гуляли то зовсім чорні, то сірі тіні, відповідно до того, чи брехала Варвара, чи говорила напівправду. Її ж прокльони та лихі думки, вдаряючись у оболонку, викресували маленьку іскру, яка тут же відскакувала від оберега і летіла в бік Варвари. Алатир надійно захищав свого власника від чорної енергії відьми-вампірки. За якусь хвилю часу картина змінилася – сіро-чорні тіні перетворилися у віхті полум'я, на фоні якого виразно виднілася фігура Варвари з палаючим віхтем соломи в руці... Саме в цю мить справжня Варвара, очевидно, помітила кулю на його долоні і втупилася недобрим

поглядом в неї. А ще через якусь мить обличчя її раптом зблідло, і вона, наче уві сні, спроквола заговорила:

– Як було солодко мстити... всім цим спритним красулям. Бач, вони думали, що коли найкращих сільських парубків змнять, то Варварі нічого не дістанеться, хай засохне в дівках. Але Варвара не така. Варвара вміє відомстити цим дуже вже чесним і порядним відданицям. Мама сказала: “В темну безмісячну ніч перед Юрієм, коли наші сестри-відьми на Лису гору на світовий шабаш летіти готуються, підпали, дочко, одразу шість хат – і відбою від женихів не буде, сама собі вибереш, кого захочеш. Найкращого, найбагатшого”. О, Князю темряви, Хазяїне мороку, дякую тобі за допомогу. Я заходилася від реготу, спостерігаючи з-за вуглів, як вони, мої кляті суперниці, очманілі від переляку, вискакували з диму і полум'я, в чому мама народила. Це було незабутнє видовище. А одна й не встигла вискочити, лише дитину на сніг викинула. Я хотіла це гадське щеня швиргнути назад у вогонь, та ті кляті людиська надбігли...

Вона би ще щось говорила, якби з-за занавіски із криком “Лиходійка! Убивця!” не вибігла Русаля і хотіла було з кулаками накинутися на Варвару, але Ярослав заступив їй дорогу:

– Не треба, Русалю. Мама вже не вернеш. А ми цю служницю зла по-іншому покараємо, ось побачиш.

В хаті запало глибоке мовчання. Тільки Варвара, отямившись, сопіла на ліжку, забившись в самісінький куток, і злісно й одночасно з переляком безбарвними очима глипала на всіх, та ще Микола жалібно плакав, сповзши по стіні, біля якої перед цим стояв, на долівку.

Алатир, зробивши свою справу, знову став маленьким і

невидимим. Ярослав, в думці подякувавши Велесу і всім Богам за допомогу, порушив напружену мовчанку:

— Ось що ми вирішимо, любі мої Русалю і дядьку Миколо. Не зачіпайте цю нечестиву почвару, ні пальцем, ні словом до неї не торкайтеся, візьміть свої речі і зараз же підемо з відьомської хати до добрих і лагідних людей — вони не дадуть пропасти. А її залишимо саму — нехай здихає собі в своє задоволення, купаючись у власній ненависті, яка вже за кілька днів її задушить. Це й буде найтяжчою для неї карою.

— Проклянну, — заверещала Варвара. — На смерть проклянну. Обидвох. Всіх трьох.

— Не проклянете, тітко. Русалю не побоїться ваших проклять, бо вона не ваша дочка, і любов справжня материнська з того праведного світу, де перебуває душа її матері Радуні, захистить свою доньку. І дядько Микола не побоїться, бо він не ваш чоловік, ви давно його від себе відігнали, та й любов рідної дочки захистить його. Мене тим більш ваші прокльони не візьмуть, бо я сам знахар і вмію захистити себе і взяти під свій захист також і їх. А всі троє ми при підтримці Рідних Богів становимо таку непоборну силу, що ваші прокляття, не досягнувши нас, одразу й повернуться назад і вразять вас у самісіньке серце. І ви станете живим трупом, не зможете навіть поворухнутися, будете гнити заживо у власних нечистотах. Так що давайте, проклиняйте. Ну ж бо, сміливіше.

Варвара, у якої вже відкрився рот, щоб вилити потік брудної лайки, враз затряслася, затріпалася в ліжку, немов її почала бити пропасниця, густа смердюча піна повалила з рота прямо за пазуху. І крізь цю піну, якою вона бризкала навсебіч, проривалися з глухим клекотом і шипінням слова: “О дияволе, лихий, злий, підступний,

невірний, навіщо ти мене покинув? Чи забув, як вперше спокусив мене і, кохаючись у Відьомському лісі, ти клявся завжди пам'ятати про мене? А потім забув і більше не згадуєш, будь ти проклятий! Хоча мої прокльони для тебе, що мед на уста. І ти, дідьку, бісе, невже забув, скількох невинних дівчат я тобі в нетрі заманила? Отака твоя вдячність, в найтяжчу хвилину мого життя кинути мене на поталу? А ти, Його, мамо-наставнице моя, чи ж замок заїло у дверях твоєї хижки на курячих ніжках, що не можеш на кістяній семимильній нозі прискакати мені на поміч? А скільки я тобі добра зробила! Скільки молока від чужих корів разом з їхньою кров'ю тобі занесла... ". – І захропіла ще дужче, потім зайшлася в кашлі...

Сердобольна Русалю, забувши про образи, намірилася кинути їй на допомогу, але Ярославі рішучим порухом руки зупинив її і лагідно промовив:

– Не треба, кохана. Нічого з нею зараз не станеться, ось побачиш. Це просто реакція на мої слова не її самої, а нечистої сили, що сидить в ній і живиться її ненавистю.

Через кільканадцять хвилин, які пройшли у глухому мовчанні, Варвара затихла. Тепер вона дивилася на всіх такими безпорадними очима, що Ярославі, не кажучи вже про Русалю, стало шкода її, але він не подав і знаку, а ще раз звелів Русалі і її батькові пакувати речі. Не звертаючи уваги на Варвару, почав допомагати їм.

Раптом з ліжка, де лежала недужа, почулося якесь нелюдське скавуління, яке переросло в розпачливий плач. Русалю зупинилася і поглянула на Ярослава.

– Це вперше за всі вісімнадцять років, відколи я її знаю, – сказала вона. – Ніколи жодного разу ані сльозинки в її очах я не бачила, лише іскри люті, якими вона хотіла весь світ спопелити.

– Нехай поплаче. Це сльози очищення. Якщо плаче, то може з неї ще щось вийде, отже, не зовсім ще пропаща для світу Божого.

Напад

Варвара плакала довго, а вони, всі троє, сиділи на лаві біля зв'язаних клунків і не спішили покидати хату. Нарешті Ярослав голосно, щоб чула й Варвара, звелів:

– Ну все, пора йти, а то зовсім ніч на дворі. А нам ще добиратися аж на другий край села. Ця ж відьма нехай залишається в обіймах зі своїми нечистими сестрами та братами.

І тут трапилося неймовірне. Варвара, яка вже більше місяця не піднімалася з ліжка, раптом рвучко схопилася, скотилася на долівку, підповзла до ніг Ярослава, обхопила його чоботи обома руками і почала їх цілувати. Ярослав хотів відсахнутися, але Варвара так міцно тримала його за ноги, що вирватися з її обіймів можна було тільки силою. Але він не став цього робити, не бажаючи завдати болю навіть цій лихій почварі. А вона, вкриваючи чоботи поцілунками, голосила:

– Ой, не треба. Не покидайте мене саму, добрі люди, змилюйтеся, зжальтеся. Я клянуся, що з цієї самої хвилини жодного поганого чи неправдивого слова від мене не почуєте. Чим хочете, поклянуся. Покійною мамою, нажитим добром, здоров'ям своїх рідних та близьких...

– Гріш ціна вашій клятві у базарний день, тітко Варваро, – промовив Ярослав. – Бо у вас нічого святого за душею немає. Рідну маму ви не любили, як і вона вас, добра ви не нажили, бо жодного дня ніде не працювали,

ні рідних, ні близьких не маєте, а односельці, на добро яких ви відповідали злом, обминають вас десятою дорогою.

– Тоді скажи, що я маю робити, щоб заслужити прощення? Буду вірною рабою твоєю до гроба, служитиму тобі вірою і правдою.

– Не треба кривити душею, тітко Варваро. У словах ваших – суцільна брехня, хоч ви і клянетесь, що покінчили з нею. І рабів вірних чи невірних мені не треба, бо мої Боги не терплять чийогось приниження, рабської покори. Самі вільні, вони хочуть, щоб і діти їхні почувалися вільними. Але якщо ви вже так просите, щоб ми не залишали вас напризволяще, то вислухайте мої умови. Уважно вислухайте і запам'ятайте назавжди. По-перше, ви дійсно з цієї самої хвилини забудете всі лайки, прокльони і перестанете брехати. По-друге, повним господарем на цьому обійсті віднині стає дядько Микола, який розпоряджатиметься господарством самостійно, як вважатиме за потрібне. Так само розпоряджатиметься і грішми, до яких ви абсолютно ніякого відношення не будете мати. І не дай Бог, якщо я почую від нього, що ви навіть пошепки сказали, що ви тут хазяйка, а він сидить на вашій шиї. По-третє, ви повністю потрапляєте під опіку Русані, чуєте, Русані, а не Пріськи, жодного разу не підвищите на неї голос, не нарікатимете, не висловлюватимете невдоволення, а тільки дякуватимете їй за турботи та добру ласку. По-четверте, виконуватимете все, що я велітиму, а я навідуватимуся сюди, в хату дядька Миколи і Русані, щодня. І, нарешті, по-п'яте, що найважливіше, ви жодного разу, навіть в думці, не згадуватиме “князя темряви” і іншої нечисті. В тому, що чесно дотримуватиметеся цих умов, ви можете поклястися? Своїм здоров'ям і життям?

– Можу. Клянуся здоров'ям і життям, що виконаю всі твої умови.

– Гаразд, на перший раз повірю. Але, знаючи підступну вдачу ваших сестер, а також аби переконатися в тому, що ви дотримуватиметеся даного слова, я залишу Русані ось цього Алатира, який, по-перше, захистить її від ваших лихих думок і прокльонів, якщо вони навмисне чи ненавмисне вирвуться з вашого рота, а по-друге, повідомить її, а через неї й мене, якщо ви порушите, чи навіть коли надумаєте порушити хоч одну з цих умов. Вам усе зрозуміло?

– Все, все, голубчику. Зроблю, як скажеш, тільки хай вони не покидають мене. Можу на чому хоч поклястися, що не буду від сьогодні нікого проклинати, а їх, Миколу й Пріську, в усьому слухатися.

– Яку ще Пріську? Її рідна мама Русанею назвала. Я ж тільки що вас попереджував, і ви поклялися...

– Ну хай так. Але я вже стара, ніяк не запам'ятаю. Подайте мені листок паперу і олівець, я собі запишу, щоб не забути. А самі можете йти спокійно...

– Ну гаразд. Русалю, принеси тітці аркуш паперу і олівець. Дядьку Миколо, прошу вас, підніміть тітку з долівки і покладіть на ліжко. Хоч як багато вона вам сала за шкіру залила, але ми завжди повинні залишатися людьми, так вчать нас Рідні Боги, які, сподіваюся, невдовзі стануть і вам рідними.

– Вони для мене вже давно є рідними, коханий, хоч я їх ніколи й не знала, – тихо промовила Русалю після того, як поклала на крайчику стола біля ліжка тітку, заставленому тарілками та слоїками з якоюсь маззю, аркуш паперу та олівець і, взявши недогарок свічки, відійшла вбік. – Але душею відчувала, що є в світі добрі Світлі сили, які повинні перемогти всю цю чорну нечисть.

– Чудово, моя люба, я цього й чекав од тебе. Широ дякую, що не розчарувала мене. А тепер я змушений йти, бо вже пізно. Мабуть, дванадцята година ночі, якщо не більше.

– А я тебе нікуди не відпущу в цю пору. Саме всіляка нечисть зараз гуляє, а тобі йти додому десь зо два кілометри. Ні, залишишся у нас ночувати. Та й, зізнаюся, я боюся після того, що ми з Варварою зробили, сама цю ніч ночувати.

– Та я не боюся ніякої нечисті. Крім того, у вас і так тісно. Самі не маєте де подітися.

– Але я боюся. Чомусь мені дуже страшно стало самій залишатися. Якесь передчуття... А за те, що ніде спати, не переживай. Тато сплять на печі, а у мене є ліжко в комірчині. Там я тобі й постелю, а сама ляжу у ванькірчику, на долівці.

– Ну ні. Я цього не допущу. Ляжеш на своєму ліжку, а мені постелиш в комірчинці на долівці, не бійся, даю слово, що я до тебе навіть й пальцем не доторкнуся.

– А я й не боюся, коханий. Я тобі повністю довіряюсь. Інакше й жити було б не варто. Якщо тобі потрібен доказ, то ось він. Йдемо зі мною до мене в мої палати.

Русаля підійшла до столика в своїй комірчині, взяла із слоїка, який замінював вазу, квітку жоржини, яку кілька днів тому подарував їй Ярославіт. Диво дивне, але квітка була живою, навіть анітрохи не зів'яла. Тримавши квітку в лівій руці, Русаля пальцями правої почала один за одним відривати пелюстки, які, плавно похитуючись в повітрі, стелились на долівку. Ось і остання пелюстка впала, залишилася гола серцевинка. Русаля взяла цю серцевинку обома руками, з поклоном подала Ярославітові і завмерла, від хвилювання і чекання затаївши дихання. Що він скаже, як вчинить у даному випадку?

Яросвіт, також схвильований, мовчки взяв квітку без пелюсток в обидві долоні, поцілував її, зітхнув і поклав у вазу. З полегшенням зітхнула й Русаля. Обидвом був зрозумілий смисл цього символічного дійства, яке, передаючись з покоління в покоління, дійшло до нас від наших далеких Предків. Ладуна пояснила його своїм дітям, але звідки символічний смисл відунського таїнства відомий Русалі? Безсумнівно, у неї прокинулася родова пам'ять. А символічне дійство це означає одне: коли дівчина обірве пелюстки і подасть хлопцеві голу серединку квітки, то цим дає знати, що настільки сильно вірить йому і так глибоко кохає, що повністю довіряється йому, віддаючи в повне розпорядження найсвятіше, що у неї є, – свою незайманість. Тільки по-справжньому благородний хлопець, який не лише палко кохає дівчину, а й шанує, поважає і береже її, не піддається спокусі. Яросвіт виявився саме таким.

Русаля вийшла в кімнату, де лежала Варвара, витягнула з скрині згорнуте сувоєм рядно, простирadlo, теплу ковдру, ще якісь лахи, щоб постелити на долівці. Тільки направилася в свою кімнату, як почула лагідний голос Варвари:

– Золотко, візьми газову лампу, вам же треба посидіти та побесідувати, як двом голубочкам, а свічка, наскільки я пам'ятаю, вже майже згоріла. Мені все одно лампа непотрібна, бо вже буду спати. Візьми, золотко, тоді я буду знати, що ти на мене серця не тримаєш.

Прикро здивована такою лагідністю і турботливістю Варвари, яка на неї інакше не говорила як “підлотниця”, “мерзотниця”, “дармоїдка”, “лахудра” та обзивала іншими подібними кличками, Русаля на мить застигла на порозі, не знаючи, що й думати. Поведінка Варвари була аж

занадто підозрілою. А може вона й насправді вже почала перероджуватися? Не сказавши ані слова у відповідь, Русаля все ж взяла лампу і пішла до своєї комірчини. Свічка, дійсно, вже майже догоріла. Русаля поставила лампу на маленький столик поряд з порожнім слоїком, в якому була раніше квітуча жоржина, і почала стелити постіль на долівці. Потім вони з Ярославом ще трішки посперечалися, де хто ляже, але врешті-решт Русаля підкорилася і, попросивши Яросвіта на хвилику відвернутися, зняла сукню, акуратно повісила її на бильце ліжка і юркнула під ковдру. Коли улігся й Ярослав, погасила лампу і побажала хлопцю доброї ночі.

Але доброї ночі не вийшло. На деякий час в комірчині вляглася тиша, в якій не чутно було навіть їхнього дихання. Але раптом почулося чиєсь голосне зітхання, потім сопіння. Ярослав подумав, що це Русаля засинає, і навіть трохи образився, що так швидко. Може, його присутність їй байдужа? Сам усміхнувся цій дурній думці. Якби байдужа, дівчина не вчинила б так із жоржиною... А тяжко зітхнула тому, що, очевидно, фізична близькість і разом з тим недосяжність хвилювала її, як і його самого.

І тут в кімнаті почалося діятися щось дивне і незрозуміле. Несподівано Русалина сукня якимось чином сповзла з бильця і накрила Яросвітові голову. Він навіть не встиг зрозуміти цього жарту і стягнути сукню з обличчя, як мимо голови пронісся порожній слоїк із стеблом жоржини, і, мало не зачепивши Яросвіта, впав на долівку і розбився на скалки.

– Ой! – злякано скрикнула Русаля. – Що це? Це ти, коханий? Та який ти важкий... Не тягни ковдру, я сама...

Ковдра злетіла з ліжка і накрила Яросвітові обличчя. Це вже були якісь дивні жарти.

– Русалю, – вигукнув Ярослав. – Що це ти кидаєшся

речами?

– Ой-ой, Ярославіте, це не ти... Це щось... Я-ро-світе!..

Її зойк був до того переляканий, що Ярославіт миттю схопився на ноги і кинувся до ліжка. Поки похапцем черкав сірники, які ніяк не хотіли загорятися, відчув, доторкнувшись коліном до ліжка, що воно ходило ходуном. Русалю, між тим, продовжувала ойкати:

– Ой, Ярославіте, рятуй! Воно тяжке, як лантух... Воно здає з мене сорочку. Я-ро-сві-те...

Сірник нарешті загорівся. При його тьмяному світлі Ярославіт угледів, як розірвана на клапті сорочка Русалі сама зривається з її тіла, зіжмакується в жмут і стрімко летить прямо йому в обличчя. Ледве встиг відхилитися. Сірник від подуву вітру тут же погас.

– Ярославіте, – продовжувала волати Русалю. – Рятуй! Я-ро-сві-те...

Не роздумуючи більше ні миті, Ярославіт впав на ліжко і відчув під собою не Русалине тіло, а щось масивне, волохате. Вхопив його за поперек і з неймовірним зусиллям перекинув через себе. Почув, як на долівці щось кавкнуло. Ярославіт схопив Русалю в обійми, пригорнув. Вона, схлипуючи, уткнулася обличчям йому в плече.

– Воно... воно... хотіло мене з'валтувати. Якби не ти... – І заплакала.

Ярославіт, як міг, заспокоював її. І спиною відчував, що оте "щось" все ще в хаті. Очевидно, це відчувала й Русалю, тому що ще тісніше притислася до Ярославіта і шептала:

– Не покидай мене. Обніми дужче. Отак і лежи, щоб воно не могло наблизитися спереду... Я боюся, світочку мій, це щось страшно. Все волохате, з голови до ніг, і таке сильне, що я й відпихнути від себе не могла. Боже,

воно таке велике, як жеребець... Яросвіточку мій, сонечко моє, захисти мене, я так боюся... Так і лежи, щоб воно дороги до мене не знайшло. Ти будеш спереду захищати, а позаду глуха стіна захистить...

Яросвіт відчував, як вона тремтіла, мов у пропасниці. Лагідно гладив долонями її ніжне, наче шовкове тіло, заспокоїливо шептав на вухо гарні слова:

– Заспокойся, ясочко моя, я поряд з тобою, тебе в обиду нікому не дам. Все буде добре. Ти в повній безпеці. Своїми обіймами я перекрию дорогу до твого тіла будь-кому. З тобою я і Рідні Боги. О, Перуне, врази нападника своїми вогненими стрілами, захисти дітей твоїх від напасті. Ладі, Велесе, Леле, прийдіть нам на допомогу, проженіть Темну силу, не дайте в обиду мою Русалю, огорніть своїм захистком наше кохання.

Кажучи це, чув, як щось гучно сопіло на долівці, але їх не зачіпало. Що то могло бути, Яросвіт навіть не здогадувався. Хто міг зайти до хати через зачинені двері? А може Микола виходив надвір, то воно й проскочило? Не Варвара ж, хвора і безпомічна, яка навіть сама з ліжка не могла зійти, відчинила двері? І все ж, треба посвітити...

– Лежи спокійно, кохана, не бійся, я на секунду піднімуся і засвічу лампу, – шепнув Яросвіт, сів на ліжку, черкнув сірником і простягнув тремтячий вогник до гноту. І в ту ж мить якась розпливчата тінь метнулася до столу і так шарахнула по скляній лампі, що та з силою врізалася в протилежну стіну і розлетілася на скалки, заливши гасом долівку і ковдру, яку Яросвіт зразу не здогадався підняти. На щастя, політ її був настільки стрімкий, що полум'я збило вітром, і гас не встиг спалахнути.

– Яросвіте, мерщій до мене, – зойкнула Русалю. –

Він...

Яросвіт метнувся до дівчини і, вже падаючи, зачепився рукою за щось м'яке і волохате, яке одразу й відскочило вбік. Очевидно, він для цієї потвори був не до смаку, і та або боялася сутички з ним, або не була запрограмована на цю сутичку, тому знову причаїлася в якомусь кутку, і тільки гучне сопіння свідчило про те, що вона не покинула комірчину.

— Воно тут зачаїлося і вичікує слухної миті, що ти підеш або заснеш, — зрозуміла ситуацію й Русаля і, горнучись до нього, жалібно попросила: — Не лишай мене, коханий, світочку мій.

— Не бійся, поки я з тобою, воно до тебе не наблизиться. Я здогадуюся, чому, адже в моїй кишені Алатир, якого я так і не встиг тобі передати. Це найкращий оберіг від всілякої нечисті. Ось я тобі його зараз вручу, і ти будеш в безпеці.

— Ні, ні, Яросвіточку мій, найкращий оберіг для мене — це ти. Не залишай мене саму навіть з Алатирем, бо й ти тоді будеш беззахисний. Нехай він буде з тобою, тобто з нами обома, і захищає нас обидвох...

Невдовзі в комірчині все заспокоїлося. Якщо ця проява й була, то не подавала жодних ознак своєї присутності. Русаля також заспокоїлася, але продовжувала тісно горнутися до Яросвіта, майже залізши під нього, наче шукаючи ще більшого захисту. Їхні ноги переплелися, її ніжні тугі груди впиралися в його тіло, викликаючи досі неznані почуття. Незважаючи на пережиті страхи, фізична близькість приємно хвилювала обох і щемом віддавалася в серцях. Але Яросвіт і в думці не мав, щоб переступити межу і скористатися нагодою заволодіти дівчиною. Він би ніколи не простив собі цього. Адже він палко кохав її і готувався назавжди поєднати своє життя

з її, коли прийде на це час. Разом з тим, і в цій ситуації він загартовував силу волі. Пам'ятав батькову науку:

“Сила волі застосовується неправильно, якщо її супроводжують напруга і внутрішня боротьба. Воля повинна бути спокійною і міцною, прикликаючи вищу свідомість і силу”.

– Розповідай щось, Ярославочку, щоб я заслухалася і забула про все те жахливе, що тільки що відбулося, відволіклася від власних думок, неспокою та страхів.

Вони лежали поряд, майже злившись тілами, і це було дуже доречно, зважаючи на холод, який панував у хаті, та відсутність ковдри. Та й хіба можна було не скористатися рідкісною нагодою поговорити про життя, про людську долю, врешті, про кохання – тема, яка була особливо хвилюючою для обидвох.

– Я не можу висловити словами, яка я тобі вдячна за все, – шепотіла Русаля, притулившись губами до його вуха. – Насамперед, за добро, яке ти зробив для мене. Я навіть не знаю, як тобі віддячити. Я б нічого на світі не пошкодувала для тебе за це, в тому числі й того, що для мене є найдорожчого. Я з превеликою радістю зроблю це зараз чи в будь-яку мить, якщо ти цього хочеш. Навіть якщо ти після цього від мене відкинешся, чи твої рідні не захочуть мене прийняти в свою родину, вважаючи порочною...

– Ні, любя, я тебе так кохаю, що ніколи не піду на те, щоб заплямувати твою чистоту перед своїми близькими. Звичаю треба дотримуватися, хоч як це не важко в даній ситуації, коли наші тіла майже злилися воєдино. А щодо вдячності... *Справжнє добро робиться безплатно, кохана.* Так вчили мене з дитинства. І якщо й ти сповідуєш це правило, я буду дуже радий.

— Я також завжди так вважала. Наперекір Варварі, яка казала, що навіть кварта води нікому не можна подати без віддачі з його боку. Саме тому ніхто з перехожих і не просив у неї цієї кварта води. Бо ще й боялися, що ця вода з її рук, насичена прокльонами, може їм зашкодити. Хоча не можна сказати, що до нас ніхто стежки не топтав. Майже щодня приходила якась зневірена в чоловіках вдова, чи дівчина, якій не пощастило на жениха. Варвара їм ворожила, кличучи на поміч нечисту силу, давала якісь приворотні чари, беручи за це гроші. Приворожила й мого батька, про що сама якось сказала. “Яке б я тобі лихо не чинила, як би тобі кепсько не було, але все одно нікуди ти від мене не дінешся, бо я приклеїла тебе до себе чарами на все життя, а клей цей зварений з чортячого копита, змішаного з відьомським волоссям із потаємного місця,” казала вона. І це правда. Я якось сама підгледіла, як вона у відровий бутель із самогонкою вливала склянку якогось їдючо-жовтого зілля, а потім щодня наливала татові по чарці з того самого бутля. Без цього напою він уже не міг жити. Бачив би ти, що йому робилося наступного дня після того, як пообіцяв тобі не вживати спиртного хоча б тиждень. Знаючи його слабовільність, передбачаючи, що він не виконає обіцянки, я, прийшовши того вечора до хати, непомітно винесла того бутля із всім його вмістом до яру і розбила об пеньок. Після того він довго шукав заповітного бутля і аж скавулів од спраги. А Варвара нічого не знала, але якби й дізналася, то нічим допомогти б йому не змогла, бо не могла б піднятися з ліжка, щоб наварити нового зілля. Але якби й наварила, то я б його знову вилила. Ти бачиш, якою я стала сміливою після нашого знайомства? Але я не про те. Я все розмірковувала над тим, яка тяжка доля випала

моєму татові. Чи це у нього на роду написано, чи він сам її вибрав, цю долю? Як ти думаєш, соколику мій?

Яросвіт дуже уважно вислухав Русалю, жодного разу не перебивши її. І що йому дуже подобалося в Русалі, так це те, що вона також завжди з величезною увагою вислуховувала його. Це дуже багато важило у стосунках між людьми. *“Вміння слухати іншого – це мистецтво, – вчив тато Величар. – Воно свідчить про людяність, співчуття, співстраждання”.*

– Так, ясочко моя, і в першому, і в другому припущенні ти маєш рацію. Послухай, що казали з цього приводу наші мудрі Предки: *“Доля – це життєвий шлях людини, її досягнення в усіх проявах людського буття, включаючи фізичний, чуттєвий, розумовий, духовний плани. Вона залежить від того, як хто зуміє нею розпорядитися. Не дивлячись на те, що вона наперед визначена Богами, її можна змінити. Отже, не завжди доля керує людиною. Хіба що слабкою. Сильна ж воля і внутрішня рівновага дає людині змогу дійсно керувати власною долею, визначаючи і ставлячи цілі – і досягаючи їх в усіх галузях життя. Цілеспрямована людина не тільки досягає вміння спрямовувати життєву силу на досягнення мети, але й володіє достатньою її кількістю для досягнення конкретного заздалегідь задуманого результату”.*

– Якими розумними і мудрими були наші Предки. Що ж, з долею мені все зрозуміло. А що ж тоді є воля?

– *Воля – це і вміння тримати себе в руках, і твердість в прагненні досягнути заданої мети, і вміння керувати собою і навколишніми людьми.*

– Зрозуміла. Саме таким і є ти, соколику, як я сьогодні наочно переконалася і зараз переконуюся, коли лежу з тобою поряд. Знаючи, як ти сильно мене кохаєш, вже

не дивуюся твоїй витримці, бо це ознака твоєї сильної волі.

– Саме так, зіронько моя. Якраз тому, що тебе дійсно дуже кохаю, я ніколи не завдам ані найменших прикрощів.

– А що ж говорять про кохання наші мудрі Предки? Чи, може, вони це питання обминули стороною, бо у них і без того було багато клопотів?

– Якраз і ні. Кохання для них було основою основ. Саме на коханні, а не на голому розрахунку, як буває нині, будувалися сім'ї, а відтак і щастя людське. Тож казали давні мудреці: *“Кохання є високою мудрістю і нелегкою наукою. Не можна робити перекоси в один чи інший бік. Наприклад, вона йому каже: “Ти мене не кохаєш, тоді пішов геть”. Або інша: “Ти мене не кохаєш, але я все стерплю”. Ні за яких обставин не можна віддавати себе в рабство людині, яка не поважає твоє кохання. Поведінка того, хто по справжньому кохає, стосовно коханої особи – тактовна і сприяє вільному розвитку останньої. Це увага, турбота, ненав'язливість і повага як до себе, так і до іншого. В усьому потрібна рівновага. Почуття у людини, яка перебуває в рівновазі, не зменшуються і не стають більш сильними. Просто їх прояв гармонійний. Бо кохання – це найкрасивіше почуття в людині. А гвалтувати своїм коханням іншу людину є згубним для себе ж. Треба завжди пам'ятати про людську гідність”.*

Так вони проговорили всю ніч, а коли почало благословлятися на день, Русаля раптом пригадала:

– Ти знаєш, світочку мій, я весь цей час, поки ти говорив, згадувала, що мене так вразило в поведінці Варвари. Коли я діставала зі скрині постіль, то раптом почула, як вона за моєю спиною смачно плюнула кудись,

розтерла пальцем, чи щось там зробила, бо було чутно скрипіння по склу, і щось шептала. Я тільки вловила кілька слів, але не надала тому значення. Вона говорила приблизно такі слова: “Заклинаю... з’явся, князю; сам, власною персоною, або пришли достойного жениха, щоб не зганьбив імені твого, але швидше, поки її невинність не забрав цей... з племені людського, інакше вона не буде рабою твоєю, а понесе від когось... Заклинаю...скористайся... я для тебе її берегла...». Я тоді так і не зрозуміла значення цих слів. Та й тепер не розумію.

– Я також не розумію, хоча здогадуюся про дещо... Але зараз ніколи про це говорити. Он вже день надворі, треба мені збиратися...

– Ні, я не пущу тебе, – злякано сіпнулася Русаля. – Вірніше, пущу, але сама в цій проклятій хаті не залишуся. Піду в світі, але не залишуся...

Яросвіт кілька хвилин дивився на неї, над чимось роздумуючи. Потім рішуче сказав:

– Збирайся. Візьми все найнеобхідніше. Я маю на увазі одяг, інші особисті речі. І татові скажи, хай також збирається. Маю один план. Не питай зараз, потім скажу.

– А як же... – хотіла щось сказати Русаля, але зупинилася. Яросвіт здогадався, про що вона.

– Не бійся, ця потвора зникла з третіми півнями, але сьогодні вночі вона знову прийде. І буде приходити щоночі, аж поки діятиме закляття, частину якого ти чула увечері від Варвари. Поки що, на жаль, я не знаю, як його подолати. Отож треба тобі йти звідси, а татові твоєму також – не тому, що йому тут щось зашкодить, а щоб якимось вплинути на Варвару. Як бачиш, її фарисейству немає меж. Те, що вона вчора клялася, наче б то щиро, виявилось брехнею і облудою.

Русаля сіла на ліжку і, вловивши погляд Яросвіта, який замилювався нею, засоромилася й прикрилася обома долонями. Він засміявся:

– Та не соромся, кохана моя, будь як сонечко, бо ти дійсно ясне сонечко для мене, а сонечко світить відкрито, не ховаючись, адже промені його чесні і чисті. А втім, я й забув, що тобі треба вийти в іншу кімнату під погляд ворожих очей. Тому закутайся в простирadlo і йди, а я зачекаю тут.

Коли Русаля вийшла, він підняв з долівки ковдру і Русалину сукню, пропахлі гасом, й поклав на ліжку. Раптом погляд зачепився за невеличкий кружок білого паперу, що лежав серед осколків розбитої лампи. Яросвіт підняв його і уважно роздивився. Безсумнівно, це був обірваний у формі круга папір із того аркуша в клітинку, що увечері принесла Русаля Варварі, яка заявила, що хоче написати її ім'я. Згадавши Русалину розповідь про її плювок і наступне заклинання, Яросвіт придивився до паперу. Так і є – посередині жовта пляма від її слини, безсумнівно, що таким чином вона приклеїла папір до днища лампи. З протилежного боку олівцем намальоване замкнуте коло. Яросвіт якось чув від татуса, що таким чином відьми терміново викликають якогось представника Темних сил до себе, і той, замкнутий в зачакловане коло, виконуватиме всі відьміні накази. Вперше наочно зіткнувшись з цим, Яросвіт не знав, яким чином її заклинання можна зняти і цю нечисть відправити з хати і обійстя геть. Гаразд, про це ще буде час подумати... А поки що...

Русаля швиденько зібралася, та й Микола, якому вона коротко повідомила про нічний напад чорного волохатого насильника, не став дивуватися Яросвітовому рішення. Зв'язали вузли і, навіть не попрощавшись з Варварою,

подалися до дверей. Вже з порога Ярослав кинув, не обертаючись:

– Чого хотіли, того й дочекалися, тітко Варваро. Тепер залишайтеся самі зі своїми друзями.

– Ну й забирайтеся до всіх чортів, – гукнула їм услід Варвара. – Я вночі спілкувалася зі своїми сестрами – вони мене в біді не покинуть.

Яросвіт не став відповідати і щільно зачинив за собою двері, прихопивши зачаклований кружок паперу і ножа. Вийшовши надвір, приклав папір з намальованим колом до віконної рами і сильним ударом ножа пришпилив його. І остовпів від здивування – в місці проколу з-під леза ножа викотилася крапля крові.

Яросвіт відвів Русалю з її батьком до оселі покійної бабусі Дарини, спадкоємцем якої він був, і сказав:

– Почуйтеся тут, як у своєму рідному домі. Для Русалі, впевнений, він назавжди стане рідним, а ви дядьку Миколо, якого я, сподіваюся, назову своїм татом, будете в нас бажаним гостем. А поки що живіть до кращого часу, який, треба вірити, невдовзі настане. Ну, розташовуйтеся, господарюйте, там, під повіткою, є нарубані дрова, в коморі сало, крупи, в льоху трохи картоплі... Я до вечора навідаюся...

Біля самого батьківського двору Ярослав він віч-на-віч зіткнувся з Володиславом, який звідкілясь повертався.

– Ну, молодший братику, ти робиш успіхи. Досі завжди ночував дома, а тепер десь підночовуєш, – пожартував Ярослав.

– Це ти підночовуєш, старший братику, а я ночую дома, – в тон йому відповів Володислав. – До речі, я дуже добросовісно виконував твоє доручення.

– Яке доручення? – не зрозумів Ярослав. – Я ж наче нічого тобі не доручав.

– Ой, Леле, який ти забудькуватий, старший братику. Невже пам'ять десь в іншому місці залишив? Пригадай, як ти просив мене, щоб я супроводжував одну особу на оту заповітну галявину в лісі з цілющими травами. Пригадуєш?

– Так то ж було два тижні тому. То ти що, тільки сьогодні виконав моє прохання?

– І сьогодні, і вчора, і позавчора, і два тижні тому. Ех ти, старшенький мій братику, таку красуню прогледів. А я ось запримітив її з першого дня. Вірніше, з того самого досвітку, коли ми, взявши маленького, понесли його купати в досвітніх росах. Щоб не заросити одягу, змушені були й самі роздягнутися. Ой, Леле. Я як побачив її, таку чарівну красу, то одразу й закохався по самісінькі вуха. А перед цим же я бачив її не раз, коли приходила до мами по зілля, але й не звертав на неї уваги. Тож щиро дякую тобі, братику. Якби не ти, то й не знав би я, що існує на білому світі така благодать...

– Ти що, зобидив її, Катрусю? Та як ти смів? – аж спалахнув Ярослав.

– Та ти що, за кого мене маєш? І як ти міг подумати таке? Ми ж обидва з тобою – діти нашого тата і нашої мами. Ні, ми покохали одне одного, купаючись щодосвітка в цілющих росах, і вирішили побратися, як тільки пора прийде. Оце я й встав спозаранку, щоб встигнути до сходу сонця знову піти з Катрусєю на ту заповітну галявину. Так що будь здоров, бо я поспішаю.

– Зачекай хвилю, Володиславе. Як же це ви вирішили побратися, коли у неї чоловік є?

– А ми й це питання обдумали. І вже обговорили, так би мовити, в її сімейному колі. Вирішили так: Трохим з її мамою, які вже давно живуть подружнім життям, переселяються в покинуту Трохимову хату, а

ми з Катрусею залишаємося в її хаті. І живемо всі троє – я, вона і наш син Ярослав, якого я вирішив усиновити. До речі, після тих купань він вже цілком здоровий, кріпенький, щасливо сміється, коли мене бачить, і, сподіваюся, невдовзі вимовить своє перше слово “Та-то”, а може й “Та-ту-ньо”. До речі, він ані крапельки не схожий на Трохима, а ніби викапаний я.

– Я дуже радий за тебе, братику, вірніше, за вас трьох, – щиро сказав Ярослав, проводжаючи Володислава теплим поглядом.

Дома він в деталях розповів про все, що трапилося вчора увечері. І насамкінець додав:

– Я не зовсім упевнений, чи в мене вистачить знань і уміння, аби прогнати злий дух, що сидить у Варварі, керує її діями і псує життя Русалі та її батькові. Тому прошу у вас допомоги, тату і мамо. Хоч Варвара і не заслуговує на добре слово, але в лихих діяннях власної її вини мало, бо Хима виховала дочку у ненависті до всіх людей, в тому числі і до себе самої. Тому я впевнений, що її ще можна врятувати і вивести з-під опіки Темних сил.

– Я згоден з тобою, сину. Навіть маленька перемога над злом обернеться примноженням добра. Щодо отієї притягнутої нею до хати потвори, ти вчинив правильно – поки ніж стирчатиме в рамі, вона ніякої шкоди нікому не завдасть, хоча з оселі й не піде, бо її притискає до хати сила закляття. А ножа того зможе витягнути тільки той, хто його загнав у раму, тобто ти сам. Відправити ж її зможе тільки той, хто викликав, тобто Варвара. Вона сама знає, як це зробити, тільки б захотіла. Хоча, й ти зміг би, якби не поранив його і не озлобив ще більше. Для цього треба було тричі сказати: *“Йдіть з миром в оселі ваші, і хай буде мир між нами і вами в ім'я Творця.*

Най буде так!" Але тепер вже миру не буде, та й не та це сутність, щоб з людьми мирно жити...

– А взагалі, мені її шкода, цю Варвару, – сказала матуся Ладуня. – Ми навіть не можемо уявити собі, як тяжко людині, у якої закриті всі чари, особливо сьома і шоста, і вона змушена вampirити енергію у інших.

– А їх вам не шкода, матусю? Особливо Русалю.

– Ну, я бачу, сину, що Русалю тобі остаточно запала в душу, і звідтіля її вже не викинеш. Сподіваюся, що вибір твій правильний. Що ж до Русалі, то, зі всього видно, що, проживши вісімнадцять років у такій страхотливій атмосфері чорної енергетики та ненависті, вона не піддалася її впливу, залишилася чистою і незіпсованою.

– Бо у неї дуже гарна спадковість, матусю. Вона також із прадавнього роду відунського... То ви з татом мені допоможете?

– А хіба інакше може бути? – відповіла за обидвох Ладуня. – Але звісно ж, не сьогодні, бо витягати людину з того багна, в яке вона сама добровільно влізла, не можна, аж поки вона сама не забажає того. Тому зачекаємо кілька днів. А сьогодні треба провідати Русалю, очистити її від чорної сили, якої, я впевнена, більше, ніж можна уявити, накидала на неї ця відьма.

– Це правда. Вона дуже перелякалася минулої ночі і, хоч тримала себе в руках і намагалася не показати цього, весь час тремтіла. Та й різними вроками і наговорами відьма її нагородила.

Русалю дійсно кріпилася, поки порядок був Ярослав. Але як тільки він пішов, її почала бити лихоманка, все тіло мліло, голова, здавалося, готова була розколотися на шматки. Отож прихід Величара, Ладуні і Ярослава був дуже доречним. Ладуня одразу ж запропонувала:

– Сідай, дочко, на маленький ослінчик спиною до

мене, я викачаю яйцем з тебе всю негативну силу, яку наслала на тебе Варвара. Тобі ця наука дуже знадобиться в подальшому житті, тож я, роблячи свою справу, буду розповідати що до чого, щоб і ти запам'ятала і навчилася. Знай, що коли під рукою немає яйця, викачувати негативну силу можна й іншими предметами, такими, наприклад, як камінь-самоцвіт, квітка конюшини, галька з морського берега, скляна посудина з водою, віск... Але яйце найефективніше, і ти сама зрозумієш, чому. Насамперед, тому, що в яйці (як у Землі та Сонці) таїться величезна частка позитивної енергії, яка при викачуванні переходить до людини. Отож, беручись за справу, простеж, щоб на людині ніяких сторонніх речей не було – годинника, обручки чи персня, браслета тощо. Руки поклади на коліна, очі заплющ. Приказую-примовляю: *“Рідна Матінко Макошо, як у твоїй оселі чисто-пречисто, так най і оселя душі Русалиної очиститься від всякої нечистої погані, наслані злими людьми. Най буде так!”* Беру яйце і 33 рази посолонь, тобто за ходом Сонця, обводжу навколо тім'ячка. Відчуваю поколювання в районі шийних хребців, тиснення в переніссі, тяглість тут, де грудні хребці. Ага, то це у тебе саме в цих місцях сконцентрувалася негативна сила, яка може викликати тяжкі захворювання саме цих органів. Ти відчуваєш, дочко, те ж саме, що і я?

– Так, саме в цих місцях у мене найбільші болі, – здивовано прошептала Русалія.

– Не хвилюся, ми їх звідти витуримо. Отож крутимо посолонь спіралі вздовж хребта вниз і вгору і примовляємо: *“Рідна Матінко Макошо. Ти завжди піклуєшся про всіх дітей Божих, наділяючи їх цілющою силою і здоров'ям. Прошу, забери злі недуги у доньки своєї Русалі і дай взамін здоров'я її тілу*

непорочному. *Най буде так!*" Промовляю ще і ще, поки неприємні відчуття у мені не щезнуть... Гоп! Ти здригнулася, дитино, отже ще не до кінця справа зроблена. Продовжую викачувати... *"Рідна Матінко Макошо..."* Викачую... Гоп! Ага, не здригаєшся більше. І неприємних почуттів нема, чи не так? Нічого тебе не турбує? Ось і славно. Ох, яким важким стало яйце. Беру склянку з водою, примовляю тричі, дивлячись на воду: *"Боже, зроби так, щоб не було у моєму володінні нічого, крім непорочності, істини і віри. Най буде так!"* Розбиваю яйце і вміст його виливаю у воду, примовляючи: *"В моїй руці зовсім не шкаралупа, а недуги та неприємності нашої Русалі"*. Подивися, дитино, на них востаннє, бо більше вже ти їх не побачиш. Роздушую її правою рукою і чую, як щось затріщало і в твоєму тілі. Отже, твої недуги переможені. Викидаю роздушену шкаралупу правою рукою від себе в помийне відро, примовляючи: *"В ім'я Рідних Богів, щезніть геть, виплодки Темних сил, і більше до Русалі не повертайтеся. Най буде так!"* Тепер змиваю холодною водою руки, а отже й залишки чорної сили, яка могла до них причепитися. Що ж, давай поглянемо, яку погань ми із тебе вигнали. На жовток поки що не дивися, бо він – це твоє життя, білок же символізує обставини, які твоє життя оточують. Тому й подивимось, чим жовток оточений. Ось бачиш, ковпак біля самої поверхні води. Це над усім твоїм життям ковпак із багаточисельних недугів чаклунка поставила, аби ти з них ніколи не могла виборсатися. Але смерті твоєї вона не бажала, лише мук твоїх, інакше білок мав би вигляд домовини, могили чи якогось надгробка. А ось те, що жовток оточений туманом, свідчить про заздрість, недоброзичливість і мстивість того, хто затаїв зло проти тебе. Придивися

уважніше, бачиш, жовток знизу розірваний, отже, в твоє життя намагалися підселити чорну прояву, що, насправді, й мало місце. А тепер оглянемо склянку з усіх боків. Ага, ось із цього боку видно згорблену фігуру жінки з довгим гачкуватим носом. Впізнаєш цю фігуру? Звичайно ж, Варвара. От бісова служанка! Таки вона... А тепер що ти до цього всього додаси, Величаре? У тебе більше досвіду.

– Ти все визначила вірно. За кольором жовтка в місці розриву можу зробити висновок, що зазіхання на Русалину честь і непорочність було зроблено днів п'ять-шість тому. Оцей туман злостивої недоброзичливості тут гніздиться вже дуже давно, такий він важкий і сірий. А ось ковпак – зовсім світлий, прозорий, очевидно закляття на хвороби відьма наслала не давніше, як сьогодні зранку.

– Дякую, Величаре, – вклонилася чоловікові Ладуня. – Отож, виливаю вміст склянки правою рукою від себе у помийне відро і примовляю: *“Геть від Русалі всілякі недуги й злі чари, іменем Рідних Богів закликаю: згиньте, пропадіть, назад не вертайтеся. Бо це не склянка, а душа Русалина, це не бруд на склянці, а її неприємності. Як я змиваю цей бруд, так і щезнуть всі неприємності. Най буде так!”* І вимиваю склянку до блиску. Тепер твоя черга, Величаре.

– Із превеликим задоволенням. Зараз ми за допомогою Рідних Богів зарядимо тебе, дочко, вищою небесною силою і перепинимо шлях до твого організму прокльонам та наговорам злої сутності. Ось як я це роблю, запам'ятовуй, бо й тобі пригодиться. Ставлю праву руку над твоїм тім'ячком, а ліву – над правою. Правою буду кружляти посполонь, тобто, за ходом Сонця, а лівою – навпаки, при цьому примовляю: *“О, Рідні*

Боги, ви вигнали з тіла доньки вашої Русалі злі Темні сили. Тепер очистіть головну чару її тіла і наділіть часточкою вашої живлющої сили. А ти, чорна, зла, нечиста сило, хто б тебе не наслав, наткнися на незбориму перешкоду і повертайся туди, звідкіля прийшла. Най буде так!" На жаль, ми не можемо знищити злий дух, дочко, а тільки відправити його подалі. Але через сім днів він знову повернеться, голодний, виснажений, неприкаяний, щоб вселитися туди, звідкіля його вигнали. Будь готовою до цього, дочко. На сьомий день ми повторимо це дійство і виставимо такий захист, що злий дух, наштотхнувшись на нього, відлетить геть, зовсім обезсиліє і здохне, не в змозі повернутися назад.

Через шість днів після того, як Ладуня і Микола покинули Варварину хату, увечері до обійстя Величара і Ладуні прийшла незнайома жінка. Постукала у віконну шибку. Величар вийшов на той стукіт. Жінка була немолодою, одягнутою в звичайну селянську буденну одіж, Величар десь її бачив, але де, не міг пригадати. Жінка, наче вгадавши його думки, промовила:

— Доброго вечора вам, добрий чоловіче. Ви мене не знаєте, але я знаю вас, бо хто в селі доброго знахаря не знає!.. Але мені ваша допомога зараз не потрібна і, дай Боже, щоб ніколи потрібною не була. Аби ви не гадали, хто я, то повідомлю, що зовуть мене Харитина, живу в кінці села, ближче до Відьомського лісу, а за мною живе тільки Варвара, дочка відьми Хими, яка колись прославлялася на все село тим, що відбирала в людських корів молоко і насилала злі болячки. За Варварою наче цього не помічали, але що вона дуже недобра людина, то це всі знають, тому й не хочуть знатися з нею. Моя рідня, приміром, в її хаті за все життя жодного разу не була і, сподіваюся, й не буде.

Але я не за тим прийшла, щоб це розповісти. Пробачте, що теревені тут розвела. Тож чого я прийшла? Ага, оце часину тому щось заскавучало під моїм вікном, неначе побите цуценя. Ми з чоловіком вийшли, аж там, скорчившись, лежить Варвара, худюща, як скелет, зчорніла вся, як знята з череня груша, і скиглить: "Молю вас, каже, підіть до знахара Величара і скажіть, що я дуже прошу, аби він прислав свого сина і мою названу дочку з моїм чоловіком, бо я пропадаю в замерзлій голодній хаті. Скажіть, що я визнаю свою вину і каюся, що більше ніколи не буду шкодити нікому, тільки нехай порятують мене..." Ну й ще щось таке казала, вже й не пригадаю. Ото й усе. Хочете, йдіть, не хочете – ваша справа. Я не відаю того, що її примусило прийти. Ну, ми, хоч і дуже не любимо цієї жінки, вирішили переказати вам її слова. Отож я пішла сюди, а чоловік поволік Варвару до її подвір'я, бо сама не може не тільки ходити, а й повзти...

– Гаразд, – сказав Величар. – Дякую вам за вашу людяність. Але вже пізно, якось Варвара ніч перебуде, нічого з нею не станеться, якщо досі не сталося, а завтра вдосвіта ми прийдемо.

Сердобольна Варварина сусідка пішла. Величар розповів Ладуні про принесену новину і послав Ярославита, аби той попередив Русалю та Миколу, щоб були готові нанести Варварі візит.

Очищення від погані

Вранці вони довго не барилися. Поснідали, взяли все необхідне і всі п'ятеро одразу ж вирушили в дорогу. По путі тато Величар, аби не марнувати часу, проводив черговий урок по програмі відичних мудростей: "Ніякі

борги не залишаться несплаченими у Всесвіті. В світобудові не буває “безгоспних” енергій – все враховано і відбувається постійний взаємообмін енергіями. Заплативши свої борги, розумна людина запитує себе: “Чого мене навчила ситуація, яка сталася?”, “Яку користь для себе я можу взяти з даного досвіду?”, “Як зробити мій досвід корисним для інших людей?” Хто вміє знаходити сприятливу можливість в тому, що відбувається, вчитися бачити і любити божественне в собі, той може навчити цьому й інших”.

– А з Русалі добра учениця буде, все на льоту схоплює, – наче між іншим, але відштовхуючись від теми уроку, промовив Ярослав, зиркнувши на Русалю, яка при його словах густо порожевіла. – Вона таки сплатила всі борги, у випадку, якщо їх залишив у спадок хтось з її предків. А ось Варварі, навіть після кількох наступних перевтілень, ще довго ці борги доведеться сплачувати...

– Треба допомогти їй, сину, сплатити частину боргів уже в цьому житті, – сказав тато Величар. – А для цього, перш за все, необхідно очистити її душу від зла і дати зрозуміти, що все наступне залежить тільки від неї. Як вчили наші предки? Природа очікує від людини тільки її вибору, все інше вона вже зробила сама. На жаль, свій вибір Варвара колись робила під впливом матері, ще не усвідомлюючи, до яких страхітливих наслідків це призведе. Тепер вона, мабуть, вже підсвідомо це зрозуміла, але ще не знає, як позбутися того, що гнітить її душу. Та й Темні сили, що засіли в ній, не дають їй змоги прийти до єдино правильного висновку, вони страхують її різноманітними покараннями, якщо вона збочить із вказаного ними шляху. І в той же час вона, в бажанні жити, усвідомлює хибність цього шляху. Легко

зрозуміти, яке сум'яття панує в її душі. Вона вагається, губиться, страждає від цієї непевності. І тут дуже важливо, щоб хтось прийшов їй на допомогу, відвернув її думки від Темних сил і спрямував до Світлих Богів. Ще раз нагадаю тобі одну з основних істин наших Від: *Боги сприймають людину як сутність волі і завжди дають їй право вибору. Коли зовнішній досвід людей не співпадає з їхньою внутрішньою істиною, вони мимоволі замислюються, чи правильно живуть, і чи саме своє життя живуть? Боги є життя, і лише тоді, коли людина відчує свою єдність з Богами, вона ступить на стежку змін, починаючи від буденних життєвих дріб'язків і закінчуючи ставленням до всього людства.*

– Ви, тату, дуже доброї думки про неї, а вона не така. Підла, жорстока, клятвопорушниця...

– І все ж вона не пропаща. Знай, що добро завжди повинно перемагати і злі помисли перетворювати на добрі вчинки. Науку Варвара отримала добру, надії на допомогу її господарів не виправдалися, тож вона, після того, як налилося сала за шкіру, зрадить їх без анінайменших вагань. В таких людей ніяких принципів нема і бути не може, вони завжди шукають, де тепліше і ситніше...

Так, розмовляючи, вони добралися на край села, або, як його дехто з односельців називав, Відьомський хутір. За час їхньої відсутності тут нічого не змінилося. Все так само стояла стара, вгрузла в землю хата, навколо якої не росло жодного деревця, жодної квіточки чи травинки – Варвара не дозволяла Русалі нічого садити біля хати, а траву примушувала виривати з корінням, це було передбачено “лисогірськими”, тобто відьомськими правилами. Тим більше, не дозволяла вона заводити вазони – про це змушений був заздалегідь повідомити

матусю Ярослав, побоюючись, що саме за цією ознакою вона складе перше враження про Русалю. Але Ладуня навдивовижу добре розбиралася в людях, і вже з перших мовлених слів Русалю їй припала до душі. Й вони ще при першій зустрічі одразу знайшли спільну мову.

— Слава Рідним Богам, — за звичкою привіталася Ладуня, яка першою зайшла до хати. І тут же отямилася, подумавши: “Що ж це я? Адже тут не рідновіри живуть і навіть не християни... Цікаво, як же тут, де поселилося зло, сприймуть моє привітання, коли навіть деякі християни ставляться до нього неприязно, мовляв, “у чужий монастир зі своїм статутом не лізь” ?

На її здивування, реакція була цілком нормальною — Варвара, лежачи на долівці, бо на ліжко, очевидно, сама вилізти не змогла, просто промовчала.

— Оце ти, дитино, тут і жила? Дуже тяжко тобі доводилося? — запитала Ладуня.

— Нічого, дякуючи Богу, якимось досі терпіла, — скромно відповіла Русалю. — Ось би татові допомогти, бо у нього віри зовсім не залишилося ...

Ладуня вже знала від Яросвіта, як нелегко доводилося дівчині, тож і чекала нарікань на життя та долю, а тут така відповідь. Вона подивилася на Русалю з материнською ласкою і не втрималася, аби не пригорнути її до себе.

— Не журися, дитино, сподіваюся, що спільними зусиллями і за допомогою Богів зуміємо подолати лихо.

Тим часом Величар розмовляв з Варварою.

— Як почуваетесь, Варваро? Розкажіть, що вас турбує, мучить, і ми постараємося вам допомогти.

Він сподівався почути од відьминої дочки лайки та прокльони, але вона, як не дивно, була сумірною,

спокійною і, здавалося, вже перебувала напівдорозі між Явою і Навою. Величар зрозумів, що це результат втручання Ярославита, який одним ударом ножа відвадив од відьминої хати її посібників та помічників із світу Темних сил. “Змужнів уже, син, володіє певними знаннями, а я й не помічав до сьогодні”, – подумав він. Між тим, після недового мовчання Варвара ледь чутно відповіла:

– Ніхто мені вже не допоможе, чоловіче. Ні мій князь, ні твій бог. Мабуть, вже смерть стоїть за плечима, я чую на своїй шії її дихання.

– Ви помиляєтеся, Варваро. Ваш злий, жорстокий і підступний князь темряви – людиноненависник, дійсно, не хоче вам допомогти, бо прагне якнайшвидше забрати вашу душу, але наш Бог зацікавлений, щоб ви жили ще довго в здоров’ї і щасті. І якщо ви відмовитеся від свого володаря, чи, як ви ще його називаєте, – князя темряви, і впустите в серце своє і душу Світлого Бога, то вірте мені – не пройде багато часу, і ви виздоровієте. І не тільки будете здоровою, а й зміцнієте тілом і духом, почуватимете себе потрібною іншим і щасливою. То ви згодні на це?

– Згодна, – ворухнула губами Варвара, але вголос сказати цього не змогла, щось наче перекрило їй горло. Навіть задихатися почала, обличчя її на очах почало вкриватися сірістю і синявою.

– Миколо, Яросвіте, швидше сюди, – звелів Величар. – Ставте її ліжко посеред кімнати. Ось сюди. Гаразд. Ладуне, Яросвіте, Русалю і ти, Миколо, ставайте навколо ліжка, разом зі мною утворюймо коло. Маленьке коло, але духовно потужне, тому що ми всі хочемо врятувати недужу. І ми це зробимо. Починаємо. Повторюйте вслід за мною:

“Кличемо Сварога, Світлого Бога, мудрого, могутнього, щедрого, всюдисутнього, справами славного, багатопроярного. Закликаєм тебе ми молитвою ревною – спустися із Сварги на Землю стражденную, в родину нужденую, слугами Чорнобожими полоненую. Просимо спуститися вечірньою зірницею з Матінкою Ладою – старшою Рожаницею, проявитися Сварожичами, нашими родичами – Дажбогом і Даною, Велесом і Макошею, а ще Перуна-Громовержця запрошуємо, аби до мудрих слів переконливих приєднав силу стріл своїх вогнених.

О, Роде Всевишній і Родичі славні, ми просимо вас, щоб у спільнім єднанні, додавши до мудрості трохи терпіння і знань наших предків, снаги і уміння, прогнати з цієї оселі злі чари й очистити від погані душу Варвари. Геть з хати і з двору всі духи нечисті, тут ви не діждетесь для себе користі, геть, духи шкідливі, погані, недобрі, в болото, трущоби, подалі за обрій. Геть з тіла Варвари всі чорні сили, що душу її ледь не зазнасти, чинили над нею насилля й наруги, вселили у тіло кольки і недуги. Я словом Богів запальним і нещадним, розвіюю зло, проганяю всі чари і різні недуги, нові й застарілі, які були досі в ослабленім тілі.

Гей, славний Перуне, святий Громобою, злі сили рішились змагатись з тобою? Врази ж блискавиці стрімкою стрілою всіх тих, хто зробив цю жінку рабою. Врази усю погань, вона – суть наш ворог, і геть віджени лиху Мару і Морок!

О, Роде Всевишній і мудрий Свароже, Сварожичі рідні, всі внуки Дажбожі, зіллємо зусилля свої воєдино й врятуєм од сил нечестивих людину, неправду здолаємо, зло переможемо і Віру й Добро в цілім світі примножимо”.

Батько Сварог – Праотець Роду нашого.

Не треба сподіватися, що Темні сили після цього замовляння одразу ж покинуть тіло Варвари і взагалі дременуть з її обійстя світ за очі. Вони ще деякий час чинитимуть спротив силі Світлих Богів, але участь їх вже вирішена, злу обрубані крила і через невеличкий проміжок часу воно почне віддавати свою енергію добру.

Проте поранений звір ще в злобі шкирить зуби. Варвара здригалася в конвульсіях, її корчило, крутило, трясло, термосало, підкидало на ліжку, тож Величар звелів Миколі притримувати недужу, аби її не стукнуло головою об поручні ліжка чи не скинуло на долівку. Микола виконав веління і мало не поплатився. Як тільки він нахилився над недужою, невідомо звідки на нього скочив чорний, як смола, пацюк і був би вп'явся довгими гострими зубами в горлянку, якби не переляканий крик Русалі. І тут пацюк зробив карколомний стрибок і опинився на дівчині. На щастя, поряд стояв Ярослав. Він, ані миті не вагаючись, вхопив пацюка прямо за тулуб, з усіх сил стиснув його, а потім так шваркнув об двері, що з того і дух вилетів.

– Бережіться! – крикнув Величар. – Ворог так просто не здасться.

Попередження було вчасним. Прямо з-під ковдри хворої уже за кілька секунд виповзла змія і з шипінням поповзла в бік Ладуні. Тут вже проявив себе Микола, який стояв найближче. Відпустивши Варвару, він смикнув з-під її голови подушку і однією рукою притиснув змію до ліжка, а другою схопив зі стола ножа і відсік їй голову, а потім порубав усе тіло на шматки. Треба було чекати ще якоїсь напасті, тож Ярослав метнувся до ванькира, де в кутку стояли коцюба і сокира. Приніс і те, і інше, а також, на всяк випадок, захопив й порожнє відро.

Але більше ніхто не нападав. Варвару все так само

Мати Лада – рожаниця Світу Білого і Роду земного.

кидало на ліжку, вона не просто стогнала, а верещала зі всіх сил, коли раптом нараз змовкла, застигла, виструнчившись і напружившись, потім скорчилася в жакхливій конвульсії, і слідом за цим з-під ковдри вискочила чорна кішка з палаючими вогнем очима і гострими сталевого кольору кігтями. Це було так несподівано, що всі застигли непорушно і не зробили навіть спроби відсторонитися, коли кішка стрибнула на Величара. Один тільки Ярослав не розгубився. Змахнувши коцюбою, він на льоту збив тварюку на землю і, не давши їй отямитися, встиг вцілити по спині ще раз. Але вона була живучою. Миттю відскочила вбік і знову зробила стрибок, цього разу в напрямку Русалі. Проте Ярослав був наготові. Знову різкий змах коцюби, який вцілив кішку межи очі, знову падіння, черговий стрибок уже на самого Ярослава, і тут став у пригоді щит – оте саме порожнє відро, яке невідомо для чого хлопець прихопив з ванькира. Він встиг схопити його і, зупинивши політ кішки, яка потрапила всередину, тут же й перекинув відро разом з нею на підлогу дном догори. Тварюка опинилася в пастці. Пролунав такий несамовито-дикий вереск, який, мабуть, почули й далеко в селі, бо одразу ж заваливали всі сільські собаки. Кішка билася об стінки, намагалася прокусити жерсть, але це навіть їй було не під силу. Тоді вона почала робити підкоп під стінкою відра, з неймовірною силою гострими кігтями прокопуючи хід в твердій долівці, але Ярослав, як тільки з-під відра з'явилася лапа, не довго думаючи, сіканув її сокирою. Знову несамовитий вереск, і знову чергова лапа, що вилізла з-під відра, відлетіла вбік.

– Миколо, бережися! – раптом крикнула Ладуня, і всі отетеріли: перша лапа, яку відсік Ярослав, перетворилася на щура і кинулася до Миколи. Але, на щастя, великої

сили вона набратися ще не встигла, тож Микола одразу й придушив її обчасом. Другу лапу, не чекаючи, поки й з нею трапиться та сама метаморфоза, придушив чоботом Величар.

А кішка продовжувала біситися під відром. Ось знову знизу вилізла її лапа, Ярослав вже заніс сокиру, але Величар його зупинив:

– Мені здається, сину, що цим ми її не переможемо, бо як тільки ти відрубуєш лапу, вона одразу ж відростає, а обрубок перетворюється на щура, а може бути ще й гірше – він перевернеться на змію. Треба придумати щось інше...

– Тоді молитву? – запропонувала Ладуня.

– Навряд чи це допоможе. Ця сутність не злякається молитви, а коли й згодом піддається їй, то встигне до того накоїти лиха. Зробимо ось що. Русалю, неси залізну затулу від печі. Яросвіте, підпихай її під відро, але обережно, щоб нечисть не висковзнула. А ти, Миколо, неси соломи з хліва на подвір'я. Русалю, бери сірники. Яросвіте, підпхав? Тримай однією рукою знизу, а другою притискай відро. Я тобі допоможу. Пішли з хати.

Вже за хвилину на подвір'ї палало яскраве вогнище, під яким в залізному полоні щось верещало, завивало і репетувало на всі голоси. Ще через десяток хвилин, коли відро зверху стало червоним, завивання стихло. Ярослав ногою перекинув відро – під ним нічого не було. Навіть жменьки попелу. Так наче все їм просто примарилось.

Знічені і розгублені повернулися до хати. В кімнаті стояла мертва тиша. Однак Варвара була живою. Не рухалася, лежала колодою, але дихала.

Всі п'ятеро ще з півгодини стояли колом навколо ліжка, але більше нічого не траплялося. Нарешті Варвара заснула, і Русалю рушником витерла їй мокре від поту

обличчя і губи, на яких виступила кривава піна.

– Нехай спить, поки сама не прокинеться. Не хвилюйтеся, якщо вона спатиме цілу добу, – це уві сні триватиме очищення її єства. Ярославіте, Миколо, віднесіть ліжко на місце. Але поставте його не так, як було, а навпаки – узголів'ям туди, де були ноги.

– А це навіщо? – здивувався Микола.

– Це один із способів самозахисту, який і вам з Русалею треба знати і застосовувати. Щоби спокійніше спалося. Запам'ятайте: коли Місяць виповнюється, то треба лягати головою на північ, а коли худне – на південь

Поки Микола з Ярославітом розвертали Варварине ліжко, Ладуня принесла залишений біля порога кошик, прикритий білим рушником, дістала звідтіля кілька пучків із стебел чорнобиля, любистку і чоловічої папороті, поклікала Русалю і сказала:

– Оце, дитино, найсильніші і найдієвіші обереги від Темних сутностей. Повісь один над сінешніми дверима, а другий – над хатнім порогом, тоді жодна нечиста проява не зайде до оселі. Ще один оберіг поклади недужій під подушку, він охоронить її від чорної сили, посланої злими проявами, що здатна проникати й крізь стіни, зміцнить сон, позбавивши його від лихих сновидінь, благотворно вплине на її самопочуття, підлагодить оболонку її тіла відчуття, яку подірявили Темні сили. Сподіваюся, вони нарешті відчепилися від Варвари, але всього поки що можна чекати, поки вона повністю не одужає. Можуть і наважитися на нові напади, тож обереги перепинять їм дорогу.

– А що таке тіло відчуття? – поцікавилася Русалю.

– Ну, про це Ярославів батько міг би краще розповісти. А я розповім так, як умію. *“У людини є кілька тіл. Перше –*

— А ще на доповнення до сказаного, я дам тобі кілька порад. Якщо Варвару турбуватимуть головні болі, бо ж в організмі її ще деякий час йтимуть процеси переродження, то поставиш в її узголів'ї склянку з чистою джерельною водою і опустиш на дно якийсь срібний предмет – ложку, монету чи обручку, якщо вона у вас є, а в ноги кластимеш шматочок хліба, який мінятимеш щодня протягом місяця. Ще одне. Один раз на тиждень обнеси ліжко навколо, а також зверху запаленою свічкою. Якщо свічка коптись, то це означає, що згоряє негативна енергія. Так само зроби й над іншими ліжками, обнеси запаленою свічкою всі кутки кімнати.

– Дізнаєшся, дитино. Всьому можна навчитися, якщо є щире бажання і віра. Але обов'язковою умовою є одне:

в душі повинна постійно жити доброта, любов до людей і бажання допомогти їм. Я бачу, що в тебе ці якості є, недаремно Ярослав з-поміж десятків чи й сотень дівчат, які йому стрічалися на життєвому шляху, обрав саме тебе. Бачу, зашарілася вся. Не соромся, дитино, власних почуттів, кохання – це те, що є найпрекраснішого в світі. А воно так і сяє в твоїх очах, коли дивишся на Ярослава.

– Але ж... Чи не може будь-хто видати удаване за явне? Я маю на увазі деяких дівчат, які дуже прагнуть заміж.

– *Світ не обманути, дитино, – фальш завжди випреться нагору гострими кутами. І себе довго обманювати не вийде. Щастя з пальця не висмокчеш. Претензійна чи криводушна жінка ніколи не зможе дати чоловікові енергію кохання. А саме енергія люблячої жінки дозволяє чоловікові бути успішним.* Так казали ще наші далекі Предки.

– Наші Предки? – перепитала Русаля. – А звідки ви знаєте, що вони казали?

– Дякую за відверте запитання. Криводушна людина ніколи б його не задала. Наші далекі Предки, дитино, були дуже мудrimi і залишили нам свої заповіді у вигляді Від, тобто знань, які передавалися з покоління в покоління через волхвів та відунів. Тож їхні спадкоємці, до яких належить і наша родина, здатні на багато що, чого не може сучасна медицина. Ти тільки що сама брала участь в одному дійстві – очищенні тіла та душі Варвари, що є підготовкою і першим кроком до її повного виздоровіння. Медицина, як ти сама переконалася, в цьому абсолютно безсила. Відуни, тобто знахарі, або зцілителі, знають багато різних способів зцілення, передають їх іншим. Тут головне – не отруювати людину,

її тіла, про що я вже тобі розповідала, не тільки різними речовинами, що в медицині вважаються лікувальними, а й, насамперед, лихими думками, поганими словами, недобрими вчинками. Знаєш, дитино, що найбільше підриває здоров'я людини, вбиває її саму? Її настрій. *Життєрадісні люди, яких називають оптимістами, хворіють на різні хронічні недуги в кілька разів менше, ніж песимісти.* Бо останні дозволяють негативним думкам поселитися у своїй свідомості, що притягує негативну енергію, яка і є причиною захворювань. А знаєш, *чим можна вигнати цю негативну енергію з хати? Життєрадісним щирим сміхом, від якого негативна енергія втікає у світ за очі.* І навпаки, головні вороги здоров'я – гнів та обиди. Ці негативні переживання руйнують живі клітини, завдають непоправної шкоди всьому організму. *Ті люди, які плачуть в собі обиду, ніколи не позбудуться болю, завданому їм обидчиками, ця обида стає необхідною частиною їхнього існування, а отже джерелом їх страждання на довгий час, нерідко до кінця життя.*

– Боже, як все це цікаво. Але скажіть, як же заглушити в собі обиду, тим більше, коли тебе незаслужено образили?

– На жаль, люди не вміють берегти себе і своїх ближніх. Дуже часто, не замислюючись над наслідками, а то й навмисне, якщо це зла людина, хтось може сказати таке, що серце стиснеться від болю, на очах виступлять сльози, б'ють нервові дрижаки, а дехто навіть впадає в істерику. Хто не вміє володіти собою, почувши образливі слова на свою адресу, починає відповідати тим же, нерідко навіть не вголос, накручує себе все більше, розпалюється – і це призводить до нервових зривів і великої втрати внутрішньої сили, яку дуже важко

відновити. Не треба ніколи піддаватися емоціям, не дозволяти їм керувати собою. Після нанесеної образи потрібно зразу ж взяти себе в руки. Для цього є кілька способів. Наприклад, почати повільно і глибоко дихати, зосередивши увагу на своєму диханні. Або пригадати якогось вірша, чи пісню і проспівати її про себе всю до кінця. Таким чином свідомість повністю відключиться від образи і переключиться на пісню...

– Ви так багато знаєте. Я б слухала вас усе життя.

– Слухати – цього ще мало. Віди для того і дані нам давніми мудрецами, щоб ми застосовували їх в повсякденному житті для оздоровлення себе і інших, для влаштування щасливого буття, наповненого любов'ю, коханням і добром.

– А як же їх застосовувати? Це ж не знання про якісь, приміром, цілющі трави?

– А чому ж. І про цілющі трави також. Але не тільки про них. Я тільки що казала про образи, які приносять непоправну шкоду людині, а також про способи, як їх переборювати. Саме цього й вчать Віди. Те ж саме стосується і розчарувань, різних страхів, які заражають організм негативною енергією. Досить часто люди, яким кажеш про це, просто відмахуються, заперечуючи: “Та що ви, нічого такого в мені нема”. Отже, замість того, щоб визнати ці негативи і таким чином викинути їх геть, люди заганняють їх ще далі в глибину свого єства, зберігаючи їх і надалі. А треба просто сказати: *“Так, ви маєте рацію, я дійсно відчуваю це”*. Таке зізнання дозволяє позбутися негативних енергій, які, покидаючи наше тіло, віддають нам свою силу. А ось інший приклад. Людина не вірить в себе, у власні сили і можливості. Часто можна почути: “Я не гідний цієї честі”, або дівчини чи хлопця, роботи, долі, щастя... Але ж Боги, які створили нас як

своїх улюблених дітей, наділили однаковими благами всіх. Тому, кажучи так, ми не віримо в Творця і його волю. Зате віримо іншим людям, які в силу різних, часто егоїстичних чи корисливих причин, навіяли нам таку думку, що ми негідні когось чи чогось. І ось чужі руйнівні думки поселяються в нашій підсвідомості і здійснюють негативні дії, пригноблюючи чи знищуючи наші можливості, здібності, таланти, надані нам Богами. І після цього людина ніколи не досягне успіху в тій чи іншій справі, не буде щасливою, підірве своє фізичне та духовне здоров'я. А рецепт простий: *треба усвідомити власну людську гідність, власну унікальність, бо тільки поважаючи себе, можна поважати й інших, будучи потрібним собі, будеш потрібний і іншим.*

– Тоді виходить, що не треба слухатись інших, взагалі уникати спілкування з певними людьми?

– Навпаки, треба спілкуватися з усіма, бо в кожній людини є чому повчитися. Навіть тому, чого не треба робити. Жодна зустріч не буває даремною, а чомусь вчить, кожна людина цікава по своєму, кожна несе ту чи іншу інформацію, і тільки нам вирішувати, корисна вона для нас, чи шкідлива. І ще не треба забувати одного: якими ми є самі, такі люди до нас й притягуються, бо все наше життя – це ланцюг невинуватих випадковостей. Хочеш уваги – і до тебе притягується людина, яка також хоче уваги; вмієш турбуватися про інших – і здружуєшся з людиною, яка хоче турбуватися про тебе; прагнеш справжнього кохання – і отримуєш його від людини, яка також прагне того ж самого і дарує його тобі..

“Це про нас з Ярославом сказано,” – з ніжністю подумала Русаля, а вголос промовила:

– Ви дозволите Ярославові поки що почергувати увечері разом з нами в цій хаті, яка ще до сьогодні була

дуже небезпечною? Так, на всякий випадок, бо хто його знає, чи Варвару її друзі нарешті залишили в спокої... Вона ж таки не відіслала зі своєї оселі оту страшну прояву, яку Ярослав прищипив ножом до віконної рами...

— Сподіваюся, її там вже нема. Думаю, що саме вона проявлялася щурами, змією і неймовірно живучою кішкою. Але на всякий випадок Ярослав нехай почергує...

Зцілення

Наступного ранку Величар відвідав недужу. Ладуня з ним не прийшла — її терміново викликали до породіллі.

Варвара проспала минулих півдня і всю ніч, навіть жодного разу не поворухнувшись. Зараз вона лежала тихо, сумирно і, здавалося, прислухалася до чогось незрозумілого, що діялося у неї всередині. В її очах можна було прочитати здивування, змішане з переляком.

— Що ви відчуваєте, Варваро, — запитав Величар, підійшовши до ліжка.

— Не знаю, — зізналася вона. — Під ранок мені приснилося, що я — порожня бочка, з якої витягнули квашені огірки і вилили розсіл, а саму викинули на сонце сушитися. Клепки на мені розсохлися, обручі розслабилися, тож я боялася розсипатися на дрібні клепки. Коли прокинулася, то було таке відчуття, наче з мене викинули всі нутроці, а ще відчула страшну спрагу. Пріська подала мені води і я випила її всю. Цілу квартиру. Але напиться досхочу не змогла. Якщо в мені нема нутроців, то можна залити ціле відро води, і я б його здужала випити. Я звеліла Прісьці подати мені ще води, але та не послухалася. Тоді я звеліла подати мені

карти, хотіла поворожити, коли ж смерть прийде за мною, але Пріська навіть вухом не повела, натомість сказала, що карти мої вже чорним димом вилетіли в димар і більше в своїй хаті вона їх не потерпить. Що це з нею? Якоюсь норовистою стала. А такою слухняною і боязливою завжди була. Приструни її, чоловіче, бо хіба так можна до хворої людини ставитися?

– Це ж хто така Пріська? – поцікавився Величар.

– Та он же вона стоїть біля печі, хіба не бачиш?

– Тітко Варваро, чи ж ви забули даний вам урок? – втрутився Ярослав. – По-перше, ви ніким повелівати не маєте права, а по-друге, ніяких Прісьок тут нема, а є дівчина, яку її мама назвала Русанею. Ніяких ваших наказів вона виконувати не буде, хіба що прохання. Запам'ятайте це раз і назавжди. А крім того, ми самі знаємо, що вам і коли давати, щоб ви швидше стали на ноги.

– Добре, добре, це звичка. Я її з дитинства перезвала Пріською, була їй за маму, а своїє мами вона не пам'ятає. Але ж не та мама, що породила, а та, що виховала.

– Це ви її виховали? Та ви ж її намагалися зіпсувати і вгробити. Але не будемо знову про це. Згадайте ту нашу розмову і свої обіцянки, бо інакше здихатимете тут самі.

– Добре, добре, я пам'ятаю й не буду більше. Але ж я смертельно хвора, я страждаю, то ж ви, такі добрі і милосердні, не покинете стару жінку.

В розмову втрутився Величар:

– О, ви страждаєте? Але ж зрозумійте, що ви страждаєте від самої себе. Ніхто інший не примушує вас страждати, як ніхто інший не примушує вас жити і вмирати. І давайте припинимо ці розмови про страждання і смерть. Якщо хочете жити, то ми вам

допоможемо, а хочете вмерти – перешкоджати не будемо.

– Жити, жити, – заскиглила Варвара. – Зробіть все, щоб я жила...

– Тоді чесно виконуйте всі умови, які поставили Ярослав, Русаля і Микола. Ми вчора очистили ваше єство від різної поганої нечисті, тепер треба заповнити його цілющим сяйвом Світла, полагодити ушкоджені Темними силами органи. Отож лежіть спокійно, я подивлюся, що у вас і як треба лікувати..

Величар простер руки на недужою і, не доторкуючись до неї, почав неспішно робити кругові рухи, починаючи від центру тіла, де повинна бути душа, і закінчуючи головою, де зосереджені важелі керування всім організмом в цілому і кожним його органом зокрема. Обстежував довго, хвилин з двадцять, нарешті відняв руки і сказав:

– Справа досить серйозна. Темні сили вже встигли пошкодити їй печінку, нирки, шлунок, кишковик, селезінку, деякі інші життєво-важливі органи. Ослаблене серце, погано постачається кров'ю мозок... Але ще страшніше, як я і підозрював, – в багатьох місцях продіранено енергетичні оболонки інших тіл, особливо дісталось чуттєвому. Закриті всі чари, тож вона не може приймати енергію Космосу, а живитися нашою, людською, ми їй не дозволимо. Ви чуєте мене, Варваро? Якщо насправді хочете виздоровіти і ще довго жити, мусите перед сном і після сну, перед сніданком, полуденком, обідом і вечерею, проказувати молитву, якої я вас навчу. Повторюйте за мною:

“Вірую в єдиного і багатопроярного Бога-Творця – усього людства Отця! Отче наш Всевишній, ти є повсюдно – і на небі, і на землі, в кожній істоті живій

і неживій, в тому числі – і в мені. Славлю тебе і прошу: полегши мою життєву ношу, захисти мене від Темної сили, наповни здоров'ям мої жили, порятуй від лиха та біди, зміцни мій дух слабкий й ніколи мене не покинь, за собою мене, святий Отче, веди, а я буду вірною тобі і славитиму тебе завжди”.

Величар повторював молитву доти, поки не переконався, що Варвара її запам'ятала.

– А зараз почнемо лікування. Воно буде довгим і непростим, але ви, Варваро, якщо хочете жити, виконуватимете всі вказівки мої, а також мого помічника Ярославита і його помічниці Русалі, яка відтепер буде також вчитися зцілювати недужих. І пам'ятайте, Варваро, від неї також залежить ваше життя, тому слухайтеся її в усьому і підкоряйтеся. Русалю, дочко, будь-ласка, принеси сюди миску з водою, а також просту темну хустину..

Русалія миттю виконала його прохання. Величар поставив миску на ліжко поряд з Варварою, накрив їй очі хусткою і почав тихим, розміреним, монотонним голосом:

– Дивлюся у воду, як у люстерко, і бачу, як у ній віддзеркалюються всі внутрішні органи недужої. І ви бачите їх, Ярославите з Русалею. Придивіться ж, які вони занедбані, які брудні, наче вивалені в дорожній пилюці. Ну звичайно ж, тому вони й болять, бо не можуть добре почуватися. Цей пісок, цей бруд, ця пилюка труть їх, деруть... Ви ж відчуваєте, Варваро, як погано працюють ваші нирки, печінка, селезінка, кишки, шлунок... А все через цей бруд. Але ж ми можемо їх очистити цією джерельною водою, випрати ретельно, висушити на сонечку. Почнемо з печінки. Ось беремо її обережно в обидві долоні і опускаємо в миску з чистою водою. Ви відчуваєте, Варваро, як одразу приємною

свіжістю огорнуло вашу печінку? А зараз буде ще приємніше, бо я починаю полоскати печінку у воді. Ось так, ось так. Дивіться, Ярославіте і Русалю, як бруд відокремлюється від печінки і падає на дно миски. О, вже й чиста. Поки я її підсушуватиму, винеси, дочко, будь-ласка, миску з водою і вилий її в помийне відро та наповни свіжою... Дякую тобі, слухнянице мила, зараз ми візьмемося за нирки. А поки що покладемо печінку на місце, де вона завжди й була, але тепер вона вже чистенька і славненька. Наче нова. Правда ж, Варваро, наскільки полегшало вам? А тепер пополощемо нирки, зразу обидві. Потримай, Ярославіте, одну, а я другу. Хлюпни на них, Русалю, чистою водицею. Чуєте, Варваро, як приємно, коли бруд змивається водою? Поки Русалю виливатиме брудну воду в помийне відро і наповнюватиме миску свіжою, акуратно покладемо нирки на місце. Красно дякую, господарочко, за твоє старання. Підсунь миску ближче, щоб я легенько поклав до неї кишки. Ой, як їх багато, але всі вміщуються в мисці. Так, промиємо їх водичкою, пополощемо. Правда ж, Варваро, вам все легше і легше стає в міру того, як ми очищаємо ваші органи від бруду? Дякуйте Русані, що вона запаслася такою чистою джерельною водою, яка прямо на очах зцілює вас. Ну ось, ми вже промили і прополоскали всі ваші внутрішні органи, тепер вони на місці і більше не будуть підводити вас. От бачите, ви вже навіть порожевіли на обличчі, посвіжішали, вам стало набагато легше... Але це ще не все. Принеси, дочко, ще раз миску чистої води, зробимо останню на сьогодні процедуру. Ярославіте, допоможи недужій повернутися на правий бік, так щоб її голова трохи схилилася над мискою. Ось так.. Тепер накриємо її голову так, щоб хустка закривала й миску з водою. Вам зручно так

лежати, Варваро? Це добре. Постарайтеся пригадати все, що ви зробили в цьому житті поганого, а також всі свої тривоги і печалі. Пригадуйте, пригадуйте, і ваші думки потонуть в цій воді, впадуть на самісіньке дно миски, ваші тривоги більше не повернуться до вас, бо будуть вилиті в помийне відро, а потім в глибокий яр, де й залишаться назавжди.

По закінченню сеансу зцілення Величар звелів Варварі проказати молитву, після чого вона зразу й заснула.

— Вона проспить до наступного ранку і, прокинувшись, відчує себе значно бадьорішою, ніж була сьогодні. Простеж, дочко, щоб вона не забула проказати молитву два-три рази. А після молитви напоїш її настоєм трав — Яросвіт принесе їх вранці. Ти не забула, дочко, що сьогодні зранку розпочався сьомий день, як ми вигнали з тебе злих духів, які блукати сухими безлюдними пустелями, а сьогодні повертаються сюди, щоб знову вселитися в покинуте тоді тіло? Хоч ми й поставили того разу захист, але він вже не зможе вберегти тебе від їхнього останнього відчайдушного напору. Бо кожен поранений хижий звір, перед тим, як загинути, використовує всі свої останні сили, аби вижити. Отож ми зараз поставимо тобі надійний захист на все життя, і ніяка нечиста проява більше не підступиться до тебе. Візьми, сину, свічку в моїй торбі. Засвіти її. А ти, дочко, сядь зручненько і заспокойся. Дивися уважно на вогник свічки. Уважно, уважно. Всі думки в твоїй голові щезають безповоротно, нічого тебе не хвилює, не тривожить, руки наливаються теплом, стають важкими. Не відводь очей від вогника. Ноги наливаються теплом, стають важкими. Все тіло наливається теплом від свічки, розслаблюється, тобі так приємно, спокійно, затишно. Ти заплющуваш очі, повторюєш за мною тричі: *“Силою*

Роду Всевишнього, Богів Рідних, відкрийся Світ Божественного Вогню"... Ти внутрішнім зором бачиш, як в грудях, в районі сонячного сплетіння загоряється маленький вогник, такий же, як на свічці. Він розгоряється все сильніше, заповнює своїм сяйвом все тіло, яке починає світитися так само яскраво, як і той вогник, що загорівся в тобі. Воно сяє, воно світить, воно горить, твоє тіло, світло його перекидається на все, що є навколо, охоплює всю кімнату, всю хату. Дивися, вона вже вся палає, але не згоряє в Божественному Вогні, який перекидається на все село. Поглянь з висоти, воно вже все огорнуто яскравим полум'ям, яке перекидається на поля, ліси, ріки... Палає вся планета, яскраво, жваво, весело, полум'я своє посилаючи і вдалину, до виднокола, і вгору, до неба, до зірок. Як це прекрасно, коли все видиме і невидиме охоплено Божественним Вогнем! А він розповсюджується все далі, і ось уже весь Всесвіт палає від краю до краю, від початку до кінця. Помилуйся, яке це прекрасне видовище, розпрями крила, літай у цьому осяйному вогні в усіх напрямках. Відчуй при цьому, що тебе турбує, що непокоїть, де, в якому органі тіла відчуваєш біль чи просто незручність... А вогонь палає. Він і навколо тебе, і в тобі самій. Намагайся увібрати його в себе, зусиллям волі стискай його і стискай, поки він не перетвориться в ту саму маленьку крапельку, яким був на самому початку. Спрямуй цю осяйну крапельку саме в той орган, де відчуваєш неспокій. Пече? Правильно, най пече, най випікає всі неприємності, всю негативну енергію, яка ще залишилася, най продовжує заповнювати яскравим світлом всі закапелки душі, де могла б знайти пристановище якась погань. Немає такого місця і не буде. Силою Роду Всевишнього, силою Богів Рідних це місце охороняю, захищаю, сюди нікого з

Темних сутностей не впускаю. На віки вічні. Най буде так!

– А зараз, – промовив Величар, відступивши від Русалі, – ми мусимо очистити від різної нечистої погані і поганой нечисті Миколу, якого по самі вінця наповнила негативною енергією відьма. Відчуваю, як ця чорна сила здійснює руйнівну дію на його організм. У нього болить в грудях, ниє шия, пече в печінці... Я правду мовлю, Миколо?

– Святу правду, Величаре. До сказаного Вами ще й хребет почав останнім часом боліти, та й ноги...

– Так, це я знаю. Ті самі вроки і наговори, що й у Русалі, але задавлені і в набагато жахливішій формі. Тому викачування яйцем лише наполовину зніме чорну силу, треба застосувати більш дієвий спосіб, найбільш дієвий з тих, які я знаю, а це – очищення святим вогнем. Отож розслабтеся, Миколо. Хай ніякі думки вас не тривожать. У вас на душі все спокійно. Спокійно. Ніщо вам не заважає сидіти спокійно і ні про що не думати. Руки ваші наливаються приємним тягарем, робляться важкими, м'язи розслаблюються. Ноги робляться важкими. М'язи розслаблюються. Права нога... Ліва нога... Все тіло розслаблюється... Ви це відчуваєте, Миколо?

– Нічого я не відчуваю, Величаре. Не можу розслабитися. Все тіло якесь напружене, і думки всякі в голові...

– Ну гаразд, Миколо. Це нервове напруження. В такому стані важко щось зробити. Але ми спробуємо.

Величар взяв стільчика, поставив навпроти Миколи, сів і уважним незмигним поглядом уперся йому в очі. Спочатку Микола намагався витримати цей погляд, але вже через якусь хвилину повіки його почали важчати,

опускатися і ще за якусь мить очі перетворилися у вузькі щілинки. Тепер Микола вже й не бачив ні Величара, ні будь-кого, хто перебував поблизу, лише монотонний голос відуна долинав до нього наче з безмежної далини:

– Беру свічку і примовляю: *“Силою Роду Всевишнього, силою Богів Рідних, зробися вогонь свічки цієї мертвої воскової вогнем живим, цілющим, незборимим, до чорної сили, до недуг, до життєвих невдач і неприємностей, Темною силою насланих, непримиримим. Спали, чорним димом пусти, знищи назавжди загати, нею поставлені, на шляху Світлої сили до тіла Миколиного, до кожного органу його. Най буде так!”*

Русаля широко відкритими очима стежила за всіма діями Величара, вбираючи їх в себе, як губка воду. А те, чого вона не могла зрозуміти, Ярослав тихенько пояснював.

– Оті загати, про які тільки що казав татусь, то корки сірого і коричневого кольору, які поставила відьма між чарою Святого Духу, що на два пальці вище тім'ячка, і тім'ярковою чарою, аби Світла Божеська сила не потрапляла до нього. Отож татусь свої дії й починає з активізації чари Святого Духу, обводячи свічкою 33 рази навколо тім'ячка. Поглянь, в одному місці свічка затріщала і стрільнула чорним димом. Саме там і є корок, який свічка випалила. А ось ще один. Готово, знищений...

– То як, Миколо, що відчуваєш? – між тим запитав Величар.

– Наче тепло звідкілясь прилинуло і хвилину пішло аж до серця, – відповів, наче крізь сон, здивований Микола.

– Все гаразд. Отже, чара запрацювала і почала надходити Світла живильна сила з Космосу. Тому зараз

будемо очищувати інші ділянки тіла. Роблю свічкою кругові рухи по спіралі вздовж хребта зверху донизу і навпаки. О, в районі шийного і грудного відділів цілі скопища негативної енергії, бачите, як тріщить свічка, викидаючи хмарки чорного диму? – це він вже звертався до дітей. – *Силою Роду Всевишнього і Богів Рідних, пали, Вогне Божий, енергію чорну, енергію злу, не залишай її й на спомин. Щезніть, Темні сили, відступіться від Миколи, він не ваш, він належить до дітей Божих, до Роду Всевишнього.*

При цих словах полум'я свічки стало ще яскравішим, а дим ще чорнішим. Микола почав здригатися, здавалося, його тілом щось тіпало, термосало. Не акцентуючи на цьому увагу, Величар продовжував дійство, примовляючи: *“Це не свічка тріщить, це не полум'я горить, це згоряє те, що перешкоджає Миколі нормально жити. Як погасне полум'я свічки воскової, так най згаснуть всі неприємності Миколові! Гоп!”* Микола востаннє здригнувся і заспокоївся. Ярослав погасив свічку.

– Ох! Як легко стало! Наче на світ народився, – заусміхався Микола.

– Завтра ще раз повторимо викачування, щоб перевірити, чи де не залишилося чорних плям, – пообіцяв Величар і повернувся до Ярослава:

– Ти можеш залишатися з Русалею, сину, а я піду, бо справ багато чекає.

– Дякую вам, ви так багато зробили для мене, для нас з татом, – Русалю низько вклонилася Величарові і після невеличкої паузи, несміливо додала: – Я б дуже хотіла перейняти від вас хоч крапельку знань, якими ви так досконало володієте.

– А й справді, татусю, за всіма цими подіями ви й про

мене, як свого учня, забули, останніми днями нічому корисному не навчили.

– Не прибідняйся, сину, хіба вчорашні і сьогоднішні події ти не вважаєш наукою? Та й взагалі, ти вже багато чому навчився, можеш зійти за відуна середнього рівня. Хоча вчитися ще треба і треба. Але й життя не вистачить, щоб перейняти всю мудрість Від. Я ось вдвічі більше від тебе прожив, а ще й третини, а може й чверті знань не засвоїв. А зараз я ось що пропоную. Варвара буде спати, ви їй до завтра не потрібні, та й Микола нагляне. А ти з Русалею проведіть мене додому, і дорогою поговоримо. Щоб ніхто не відволікав нашої уваги, підемо поза селом стежками. Згода?

Ну звичайно. Хто б не погодився на таку чудову можливість. Русаля від радості навіть руками заплескала.

Величар розпочав свою лекцію, як тільки вийшли з хати. Пролітав ріденький сніжок і падав на калюжу, вкриту тонкою крижаною плівкою.

– Перед тим, як перейти до конкретної відичної науки, хочу звернути вашу увагу на одне явище. Це явище Віді називають *законом причинності*. Подивіться, падає сніг, вода замерзла. Чому? Не замислюючись, кожен з вас скаже: тому що похолодало, прийшла зима. Отже, сніг, лід – це наслідок. А причина – холод. Інший приклад. Варвара захворіла. А причиною була її злість, ненависть до всіх людей і навіть своїх ближніх. Тому, бачачи видимий наслідок, завжди намагайтеся відшукати невидиму причину. Знайте, що вони є двома частинами однієї і тієї ж дії. Отож, Віді й дають назву цього явища: *Дія, або ж Карна чи Карма*, що одне й те ж. До речі, Кара – це богиня долі, а “на”, як і “ма”, на нашій старовинній мові означає “мама”. Ще й нині в деяких

селах маму називають “наною”, “нанашкою”.

Таким чином, ми з вами вже знаємо один закон – закон причинності. Але в природі є багато інших законів. Ці закони – не заповіді, які велють нам: “роби це” або “роби те”. Ні, вони просто вказують на наступність певних явищ. Причому, якщо трапалося одне явище, то за ним обов’язково трапляється інше. За ним – третє. І так далі, утворюючи цілий ланцюжок явищ. Цей ланцюжок наступності подій і називається *законом природи*.

В цьому вам необхідно чітко розібратися для того, щоб зрозуміти, що таке Дія-Карма.

Закон природи – Карну – не можна відмінити чи порушити, не можна не прийняти до уваги, бо наслідок не забариться – за ігнорування його не уникнути кари.

Щоб вам було легше зрозуміти, що таке Карна, нагадаю народну приповідку: “Що посієш – те й пожнеш”. Якщо посієш гречку, то замість неї ніколи не вродить просо, а замість жита – овес. Якщо вам потрібен горох, то обов’язково його й сійте. Цей закон діє в усіх площинах життя. Якщо дівчина порушує норми моралі, то вона ніколи не вийде заміж, а якщо й вийде, то буде нещасливою. Для прикладу вам – доля тієї ж Варвари. Закон – Карна – надає кожному право вільного вибору, але треба бути готовим й до наступних обов’язкових наслідків цього вибору.

Отже, як я вже казав, ми не можемо ні відмінити законів природи, ні змінити їх. Але ми можемо використати їх з користю для себе. Звичайно, якщо вивчимо і розумітимемо їхню дію. Наведу простий приклад. Візьмемо силу земного притягання. Здавалося б, ми не можемо вилізти на яблуню і зірвати яблуко, бо ця сила не дозволить нам відірватися від землі. Але ми застосовуємо міць своїх м’язів, які долають тяжіння, і

таким чином опиняємося на дереві, зриваємо плід. А ось повертаючись назад, ми вже на повну силу використовуємо цей закон. Тепер не треба застосовувати м'язових зусиль, сила тяжіння сама тягне нас назад, треба тільки притримуватися руками та ногами, щоб не впасти.

Подібно до цього діють означені закони і в площині розуму та моралі.

Ось один прояв Карни: *думка також є силою, яка буде наш характер, отож про що ми думаємо, тим і стаємо*. Саме так і говориться у Відах: *“Людина твориться думкою”*. Якщо, приміром, ми будемо думати про те, що село охопила епідемія грипу і ми, як і всі люди, не уникнемо хвороби, то ми обов'язково захворіємо на грип. Якщо тебе, Русалю, обурює поведінка Варвари, і ти будеш думати весь час про це, то твоє обурення зростатиме ще більше і переросте в ненависть, яка спалить саму тебе. Тому треба переконувати себе кожен день по кілька хвилин, що ти терпелива, думай про це впродовж тижня, другого – і тебе перестане обурювати поведінка будь-кого. Так само треба думати, що ти хороша, гарна – і такою станеш. Сила думки – це творча сила. Божественною думкою Бог Сварог створив світи. Так само й ми силою власної маленької думки творимо свої маленькі світи.

А ось другий прояв Карни: *сила, яку ми називаємо прагненням або волею, притягує вас і бажане вами одне до одного, тож вам, підкоряючись цьому бажанню, доводиться йти туди, де це бажане перебуває, і своє прагнення задовільнити*. Бажання, воля – це єдина рушійна сила в світі. Наприклад, ви обоє, Ярославіте і Русалю, горіли прагненням знайти одне одного, тягнулися одне до одного, і ваше прагнення здійснилося

на практиці. Але треба бути обережним в своїх бажаннях. Якийсь чоловік горить прагненням заволодіти якомога більшим числом жінок, досягає свого – і невдовзі пересичується ними, йому вже й однієї забагато, він стає байдужим до всього. Інший прагне накопичити якомога більше багатства, досягає цього, але через деякий час накопичене багатство пересичує його, настає розчарування, зникає задоволення і насолода від володіння цим багатством, він більше вже нічого не хоче, ні до чого не прагне. Але немає в світі нічого гіршого, ніж втратити бажання, це негативно впливає на поступ вперед як окремої особи, так і суспільства в цілому.

Нарешті, третій прояв Карни: *наслідок твоєї поведінки, що є для іншого причиною щастя або страждання, приносить взамін й тобі щастя або страждання*. Наприклад, багатий чоловік, який має не зовсім приємний склад характеру, щиро вирішив допомогти людям і вклав свої гроші в будівництво школи або лікарні.. Люди (діти чи хворі) будуть щасливі, отримавши таке благодіяння, так само щасливим почуватиметься й сам благодійник, і характер його також зміниться в кращий бік.

Ось так діють, кожен по-своєму, згадані закони, що призводить і до відповідних наслідків, – ніщо не забувається, ніщо не загублюється, ніщо не прощається, і всі ці методи, які використовує Карна, є поясненням різних парадоксів людської долі.

Треба пам'ятати ще одне правило: дія і протидія рівні і протилежні. *Якщо людина зрозуміла згадані вище прояви Карни і знає, як їх застосовувати, то вона стає господарем свого майбуття, творцем власної долі*.

На цьому Величар й завершив свій урок для двох зацікавлених учнів.

– Все, діти, – сказав він, – продовжимо при наступній

зустрічі. Далі я піду сам, а ти, сину, проведи Русалю, але довго не затримуйся, бо завтра рано вставати. Вдосвіта віднесеш Русалі цілющі трави для Варвари, а потім поїдемо за лозою на кошики...

Уже повернувшись, щоб іти, Русалю раптом зупинилася і нерішуче мовила:

— Ви ось говорили про закон причинності, а я все думаю, чим я і перед ким завинила, що мало не пропала для цього світу, і чи могла щось вдіяти, щоб ще раніше врятувати Варвару, не дати їй натворити стільки недобрих справ? Адже вона якось з похвальбою заявила, що перешкодила вийти заміж дев'ятнадцятьом дівчатам з нашого села і що я буду двадцятою. Як мені після цього ставитися до неї? Любити чи ненавидіти?

Величар поглянув на дівчину з батьківською теплотою, хотів приголубити її, сказати лагідне слово, але не став цього робити і звичним тоном відповів:

— Тільки докопавшись до глибинної суті явищ і виявивши причину власних недоліків, можна їх позбутися назавжди, а також зрозуміти причину недобрих дій інших людей і простити їх. Це й називається любити людей такими, якими вони є, тобто істинною любов'ю, такою, якою люблять своїх дітей Боги. Звичайно, це поки що не стосується Варвари, бо вона не є дитям Божим, але, як казали наші предки, все тече, все змінюється...

Дар зцілительства

В кінці листопада випав глибокий сніг, тож всі роботи в полі – а це оранка, догляд за озиминою і вивезення гною – довелося припинити. Ярославіві це було на радість, бо дало змогу щоденно бачитися з Русалею і

проводити з нею по десять-дванадцять годин на добу.

Варвара поправлялася дуже повільно, але впевнено. Тепер Величар з'являвся два-три рази на тиждень, та й то тільки задля того, щоб проконтролювати хід лікування. Ладуня приходила ще рідше – вистачало справ і дома, і в селі, де їй, як повитусі, доводилося провідувати своїх найменших підопічних майже щодня. Так що всі турботи про недужу лягли на плечі Ярославіта і Русалі. Поїли відварами чи напарами цілющих трав, продовжували очищати її душу молитвами та замовляннями. Зрозумівши, що їй хочуть тільки добра, Варвара слухняно виконувала всі вказівки. Поступово змінювався і її характер. Тепер вона вже перестала бути завжди насупленою і підозріливою, нерідко й сама починала вступати в розмову. Якось вона сказала Ярославітові:

– Ви, знахарі, такі впевнені в своїх знаннях і вміннях, вважаєте, що від всіх болячок можна вилікувати. Можливо, це частково й правда. Але чи від всіх? Ось у мене є одна проблема. Ще з молодості. Я не вважаю це хворобою, але воно мене дуже турбує. Справа в тому, що я хроплю уві сні. Микола і ось вона, – кивнула в бік Русалі, – вже до цього звикли, мабуть, й уваги не звертають, а мені страшно. Прокидаюся від власного хропіння вся в липкому поту від смертельного жаху, бо мені весь час здається, що мене хтось душить, – то схопив пальцями за горлянку, то заліз всередину і перекрив дихальне горло. Чи можеш допомогти мені своїм зіллям та замовляннями?

– Ви можете допомогти собі самі, тітко Варваро. І без усякого зілля. Тільки ретельно робіть те, що я скажу. У вас дуже ослаблені м'язи піднебіння і горла, тож треба вам їх зміцнити. А робіть це так. Напружте їх, ці м'язи, а

також м'язи шиї і намагайтеся вимовляти звук "ї". Так робіть до тридцяти разів вранці і увечері перед сном і десь тижнів за два-три забудете про свою проблему. Якби всі проблеми так легко розв'язувалися, як ця... Ось я по вас бачу, що вас вже давно мучить ще одна проблема, а саме – головні болі. Чи я неправду кажу?

– Чистісіньку правду. Але ж я тобі цього не казала, то як ти знаєш? – Варвара з недовірою і зацікавленням дивилася на Яросвіта.

– Та дуже просто. У вас блідо-жовтий колір шкіри, а це...

– Можна, любий, я скажу причину? – зупинила його Русалю. Яросвіт підбадьорливо глянув на неї, і Русалю впевненіше продовжувала: – Такий колір шкіри свідчить про те, що в організм надходить мало кисню, кров не доносить його до кори головного мозку, інших органів, звідси й болі. Правильно? А щоб лікувати їх, не треба вживати якесь зілля, достатньо більше бувати на свіжому повітрі і весь час рухатися, щось робити, наприклад, копати город, прати, носити з лісу хмиз...

– Молодчина, Русалю, ти робиш успіхи. І якщо ви, тітко Варваро, почнете так жити, як вона сказала, то про болі в голові і інших органах невдовзі забудете. Що ж до руху, то ви у вашому віці повинні щоденно долати відстань у 10 кілометрів, що посилить обмін речовин приблизно в чотири рази. Отож добровільно заберіть у Русалі частину домашньої роботи і побачите, як на власне ж здивування дуже швидко почнете почувати себе бадьорою і здоровою. А ти, Русалю, і справді робиш успіхи, – ще раз похвалив дівчину.

Невідомо, хто першим сказав, що у Русалі є дар зцілювательства – Ладуня чи сам Яросвіт. Але вона доволі успішно освоювала цю непросту науку. Особливо швидко

вивчила цілющі властивості трав і вже за якийсь тиждень сама могла готувати потрібні суміші, заварювати чи запарювати їх і настійливо вимагати від Варвари вживати їх у відповідних дозах і у відповідний час.

Дещо важче давалася їй інша форма й методика зцілювання – заговори та замовляння. Тут вона особливої впевненості в собі не відчувала, тож Ярослав запропонував на практиці застосувати закон причинності. Обоє крок за кроком простежили її підхід до цієї справи, в деталях проаналізували ці кроки, починаючи від самих витоків і дійшли висновку: у Русалі не вистачає справжньої віри в ту вищу силу, яка це зцілення здійснює. Ця вища сила для неї була загальним безликим богом, який десь там існує, але віддалений від тебе на недосяжну відстань. А він повинен бути в душі, серці, в усьому твоєму єстві, діяти разом з тобою, через тебе. Тож узагальнений умовисновок, запропонований Ярославом, був таким:

“Можна все життя просто вірити в Богів, але така віра молодієва стосовно тебе самої, особливо у справі зцілювання. Якщо ти свою віру внесеш в рідновірське коло, то тим самим вмикаєш себе у потужне енергоінформаційне утворення, з яким це коло зв’язане. Таке утворення здатне концентрувати величезну силу Божественного духу, а також передавати його потребуючим, зцілюючи їх в тій чи іншій мірі. Якщо у людини живе глибока віра в таку допомогу – вона зцілиться повністю”.

Отже, треба глибоко вірити у власні сили і силу зцілювання не тільки тобі самій, а й наділяти цією вірою недужих. Але для цього мусиш бути не просто віруючою і належати до будь-якої релігійної конфесії, чи не належати до неї, а сповідувати рідну українську

православну віру, славити Рідних Богів і заручитися їхньою підтримкою.

Другий умовисновок, зроблений не без впливу тата Величара, був такий:

“Сам зцілютель насправді нічого не робить. Він є лише провідником між Богами і недужою людиною, виконує роль порожньої труби, по якій й передається зцілююча енергія. І чим ця труба порожніша, чим менший опір енергетичному потоку вона чинить, тим швидше і результативніше проходить зцілення. І навпаки, чим більше ця труба заповнена самим зцілютелем, тим гірше і повільніше йде лікування. Буває, що вона заповнена повністю, не пропускає енергії, отже зцілютель – шарлатан, а не провідник. Щоб стати справжнім зцілютелем, треба стати порожнім, опустошити себе для вільного проходження Божественної сили, яка в тобі, зцілютелю, повинна замінити самого тебе, бо існування в людині спільно її самої і Бога неможливе”.

І третій висновок народився після спільних детальних роздумів. Можливо, тут також проявився вплив тата Величара, вірніше, його уроків по вивченню відичних законів.

“Безвідповідальність, роздратування, пустопорожні обіцянки не можуть вживатися з даром зцілютельства. Від цих проявів недосконалого характеру треба очиститися самому, тобто бачити власні недоліки і помилки, бо всі ми не святі. Побачивши, переживши і виправивши свій черговий недолік, покаятися – щире покаяння завжди буде прийнято Вищими Силами. І в очищене місце душі приходить світло, через яке можна провести Вище Світло – силу Добра, Здоров'я, Любові – і віддати його людям”.

Тато Величар, якому вони повідомили ці висновки, повністю їх схвалив.

– Зцілювати людські недуги – це дуже вдячна справа, угодна Богам, і я радий, дочко, що вона тебе зацікавила. Очевидно, в твоєму роду були зцілителі, і цей дар передався тобі, судячи з того, як легко ти засвоюєш уроки. Залишається закріпити твою віру у власні сили, а це буде здійснюватися в міру того, як ти пізнаватимеш Рідних Богів і даровану ними відичну науку. До речі, що стосується самої віри у справі зцілительства. Якщо людина має міцну віру у власні сили, вона може сама себе зцілювати без втручання зовні. Більше того, вона здатна не допустити й самого захворювання. Недуги не виникають самі по собі. Вони постійно оточують нас тісним колом, і тільки від кожного залежить, чи впустить він якусь болячку в свій організм, чи поставить перед нею заслін. Варто тільки засумніватися в собі, і хвороба в ту ж мить через ворота сумніву вповзає в організм. Ось вам свіжий приклад. Зараз по селу гуляє епідемія грипу, від якої вже хворіє добра половина наших селян. Дехто думає: “я така ж людина, як і всі інші. Якщо інші не вбереглися, то хіба ж я зможу?” І готово – ця людина стає жертвою грипу. Тому треба думати зовсім протилежними категоріями. “Грип? Та мене він не візьме ніколи, я йому непідвладна, я ще й не таке вмію переборювати”. Навіть якщо змерзла чи промочила ноги – не лякайся, вважай, що це просто дріб’язок для твого сильного ества. Я тебе навчу, дочко, найпростішої методики самосцілення. Треба сісти якомога зручніше і розслабити все тіло. Сподіваюся, Ярославі тебе навчив, як це робити, а ні, то хай навчить. Отже, знімаєш напругу в тілі. Очі заплющені. Уявляєш золотистий потік енергії, який огортає твоє тіло. Це цілюща сила, і тобі приємно

в ній купатися. Насолодившись цим купанням, посилаєш енергію до того місця чи органу, де відчуваєш неспокій. Відчуй, як вона туди надходить, і як починає зцілюватися відповідна частина тіла. Через певний проміжок часу недуга зникає, ти відчуваєшся цілком здоровою. Подякуй Рідним Богам за зцілення, це вони надсилають нам цілющу енергію повсякчас...

Кожен візит Величара був для них справжнім святом. Він продовжував свої уроки, і вдячні учні не пропускали жодного слова. Під час свого чергового приходу Величар розповів детальніше про Карну.

– *Карна створюється з минулих думок, дій, бажань*, – говорив Величар. – Згадайте, якими були ваші думки хоча б протягом минулого дня. Одні – добрі, інші – погані, треті – байдужі. Яких було більше, ті й вплинули на кінцевий результат. Приміром, двадцять думок було добрих, а шістнадцять поганих. Отже, шістнадцять добрих нейтралізували шістнадцять поганих, в результаті залишилося всього чотири. Те ж саме – і ваші дії та бажання. А якщо підсумувати їх за все пройдене життя? А за всі минулі життя? Тому не дивуйтеся, що до сьогоднішнього дня ми прийшли з досить мізерним результатом творення добрих справ у світі. Не виключено, що цей результат може бути вкрай негативним, якщо погані думки, дії і бажання переважали в людях, які творили історію. Тому кожен повинен боротися проти зла всіма силами – цим він зменшує силу минулого, яка діє в зворотньому, тобто негативному напрямку, і послаблює її вплив на майбутнє. Наприклад, в минулому житті якась із суперниць відбила у Варвари, чи як вона там називалася у попередньому втіленні, коханого чоловіка, якого їй надалі до кінця днів її дуже не вистачало, тож в цьому

житті вона мстить всім нареченим, відбиваючи від них женихів. Можливо, й після виздоровлення, яке ми їй даємо, у неї виникне спокуса продовжити свою чорну справу, але з цією спокусою при нашому сприянні вона повинна наполегливо боротися. Може, вона навіть раз чи два зірветься, але це не так вже й страшно, бо заподіяного нею зла буде набагато менше, ніж могло би бути, і в майбутньому житті загальна кількість вчинених нею шкод буде набагато меншою, ніж в нинішньому. Отже, висновок з цього такий: якою б не була сильною спокуса, ми повинні боротися з нею, поки вистачить у нас сил. І навіть якщо програємо цю боротьбу, закон Дії (Карни) все ж поставить в нашу залікову книжку добру оцінку. Ми повинні пам'ятати одне: *подібно до того, як вчорашній день створив сьогоднішній, так і сьогодні ми створюємо день завтрашній.*

Тепер давайте подумаємо над таким фактом. Людина нічого не знає про закон Карни, потрапляє в скрутне становище, страждає. Ми кажемо: "Це його Карна, навіщо ж я буду допомагати йому?" Тобто, він заслуговує на ці страждання, тож хай і несе заслужену кару. Таке твердження глибоко помилкове. Якщо ми не зробимо всього, що в наших силах, аби допомогти страждальцю, то ми тим самим створюємо собі Карну, яка потягне за собою відсутність допомоги й вам, коли ви потрапите в біду. Звичайно, той, хто страждає, несе покарання за якісь гріхи, здійснені в минулому, він сплачує свої борги. Сам закон Карни вимагає цього страждання, і ми не в силах перешкодити йому. Але полегшення страждальцю ми можемо і повинні принести, в іншому випадку, залишивши когось без допомоги, ми в свій час також не зустрінемо простягнутої дружньої руки.

Як я вже казав, ми не можемо призупинити чи

відмінити закон Карни – вона сама про себе потурбується. Але наш обов'язок – діяти і намагатися, де тільки це можливо, рятувати інших. Треба добре знати закон Карни і ефективно використовувати його. Слід пам'ятати, що Карна безжальна, не піддається скаргам, проханням та мольбам, нікому не прощає. Тому й не скаржіться, знаючи, що самі стали причиною як власних страждань, так і власних радощів. І робіть все від вас залежне, щоб, позбувшись недоліків у сьогоdnішньому житті, якнайкраще вплинути на своє майбутнє життя у новому втіленні, коли доведеться збирати врожай із насіння, яке посіяли сьогодні. Тобто, якщо ви будете добре чинити сьогодні, то благополуччям і щастям володітимете в наступному житті. І навпаки.

Отже, вам треба добре знати закон Карни. Пам'ятати, що в кожній діяльності є три частини: думка, бажання і дія. Кожна з цих частин має прямий вплив на майбутнє. Якщо ваші думки постійно спрямовані на сексуальне задоволення, то в майбутньому житті станете сексуальним маніяком або повією. Якщо предметом ваших бажань є торти та інші солодощі, то в наступному втіленні будете повнотілим і помрете в ранньому віці від ожиріння. Якщо ви сьогодні дуже бажаєте дорогого автомобіля, то в наступному житті станете злодієм, якщо з жадобою дивитеся на спиртні напої, то в майбутньому житті станете алкоголіком. Якщо шкодуєте дати копійчку жебракові, то в новому втіленні самі станете жебраком... Отже, треба стримувати і переборювати свої думки, бажання і дії, щоб в наступному житті уникнути зайвих страждань. Тут якраз й проявиться той факт, що думка і є творчою силою, що будує характер, який є головним фактором вашого щастя.

Можливо, й ще щось розповів би Величар, але

надійшла Ладуня і сказала, що Степан Варивода, напившись до безпам'ятства у сусіда, якому перевозив сіно, впав з воза під коней і йому колесом поламало ногу. Його жінка прибігла в сльозах, просила Величара кинути все на світі й порятувати чоловіка...

Величар схопив шапку і, побажавши всім добра, вийшов з хати.

– А я ще трохи посиджу з вами, діти, я так давно бачила Русалю, навіть занудьгувала за нею. Ти не маєш нічого проти, доню?

– Ну що ви, мамо, я така рада... – вигукнула Русаля і, почервонівши, втягнула голову в плечі, злякавшись, що слово “мама”, яке ненавмисне злетіло з уст, одразу відштовхне Ладуню, а ще й, не дай Бог, викличе у неї роздратування. Але Ладуня зробила вигляд, що не почула його, і продовжила:

– Ось і славно. Трішки погріюсь і піду, бо надворі вже справжня зима вляглася, пухнастий сніг теплою ковдрою застелив поля і накинув хутряну шапку на ліс. Його раніше за зеленими деревами вашого саду й не видно було. Мені, зізнаюся, ще в цьому кутку села не доводилося бувати, тож все думала: а який він отой Відьомський ліс, про котрий люди в селі так багато небилиць, а може й билиць розповідають.

– А що саме, мамо? – з цікавістю запитав Ярослав, а Русаля взагалі не відводила від Ладуні свого ясного допитливого погляду.

– Та багато чого. Ось хоча б таку історію. Жила колись у нашому селі стара відьма на ім'я Хима. Така ж, як і інші старі відьми, що Темним силам служать, – ніс гачком, очі поросячі, злі і колючі, на носі чорна бородавка, а позаду – поросячий хвостик з китичкою. Тут я хочу вам нагадати, що відьми – це володарки Мудрих Знань,

як і відунки, але спрямовують ці Знання не на Добро, а на Зло, бо, народившись із щербинкою в душі, спокусилися в свій час можливістю винищитися над людьми і продалися Темним силам. Тому не плутайте їх з відунями, такими, як я, так само, як не плутайте відьмаків з відунами, такими, як ваш татусь.

Отож і Хима займалася звичним лихим відьомським ремеслом: корів людських ночами дочиста видоювала, аж кров з дійок текла, хмари від села відгонила, коли люди чекали дощу, або, навпаки, грозу з градом викликала, коли хліб збирали, ворожила, на замовлення дівчат та молодиць причаровувала чужих парубків та чоловіків. Але найбільшою шкодою, яку вона заподіювала роду людському, було те, що викрадала в інших селах маленьких дівчаток, ростила їх подалі від людського ока, а потім відправляла у Відьомський ліс, де в непрохідних хащах, за глибокими яругами та вирвами на невеликій галявині стояла хатка на курячих ніжках, а в тій хатці жила Баба-Яга на ім'я Йога – родоначальниця і духовна мати всіх на світі відьом.

Але про неї мова дещо далі піде.

Якось відьма Хима викрала дівчинку-сирітку. Дівчинка, яку звали Світавою, була така гарненька і світленька, як сонечко, тож відьма не могла нарадуватися, бо в неї вже давно замовлення було саме на таку красуню. Кинула її в льох, щоб та, бува, не втекла, на двір не випускала, через віконечко їсти-пити подавала. Ото доростила вона цю дівчинку до чотирнадцятирічного віку, а тоді зав'язала їй очі і відвела в лісові нетрища на ту галявину, де стояла хатка на курячій ніжці. Там зняла з неї пов'язку, підвела до хатки і звеліла: "Стань, хатинко, по-старому, як мати Йога поставила, до лісу задом, до мене передом". Хатинка й повернулася. Але

не встигла Світава й зрозуміти, що та до чого, як відьма скочила на мітлу, звилася над верхівками дерев і зникла з очей. Розгубилася Світава, що робити, куди йти не знає – навколо ліс густий та дрімучий, ні стежок, ні слідів немає. А на дворі вже смеркає, в лісі вовки виють. Отож вона й вирішила в хатці переночувати, не можуть же люди в нічлігові відмовити. Постукала в двері і почула старечий деренчливий голос: “Заходь, красуне, давно тебе чекаю і виглядаю”. Відчинила дівчинка двері і жахнулася. На величезному ліжку, що займає половину хижки, лежить Баба-Яга, кістяна нога, очі банькати, язик волохатий, в роті один зуб, наче зламаний дуб, а гачкуватий ніс у верхню губу вріс. У баби цицьки, як два шестипудові мішки, одна лежить на долівці, а друга підвішена на стінці. А крім ліжка опріч закіптюжена піч, а на печі, мов околіт, сидить здоровений кіт, палаючими, як вуглини, очима блима.

– Сміливіше, красуне, відходь від порога, не бійся баби Йogi, я добра і убога, дуже люблю гарненьких дівчаток, як кішка молоденьких курчаток. Не вір людям, буцім то я їм їх, якщо і їм, то далеко не всіх, вони у мене живуть, як у мами за пазухою, не працюють, а граються, в розкошах купуються. А коли поживуть три роки в моєму раю, я їх заміж за найкращих кавалерів видаю. Оце тільки вчора останню видала, сама залишилася сиротою. Ось і тобі знайду жениха, ще й якого, що більше в світі нема такого! Царя-володаря на всі околиці – всяк на нього молиться. Красеня, богатиря, багатого – в сріблі-золоті тебе купатиме. А ще як кохатиме – з рук не спускатиме. Він вже давно на тебе чекає, аж від жаги вмирає. Але спершу ти три роки прослужиш у мене. Робота зовсім не важка – з узлісся принести відро молока, в печі напалити, казан каші зварити, мене і kota нагодувати,

ніжку хати салом змастити, цицьки мої помити, на печі висушити, з kota вовни начесати, на кужіль накласти, спрясти і рукавиці зв'язати...”

– А якщо я не справлюся? – несміливо запитала сирітка.

– Справишся. Всі, хто служив у мене, справлялися. А за півтисячі років, відколи я мешкаю в цій хатині, у мене вже служило сто шістдесят шість дівчат. Ти будеш сто шістдесят сьомою.

Що залишалося робити сирітці? Змушена була підкоритися. Все робила, як баба Йога веліла. На долівці спала, вдосвіта вставала, йшла на узлісся, де вже чекало на неї відро молока з кров'ю, яке сюди доставляла якимсь чином відьма Хима. На цьому молоці варила кашу бабі Йозі, яка нічого твердішого вже жувати не могла, і котові, з якого щодня начісувала по цілому решету вовни, яку пряла і рукавиці в'язала. Робота була не важкою, якби не бабині цицьки, які легко було мити, та важко на піч висадити, щоб просушити.

Щотижня під вечір до хатинки приходив чугайстер – волохатий голий чоловік з рогами. Сирітка з наказу баби виносила йому дві пари рукавиць, які зв'язала за тиждень, і баба з хати кричала:

– Сьогодні одну пару віднеси болотяному дідьку, щоб в лапи не мерз, коли заблукалих в трясовині топить, а другу пару – посланцю Ями, володаря підземного царства, щоб передав тому, хто під котлами палить, аби мозолів не натер, дрова рубаючи, ну а смоляникові, який смолу в котлах розмішує, хай посланець скаже, що обіцяні вогнетривкі рукавиці він отримає на тому тижні. Тільки дивись, не переплутай, бо каші не дам.

Якось Світава запитала у баби Йоги, що то за чоловік – чугайстер.

– А, то була одна історія. Моя дочка Хима, що привела тебе сюди, в молодості закохалася в одного сільського красеня. Була вона тоді дуже гарною, бо в Купальську ніч під час шабашу на Лисій горі вкрала цілий слоїк гарнильної мазі, звареної з тирлич-зілля, в яке додали жаб'ячих лапок, гадючих вушок і крові невинного молочного немовляти. Той парубок також закохався в неї, вони кохалися щоночі і вже вирішили одружитися на Купала. Але трапилося непередбачене. Якраз за тиждень до Купала гарнильна мазь закінчилася. Дочці б зачекати, не зустрічатися той тиждень з хлопцем, поки не злітає на Лису гору і не привезе нового слоїка гарнилу, але вона настільки увірувала в силу кохання, що забула про небезпеку. І ось після чергової палкої ночі прокидається вдосвіта парубок, глядить – біля нього лежить не його вчорашня мила, а якась незнайома стара жінка з гачкуватим носом і чорною бородавкою на самому кінчику. Ну, він і відкинувся. Образилася на свого коханця дочка і попросила мене накласти на нього закляття, що я й зробила. Тепер він блукає лісами, на люди не показуючись, і ходитиме чугайстром доти, аж поки на Чортячому болоті суха верба не розів'ється.

Шкода стало дівчині чугайстра, але чим вона могла йому допомогти? Хіба що нагодує його варениками з суницями, чи смаженими грибами, бо той весь час харчувався сирими сиріжками, ягодами, листям та корінням.

А вже минуло два роки її служби, пішов третій. Дівчина розквітла, як біла лілея, і навіть стара не могла намілюватися нею.

– Ну, красуне, в мене ще таких гарненьких за півтисячі літ не було. Вже настає весна, дочекаємося до осені, коли листя опадє, і я звезду тебе з твоїм женихом, він

також красень на весь світ, чекає-не дочекається тебе в своєму палаці, де ви заживете щасливо-прещасливо. Шкода мені буде розлучатися з тобою і іншу служанку вимуштровувати, але що поробиш, угода є угодою.

– Як мені кортить хоч одним оком глянути на того жениха. Покажіть його мені, бабусю, – почала просити Світава.

– Не можу, навіть не проси! – відповіла стара. – Побачиш його лише в ту ніч, коли одружитесь. Таке у нас правило.

Випадковим свідком цієї розмови був чугайстер, який саме прийшов за черговими рукавицями.

– Я дуже тобі вдячний, що ти така добра до мене, – шепнув він на вухо Світаві, коли та винесла йому рукавиці. – І я знаю твого жениха, хоч і не бачив його, бо стояв під дверима і випадково підслухав, коли Йога говорила про нього з тією відьмою, яка привела тебе сюди. Прийди завтра вдосвіта на узлісся за молоком, і я познайомлю тебе з тим, хто покаже тобі житло твого жениха, а може й його самого.

Зраділа Світава, встала вдосвіта, пішла на узлісся, де завжди чекало на неї відро молока. Хто його приносив, не знала, не відала, бо жодного разу того носія не бачила. А це раптом побачила. Під розлогим деревом сидів чугайстер, а біля нього стояв вовк. Та який вовк! Величезний, як теля, але якийсь незвичний – передні ноги вивернуті коліньми вперед, а у великих сумних очах так і світиться розум. Глянувши на Світаву, вовк жалібно заскавулів і з його очей струмком потекли сльози.

– Це вовкулака, – повідомив чугайстер. – Не бійся його, він дуже добрий, навіть синичку не зобидить, не те, що людину. Колись він також був людиною, але його

з намови відьми зачаклував злий відьмак за те, що той упіймав її в хліві, коли відбирала у корови молоко, і так вишмагав батогом, що відьма зо два тижні не могла на люди показатися і навіть черговий шабаш на Лисій горі пропустила. Він не говорить, але все розуміє. Побував у таких місцях, де й мені не доводилося бувати. Отож він і знає, де живе твій жених, бо я йому про нього розповів.

— Бідний вовчик, — із жалістю промовила дівчина, безбоязно простягнула руку і погладила його по голові. Вовкулака вдячно лизнув їй руку і глянув таким сумним поглядом, що й у неї на очах виступили сльози. — Ох, якби я знала, як розчарувати тебе, я б усе зробила, щоб ти знову став людиною. Але, на жаль, я цього не вмію.

— І він не відає, хоча, фактично, йому відомо все, що в лісі робиться. Знає всі цілющі рослини, які допомагають геть від усіх на світі хвороб, вміє передбачати погоду за кілька днів наперед... Якимось я з ним довго розмовляв і з його жестів зрозумів, що Баба-Яга його розчарує аж тоді, коли він принесе їй рівно 13 тисяч відер молока. Поки ж що він приніс їй всього, враховуючи сьогоднішнє, триста сорок дев'ять. Так що йому доведеться служити ще майже п'ять років. А скільки того віка у вовка? Через п'ять років за вовчими мірками він вже стане старим, а в людському житті це пройде тридцять з лишком років. Так що вийде на волю майже в шістдесятилітньому віці. Пропало кохання, пропало життя... А тепер про твою справу. Він мені жестами дав зрозуміти, що треба дочекатися першого весняного сильного дощу-зливи, бо в суху погоду твій жених зі свого палацу не виходить. Отож чекай, за три дні до дощу він тобі повідомить через мене.

Світава щодня поглядала на небо, коли вже буде той

до стор. 208: *“О, любий Перуне, хвала тобі й слава!”*

перший дощ. Галява біля хатинки зазеленіла, зацвіла весняними квітами, з яких Світава плела віночки для себе і вовка, якого дуже жаліла. Щодосвітка, приходячи за молоком, зустрічала його – він більше не боявся її налякати і не ховався за дерева при її появі. Світава погладить його по голові, обніме за шию, поговорить лагідно, але у відповідь чує лише скавуління та бачить сльози на його очах. “Хоч би ти слово міг промовити, – якось сказала вона. – Як би моє серце тоді зраділо. Може, ми тоді б разом придумали, як тебе від чар визволити. І втекли б ми тоді звідси, адже ти всі дороги в хащах знаєш, чогось не хочеться мені того багатого та гарного жениха...”. Але не міг говорити вовчик, бо зовсім не так, як у людини, його голосові зв’язки влаштовані.

А дні збігали, і ось якось під вечір чугайстер сказав Світаві:

– Завтра по полудню піде грозовий дощ. На зелене листячко, на женихове обійстячко. Відпросися в баби Йogi начебто за першими грибами-сморжами, щоб тебе не шукала, лісових бісенят за тобою стежити не посилала. Вовчик тебе поведе, та і я з інтересу разом з вами подамся. До Чортячого болота, на березі якого стоїть палац твого жениха, звідси недалечко.

Зробила Світава, як і казав чугайстер, і пішли вони всі втриьох до Чортячого болота. А вже в лісі вітер зірвався, хмар нагнав, молоде листячко на деревах тріпоче, першого дощичку хоче. Але ще не встигли перші краплі впасти, як підійшли вони до великої галявини, не галявини, а трясовини, притаїлися під кущем густим, з-під гілля визирають. Чортяче болото зелений мох вкриває, безпечного мандрівника чекає, щоб до себе заманити й навіки у трясовині полонити. Посередині

болота суха верба стоїть, чугайстрове серце млоїть, а на самому березі п'ятсотлітній дуб вивернутий лежить, коріння догори стирчить.

Тут вовчик тихенько загарчав, показуючи мордою на ту вирву, і чугайстер перевів на людську мову оте гарчання: "Він каже, що то і є палац твого жениха".

Світава ні здивуватися, ні розгледіти ту вирву не встигла, бо тут грозовий дощ почався. Блискавка в болото стрільнула, над лісом грім лавиною покотився, небо розчинило свої створи, випустивши дощ з комори. Дереву радісно, як малі діти, попідставляли під дощові струмені руки-віти, вмиваючись водицею чистою цілющою, що допоможе стати здоровішими і дужчими...

І ось вже річечки біжать через галявину до Чортячого болота, і одна з них, наче навмисне, звертає до глибокої вирви, утвореної коренями п'ятсотлітнього дуба, якому надокучило жити, і починає заливати її.

І знову загарчав вовчик, і чугайстер торкнув Світаву за плече: "Поглянь, дівчинко, зараз стане тобі гаряче, бо свого жениха побачиш, зрадієш, а може й заплачеш."

І не встиг він цього сказати, як страшна потвора вилазить з тієї вирви-хати: голова собача, ноги розкарячені, криві і волохаті, руки як лопати, а замість волосся мохом і лишаями зарослий, з голови до п'ят гноем і грязюкою вкритий та ще й дуже сердитий. Кричить, верещить, ногами тупає, кулачищем по грудях, наче по бочці, гупає: "Хто смів мене, царя над царями, розбудити? Хто захотів мене у воді втопити? Покажіть, хто хоче шкоду зробити Вію? Та я того на шматки порву й по лісу розвію..." А сам не бачить нічого, бо єдине око серед чола у нього, та й те закрили вії, такі довгі, що він ними аж землю риє.

На його рев повилазили з-під коріння чортяки й

почали ті вії підіймати. А коли підняли, то глипнув Вій і побачив: під кущем лежить людина наче, біля неї ще якісь дві прояви, але ті йому нецікаві, звідти річка витікає і його підземний палац заливає. Розлютився Вій, ногами затупав, аж затряслися корені дуба: “Гей ви, мої вірні слуги, я не терплю, як пахне русинським духом, Спіймайте їх, сюди приведіте й на відгодівлю в комору запряте...”

Тут все нечисте кодро з місця зірвалось й до куща, де сиділи друзі, погналось. І гукнув чугайстер: “Швидше тікаймо, хто куди бачить, бо Вій нам зухвальства цього не пробачить, йому м’ясо людське смакує, а мисливців у нього не бракує...”

Отож чимдуж наші друзі біжать, утікають, а чорти прудко наздоганяють. Чугайстру і вовчику хоч би що – вони звичні, а ось у дівчини сили вже вийшли. Тоді зупинився вовчик і спину підставив, а чугайстер гукнув до Світави: “Сідай на нього і міцно тримайся, а мною не переймайся, вони полюють лише за тобою, а щоб спастись – молись Громобою...”. Й подався убік, де яри і кручі, й сховався, заліг за кущі колючі.

Летить вовчик лісом, немов навіжений, нечисті ж за ним – ось-ось наздоженуть. Й згадала Світава чугайстера мову, й молитва зродилася слово до слова: “О, любий Перуне, хвала тобі й слава! Ти чуєш? До тебе волає Світава. Тебе слізно просить нещасна небога – дитя і твоє й твого брата Дажбога. Ось-ось буду схоплена силою злою – врятуй від нечистих мене, Громобою! Я прошу, молю, прояви свої сили – метни у цю нечисть вогненії стріли!”

І тут розірвалася хмарна завіса, і блискавки враз зашугали над лісом, знаходили цілі і в травиці, і в листі – скарчали чорти і щезали на місці.

до стор. 208: *"І тут розірвалася хмарна завіса,
і блискавки враз зашугали над лісом..."*

Отак й врятували дівчину юну від наглої смерти стріли Перуна.

Й коли все закінчилось добре й щасливо, ущухли вітри й припинилася злива, захеканий вовчик від бігу швидкого спинився аж біля помешкання Йоги.

Світава скочила на землю, міцно обняла вовчика за шию, ніжно поцілувала його в губи, і слова самі собою вирвалися з глибини душі:

– Я кохаю тебе, Волелюбе, я вічно кохатиму тебе, мій любий, хоч ти і у шкурі вовчій, та житимеш в серці дівочім, я буду вдячна тобі до самої смерти і ладна за тебе померти.

І в цю мить, після її поцілунку і щирих слів, враз спала вовча шкура з її рятівника, і перед Світовою постав стрункий і надзвичайно гарний юнак.

– Ти зняла з мене закляття, кохана, – вигукнув він. – І ніколи більше ніяка відьма не зможе зачарувати мене.

І схилився Світаві до ніг, почав цілувати їх, а потім руки, щоки....

Так Світава знайшла своє кохання.

Але їхня історія на цьому не закінчилася. Бо Баба-Яга, стривожена довгою відсутністю своєї служанки, розіслала на її пошуки вірних підлеглих, які мешкали в лісі поряд з хатинкою, – пацюків, чорних круків та зграю кажанів – і ті миттю прибігли, прилетіли на її несамопитий вереск. Вони й повідомили Йогу про все, що сталося-трапилося в лісі. Розізлилася, розлютилася Баба-Яга, вирішила сама схопити непокірних, звеліла хатці на курячій ніжці не чекати, а на узлісся скакати, де востаннє бачили Волелюба і Світаву, до яких уже приєднався й чугайстер. Одного лише не врахувала Йога – її потенційні жертви не були простаками. Світава за два роки служби вже добре вивчила поведки відьомської наставниці, а Волелюб за

всі роки перебування в лісі навчився багатьом чародійським прийомам. Тож як тільки хатка зрушила з місця, Світава й крикнула:

— Вернися назад, хатинко-квочко, я тобі пшона насипала на горбочку, горобці прилетять цієї ж днини, все склюють, не залишать ані пшонини.

Почула хатка знайомий голос, зупинилася, назад хотіла повернути, але Баба-Яга зарепетувала:

— Вперед, хатинко, хто тут хазяйка, я чи вона? Я велю, вперед!

І знову вже далеко в лісі відгукнулася Світава:

— Хатинко-квочко, твої курчатка позаду в лісочку, шуліки примчать, заберуть всіх курчат для своїх шулячат.

Хатка, яка колись була квочкою, поки Баба-Яга її не зачаклувала і під житло не пристосувала, захвилювалася, затупцювала на місці – видно, десь у підсвідомості її ще залишився материнський інстинкт. Але й Баба-Яга була мудрою. Зрозумівши, що цього інстинкту не здолати, пішла на хитрість, закричавши:

— Не слухай, курко сліпа, чи ж ти дурна і тупа? Твої курчата вже самі квочки й збирають зараз хробачки для своїх маленьких курчаток, тож будуть на тебе кричати-верещати. А твоя годувальниця Світава пшоно із собою забрала, тож треба її наздогнати і пшоно відібрати.

І знову поскакала хатка навздогін за втікачами. Попід високі дерева прошмигує, через низькі перестрибує. Для втікачів сто один крок, що для неї один стрибок. Ще кільканадцять стрибків – і наздожене. Тоді Волелюб гукнув до Світави:

— Світаво, кохана, чи є в тебе гребінець дерев'яний? Якщо є, то кинь його через ліве плече, інакше не втечем. Світава миттю витягла із свого розкішного волосся гребінець і кинула його через ліве плече позад себе. І

тут же за ними виріс такий густий ліс, що й зайцю не прошмигнути. Влетіла в нього хатинка з Бабою-Ягою і застрягла, смик туди, смик сюди – ні з місця.

Ох і розлютилася Баба-Яга. Повернулася в хатинці навпаки – ногами до печі, а головою до дверей, зачепила й другу цицьку за кілок на стіні, щоб не випасти, висунула голову з дверей і ну гризти своїм єдиним зубом дерева. Раз гризьне – і дерево впаде, другий гризьне – і друге впаде. Бригаді лісорубів за нею б не угнатися, якби здумали змагатися.

Зрозуміли втікачі, що втекти через ліс не вдасться, бо прогризе Його аж до узлісся просіку і таки наздожене. І тоді Волелюбу прийшла в голову гарна думка:

– Біжімо навколо Чортового болота. На березі дерев нема, отож ми швидко здолаємо дорогу, набагато випередивши Його.

І вони побігли швидко-швидко, тож, поки Баба-Яга прогризлася через чащобу, втікачі вже були по той бік болота. І тоді закричав чугайстер, у якого голос був найгучніший:

– А що, Його, кістяна ного, облизня впіймала, на силі підупала? Будеш наздоганяти, то спустиш дух, не бачити тобі нас, як власних вух. Тож вертайся назад, стара карга, бо відсохне тобі єдина нога. Повзи на свою галявину і сиди там до загибелі. Не буде тобі молока ні краплини, гризи собі тирсу і ковтай слину.

Ох і розлютилася після цих слів Баба-Яга. Всенький глузд втратила. Звеліла хатинці з усіх сил бігти на той голос, не розбираючи дороги. Отож і рвонулася з місця хатинка. Скочила раз, скочила вдруге і опинилася посеред Чортячого болота, де росла суха верба. Куряча ніжка потрапила в трясовину і не дістала дна, не мала на що й опертися. Тож і почала тонути хатинка. Бачить

Йога, що непереливки, виповзла з хатини до половини і вхопилася за суху вербу. Тримається за вербу і хатинку собою тримає, бо забула відчепити цицьки від кілочків – ось вони й не пускають. І кіт перелякався, виліз по Йозі на самий вершечок верби, верещить не своїм голосом. А тут ще й голод несамопитий до старої прибіг, адже натомилася за весь день в трудах тяжких. Гризла б суху вербу, але ж на чому тоді сидіти, як згризе? Ось хіба щоб листя було... Тож і закричала родоначальниця усіх відьом:

– Іменем всіх духів підземних, злих, нечистих і темних, тебе, суха вербо, розчакловую і розчаровую, свої сили прояви і назавжди оживи, пусти свіжі соки від коріння високо, по стовбуру, по корі, по гілках, зупини їх у бруньках, вкрийся зеленим листом, уквітчайся жовтим цвітом. Я сказала, як зав'язала.

І враз чари спали і верба зазеленіла. І в ту ж мить у чугайстра, який разом з друзями спостерігав цю картину, відлетіли роги, волосся з тіла опало, обличчя помолоділо, і вже перед Волелюбом і Світавою стояв гарний літній чоловік з приємним обличчям і добрими очима. І не тільки тілом, а й розумом він прояснів, бо одразу ж згадав своє справжнє ім'я – Любозар.

І подалися вони до села, залишивши Бабу-Ягу посеред озера на вербі гризти молоде листя, жувати єдиним зубом, годувати жуйкою кота і самій харчуватися.

А знаю я цю історію з такими подробицями тому, що Волелюб – це мій старший брат, а Світава – його дружина, а Любозар – молодший брат моєї мами.

Так закінчила свою розповідь Ладуня. І коли вона промовляла останню фразу, Ярослав із величезним здивуванням вигукнув:

– Так Волелюб – це мій рідний дядечко, а Любозар –

рідний брат мого другого дідуся? А я й не знав, що в юності, поки ще не стали волхвами, вони пережили таку пригоду, бо досі ніхто мені про це не розповідав. Правда ж, Русалю, як це все цікаво і незвично?...

Він озирнувся на дівчину і тільки тепер помітив беззвучні сльози, які стікали по її щоках.

– Кохана, що з тобою?

– Це вона й мені готувала таку долю. Варвара. Якось, кілька років тому, сказала, що віддасть мене за якогось великого пана. Коли я виросту. Бо малоліткою віддавати з дому на чужі руки недобре, в цьому її маму навчив гіркий досвід, тому вона, Варвара, мене виховуватиме сама аж до мого повноліття... – крізь сльози, схлипуючи, тремтячим голосом промовила Русалю. – Тепер я зрозуміла її поведінку, хоч думала про це з тієї самої ночі, коли вона прикликала до мене отого страшного “жениха”...

– Заспокойся, кохана, тепер ніхто тебе нікому не віддасть, бо у тебе є я і весь наш рід, який захистить від лих і бід. – Ярослав погладив її по золотому волоссю і міцно пригорнув до себе.

Русаня стає Русалею

Ладуня сказала:

– Доню, для того, щоб освоїти відичну мудрість і стати відунею-знахаркою, ти повинна, перш за все, офіційно стати дочкою Рідних Богів, тоді сила їхня поєднається з твоєю, і вони всіляко й повсякчас допомагатимуть тобі в зцілювальській справі.

– Та я готова хоч сьогодні, мамо, я дуже до цього прагну. Але ж як і коли?...

– Коли – ми тобі повідомимо, а ось як... Мушиш

готуватися до цього, а я і Ярославі тобі допоможемо.

– Мені так незручно, мамо. Ви стільки уваги приділяєте мені. Чим я можу відплатити вам за це? А за науку, яку ви з Ярославом даватимете мені? Я знаю, це коштує великих грошей, а в мене їх нема...

Ладуня лагідно обняла її за плечі і сказала:

– Доню, доню. Вже те, що ти розумієш це, є певною часткою твоєї плати. Розповім тобі одну історію. Один чоловік довго ходив до Величара лікуватися, але жодного разу й не подумав заплатити. Навіть тоді, коли вилікувався остаточно. Але якось приходить за порадою. "Дядьку Величаре, – каже. – Ви мудра людина, скажіть, чого мене в селі ніхто не любить? Йду вулицею – відвертаються, дехто навіть вітатися перестав. Хоча ще кілька років тому у мене зі всіма були приятельські стосунки". "Ну, ти сам можеш назвати причину," – відповів Величар. "Та звідки ж я знаю цю причину?" – невпевнено сказав той. "Ти її знаєш, не смій брехати сам собі. Будь хоч з собою чесним". Чоловік з хвилину думав та й каже: "Мабуть, тому, що всі мені завжди щось давали, а я нікому нічого ніколи не дав узамін. Навіть вам за вашу доброту і послуги не відплатив". І дістав гаманця з грішми. "Не треба, – сказав Величар. – Уже те, що ти нарешті зрозумів власні недоліки, є авансом за мої старання. Коли ж ще й навчишся не допускати їх в майбутньому, то це буде належною платою мені і всім людям". Отож, доню, плата – це не стільки гроші, як... А втім, я бачу, ти сама це добре розумієш, тож пояснювати не буду... А до науки приступимо з сьогоднішнього дня. Хоча, як я вже встигла переконатися, Ярослав даремно часу не гаяв і дечому вже встиг навчити тебе...

Русалю густо порожевіла, що не сховалося від

уважного погляду Ладуні. Проте вона вдала, що не помітила цього, і продовжила:

– Давай, насамперед, поговоримо про кохання, яке дехто з наших сучасників називає “первинним інстинктом” людини. Я, звичайно, не зовсім згідна з цим визначенням, бо інстинкт, як кажуть, всмоктується з молоком матері, вірніше, передається від неї дитині, коли та ще перебуває в материнському лоні, а кохання приходить згодом, коли людина до цього дозріє. Але не про це мова. Давай поговоримо, як жінка з жінкою. Ось ти, як тобі здається, закохалася. Спробуй розібратися в своїх почуттях і визначити, що тебе притягує до твого обранця – пристрасть, закоханість чи кохання?

– Я... – розгубилася Русаля. – Я думаю, що все разом.

– Тоді давай підійдемо з іншого боку. Хоч в коханні це й не прийнято, але скористаємося методом аналізу. На шляху до кохання людина проходить три етапи: *уподобання, романтику і прив’язаність*. Якщо поєднуються енергії душі і розуму при відсутності чи слабкій присутності енергії тіла, то виникає *платонічне кохання*. Може, саме таке кохання і розгорілося в тобі?

– Ні!

– Тоді йдемо далі. *Якщо зливаються енергії тіла і душі при слабкій присутності енергії розуму, то виникає закоханість*. Саме це ти відчуваєш? Подумай, перш ніж відповісти.

– Ні!

– Гаразд. Тоді третє. *Якщо енергія душі, розуму і тіла зливаються воедино, то це означає кохання*. Це ти в собі відчуваєш?

– Так, так, так!

– Весь час відчуваєш? Навіть тоді, коли не бачиш

його?

– Так.

– А коли бачиш? Коли ви з ним залишаєтесь наодинці?

– Тоді між нами наче іскра проскакує. Якби моя воля, то я б ніколи від нього не відходила ні на крок. Я б про нього піклувалася, як рідна мама про маленьку дитину, і відчувала б від цього найбільше щастя. Я б хотіла повсякчас дарувати йому себе повністю, служити йому повсякчас. Я б прагнула і розумом дорости до нього, аби йому ніколи не було соромно за мене.

Русалю, проказавши це залпом, ще більше порожевіла і опустила очі. Ладуня погладдила її по голові і промовила:

– Тоді все гаразд. Тоді ти наша, доню. І не треба соромитися власних почуттів. Отже, з цієї хвилини приступимо до серйозного навчання. Знання, які ми тобі даватимемо, не будуть систематизованими, бо й життя наше не підпорядковане будь-якій системі, коли спочатку дбаєш про душу, потім про тіло і, нарешті, про розум. Про них треба дбати одночасно і нероздільно одне від одного. Візьмемо те, про що ти тільки що говорила. Я цілком тебе розумію, бо й сама така. Від одного лише застерігаю: не намагайся стати рабинєю для майбутнього чоловіка – це вб'є кохання. Він же, в свою чергу, повинен відчути в собі готовність також повністю служити тобі, дарувати себе тобі, піклуватися про тебе постійно і завжди. Яросвіт саме такий, бо таким ми його виховали. Але в твоєму голосі я відчула нотки невпевненості, які виразилися словами “Якби моя воля... Я б хотіла... Я б прагнула”. Все у твоїй волі, дівчинко. Будь сміливою, ніколи не піддавайся страху, бо саме страх вбиває волю. Навіть сміливці знають, що таке страх, але ніколи не піддаються йому, а перемагають

його в собі. А кожна така перемога наближає людину до Бога. Отже, не бійся, йди назустріч своєму коханню і будеш щасливою.

А тепер поговоримо про тебе і Варвару, про тебе і твого батька, про твого батька і Варвару. Ми, сподіваюся, її вилікуємо і повністю поставимо на ноги. Але поки що тобі доведеться з нею спілкуватися. Через певний проміжок часу, приблизно через півроку, як я собі думаю, ти залишиш цю хату, і тоді постійно з Варварою доведеться спілкуватися лише твоєму батькові Миколі. Отож, що я тобі пораджу, а ти, в свою чергу, радитимеш батькові. Ваша Варвара – це енергетичний вампір. Навіть після лікування вона ще довго зберігатиме свої звички – живитися за рахунок чиеїсь енергії. В чому це проявлятиметься? Приміром, вона стогнатиме: “Ой, мені погано, я вмираю” – і кожен з вас із почуття співстраждання стрімголов кинеться на допомогу, витрачаючи власні сили, які поступово виснажуються, бо це повторятиметься з дня в день, а то й з хвилини на хвилину. Привчайте Варвару до того, щоб сама справлялася з власними проблемами. Вона фізично здорова і сильна жінка, не вироблена у важкій праці, отож хай сама себе обслуговує. Рішуче сказане слово “Ні!” стане найефективнішим засобом для її перевиховання. Інша справа, коли вона дійсно серйозно захворіє, тоді не пошкодуйте зусиль і енергії. І ще одне – не дозволяйте їй користуватися вашими речами, не даруйте їх, коли просить, навіть тоді, коли вам непотрібні – це у недобрих людей також є одним з методів одбирання у вас енергії.

Ти вже, напевне, втомилася, доню? Витратила впродовж дня значну частку живильної сили? Я зараз тебе навчу, як її поповнювати. Приляж на ліжку, а коли буде змога зручно всістися, то можна й сидіти. Тепер

розслабся. Яросвіт, напевне, тебе вчив, як розслаблятися? Заплющ очі. Ні про що не думай. Забудь про всі життєві турботи, повсякденні клопоти... Розслаб м'язи обличчя. Тепер шию. Поступово розслабляй все тіло. Руки. Ноги. Глибоко дихай. Дихай. Дихай. Уяви собі, що через сьому чару на самій верхівці голови при кожному вдиханні в тебе входить енергія життя – Жива. Відчуваєш? Входить ніжно, м'яко. Простеж внутрішнім зором, як вона розпливається по всьому твоєму тілу. Наповнює груди, огортає серце, доходить до всіх внутрішніх і зовнішніх органів. Відчуваєш, як вони оживають, сповнюються силою і бадьорістю? Вона, Жива, вже переповнює тебе, тож відчуй, як на видихові зайва енергія виливається назовні через твої стопи. Це добре, вона нікуди не дінеться, залишиться поряд з тобою.

А тепер відчуй, як під час вдихання повітря твій мозок наливається Живою. Кожна його клітина сповнюється живильною силою. Намагайся якнайбільше набрати цієї сили, цієї Живи. Не бійся, коли відчуєш, як злегка паморочиться в голові. Це дуже добре, бо це живильна енергія йде в кожную клітину твого втомленого мозку, а з нею і світло. Золотаве світло цієї енергії. Осяйне біло-золоте світло проникає у клітини мозку, освітлюючи їх. Ти відчуваєш просвітлення, розумове просвітлення, мозок починає краще вбирати в себе знання, накопичувати їх...

Так почалося навчання.

Прощаючись того дня, Ладуня запропонувала Русалі, починаючи із завтрашнього дня, приходити до них у "відичну школу", коли дома все попорає і буде вільною аж до вечора. Русаля з радістю погодилася, хоча й відчувала величезне хвилювання: а як її зустрінуть в Яросвітовій оселі? Трьох членів цього роду вона вже

знала, але ж там є ще тринадцятеро. Проте хвилювання її були даремними. Зустріли Русалю дуже щиро і приязно. Ладуня сказала, звертаючись до дітей:

– Я вам говорила, любі мої, що у вас з'явилася рідна сестричка, але не мала змоги познайомити вас з нею. Сьогодні така нагода трапилася, і Русалю прийшла до нас в гості. І не просто в гості, а як до себе додому. Тож любіть її, як любите одні одних, діліться з нею всім, що самі маєте, щоб вона відчувала ваше сердечне тепло, ласку і турботу. Будете разом осягати премудрості наших славних Предків, бо саме зима – найкращий час для цього. Тато і я хочемо передати вам все, що самі знаємо, а у нашу відсутність вас навчатиме Ярослав – учень відуна, але вже й сам учитель.

Русалю одразу ж оточили дівчатка, найменші Радоня і Любава показували і дарували свої іграшки, трохи старшенькі Літанка і Яринка пропонували шкільні підручники, підлітки Вітана і Світава показували майстерно сплетені їхніми власними руками кошики та корзинки, а 16-літня Всемира та 14-літня Зорина, з дівачою солідністю спостерігаючи за меншими, повели Русалю в свою кімнату і продемонстрували небаченої краси та вишуканої майстерності власні вишивки та в'язання і запропонували навчити і її цьому мудрому ремеслу.

– Тобі все одно доведеться готуватися до Обряду Великого Очищення і до наступного Ім'янаречення, а для цього мусиш мати нову гарно вишиту сорочку. Тож давай почнемо вишивати вже з сьогоднішнього дня, – запропонувала Всемира. – Ти будеш вишивати мені, а я – тобі. Згодна?

Ну як тут не погодитися! Обидві одразу кинулися підбирати візерунок і нитки для вишивання, їм стала

допомагати Зорина, яка вирішила також розпочати вишивати сорочечки для Радоні і Любави. За цим заняттям їх і застав голос мами, що долинав з вітальні:

“Агов, час полуднати! Чуєте, діти?
Русалю, Всемиро, і ти, Ярославіте,
Зорино, Жадане і Володиславе,
Милане, Златане, Вітано, Чтиславе,
Світаво, Літанко, Яриночко-доню,
Веди щонайменших – Любаву й Радоню
Кидайте негайно всі справи додолу,
Мерщій мийте руки! До столу. До столу!”

Навіть миття рук у сім'ї Величара і Ладуні було своєрідним ритуалом. Ладуня вчила дітей :

– Це не просто водиця із кухлика ллється, це Дана воду цілющу ллє, вам здоров'я додає. Тож треба, мої малята, ось так, руки миючи, примовляти: *“Дякую тобі щиро, Дано, за щедрість складаю тобі шану, а ще тебе дуже прошу, зніми з мене втоми ношу, змиє бруд і всілякі недуги, що насилають сил Темних слуги”*. А коли помили, то ретельно досуха витирайте кожен пальчик. Адже від пальців йдуть, мов струни, зв'язки до кожного органу і, масажуючи пальці, ви благотворно впливаєте й на ці органи, оздоровлюючи їх.

Всі сідають до столу, і Величар, як завжди в таких випадках, іменем Рідних Богів благословляє їжу, після чого вся сім'я, яка сьогодні складається з сімнадцяти чоловік, приступає до трапези.

Батьки використовують час і за обідом, щоб повчати найменших дітей. Цього разу урок на тему “Як правильно їсти” призначався виключно для Радоні з Любавою, однак і Русалю з величезним інтересом сприймала настанови Величара, бо для неї вони були нові:

– Радоню, – казав тато, – ніколи не треба пити, коли відчуваєш голод, чи їсти, коли відчуваєш спрагу. Любаво, за столом треба сидіти прямо, як он сидять Яринка чи Літанка, не відволікатися і уникати розмов, бо вся увага, як і розум, повинні бути спрямовані на смак їжі. Діти, їжте з любов'ю і радістю, тоді будете відчувати смак їжі. Знайте, що смак не виникає в їжі, а лише у свідомості того, хто їсть. А ще пам'ятайте, що кожен шматок треба пережовувати 32 рази і лише після цього ковтати...

– Татуню, а як багато можна їсти? – запитала Радоня.
– Чому в Зорини велика миска, а в мене така маленька?

– Бо й ти маленька, донечко. Кожному за день треба з'їдати стільки, скільки вміщується в його двох пригорщах, бо якщо переїдати, то тоді їжа стає отрутою.

– Татуню, а для чого кожен раз, коли сідаємо за стіл, ти проказуєш славлення?, – поцікавилася Любава.

– А для того, донечко, що славлення захищає нас від можливої шкідливої дії їжі, очищує її і налаштовує наш організм на найкраще сприйняття того, що ми споживаємо..

– О, то тоді я також проказуватиму славлення, коли їм немите яблуко, якщо славлення очищує його від бруду, – зробила висновок дівчинка, і всі засміялися. Але це вже було наприкінці обіду, і тато Величар не зробив нікому зауваження за розмови під час вживання їжі.

Післяполуднева година була відведена на загальне навчання тут же в світлиці. Урок називався “Батьківські настанови” і проводився він регулярно, раз на тиждень. Один і той же текст повторювався раз за разом і не міг не запам'ятатися. Але Русаля чула його вперше, а найменші дівчатка ще не встигли вивчити.

Отож Величар рівним спокійним голосом
повільно, відгранюючи кожне слово, говорив те, що
говорили своїм дітям батьки-русини і дві, і п'ять, і десять
тисяч років тому:

“Матір і батька шануй, як і всіх рідних та близьких,
Другом собі обери мудру й достойну людину,
Слухай поради її, взявши для себе за приклад,
З-за дріб'язкових причин з нею не здумай сваритись.
Боги тебе надіпили силою духу і волі,
Тож свої пристрасті ти можеш завжди подолати –
Скнарість, і жадібність, й лінь, похіть, і гнів, і образи.
І наодинці й на людях бійся поганого вчинку,
Будь справедливим в словах, так само й в справах практичних,
З розумом їх ти погодь і з правочинним законом.
Й ще пам'ятай: земні блага, що легко так людям даються,
Так само легко й зникають. Те ж, що стосується горя,
Даного Долею людям, - мусиш його ти стерпіти,
Тільки старатись постійно зменшувать гіркість від нього.
Знай же, що Боги безсмертні наміру зовсім не мають
Мудрих людей піддавати зайвим, над силу, стражданням.
Безліч шляхів пролягає в світі до щастя людського,
Йдуть по них люди й погані, але хороших – найбільше,
Будь же уважним, щоб вибрати із цих шляхів щонайкращий.
Якщо ж помилка життєва гору над правдою візьме,
Мудрий чекає, коли ж істина знов переможе.
Слухай же те, що я кажу, й запам'ятовуй назавжди:
Хай не хвилюють слова тебе, як і учинки, чужинські,
Й не спровокують тебе на недостойні діяння.
Слухай поради людей, думай і сам безнастанно,
Бо божевільний лише діє бездумно й свавільно.
Ти ж бо роби тільки те, що тебе в горі не кине
І не примусить зати́м гірко про це шкодувати.

За невідомі діла не ризикуй ти хапатись,
Але навчитись зумій – цим станеш ближче до щастя.
Тіло своє ти не муч, а постарайся, лиш в міру,
Дати поживи йому, щоб твоє тіло зміцніло,
Але не знало в житті лінощів й розкошів зайвих.
Також дотримуйсь в житті, скільки можливо, порядку,
Розкіш же геть прожени, бо вона - заздрошів матір.
Бійся і скаредним бути – це у буденності зайве,
Бійся й добро розкидати щедро - наліво й направо, -
Наче безумець якийсь, спину не знаючи й міри.
Завжди роби лише те, що тебе потім не згубить,
Ну а для цього обдумай кожен свій крок, кожен вчинок”.

– Це настанови наших Предків не тільки дітям, а й усім своїм нащадкам. Глибоко вдумайтеся в кожне слово, яке є зосередженням Мудрості, – докінчив Величар. Після недовгої паузи продовжив: – Якщо люди свідомо і ретельно дотримуються цих заповітів, то у них виростають крила. Вони піднімаються до неба і могли б там вічно жити серед Богів, але, люблячи людей, спускаються до них, щоб навчити і їх літати. Є й такі, що й до Богів не піднялися, але й на землю не спускаються, вважаючи, що люди самі повинні тягнутися до неба, падати, ламати крила, підводитися, заживляти рани і знову пробувати злетіти. А є й важкі люди, без крил і без прагнення їх мати. Одні, мов хробаки, які повзають в багнюці чи позалазили в хрін, – і задоволені спокійним життям, інші розштовхують людей ліктями, йдуть напролом, нерідко через голови і тіла, вносячи сум’яття, тривогу... Це страшні люди, саме такі тягнуть людство до прірви, і якщо їх вчасно не зупинити, наслідки можуть бути непередбачувані.

Після тата Величара діти поступили в розпорядження мами Ладуні.

– Зараз ми поєднаємо корисне з приємним, – сказала вона. – І робитимемо це щоденно аж до весни, бо тоді вже буде ніколи, та й не зможемо зібратися разом такою дружною сім'єю, хіба що під час сніданку, полуденку та вечері.

Всі зацікавлено дивилися на матусю: а що ж вона задумала?

А задумала вона ось що.

– Нумо, обирайте собі роботу до смаку та й сідайте, кому де зручно. Хто кошики плести з лози, хто корзинки з рогами, хто капелюхи та обереги з соломки, хто шити, хто в'язати, хто вишивати... Отож будемо працювати і пісні співати. Що тут корисно, а що приємно – ніхто не скаже, бо одне і друге одночасно й корисне, і приємне. Чи, може, хтось не згоден?

– Ну, я розумію, що плести щось, чи там вишивати – це і корисно, і приємно. А яка користь, приміром, од пісні? – запитав Жадан.

– Пісня несе дуже сильну цілющу енергію, сину. Насамперед, відволікає від сумних думок, виганяє тривогу з душі, що негативно впливає на різні органи людського тіла і, перш за все, на мозок. Пісня заспокоює нервову систему, а в фізичному плані – розвиває легені, спонукає активніше рухатися кров, насичує її киснем, посилює обмінні процеси в організмі. Наші мудрі Предки це добре розуміли і дуже ефективно використовували пісню для оздоровлення людей. І не тільки пісню, а й співи пташок. При деяких захворюваннях вони діяли краще, ніж навіть трави та заговляння. Отже, діточки мої, з сьогоднішнього дня будемо по цілій годині співати.

За цю годину вони проспівали більше десятка пісень, жодної з яких Русалка не знала, бо у Варваринім домі ніхто ніколи навіть не промугикав ні одного пісенного

рядочка. Вона й не підозрювала, що є такі чудові пісні, і тихенько запитала у Всемири, чи це все, чи, може, й ще є такі ж гарні пісні, яких вони сьогодні не встигли проспівати? Ладуня почула її запитання і відповіла замість Всемири:

– Є, доню, ще й дуже багато. Ми знаємо їх тисячу з лишком, і за зиму всі переспіваємо. А скільки ще не знаємо... Дуже багата пісенна скарбниця нашого народу.

Русалю із захопленням дивилася на Ладуню, яка їй з кожним днем все більше подобалася. Милувалася нею і дивувалася: народивши чотирнадцять дітей, у свої сорок шість років вона мала вигляд тридцятилітньої молодої жінки-красуні. А скільки доброти, ласки, привітності, приязні, уваги до всіх!

Як багато їй, Русалі, ще треба вчитися, щоб стати такою! Але вона старатиметься. І пісні вивчить, і справи добрі робити навчиться, і вишивати гарно, і, що їй найбільше до вподоби, різні людські недуги зцілювати. Як Величар. Як Ладуня. Як Ярославіт..

Нишком зиркнула на Яросвіта, який плів кошика, і зустрілася з ним поглядом. Серце радісно забилося: отже, пам'ятає повсякчас.

Поверталася додому окрилена, насолоджуючись близькістю свого коханого провозатого, який, скориставшись тим, що сутінки загнали людей у хати, ніжно обнімав її за плечі.

Так минав день за днем, і здавалися вони їй коротшими, ніж якась одна година, а година спілкування з Ярославітовою родиною коротшою за хвилину. Навіть не зглянулася, як прийшла весна, а з нею і свято Обряду великого Очищення Душі і Тіла, до якого готувалася дуже старанно, з сердечним щемом і чималим хвилюванням. Уже знала, що після очищення полишить свою стару

сутність, вийде за межі Пітьми і народиться новою людиною в світі, де панують Світлі Сили, стане, як і Ярослав та його родичі, часточкою Бога, Його проявом у Яві.

Ярослав та його рідні також з хвилюванням готувалися до її свята і допомагали їй в усьому. Всемира дуже гарно і досконало вишила їй нову сорочку, а хлібину, кухню молока, келішок меду, горстку маку для Обряду також подарувала Ярославова родина.

Нарешті прийшов той довгоочікуваний день. Обряд вирішено було провести в незвичному місці – в кінці Русалиного саду біля криниці, з якої чиста прозора водиця дзюркотливим струмочком збігала у невелику копанку, а вже звідти – у річку. Саме туди п'ять місяців тому серце привело Ярослава в час, коли молодик пив джерельну воду, саме там вони обоє зрозуміли, що по-справжньому кохають одне одного.

Всі події Обряду Очищення для Русалі були чарівним сном. Вже сам заклик мудрого волхва (а ним був Любозар) на початку обряду *“Кличу Силу Рода Всевишнього”* примусив затріпотіти її душу, хвилюючим щемом наповнив серце. Уславленням Огнебога Семаргла, вшануванням Велеса волхв наче підвів її до порогу, де Пітьма залишиться по цей бік очищувального Вогнища, а по той бік вона, Русалія, прилучиться до Світла Роду Всевишнього, світу Рідних Богів. Саме силою Їх та Предків Рідних очистив волхв її душу та тіло і звелів кинути в очищувальний вогонь якусь стару річ, щоб не обтяжувала її в новому житті. І Русалія, довго не думаючи, зняла з себе стару сукню і кинула у вогнище, яке з радістю прийняло цей дарунок і за якусь хвилину спопелило його, а разом з ним і старі Русаліні гріхи. Але вона вже цього не бачила, бо одразу побігла до води і

занурилася в неї з головою, аби оновити тіло і дух свій Силою Дани-Матінки. Вода була майже крижаною, проте Русаля цього не відчувала, настільки нова сила зігрівала її, а також вогонь, через який, коли вийшла з води, мудрий волхв звелів перестрибнути тричі. Сам він із захопленням дивився на Русалю, яка зараз, без одягу, здавалася йому юною богинею, настільки гарним і досконалим було її тіло. Але довго милуватися цією первозданною красою він не мав права, бо Обряд не можна було зупиняти, і, очистивши над Святим Вогнем та освятивши її нову сорочку, волхв урочисто проказав: *“Кличу батька Перуна на захист душі світлої, Кличу батька Велеса на мудрість душі чистої. Мати-Ладо, юну доньку свою цими шатами огорни, правдою Божою навік заступи!”* – і передав Русалі сорочку, яку вона одразу й одягнула. Під сильним враженням від усього пережитого вже й не чула урочистих слів славлення, якими волхв завершував Обряд.

А в саду, віддалік од святого місця, де проводився Обряд Очищення, її чекала нова родина, сила якої, поєднана з силою Рідних Богів, захищала те місце, як і всю навколишню місцевість, від можливих спроб Темних сил проявити себе злими діями. Тато Величар, мама Ладуня, коханий Ярослав і всі інші члени родини щиро привітали Русалю з вступом у нове життя.

А ще через два тижні, на Великдень Ярила, відбувся урочистий Обряд Ім'янаречення – найславніше і найвеличніше свято в житті Русалі, яка ще якихось півроку тому, до зустрічі з Ярославом, взагалі не знала, що таке свято.

Обряд провів волхв Величар за всіма канонами Рідної Віри Православної. В Русалі на очах виступили сльози, коли він проголосив:

*“Боже наш, ось перед очі твої привели ми дитя твоє,
То є донька Роду Нашого, то є кров Наша і дух!
Най же буде відтепер ймення їй Русаля!
Вітай Роде Онуку Дажбожу Русалю!”*

А вже після цього з сердечною теплотою, звертаючись до дівчини, промовив слова, не передбачені Обрядом:

– Вітаю тебе, дочко, від імені роду нашого. Досі ти мала ім'я Русаня, яке тобі тоді, в старому житті, можливо, й підходило, але вже не підходить тепер. Ярослав назвав тебе Русалею умовно, а я, правом, даним мені Богами, зараз нарік тебе цим іменем офіційно. Тож віднині і назавжди ім'я твоє буде РУСАЛЯ!

І по-батьківськи поцілував її в чоло.

Після цього до Русалі підійшла Ладуня зі словами:

*“Твори, доню, життя своє чистим та праведним,
Бережи честь свою, бо то честь Роду Нашого!”*

І, міцно обнявши дівчину, розцілувала її в обидві щоки, примовляючи:

– Доню моя, ріднесенька, яке щастя мені Бог послав, простеливши тобі шлях до нашої родини. Я тебе не народила, але дозволь мені бути твоєю матір'ю.

– Дякую вам, нене моя, я давно вже вас в думках називаю рідною мамою, а іншої у мене не було і не буде ніколи.

Довго стримувані сльози радості і щастя нарешті прорвали греблю, і Русаля заплакала, уткнувшись Ладуні в плече.

В родині

Після Обряду Ім'янаречення за наполяганням тата Величара та мами Ладуні Русаля повністю переселилася жити до них. Варвара на цей час вже зміцніла, стала

на ноги і навіть почала допомагати Миколі по господарству, чого раніше з нею ніколи не було. Вела вона себе тихо та сумирно, не лаялася і навіть голосу не підвищувала – зі всього було видно, що жінка почала змінюватися в душі. Не справдилося народне прислів'я "Скільки вовка не годуй – він все в ліс дивиться". І це радувало всіх. Навіть сусіди, яким вона стільки лиха натворила, тепер почали навідуватися до її оселі.

А Русаля була на вершині щастя, адже могла тепер бачити коханого з ранку до вечера, насолоджуватися звуками його голосу, гуляти з ним в саду, а по вихідних до сходу сонця йти разом на луки та лісові галявини за цілющими травами, купатися в цілющих росах. Роздягнувшись та взявшись за руки, вони бігали, мов маленькі діти, по росяних травах, які сягали їм до пояса, качалися в них, і дзвінкий щасливий сміх Русалі лісовими дзвіночками розливався навколо, відлунювався від крон дерев і знову повертався до них. Русаля дійсно була наївним дитям, яке навіть не уявляло, що можна соромитися показати своє тіло особі протилежної статі, тим більше – людині, яку безмежно кохаєш. А він милувався її чарівним станом, її ніжною атласною шкірою, її шовковим золотим волоссям і мріяв про ту неповторну мить, коли можна буде безроздільно володіти цим тілом, віддавши їй взамін своє.

А цей час мав настати після вінчання. Поки ж що цих три місяці – від Великодня до Купала – були для них, для їхнього кохання випробувальним терміном. Витримають – отже створять міцну сім'ю, засновану на коханні і повазі одне до одного.

Велимир і Ладуня саме тому й забрали Русалю в свою родину, щоб пересвідчитися, чи підходять молодята одне одному, чи їхнє взаємне притягіння не є звичайним

захопленням молодості, прагненням лише фізичної близькості. Адже йшлося про нову сім'ю, яка навіть в умовах тяжких життєвських випробувань повинна бути надміцною, одностайною і зберегтися до кінця днів їхніх. Батьки переслідували й іншу мету: навчити Русалю, перед тим, як вони з Ярославом пустяться у вільне плавання, стати берегинею родинного вогнища, турбуватися не тільки про майбутнього чоловіка, а й про майбутніх дітей. Була й третя мета – дати Русалі первинні знання з тим, щоб з часом зробити її справжньою відункою, чого вона сама щиро прагнула.

Отож крім домашніх справ – приготування їжі, шиття, в'язання, вишивання – більшу частину часу віддавалася вона освоєнню відичної премудрості.

– Що таке розум і мудрість в звичайному людському розумінні цих понять? – запитував Величар і сам же відповідав: – *Розум людина вбирає з молоком матері, бере його від батьків, інших людей і затим керується ним в своїй повсякденній діяльності. Мудрість же – це подарунок Богів талановитій особистості. Вона не застигла, як розум, а жива, вічно розвивається, тому завжди непередбачувана. Розумна людина, потрапивши в скрутну ситуацію, знає, як з неї вийти, мудрець же знає, як в таку ситуацію не потрапити.*

Мудру людину не турбує щастя і горе, тому що вона усвідомлює, що це всього лиш різні матеріальні фази взаємодій нижчої енергії. Така людина здатна досягнути антиматеріального світу, де життя вічне і наповнене незмінними знаннями і блаженством”.

– Ви сказали, в звичайному людському розумінні. А хіба є ще якесь інше розуміння цих понять? – запитала Русалю.

– Само собою, дочко, – відповів Величар. – Волхви і

відуни, які є посередниками між Богами і людьми, виходять з Божественного розуміння. Дошукуючись істини, вони завжди простежують причинно-наслідкові зв'язки. Більше того, вони простежують ці зв'язки між земним і небесним світами, їх взаємодію. Ось як вони розмірковують: *“Основою всього в Світобудові є енергія і інформація. Енергію можна розплескати в пустопорожніх розмовах, як ото, буває, сусідки на вулиці, які можуть базікати про все на світі, або про ніщо годину-дві. І інформація також може піти, розпавшись на окремі сигнали. Порядок у Всесвіті підтримує Вищий Розум. Він передбачає чисте пізнання без опори на зовнішні факти. Він спостерігає, він бачить те, що є насправді, а не те, що вважається за потрібне, як це буває з людьми. Його бачення чисте. Людський розум виходить з досвіду світу предметів, Вищий Розум же бачить себе як частину цілого, єдиного життєвого потоку”*.

Ці уроки призначалися не тільки для Русалі, а й для всіх домочадців, за винятком хіба що найменших дівчаток, які ще тільки осягали не філософську, а казкову мудрість. Старші ж дівчата Всемира, Зорина і навіть Вітана з Світавою вже жваво цікавилися людськими взаєминами, співвідносинами чоловіків і жінок і особливо такими найвищими почуттями як любов, кохання. При відповіді на подібні питання Величар першість уступав Ладуні.

– Що таке любов, тим більше – справжня, думаю, що більшість людей світу не уявляє, або розуміє неправильно. І це тому, що вони ніколи по справжньому не кохали. Але якби коли-небудь хоч на мить відчули, що таке справжня любов, то світ би невідомо змінився. Вони не ставилися б до всіх інших людей так, як

ставляться один до одного, не допустили б, щоб світ залишався таким, яким він є зараз. Насамперед, *люди не навчилися любити самих себе, і це є великою проблемою. Бо людина може віддати іншим лише те, що має. А якщо в ній немає любові, то що ж вона може тоді віддати?!* Лихо ще й в іншому. Люди часто люблять когось “за щось”, тобто намагаючись мати від своєї любові якусь користь. А ось якби навчилися любити просто так, нічого не очікуючи, не вимагаючи нічого взамін, тоді світ було б не впізнати.

Але є ще й інший бік в любові. Окремі люди просто бояться, що любов їх обійде стороною, тож намагаються її завоювати насильно. Але ж любов існує повсюдно, їй треба просто довіритися. Той, хто обрав віру у Вище Керівництво, невдовзі відчує себе улюбленим дитям Всесвіту, пізнає силу чистоти любові. *Тільки той, хто звільниться від страху, гніву, себелюбства, зможе пізнати справжню любов.*

Все це в першу чергу стосується і кохання. Окрема людина, здебільшого, турбується про те, чи зустріне іншу людину, протилежної статті, яка б про неї піклувалася, доставляла задоволення. Вона собі кохання уявляє як володіння кимось. Отже, таким людям треба, перш за все, звільнитися від егоїзму. Але є й такі, які бояться зізнатися іншому в коханні і залишаються на все життя нещасними. Тож для того, щоб пізнати кохання, потрібна відвага. А це збереження енергії, що прийшла від Бога на те, щоб покохати іншого і бути самій коханою.

– Матусю, а як співвідноситься з коханням, як і взагалі з любов'ю, ненависть? Чи має вона право на існування? І взагалі, вона від Бога, чи від Темних сил?

– Як вчили наші предки, доню, любов і ненависть – це два боки однієї палки. Тобто, вони – одне і ніякого

“І” між ними ставити не треба. Це єдина енергія, послана нам Богом, а вже ми самі в своїй свідомості розділяємо її на дві протилежні частини. Дехто помилково думає, що це Бог такий дволикий і послав нам те і інше, але це неправда. Бог не здатний на таке, це має місце тільки в людській природі. Дехто думає, що це Бог навчив нас будувати і руйнувати, погоджуватися і відмовлятися, нагороджувати і карати. Неправда, це ми самі приписуємо власні якості Богові, бо такі якості приписують йому й релігії – юдейська, християнська, мусульманська. Насправді ж, *Бог нічого не руйнує, не відмовляється, не карає* – і про це слід пам’ятати завжди, якщо хочеш досягти благополуччя і в матеріальному, і в духовному світі.

До речі, саме з таким розумінням Бога пов’язується й зцілювальство. Бог створює своїх дітей здоровими, задає їм програму жити не менше ста двадцяти років. Але ми ще в тілі матері вбираємо в себе материнські емоції і її думки, і якщо вони негативні, то це й залишає свої відбитки в тілі дитини. Після народження дитина починає вбирати в своє тіло енергію навколишнього світу, і все, що відбувається впродовж її життя, відбивається в її тілі. На жаль, ми цього не відчуваємо, поки не починаємо хворіти. Але й тоді не кожен задумується над тим, що це його тіло посилає сигнал про те, що не все, що носимо в собі, відповідає Божому плану. Нам би своєчасно зійти з хибного шляху, проте ми починаємо глушити біль у своєму тілі різними ліками, які шкодять тому чи іншому органу, викликаючи новий біль, який ми також глушимо ліками. І так безкінечно. Але ж зцілювальство, яке йде від Бога, передбачає зовсім інше. Ми повинні прислуховуватися до голосу свого тіла, відчувати його різні ділянки – тепло, холод, поколювання, щемління,

вібрації, легкість – коротше, кожен порух його і входить з ними в контакт, після чого розслабитися і використовувати енергію зцілення, якою ми постійно оточені. Саме це й передбачено Божим планом – постійно брати енергію від неба і від землі для того, щоб не хворіти, прожити якомога довше, але не менше 120 років, і весь цей час, використовуючи можливості свого розуму і тіла, творити добрі справи, робити щасливим когось і самому бути щасливим.

– Матусю, а що це таке взагалі – щастя? Чи є якийсь один критерій при його визначенні? Бо ж злодій вважає за щастя, коли багато накрав і не попався, чесна порядна людина – коли залишила після себе добрий слід, лихвар – якщо вдалося когось обманути і покласти до кишені чималу суму, п'яниця – коли вдалося відкрити горілчане джерело... І так далі.

– *Щастя, доню, це наше власне розуміння життя, Всесвіту і власного місця в усьому цьому. Досягнути справжнього щастя можна тільки тоді, коли знайдеш доступ до світла власної душі.* Оце і є критерієм.

Русалі дуже подобалися такі щирі спілкування з Ладунею чи Величаром, під час яких вона не тільки дізнавалася багато нового, а й черпала для себе повними пригорщами із бездонної криниці відичної Мудрості, якою так досконало володіли наші далекі Предки. А вони, Величар та Ладуня, використовували кожну можливість, щоб передавати знання своїм дітям.

Ось мала Яринка очищає пшеничні стебла від колосків, готуючи їх для плетіння капелюхів, і дивується, що одні колоски зігнуті, а інші прямі. Помітивши її здивування, Ладуня лагідно питає:

– А як ти думаєш, доню, чому це так?

– Може вітром зігнуло? – вгадує дівчинка. – Хоча ні,

бо оцей прямий, а вони ж поряд росли... Ага, я здогадалася. Один був набитий зерном, яке й зігнуло його, а другий був порожнім, тягнув голову догори.

– Отак і люди, доню. Якщо людина купається в розкошах, то в неї, здебільшого, порожня голова, яку вона чванливо дере догори, хизуючись своїм матеріальним багатством, коли ж людина духовно багата, то вона скромна, ніколи не намагається вивищитися над іншими.

– То за цим критерієм можна вибирати й друзів, визначаючи, хто з них розумний, а хто тупий і дурний? – запитує школярка Вітана. – От у нас в класі є Ванда – брехлива і зла, тож вона так само голову дере. І з нею дружать такі самі. І взагалі в нашому класі більше поганих, ніж гарних дівчаток і хлопчиків...

– Так не можна судити, доню. Якщо людина думає, що її оточують злі і погані люди, то в глибині її самої також притаїлася злість. Коли ж людина добра, то й в інших бачить добрі риси. Добрим словом і щирим ставленням до цього іншого його можна зцілювати краще, ніж дорогими ліками. А ось коли ти вважаєш когось нечесним, поганим, злим і не довіряєш йому чи їй, то він чи вона так само не довіряє й тобі. Бо негарні думки твої про когось наче повертаються від нього до тебе і засідають у твоїй підсвідомості. І ще запам'ятай таке: якщо раптом відчуваєш, що до тебе починають ставитися з підозрінням, гірше того – ігнорують, перестають спілкуватися, отже ти сама в думках чи й практично не додала комусь тепла і уваги.

– Все це так, матусю, але... – включилася в розмову Всемира. – Он у Івана, якому я дуже подобаюся, також не все світле в душі, але я досі намагалася не помічати того і думати про нього гарно. Проте десь з тиждень

тому, коли ми увечері стояли під повіткою, він повівся по-хамськи і дуже нахабно. Тож я дала йому ляпаса і сказала, що більше не хочу його бачити, хоч він після того передавав через хлопців, що дуже просить пробачення. Чи правильно я вчинила?

– Бачиш, доню, на життєвому шляху чимало перепон, але якби їх не було, чи могли б ми рухатися вперед? Якщо людина прагне тільки спокійного безхмарного життя, то вона невдовзі замшіє і втратить будь-який інтерес до цього життя. Якщо ти побачила, що Іван – не та людина, яка зможе зробити тебе щасливою, то ти вчинила правильно, розлучившись з ним. Бо для того, щоб отримати нове, треба розлучитися зі старим. Але неправильність в іншому – ти не довела справу до логічного завершення. Тобто, не віддала йому всі борги, не довела стосунки з ним до кінця, не вирішила кармічної задачки. А коли не віддала боргів, то після Івана в твоєму житті обов'язково з'явиться інша подібна людина, а може й гірша. Тому не втікай від відповідальності, а зустрінься з ним і прямо й дохідливо розкажи, чому він не підходить твоїм життєвим ідеалам. Пам'ятай, що прийняти на себе відповідальність – це досягнути свободи.

– А чому Іван не підходить твоїм життєвим ідеалам, Всемиро? – зацікавилася Зорина.

– Ти ще молода, сестричко, не зрозумієш.

– Фі, молода, – обурилася Зорина. – Та я всього на півтора року молодша за тебе. І за мною вже також хлопці заглядають. Тому мені вкрай необхідно знати, як з-поміж них вибрати гідного.

– Ну гаразд, скажу. Я дивлюся на ці речі так. Якщо хлопець заядливий християнин, юдей чи мусульманин – отже, добровільно визнає себе рабом Божим, тобто, в нього ница душа, і він здатний стати й рабом людським,

рабом грошей чи шкідливих звичок. А раби, як відомо, аби приховати свою ницість, намагаються вивищитися над слабшим, проявляючи жорстокість і насильство. Далі, якщо він сповідує догмати згаданих релігій, то, насамперед, покірно зносить образи, завдані іншими, прощає ворогів своїх, навіть якщо вони вбили твоїх близьких, примирюється з насильством, чинимим владою, бо, як вчать ці догми, всяка влада від Бога, тому треба підкорюватися їй, не протестувати і не повставати. Отже, ні про яку свободу особи в християнстві й мови не може бути. А ми ж народжені вільними, бо ми – Божі діти. Що ще. Я ненавиджу хамство, нахабство, зарозумілість, чванливість, скаредність, намагання вивищитися над іншими, а також тих людей, які страждають на словесний понос.

– Що, що? – не зрозуміла Зорина.

– Я маю на увазі базік, пустодзвонів, які сиплять словами, не завжди задумуючись над їх змістом..

– Але ж з мовчунами жити – одноманітність і нудьга на все життя.

– Матусю, поясніть їй ви, бо я серцем знаю, що до чого, а словами пояснити не можу.

– Спробую пояснити, – погодилася Ладуня. – Тим більше, що крім Зорини це потрібно знати й іншим, бо вам рано чи пізно доведеться шукати собі пару. На перший погляд, слова – це благодать Божа. Адже он і в юдейсько-християнській Біблії сказано, що спочатку було слово. До кого і до чого те слово мовилося, коли Творець був один? А ось в наших прадавніх Відах, які були створені за багато тисяч років до Біблії, говориться по іншому. Спочатку було не слово, а думка. Бог задумав створити світ – і виконав свій задум. А слово було вже після того, як з'явилися перші люди. Це з боку Бога

була перша жертва людям. Вони й змушені були звертатися словами рідної мови до Бога, славлячи його молитвами, щось випрошуючи для себе чи дякуючи йому за подаровані здоров'я, багатство, успіх. Зверталися волхви, говорячи небагато, але мудро. Небагато, бо не хотіли даремно витратити енергію, зате кожне мовлене ними слово створювало ланцюг наступних подій, необхідних світові. Нерозумні ж люди надто багато базікають, даремно витрачаючи енергію. Їхні пустопорожні слова нічого не створюють в цьому світі і не несуть в собі зерен, які, прорісши, дадуть багатий врожай. Слово Творця пробудило до життя нижчі світи, які почали бурхливо розвиватися. Слово людини також пробуджує величезну кількість невідомих їй мікросвітів. Але якщо Бог створив слово заради інших, то людина, – здебільшого, заради себе. Для Бога віддана ним жертва – щастя, для людей же щастя в тім, що дарують їм, а не вони. Дарувати просто так можуть далеко не всі. Закон жертви – добровільна віддача себе заради інших. Хто зуміє це зробити, той піднімається на більш високу сходинку розвитку. Хто не зумів чи не захотів цього зробити через власну скаредність, той зупинився в розвитку і починає скаржитися, що життя пустопорожнє і одноманітне.

– Матусю, – вступила в розмову Літанка, – ось ви говорили про цілющу силу слова. А я пам'ятаю, коли два роки тому захворіла, то ви лікували мене не просто словами, а пісню. Я так нею заслуховувалася, прямо купалася в ній, забуваючи про свої болячки, й за два чи три дні виздоровіла. Отже, пісня так само лікує, як і слова замовлянь?

– Так, донечко. Пісня – це дуже ефективні ліки, і ми, відуни, дуже часто їх використовуємо. Хочете, я

навчу вас однієї зцілюючої пісні, призначеної для дівчаток? Вона дуже легко співається, на мотив народної пісні “Ніч яка місячна...”. Тільки її треба співати повільніше, більш розмірено, виразно вимовляючи кожне слово.

– Навчіть, навчіть, матусю, – хором закричали і старші, і молодші.

– Тож слухайте і співайте разом зі мною.

І Ладуня тихенько заспівала своїм мелодійним, задушевеним голосом, чітко, як і казала перед тим, вимовляючи-вирізьблюючи кожне слово:

*Дівчинко любя, веснянеє сонечко,
Вічності світлая мить,
Навстіж відчинене ясне віконечко
Прямо в небесну блакить.
Ти відчуваєш, як хвиля за хвилю,
Наче цілюща вода,
Ласка небесна живильною силою
З неба на тебе спада?
Лада пресвітла до тебе в віконечко
Квітом доріжку встеля,
Любить безмежно тебе, моя донечко,
Як і матуся твоя.
Дана і Леся про тебе із ласкою
Думають, доню, давно,
Щедро здоров'я тобі, моя ластівко,
Сиплять, як чисте зерно.
Ласку блакитних небес, моя квіточко,
Пий, як цілющий нектар.
Чуєш, в душі поселилося літечко –
Це ж є Богів Рідних дар.
Ти вже здорова зовсім, моя ясочко,
Сповнена мрій і надій,*

*Дню благодатному, сонечку ясному,
Божому світу радій!*

– Ага, хитрі вони, ці дівчата, все для них, і для них, а для нас, хлопців, нічого, – сумно промовив-поскаржився Чтислав. – І колискові для них матуся співає, і зцілюючі пісні... А ми ніби в сім'ї пасинки, пісенних ліків для нас наші давні Предки не придумали...

– Соромся, сину, – відповіла Ладуня. – Ви ж мужні хлопці, сильні, багатирі справжні, могутні дуби, не те, що ніжні, тендітні дівчатка, вразливі, немов берізки. Тим більше, майже дорослі і зрілі сини мої, які не піддаються ніяким недугам, силами Темними насланим. Хоча, як на те пішло, в ранньому дитинстві і вам я співала зцілюючих пісень. Ось зараз пригадаю одну з них. Вона також співається розміреним тихим голосом, щоб кожне слово було в ціль, наче стріла Перунова. Отож слухайте:

*Мужній нащадку Перуна,
Досить вже плакати й стогнати!
Чуєш, в душі твоїй праведні струни
Співом закличним бринять?
Кличуть сміливця повстати
Проти лихих ворогів,
Будуть з тобою і мама, і тато,
Й сила могутніх Богів.
Стріли Перунові гострі
Б'ють по хворобах щомить,
Геть з мого тіла небажані гості,
Най вас вогонь спопелить!
Скоро хвилина настане –
Відсіч дамо ворогам,
Де б не сховались ви, сили погані, –
Не врятуватися вам!
Рідному світлому Богу*

*Вдячна вся наша сім'я:
Спільно з Перуном здобув перемогу
Хлопчик мій, радість моя.
Горя ніколи не знати
Нам і йому у житті –
Злісним недугам до нашої хати
Всі перекриті путі!*

Чтислав заплескав у долоні:

– Дякую, матусю. А я думав, що про нас забули. І хоч я не буду, мабуть, відуном, але секрети зцілення мушу знати хоча б для себе і своєї майбутньої сім'ї.

– Так, сину, вірно кажеш. Кожна людина мусить знати, як допомогти собі і своїм рідним, аби не навантажувати власними проблемами когось іншого.

– Тепер прийшла черга нам, дорослим, ображатися, – подала голос Зорина. – Ти, матусю, проспівала зцілюючі пісні для діток малих – дівчаток і хлопчиків. Але ж вони не підходять для дітей старшого віку, таких, як ми з Вітаною. Тим більше, для дорослих. Невже про нас забули наші Предки і нічого подібного не створили?

– Дай подумати, доню, бо давно вже цією практикою не займалася. Чому ж, і для дорослих є відповідні пісні. Ось хоча б ця, одна з багатьох, створена дещо в пізніші часи. До речі, вона не поділяє недужих на чоловіків і жінок, а призначена для загального користування. Тож слухайте і підспівуйте.

*Душа русина, вічно юна,
Не піддається силам злим.
З ним міць могутнього Перуна
І мудрість Велесова з ним.
Якщо долали Темні сили,
Ми не вітали ворогів,
Прийти на виручку просили*

Своїх родителів – Богів.
Сплітала ятір Віда-руна,
Щоб злу недугу полонить,
Влучала в ціль стріла Перуна
І нечисть нищила за мить.

Пройшли роки, тисячоліття,
І кожен правдішний русин
Так само наставляє сіті
На зле поріддя Темних сил.
Він промовля такі ось речі:
“Ніяких зайд не потерплю,
Не лізь до мене, Чорна нечисть,
Тебе я знищу без жалю.
Ніхто не звав тебе у гості,
Не посилав тобі привіт.
Отож Перуна стріли гострі
Тебе відправлять на той світ.
Злим силам зась до мого тіла
І до душі моєї зась!
Хоч як би нечисть не хотіла,
В обиду Бог мене не дасть.
Закрита назавжди дорога
В мій дім хворобам-ворогам,
Бо кожен з нас – частинка Бога
І кожен з нас – це Божий храм!”

Як я вже казала, співаються пісні розмірено, повільно, спокійно, але з повною впевненістю і вірою. Закінчивши пісню, можна для підсилення її дії повторити перший куплет або останній, а то й проспівати заново – це дуже впливає на стійкість Темних сил, що насилають недугу. І після всього обов’язково подякувати Рідним Богам за допомогу.

– А в чому ж все-таки секрет такої дієвості звичайної пісні? – запитав Жадан.

– Я б не сказала, що зцілительська пісня звичайна. Насамперед, вона оптимістична, насичена вірою. Співаючи її, людина мобілізує захисні сили власного організму, який тоді не просто чинить опір недузі, а вступає з нею в бій і перемагає. А крім того, в ній звучить заклик до Рідних Богів, і вони завжди приходять на допомогу своїм дітям. І ось що, насамкінець, я хочу вам сказати. Споконвіків наші Предки жили в природному середовищі, вважаючи себе невіддільною частинкою його, подібно до того, як носять в собі і часточку Бога. Тому між цими трьома складовими частинами живого Всесвіту – Природою, Людиною і Богом – завжди існував нерозривний зв'язок, триєдина єдність. Людина шанувала, оберігала і плекала Природу, а Бог – Людину. Природа ж також віддячувала людям за турботу. Тому у Всесвіті існувала гармонія, ніхто не був зобиджений чи упосліджений. Не те, що нині, коли Людина в чванстві своєму та гордині непомірній вважає себе вищою Бога, а над Природою просто таки збиткується. Звідси й пішли всі недуги та нещастя...

Ладуня розповідала ці істини, орієнтуючись на менших дітей, але для Русалі кожне її слово було одкровенням. Вона слухала і згадувала нещодавню розмову з Ярославом. Мова тоді зайшла про зцілительство, і Русалю запитала, яке відношення мають до зцілительства повчальні розмови на теми моралі. Ярослав усміхнувся і лагідно сказав:

– Ти забуваєш, кохана, що *зцілительство передбачає зцілення не тільки тіла, а й душі. Причому, друге навіть важливіше, бо саме в хворій душі таїться насіння всіх недуг, які вражають людське тіло.* Тому люди впродовж

усього життя повинні удосконалюватися, а це означає вбирати в себе віничну Мудрість, яка є для душі такою ж поживою, як їжа і вода для тіла.

Саме про духовне вдосконалення при кожній нагоді говорив і Величар. А якось він, коли всі зібралися за столом в пообідній час, розповів, які настанови давали з цього приводу наші Предки і попросив ці настанови запам'ятати на все життя:

“Перш ніж увечері в сон ти поринеш безпечно,
Тричі згадай свої вчинки, що здійснив сьогодні,
Як безсторонній суддя їх розбери і подумай:
“Доброго що я зробив і чи виконав все, що належить?”
Так перевір по порядку все, що вдалося зробити
Протягом дня, - чи то доброго, а чи не зовсім,
Будь щодо себе вимогливим й навіть суворим.
Тож скористайся розумно ти настановами цими,
Думай над ними постійно і близько приймай їх до серця,
Якщо, звичайно, в житті до досконалості прагнеш.
Але завжди, коли справу якусь починаєш,
Ти до Богів із молитвою щиро звернися,
То й завершити цю справу Рідні Боги допоможуть.
Отже, коли досконалості в цьому набудеш,
Все про безсмертних Богів й про людей тобі буде відомо,
Все тобі буде відкрито: що в єдності є протилежність,
А в протилежності - єдність, що однорідна природа
Всього живого і мертвого, що самі люди свідомо
Тягнуть на себе нещастя й кожен собі вибирає
Випробування і Долю, щоб потім вік весь стогнати.
Люди, засліплені пристрастю, одномиттєвим бажанням,
Не помічають, що щастя блукає зовсім недалеко.
Силою волі не в змозі своє подолать божевілля,
Котяться, наче колеса з гори, стрімко й неспинно,
Сварок, і розбрату, й горя несучи тягар непосильний,

Що їх гнітить все життя й Долею владно керує.
Тож замість того, щоб сварок шукать, де лиш можна,
Треба їх вам уникати, вступаючись без суперечок,
Бо суперечки є вірним початком дороги,
Що приведе вас від Світла до Темного царства,
Де владарює лиш зло й звідки шляху назад вже немає.
Добре про це пам'ятайте і душу від зла бережіте,
А при потребі очистіть її, як святиню,
Адже душа – то є часточка вічного Бога,
Бога живого, тож, тільки очистивши душу,
Удосконаливши власні емоції, помисли й розум,
Станеш ти сам тоді Богом могутнім й безсмертним”.

Код імені

Був вихідний – сонячний, тихий, лагідний. Весняні посівні роботи якраз закінчилися, до сапання городини ще залишалось кілька днів, тож вся Величарова родина зібралася в садочку на сонечку, аби насолодитися відпочинком. Русаля любила такі сходи́ни, які завжди перетворювалися у гарне щире спілкування старших з молодшими, наповнене спогадами про різні випадки з життя. Цього разу усі захотіли послухати розповіді мами Ладуні.

– Гаразд, - погодилася вона. – Хочу розповісти вам про людські імена і їх безпосередній вплив на характер людини та на її фізичне й духовне здоров'я. Адже колись і ви виростите, одружитесь й даватимете імена власним діткам.

В дитинстві мене завжди дивували імена моїх односельців. По сусідству з нами жила старенька, вісімдесятирічна бабка Маруся, а через кілька хат від

неї – моя однолітка, шестирічна Марія. А ще були мамина подруга Марійка, дівчина Марічка, наша сусідка Марусина, дуже капосна баба Маруська, трохи несповна розуму Манька.

Ви мене розумієте?

Моя ровесниця від народження до старості так і залишилася Марією, та й отих самих Марусю, Маньку чи Маруську інакше не називали ні в дитинстві, ні в глибокій старості. Мене як назвали мама і тато при народженні Ладунею, так і до сьогодні всі в селі називають Ладунею.

Подібне і з іншими іменами. Приміром, одного селянина звали Володимиром, іншого – Ладимиром, третього – Ладиком, четвертого – Володею, п'ятого – Володькою, ще одного – Вовою. І нині, через десятки літ, вони носять ці ж самі імена.

Згодом, набравшись життєвої мудрості, я почала роздумувати над причинно-наслідковими зв'язками між цими іменами і дійшла несподіваних і вельми цікавих висновків.

Ви не здогадуєтесь, чому в нашому селі дітей ніколи не називають Климом, чи, допустимо, Гаврилом, Кирилом? А тому, що в роки мого дитинства тут жив такий собі сільський дурник Клим, якого в юності вдарило громом, коли, пасучи худобу в лісі, сховався під високим деревом, а Гаврило з Кирилом – перший глухий, а другий сліпий, обидва в засмальцьованих лахах, вошиві і чомусь завжди в сажі, – ходили, взявшись за руки по селах, просячи милостиню. А ще був Прохор, чи Прохір, як його ще називали, – скаредний, лайливий, брехливий і взагалі якийсь нечистоплотний, як тілом, так і душею. Тож за сільським повір'ям, заснованим на законах Карми, якби назвали новонародженого одним з цих імен, то він обов'язково виріс би схожим на свого нещасного тезку.

Дехто посміювався над цим повір'ям, не розуміючи того, що в ньому закладено зерно істини, ґрунтованої на практичному досвіді поколінь. Ви також, хто раніше, а хто пізніше, матимете власних дітей, тож запам'ятайте назавжди, що їх не можна називати нелюбимими іменами, бо ця нелюбов якнайгіршим чином відобразиться на їхніх характерах, наче увібравши в себе щось від тих зневажуваних односельцями Климів, Гаврилів, Кирилів, Маньок, Прохорів... І саме від того, з яким іменем (ніжно-лагідним чи зневажливо-грубим), започаткованим батьками, пройде крізь життя людина, в значній мірі залежатиме її доля. Запитаєте, чому? Бо в імені кодується характер тієї чи іншої людини, її здоров'я. Візьміть наші рідні русинські імена. Яросвіт – світла життєстверджуюча весна, яка буяє веселковими барвами, вибухає свіжою зеленню, вирвавшись із полону зимового застою. Таким він і залишиться до старості. Русаля – це Яросвіт інтуїтивно її так назвав, навіть не знаючи того, що Рідні Боги спустилися на Землю із населеної сфери в системі сонця Ру, що у сузір'ї Оріяна (Мати Орія), і започаткували людство – оріїв, оріян, які спершу створили супердержаву на території сучасної України, а згодом розселилися по всій землі. Отож ім'я Русаля, яке колись звучало Русоля, складається із двох слів: Ру – назви сонця наших Богів і Соля – від назви сонця їхніх дітей, тобто нас з вами. Отже, вона – світла, сонячна і душею, й тілом, і така ж привітна, приємна, гарна, чиста, завжди нестиме всім оточуючим її людям душевне тепло і радість. А тепер, дітки, порозмірковуюте над своїми власними іменами і визначіть, чи відповідають вони вашим характерам.

Через хвилину всі в один голос загукали:

– Моє, матусю, точно співпадає з моїм характером. І

моє, і моє...

— Ось бачите... А що може сказати про своє ім'я якийсь Гаврило, Кирило, Прохір?... Що можуть сказати інші люди, які носять чужі імена, не знаючи навіть, що вони означають? Наші рідні імена прив'язані до рідної землі незримими нитками, від неї вони черпають життєві соки, духовну енергію, а від якої землі черпатимуть силу якісь там Парфенії та Пафнутії, Акакії та Ананії, Аристархи та Антипи, Феодори та Минодори, Нимфодори, Маври та Атанасії, які колись давалися дітям християнськими священиками? І якщо наші Рідні Боги повсякчас піклуються про своїх дітей, які мешкають на Отчій землі, оберігають їх від хвороб та напастей, то чи піклуватиметься про своїх рабів, розпорошених по всьому світу, юдейський бог Єгова? Доля раба – тяжко працювати на пана, боятися батога, їсти, що впаде з панського стола, і спати на соломі в хліві. Ми з вашим татусем Величаром за десятки років своєї знахарської практики переконалися, що оті Єговині раби в кілька разів більше хворіють і набагато менше живуть, ніж Божі діти – русини. Нехай татусь підтвердить мої слова.

— Атож, ваша матуся в усьому має рацію. Коли вже й мені надали слово, то і я розповім одну історію. Поряд з нами жила баба Ганка – так її ще в дитинстві назвали, і це сформувало її характер. Я малим не раз приходив до її внука – свого однокласника Дмитрика – і з цікавістю слухав, як баба молиться перед величезним іконостасом, раз по раз визираючи у відчинене вікно, за яким поралася ціла череда курей:

— Їжі їси на небесі... куди ви лізете, кляті... їжі... Агуш!... їси... а щоб ви поздыхали всі...їжі... тьху, та не щіпай ти хліб, паскуднику, відріж ножем ...діва Марія і всі святі... знову полізли на грядку, та вижени ж їх, капосних,

Мицьку... помилуй мя, рабу твою, Господі, і ізбави от болезні і всячеського зла... я кому сказала, Мицьку, нечестивцю, вижени їх, бо випорпають весь мак... і нинє і прісно і вовекі веков... зараз дам паска по задниці. Амінь.

Коментувати це бабине молитвовиробництво, мабуть, зайве. Як сприйме його бабин Господь і яким буде результат, гадати не доводиться. Але я вже тоді зробив для себе висновок: людина повинна розмовляти з Богом мовою власної душі, зрозумілою для самої себе, а не чужорідними словами, які можна завчити, як звичайну абракадабру, не вловлюючи в них власне суті. Уявіть собі, що ви завчили напам'ять якусь фразу китайською чи ефіопською мовою, і вас запевнили, що це і є молитва. А може ця фраза є найпохабнішим у світі матюком, який ви посилаєте на небеса?

Що стосується самої молитви, то я, трохи підрісши, висловив бабі Ганці з цього приводу свою думку, сказавши, що до Бога треба звертатися від власного імені і власними словами, які йдуть з глибини серця, а не зазубрювати канонічний текст, створений в минулі віки церковними ієрархами на замовлення властей імущих, куди вкладено зміст, абсолютно чужий сьогоднішнім прагненням і уподобанням нашого народу. За синів-великомучеників нашої рідної України, за її, тобто наших святих треба молитися, а не хто-зна за кого, говорив я бабі Ганці. І ця молитва повинна бути справжньою, істинною і щирою, своєрідним криком душі до свого Бога. І я, ще не зовсім зрілий, почав вчити її такої простенької вранішньої молитви:

“Боже, наділи мене душевним спокоєм, щоб я могла гідно прожити сьогоднішній день.

Допоможи мені повністю віддатися волі Твоїй, а для

цього настанови і підтримай мене.

Навчи мене будь-яку вість прийняти зі спокійною душею і твердими переконаннями, що на все свята воля Твоя.

Керуй всіма почуттями, думками і словами моїми і врозуми мене, коли я вчиню те, що суперечить волі Твоїй.

Допоможи мені назавжди позбутися заздрощів, роздратування, ненависті, злоби.

Навчи мене любови до кожного члена моєї сім'ї і всіх людей, яких я знаю і не знаю, щоб я нікого не ображала і не зобиджала.

Навчи мене молитися, вірити, терпіти, надіятися, прощати, любити і славити Тебе. Най буде так!"

На жаль, баба Ганка так і не вивчила ні цієї, ні будь-якої іншої молитви і продовжувала молитися по-своєму.

А тепер ще кілька слів на закінчення. Як розповідала моя бабуня, бабу Ганку від народження звали Ганкою, і мама Марця у неї була лайливою й сварливою, вічно воювала з сусідами за межу, любила тайком нарвати на чужій грядці цибулі, витерти об чужу щойно поפרану білизну брудні руки, пошпурити в сусідських курей коцюбою і обляяти чужих дітей, які завжди чомусь їй заважали самим своїм існуванням на білому світі. Такою ж злою і нелюдяною була й Марцина дочка Ганка, якої Марця не любила з дитинства, цю ж саму нелюбов Ганка перенесла й на своїх дітей та внуків – вони називали її не інакше, як "баба" і "стара карга".

А ми називали мамину маму бабцею або бабунею – і вони завжди з ніжністю гладили своїх внучат по голові, називали лагідно "дитино" або "дитинко" та обдаровували лісовими горішками і різними ласощами. В хаті моєї бабуні завжди панувала спокійна, затишна атмосфера,

настояна на любові, привітності, доброзичливості і духмяних цілющих травах. І ще – вони любили не тільки власних, а й чужих діточок, як любить їх ваша матуся Ладуня.

Так ось вам продовження нашої теми. Внуки баби Ганки – мої ровесники – виростили такими ж злими і непривітними, як і вона. Дмитро (Міцько), вирісши, непробудно пив, ганяв навколо хати дружину і дітей і помер від білої гарячки у віці сорока років, а його сестра Ольга вже у віці чотирнадцяти років народила невідомо від кого дитину-калічку, через два роки – ще одну, в двадцять літ вийшла заміж за сорокашестирічного п'яничку, народила від нього ще троє дітей, які страждали на дебілізм (щоправда, останнє хворіло на хворобу Дауна), сама спилася і вже в тридцятирічному віці мала вигляд сімдесятирічної баби, згорбилася від поліартриту, а ще через кілька років могла пересуватися тільки за допомогою милиць. Сама ж баба Ганка в шістдесят років втратила пам'ять, забула навіть своє ім'я, рот її перекосило, спину згорбило, потім вона взагалі зчезла, довго шукали і знайшли у Відьомському лісі з перегризеною горлянкою.

Я до чого веду? Молодята, не називайте своїх діток грубими, жорсткими іменами – це накладає на їх характер недобрий відбиток на всьє життя. Не ганяйтеся за модною іноземщиною – адже Генріха в повиточку ласкаво не назвеш Генрішком, так само як Едуарда, Діану, Елізу, Анжелу... А між тим, якраз лагідне звертання мами до дитинки з перших хвилин її сприйняття навколишнього світу формує і відповідні риси її характеру, її долю. Ви, мабуть, не могли не помітити, що між ментальністю українця (слов'янина), який до того ж вірить в Рідних Богів, і людиною іншої національності,

яка до того ж молиться юдо-християнському богу Єгові, – величезна різниця. В основі слов'янської душі – миролюбність, чого не скажеш про германця чи англо-сакса, хоч і ті, фактично, прадавнім коренем своїм заглиблюються в наше слов'янство. Але біда в тому, що на їхній характер негативний відбиток свій наклали інші народи, неслов'янські, раби Божі і людські, з якими вони з прадавніх часів змішувалися. Українець, на відміну від них, ніколи не знав рабства, ніколи й не починав агресивних воєн, не загарбував чужих територій. Це не закладено в його генах. Сама духовність слов'янсько-русинської землі наповнює живі клітини дитяти цілющим нектаром високої гуманості та моралі. Решта – справа виховання. В облагородженій материнською ніжністю і лагідністю душі Мирослава чи Світолюба, Богдана чи Яровида ніколи не викристалізуються жорстокі риси насильника і завойовника, як це може статися з Германом, Ахметом, Річардом.

Отже, в самому імені дитини закодовані основні риси її характеру, її майбутня поведінка, її здоров'я. Мама назвала дитину Ґандзею чи Агафією, і до старості, проживаючи серед односельців, вона носитиме це ім'я. І, запевняю вас, буде вона невірніваженою, здатною на невмотивовані, неконтрольовані нею самою вчинки, яскраво палатиме, з тріскотнявою і безладними іскрами, але й швидко згорятиме, мов парафінова свічка. Дівчинка, названа після народження Любавою чи Купавою, зростатиме спокійною, поважною, солідною, шанованою людьми матір'ю, працівницею і домашньою господинею, нескаречною і доброзичливою. Ніколи не скаржитиметься на труднощі, стійко переносючи їх. Потрапивши в сприятливі умови, може стати непоганим політичним, державним чи господарським діячем.

Проживе довгий вік. Маленька Ліля чи Леся, якщо її мама так кликатиме змалку, і на сімдесятому-вісімдесятому році життя носитиме це ім'я. Зростатиме скромною і лагідною, буде вірною дружиною своєму обранцю на все життя, любитиме власних і чужих дітей, виховуватиме їх такими ж, як і сама. Так що гарно думайте, перш ніж називатимете колись власних діточок. Бо є імена, особливо чужинські, які прищеплюють дитині надмірну суворість і непримиренність до чужих недоліків, інші – розв'язність, яка межуватиме з розпущеністю, треті – інфантильність, непристосованість до труднощів навколишньої дійсності. Як це впливає на здоров'я і довголіття, залишаю робити висновки вам самим.

Особливі розмірковування у мене викликає ім'я Гануся. Просто Гануся без двох “н”, які в суто українських іменах не зустрічаються.

На перший погляд, наче й не рідновірське ім'я. Але якщо добре подумати, то воно якраз і є нашим рідним, вживаним ще за давніх часів, до насильницької окупації русинського краю християнством. Адже що означає слово Гануся? Та це ж “гарненька”, “гарнюсінька”, просто “р” за інерцією з слова колись випало. Слово “гана” (“прегарна”) – пряма протилежність слова “погана”, з якого також випала літера “р”, хоча в синонімічних словах “негарна”, “незугарна” вона залишилася.

Отож знаю кількох Ганусь, яким доля, в особі їхніх ніжних і лагідних люблячих матусь, подарувала це ім'я. Вони й нині його носять, незважаючи на те, що одній вже дев'яносто чотири роки, а іншим далеко за вісімдесят. В усіх на диво схожі характери, хоча планіда, як говорили в старовину, не була привітною до них.

Давайте проникнемо в характерний код імені лише однієї з них, найстаршої.

Хтось може подумати, що для того, аби розміняти десятий десяток, людині треба, мов тепличній рослині, прожити життя в розкошах і у всіляких задоволеннях. Це дуже помилкова думка. Пам'ятаю трьох своїх однокласників – всього трьох із усього класу – ситих, тепло одягнутих, самовдоволених. Під час голоду 1947 і наступних голодних років, коли ми, решта дітей, харчувалися по весні липовими бруньками, гнилою торішньою картоплею і буряковою гичкою, звареною в казані, вони хизувалися тим, що на очах у виснажених ровесників нахабно “жерли” білі булочки з маслом. Коли ми напровесні, одягнуті в рвані материнські кофти чи порвані куфайки, місили босими ногами рідку грязюку, під якою промацувалися острівці нерозмерзлої криги, або пізно восени за три кілометри босими бігли (аби зігрітися) зі школи по мерзлій, нерідко вже вкритій першим сніжком землі, вони реготали з нас і неквапом йшли, взуті в хромові чоботи і одягнуті в теплі пальта чи кожушки. І що б ви думали? Намагаючись виборсатися із злиднів, ми з останніх сил вчилися, терпіли холод, голод, нестатки і таки вибилися в люди, а вони, ця трійця, живучи за рахунок багатих батьків, так і залишилися жирувати біля свого багатства, перебивалися з сьакої на таку роботу, ніде довго не затримуючись, врешті спилися і повмирали, не доживши і до сорока років. Невмолимий закон Карми жорстоко покарав їх, бо було за що. Ті ж, хто виростав у тяжкій праці і злиднях, слава Богу, живуть і донині.

А тепер про дев'яносточотирирічну бабцю Ганусю. Доля (планида) не плекала, не ніжила її, а, скоріше, була злою мачухою. В трирічному віці Гануся залишилася без батька, який загинув на самому початку Першої світової війни. Свекор вигнав невістку з дитиною (“зайві роти”) з

дому. І вони змушені були поневіритися по людях. Врешті, молода Ганусина мама вийшла заміж за старого вдівця, у якого було четверо дорослих дітей, і, фактично, стала у них наймичкою. Вже в п'ятирічному віці Гануся змушена була з весни до пізньої осені пасти льоху з поросятами – мерзла в босі ноги, колола об стерню литки, шкутильгала впродовж всього пасовищного сезону, наколовши підошви гльодяками. Якось, заганяючи вередливу льоху до хліва, наштотхнула на косу, яку вітчим необачно кинув на землю. Розпанахала ногу аж до кістки, кров цебеніла, як з відра. Переляканий вітчим схопив свіже бохоня житнього хліба, розламав надвоє і притиснув до рани. Невдовзі кров спинилась, а Гануся на все життя запам'ятала цей нехитрий народний рецепт зцілення. Пізніше, уже в семирічному віці, жнучи пшеницю, порізала собі до кістки ліву руку, бо серп, керований слабосилою рукою, несподівано зісковзнув по сухих стеблах і вп'явся в ніжну м'якоть. Бігла з городу додому, поливаючи землю кров'ю, а дома схопила висохлий гриб-дошовик, який мати припасла ще з минулого літа, і приклала пухнастою м'якиттю до рани. Кров зупинилась, а Гануся з того часу завжди вішає в сінях на кілочку такого гриба. Щоб завжди був під рукою.

Пізніше навчилася спиняти кров одним із замовлянь, яке запозичила від матері: “Летить крук, без крил, без рук, сідає крук дитині Божій Ганусі на ногу (чи руку). Крук сидить, посаджує, рану покльовує. Зупинися, круче, рану не клюй, на тілі не сиди, а ти, кривце червона, з рани не йди. Прошу, Святий Боже, Ганусі допоможи, а ти, мати-кров, з тіла її, з рани різаної не біжи, на місці зупинись, назад повернись. Я тобі путь перекриваю, в жилах, в тілі замикаю. Нехай буде по-моєму”.

Важке, сповнене злиднів, горя та поневірянь, життя

випало на її долю. Починаючи з дванадцяти років, працювала на буряках в радгоспі за шість кілометрів від дому. Через шість років, коли в селі організували колгосп, пішла в ланку, довгий час була ланковою, бувало, й ночами жала жито, працювала біля молотарки та на току, вручну морозами чи слякоттю голіруч вантажила буряки на підводу. Під час голодомору втратила дочку-первістку, за нею – двох синів-близнят, під час війни – чоловіка, який загинув на фронті. Хату розбомбили, і вона з маленькою дитиною багато років жила в холодній сирій землянці, де тяжко захворіла на сухий плеврит, постійно переживала за дитину, яка кожної зими хворіла на запалення легень. А ще були непомірні податки, позики, натуральні поставки – влада всіляко знущалася над вдовою полеглого фронтовика. Ночами, остерігаючись лихих лісників, носила з лісу за два кілометри від дому дрова, щоб пропалити в печі. А також лісоматеріал та глину, аби зліпити сяку-таку халупу. Жила злиденно – і коли працювала в колгоспі, отримуючи на трудовень по 150 грамів хліба, і коли вийшла на мізерну колгоспну пенсію. Майже ніколи не бачила на столі м'яса, масла, із жирів в хаті зрідка з'являлася хіба що олія. Перенесла три голодомори, та й інші роки були голодними. Від цинги в тридцять літ втратила майже всі зуби, в ті ж роки отримала цілий комплекс хвороб серця. Згодом долучився ще цілий букет хвороб. В дев'яносторічному віці перенесла операцію апендициту, кілька років перед тим їй видалили доброякісну пухлину. Але й після цього не могла всидіти на місці, поралася на кухні, годувала домашню живність, сапала город. Вже на десятому десятку відмовили ноги – взяла за помічників милиці.

Отака ноша непомірним тягарем лягла на слабенькі жіночі плечі. Але вона не скиглила, стійко переносила

удари долі, любила людей, була завжди життєрадісною, першою на селі співунею, маючи чудовий голос. Співала десь аж до дев'яноста двох років, аж поки не втратила голос, але й зараз постійно щось собі наспівує в думці.

А тепер, діти, самі зробіть висновок: звідки така життєва сила в цій жінці, яка допомогла їй здолати всі життєвські труднощі та хвороби і зробила її довгожителькою?

– Очевидно, ця сила є силою духу, а не силою тіла, а перша значно переважає другу і навіть у найважчих ситуаціях тримає людину на землі, – зробила висновок Ладуня.

– Ваша матуся дуже правильно каже, – підтвердив Величар. – Саме сила духу, помножена на істинну віру, допомагає людині долати всі труднощі, хвороби і навіть саму смерть. Ви ж тільки погляньте, чи багато людей, особливо чоловіків, нині доживає до 90 років? Одиниці. А наші далекі предки, які ревно виконували відичні заповіді, у переважній більшості жили по 120 і більше років.

– А що ж це за такі заповіді, татусю? – запитав Жадан

– Розкажіть, татусю, – в один голос попросили Златан і Вітана.

– Ну гаразд, але вони дуже прості, і кожен з вас, добре подумавши, сам може їх визначити для себе. Але я вам їх сформулюю чіткіше.

Отже, **перше** – змінювати те недосконале, що можна змінити, і приймати, як долю, те, що змінити неможливо. Але при цьому завжди пам'ятайте: якщо Бог зачиняє двері, то він обов'язково відчиняє вікно.

Друге – отримувати задоволення від кожного прожитого дня. Але при цьому завжди пам'ятайте:

якщо Бог розсипає медову насолоду, то він інколи може підмішати в неї й полину.

Третє – ніколи не нарікати на долю і усвідомлювати, що все могло бути набагато гірше. Але при цьому завжди пам'ятайте: якщо Бог вирішив випробувати людину багатством, то чому б йому не випробувати її бідністю?

Четверте – уникати неприємних людей і ніколи не переконувати дурнів. Радіти, що ви не такі. Але при цьому завжди пам'ятайте: якщо Бог створив і перших, і других, то щось же він мав на меті, створюючи вас.

П'яте – оцінювати себе самому і менше всього непокоїтися, що про тебе думають інші. Але при цьому завжди пам'ятайте: Бог подарував людям любов, але ненависть вони придумали для себе самі.

Шосте – більше спілкуватися з цікавими людьми. Але при цьому завжди пам'ятайте: Бог, подарувавши своїм любим дітям тепле літо, навіщо вирішив створити й холодну зиму.

Сьоме – планувати власне життя, щоб не тратити часу даремно. Але при цьому завжди пам'ятайте: Бог, пославши на землю світлий день, навіщо посилає слідом за ним і темну ніч.

Чтислав розчаровано зітхнув:

– А я думав почути щось більш конкретне. Ну там... не пити, не палити, не вживати...

– Такі елементарні істини, сину мій, розумна людина засвоює уже в дитячому віці, а дурень не засвоїть їх до самої смерті.

– Але ж ці настанови також не в кожній голові вкладаються, – зауважив Златан. – Треба добряче помізкувати, аби вникнути в їхню суть і вловити зв'язок між причиною і наслідком в кожному окремому випадку.

– Так вони ж тільки для розумних, мислячих людей й створені, сину. Дурням настанови на майбутнє не потрібні, вони живуть одним днем.

– Татуню, а чому одні люди народжуються розумними, а інші – дурними? – запитала Літанка. – І взагалі, чому дехто народжується зовсім не таким, як його батьки? Он яка гарна на вигляд тітка Мариня, а в її Зої криві ноги і рот перекособочений, а очі дивляться в різні боки...

– Ти ще мала, Літанко, і не зможеш всього зрозуміти... А втім, я постараюся розповісти дохідливою мовою. Пам'ятаю, в ранньому дитинстві, коли ще був таким, як ти, я з насмішкуватим недовір'ям сприймав одкровення немолодих сусідок, які не раз зимовими вечорами збиралися в бабуниній хаті на годинки – прясти кужелі, лущити кукурудзу і тому подібні колективні господарські роботи, які ще в народі називали толокою. До речі, тут також щось корисного є: нудна одноманітна робота в гурті менш втомлива, робиться значно швидше і веселіше. Жінки, працюючи, цілий вечір співали українських народних пісень, жартували, згадували різноманітні історії з власного і чужого життя, інколи зовсім незвичні і, як мені здавалося, неправдоподібні. Особливо мене дивували отакі розповіді:

Килина: “В тому році серед ночі саме сталася пожежа в сусіда Микити. Я з ляку (а була якраз на третьому місяці вагітності) схопилася долонею за лице, і – ось – моя Оксана народилася з родимою плямою саме на тому місці, де я мацнулася”.

Ірина: “Чоловік саме дрова рубав, а я носила під повітку, коли прийшов п'яний бригадир і почав верещати, що мій Іван коней не прип'яв, тож вони зайшли в просо і витолочили його, а тому на правлінні вирішили оштрафувати його на 10 трудовнів. А Іван був зовсім

невинним, бо увечері здав коней конюхові. Знаєте, тоді, по війні, щоб заробити 10 трудовнів, треба було працювати зо три тижні, тож чоловік дуже знервувався, кинув спересердя сокиру на дровітню, вона натрапила на поліно, яке відскочило і вдарило мене по стегну. Я від несподіванки дуже злякалася, подумавши, що це сокира мене рубанула. А була тоді вже вагітною, не пам'ятаю, на якому місяці. І щоб ви думали? Миколка народився з відмітиною на стегні, так наче від шва після операції, і до трьох років відчував біль у тому місті і навіть не міг ходити»...

Подорослішавши і навчившись все почуте, як кажуть, “пробувати на зуб”, тобто детально обмірковувати, я перестав посміюватися. І дійшов висновку, що дійсно, отой мимовільний переляканий жест майбутньої матері чи якийсь неблаговидний вчинок прямо або опосередковано відобразиться на характері та здоров'ї дитини. Тим більше, що життя підносило все нові і нові приклади.

Маруська завагітніла вже в шістнадцять років невідомо від кого, бо до гарної дівчинки одразу занадилося десь з півдесятка хлопців. А батьки не цікавилися, чому дочка нерідко приходить додому після опівночі, де вона буває, чим займається. Коли все розкрилося, в сім'ї почалися лайки і прокльони, батько навіть побив доньку і вигнав з дому, так що вона, проживаючи у бабки, й сама почала проклинати ще ненароджену дитину. І дівчинка народилася калічкою – з яскраво вираженою хворобою Дауна.

Ніна, в силу обставин, змушена була вийти заміж за чоловіка майже вдвічі старшого від себе, який, після одруження, почав пити, лаятися, бити її. Раніше весела і життєрадісна, дівчина спохмурніла, усмішка

назавжди зникла з її обличчя, вона зробилася роздратованою і злою. Діти, які з'являлися одне за одним, як грибочки після дощу, всі були вередливими, такими ж злими, грубими, обзивали одне одного лайливими кличками, ніколи не мирилися між собою та вічно сварилися з іншими. До речі, хлопчики вже в початкових класах почали прикладатися до чарки і матюкатися, а дівчатка з чотирнадцяти років пішли по руках.

Тоня одружилася начебто з непоганим хлопцем, але виявилось, що він не хоче дітей. Казав: "Нагуляємося, натанцюємося на дискотеці, находимося в гості до друзів, навідпочиваємося на морях в своє задоволення, а цей тягар – дітей ще встигнемо наплодити". Але не все можна вкласти в рамки плану. Тоня завагітніла, тож в сім'ї почалися постріки одне одного. Він наполягав на аборті, вона боялася цього, хоча дитини також не хотіла. Батьки ж і його, і її наполягали, щоб дитину Тоня народжувала. Так тривало до четвертого місяця вагітності, коли аборт вже було пізно робити. В результаті такої смиканими в думках і словах дитя народилося з дитячим церебральним паралічом.

Валя також вважала, що на чоловіка їй пощастило. Обоє пристрасно хотіли дитину, але вона – дівчинку, а він – сина. Навіть не раз сперечалися з цього приводу, ніяк не могли зійтися в думці. Так тягнулося впродовж усієї її вагітності. І що ж, дитина народилася косоокою, з перекошеним обличчям, незграбною в рухах.

А ось інший приклад. **Світлана** вийшла заміж за гарного лагідного сільського хлопця, який палко кохав її. Вона з радістю чекала свого первістка, пораючись на обійсті, постійно щось наспівувала, радісно сміялася, розмовляла ще з ненародженою дитиною. Дівчинка

народилася, як маленьке янголя, – гарнесенька, ніколи не плакала і не вередувала, вже з колиски почала співати разом з мамою. Нині вона бере участь у відомому хорі, сімейне життя в неї також склалося дуже добре: чоловік кохає і цінує її, дітки здорові і життєрадісні.

Що ж до згаданої тобою, Літанко, Марині, то у неї також погано склалося сімейне життя. Народилася вона сама гарною дитиною, але батьки вели себе негарно – вічно сварилися з сусідами за межу, проклинали їхніх курей, які лізли в город, їхніх дітей, які занадилися в садок, корову, яка паслася під ворітьми... Тож Мариня й зростала в такій атмосфері. Коли вийшла заміж за непоганого сільського парубка Степана, її батьки, особливо матір, чомусь не злюбили зятя-приймака, лаяли його, що мало заробляє і багато їсть, що прийшов на їхнє багатство, нічого свого не принісши, і тому подібне. Отож не витримав Степан такого життя і десь через місяць пішов з дому, залишивши Мариню вагітною, а ще місяців через два чи три одружився з дуже хорошою дівчиною, з якою створив дружну сім'ю. Ну а Мариня почала лютувати, проклинати колишнього чоловіка, бажаючи йому, щоб у нього ноги, які повели його до суперниці, покрутилися, щоб рота, яким він буде цілувати її, скривило, щоб очі, якими він на неї дивитиметься, перекосило... Ото й упали її прокльони на маленьку дівчинку Зою, яку Мариня народила. Отож, синочки і донечки мої, запам'ятайте просту кармічну істину: що випромінюємо, те й отримуємо. Іншими словами, всі погані діяння, спрямовані проти когось якоюсь людиною, повертаються до неї чи її нащадків бумерангом у вигляді невдач чи хвороб.

З цього приводу розповім вам одну історію, яка трапилася в нашому селі десь років з тридцять тому.

В селі була святиня. Колись, в незапам'ятні часи з нагоди перемоги над великою татарською ордою, яка завдала багато горя сільчанам, старожили в центрі села спорудили кам'яний хрест, навколо якого посадили ясени. За цим місцем закріпилася назва «Галява», а так як в селі церкви не було, то старі, літні люди і молодь завжди на свята збиралися тут погомоніти між собою, поспівати пісень, поводити хороводи, просто пожартувати, а діти – погратися на відсонні.

Але знайшлася людина, яка розцінила хрест як релігійний атрибут і вирішила його «викорінити» як із землі, так і з думок сільчан. Це був зведений брат Ганусі, який на той час працював у райкомі Компартії лектором і, вважаючи себе войовничим атеїстом, поставив собі за мету повсюдно викорінювати «релігійний опіум» і словом, і ділом. Розпочати наступ на релігію вирішив з рідного села, яке зобов'язався зробити комуністичним. На заваді був лише хрест посеред села. Отож вдосвіта одного весняного дня, саме на Великдень, коли метушливі дівчата приміряли віночки, збираючись на Галяву, а статечні односельці зав'язували клуночки з святковими стравами, щоб там, на осонні, поспідати в дружньому колі добрих сусідів та родичів, на Галяві загуркотів бульдозер. Ті, хто в цей час опинився поблизу, з острахом побачив, як Вадим, зведений брат Ганусі, яким досі пишалось село як знатним земляком, накинув сталюго зашморга на хреста, і бульдозер повільно зрушив з місця. Страшна звістка миттю облетіла село, на Галяві за кілька хвилин зібралися і старі, і малі: одні просили Вадима не чіпати сільську святиню, яка нічого спільного з релігією не має, інші лаяли та проклинали, але це не могло здолати фанатичну впертість залізного комуніста – він продовжував свою справу, так що невдовзі вмовляння

і прохання також перетворилися в прокльони.

Хрест був викорчований із землі, відволочений на цвинтар і там скинутий в прицвинтарний рів. Вадим із почуттям виконаного обов'язку поїхав у свій райком, натхнений тим, що черговий вирішальний крок до комуністичного майбутнього села зроблений.

Але святотатство не минає даремно. Очевидно, подіяли людські прокльони, бо вже через рік Вадим тяжко захворів, а ще за рік і помер десь у віці сорока років. Не буду судити, чи це справедливо, але тяжка кара впала й на його сім'ю. Злягла дружина і вже не могла встати з ліжка, ходила, як кажуть в народі, під себе. Доглянути було нікому, бо дочка, виїхавши у віддалену область, невдало вийшла заміж, невдовзі розлучилася і захворіла на якусь нервово-психічну недугу, а син Валентин на той час вже працював на дуже престижній роботі в обласному центрі і не мав жодної хвилини вільного часу. Лише у вихідний приїжджав, прав постільну білизну і материн одяг, перестелявав ліжко, мив підлогу, робив запас їжі на цілий тиждень і спішно їхав до сім'ї, де його чекали власні незгоди. Справа в тому, що покарання за гріхи діда впали на його внука, який народився з крихким кістяком, у шестирічному віці спіткнувся на східцях і зламав хребта. Тепер щороку Валентин возив його по санаторіях, а щоденно – виносив на прогулянку в скверик неподалік дому. Так пройшло років зо чотири, малий трохи зміцнів, вже міг сам пересуватися за допомогою милиць, але знову впав і зламав ногу. Знову санаторії і прогулянки на плечах батька. Пройшло ще чотири чи п'ять років, малий знову впав і повторно зламав хребта. А тим часом матері Валентиновій стало зовсім погано, вона вже лежала в ліжку колодою, не могла навіть ложки до рота донести. Валентин мотався,

як навіжений: робота – хворий син – хвора мати – робота, пов'язана з постійними відрядженнями. А дружина нічим допомогти не могла, бо доглядала новонароджене дитя. На щастя, мав Вадим богатирське здоров'я, сам був міцний тілом і духом, міг однією рукою підняти на плече вже чималенького сина і навіть вибігти з ним по східцях на п'ятий поверх, де вони мали квартиру. Але одного разу... Він саме приїхав від хворої матері, де цілий день працював, як віл, схопив на плечі скаліченого хлопця, виніс на стадіон, що розташувався за два квартали від будинку, посадив сина на лавочку, а сам вирішив пробігтися – щоденні тренування були надзвичайно потрібними в його професії. Але пробігши з півтори сотні метрів, схопився за серце, впав і більше не поворухнувся.

Я, звичайно, противник того, щоб діти та внуки несли покарання за гріхи батьків, але не я, на жаль, встановлював ці невимолімі кармічні закони, викарбувані на стінках храму наших душ як застереження і постійне нагадування про те, що ніколи не можна чинити зла ні тим, хто тебе оточує, ні тому, що тебе оточує.

Сама себе зрадила

В народі кажуть: «Козу хоч пряником годуй, а вона все одно гілля буде обгризати». Справедливо кажуть – видно, люди з власного досвіду виходили, створюючи цю поговорку.

Величар і Ладуня, звикнувши вірити іншим, майже були впевнені, що Варвара після всього пережитого, нарешті стала на праведний шлях. Але, мабуть, зле сім'я, посіяне ще до її народження, не все зійшло одразу – частина його залишилася всередині, не струхлявіла, причаїлася

в душі, очікуючи слухної миті, щоб прорости.

Почалося з того, що вже через кілька днів, як пішла Русаля з дому в родину Величара і Ладуні, Варвара почала забувати про молитву, а невдовзі й зовсім відмовилася від неї. А ще десь за місяць їй щоночі почали снитися дивні сни – вперше за вісімнадцять років, відколи померла мама Хима. Жодного разу після смерті не з'являлася в снах Варварі, а тепер почала навідуватися щоночі. Стане на подвір'ї перед вікном, і починає говорити своїм їдким деренчливим голосом:

– Варваро, суча дочко, ти чого, хай смола тебе пекельна поглине, зрадила своїй рідній матері і науці материній? Скажи, навіщо, будь ти проклята навечно, зрадила наставникам своїм, яким, вмираючи, я тебе всучила? Ти чому піддалася іншим богам, нашого лисогірсько-відьомського племені ворогам, забувши про тих, для кого ми жили, кому із давніх часів служили? Замість того, щоб продовжувати материне діло, ти зовсім здуріла, відмовилася від неї, зрадивши наші ідеї, не виконала даного тобі доручення, не виховала і не передала наречену для злучення женихові статному, величному й знатному, і за це, знай же зарання, ти понесеш страшне покарання...

Сон повторювався кожної ночі, весь час доповнюючись новими деталями. Деся на шосту чи сьому ніч Хима змінила свій жорсткий тон на більш м'який і привітний:

– Дочко, я ж тебе любила, не зобиджала, кращої долі бажала. Чи ж я, виконуючи всі твої забаганки, думала, що ти відмовишся від служанки і матимеш охоту виконувати найтяжчу і найчорнішу роботу? Чи ж пристало мити підлогу відьмі благородній та ще й прати білизну і порпатися на грядці городній? Для цього я й подарувала тобі рабиню, але ти її віддала чужакам нині,

та ще людям не нашого племені, ох, мерзотнице, як зле мені. Бо ти й маму кохану лишила на дорозі, не визнаєш її, тримаєш на морозі...

– Мамо, та заходь до хати, погрієшся й навіть зможеш поспати, - запропонувала Варвара, виглядаючи у вікно.

– Як же я зайду, коли стирчить ніж у рамі, що крає серце твоєї мами, а над дверима висить відлякувач-віник, мов батіг для кожної відьми? Краще ти до мене в двір вийди, тут і поговоримо до третіх півнів.

Але не встигла тієї ночі вийти до матері Варвара, бо поки роздумувала, то й треті півні заспівали. Варвара глянула через вікно – на дворі нікого.

Наступної ночі Хима знову з'явилася перед вікном.

– Дочко, я ж тебе так люблю, очима голублю, з пекла сюди долала дорогу й не пошкодую для тебе нічого. Я так хотіла для тебе жениха знайти достойного. І я знайшла його – багатого і пристойного. Він такий гарний, такий величний, як купець заморський чи князь столичний, він тебе вірно кохає, він тебе всі роки чекає, з ним ти знайдеш справжнє щастя на віки вічні, тобі позаздрять всі відьми зустрічні. Він не дасть тебе в обиду, ні знайомому, ні сусіду, звільнить від всякої праці, поселить в розкішному палаці, подарує служанок купу, щоб чухали тобі п'яти й дупу, будуть твої ноги мити і ту саму воду пити, в пух і хутро тебе одягатимуть, за велику пані матимуть, а він на руках тебе носитиме і пухову постіль стелитиме, цілими ночами цілуватиме, цілими днями милуватиме... Вийди, дочко, підемо до нього, всього за часину здолаємо дорогу, а ще за часину будеш спарована й навіки красою його зачарована...

Три ночі опиралася Варвара материним вмовлянням, а на четверту здалася, бо тіло її палало від самої згадки про обіцяного жениха, солодка млість огортала

все єство, нестерпно кортіло звідати статеву близькість, якої не знала відтоді, відколи, бажаючи зробити Миколу покірним наймитом, почала його зводити з пуття своїм чаклунським зіллям – а це вже тягнулося років з п'ятнадцять...

Ій би, з перших разів, коли почала з'являтися під вікном мати, звернутися до Величара, щоб допоміг позбутися цієї з'яви, але колишнє лихе начало прокинулося в її душі і невдовзі заповонило все єство, тож Варвара й думати перестала про те, як позбутися матиної примари.

І ось вона не втрималася від спокуси, встала з ліжка і легко, не відчуваючи обтяжливої ваги свого фізичного тіла, випурхнула з хати до матері, яка терплече чекала на дворі. Очі Варварині були заплющені, але вона якимсь іншим зором бачила і маму, і все, що оточувало її. А це були невиразні примари, які згрудилися навколо, всіляко кривляючись, хилитаючись, пританцьовуючи на місці.

Хима, схожа на безплотну тінь тієї колишньої матері, як виразно пам'ятала Варвара, пояснила:

– Це весільні бояри твої і дружби, жениха твого вірні й покірні раби, сутності темні, людям невидимі, тобі будуть віддані в придане.

І Хима повела Варвару вглиб Відьомського лісу. Відійшовши від узлісся, Варвара несподівано запитала, киваючи на примар, що супроводжували їх:

– Мамо, а звідки ж взявся цей жених? Чи часом він не один із них? Чому ти про нього не розповідала, чи й сама раніше нічого не знала?

– О, дочко, у тому моя вина. Історія ця дуже давня й сумна. Я, юне тоді іще зовсім дівча, покохала красеня-панича, що був помічником у відьмака кошового,

зустрівшись з ним під час шабашу рокового на Лисій горі, де хороводи водимо, а потім одне одного з розуму зводимо. Ох, гарний який же він був до дідька – довга руда гострим клином борідка, пристрастю очі, мов сливи, налиті й срібна печатка на правім копиті, роги – так ті взагалі в позолоті, а сам – богатир із крові і плоті. Після звичної вистави врочистої настало свято плоті нечистої, коли нас заповонила похоть сама і прийшла мить совокуплення всіх зі всіма. Я не буду думати-гадати, бо ж їх, женихів, було дуже багато, то ж я і не знала й зовсім не примітила, від кого ж уперше тоді завагітніла, можливо від нього, бо так уже сталось, що з тим паничом я першим кохалась. Ну, ти вже знаєш, як в світі водиться, як діти робляться і потім родяться. Ти знаєш і наш лисогірський звичай – первістка ми, якщо стать чоловіча, треба віддати, ні, ні, не на заклання, а до баби Йоги на виховання. А так як зі всього юного кодла тільки я народила сина, то й потрапила тоді до Йоги лиш моя найперша дитина. Так й виховувався він у Йоги, і не бачила я після того свого рідного сина ні разу. Хоч і мала в душі образу. Чула лиш від одного чугайстра, що доріс мій синок до майстра. Спочатку Йога годувала малюка молоком із власної цицьки, а потім доїла молоко від кицьки, а потім – тим молоком із кров'ю, яке я доїла нічною порою від людських корів і в ліс посидала з одним вовкулаком. І ось що я взнала: мій син виріс красенем небувалим, розумним, і спритним, і витривалим. До речі, всього лиш за рік після нього, тебе народила, знов не знаю від кого. Й тоді поклялась, що тебе з ним з'єднаю, бо кращого шлюбу на світі немає, від нього з'являються діти найгарніші, найталановитіші, найрозумніші, які переймають від мами і тата найкраще, що треба в характері мати. А тут ще і Баби-Яги добрі дані, її молоко,

і її виховання, й наука відьомська від ночі до рання... Але із тих пір сорок літ проминуло, а сину моєму заміни не було, бо, наче на зло, з відьомського кодла жодна народити сина не була годна. І ось лише в цьому урочому році з'явився малюк у чиєїсь там доці, тепер вихованець новий в матінки Йоги, тож сину моєму до тебе дорога, прямісінько в ліжечко ваше подружнє, де ти йому свято влаштовуєш дружнє... Його забезпечиш усім, що він схоче, й кохатися будете з ночі до ночі. Пробач, що спочатку я трохи збрехала: не князь він зовсім, та жених, яких мало. Збрехала ж, щоб пристрасть твою розпалити й сюди, в ліс наш рідний, скоріш заманити...

Поки Хима розповідала, то й хащі дрімучі залишилися позаду. Перед Варварою відкрилася велика галявина, осяяна примарним світлом гнилих пеньків, розвішаних на гіллі високих дерев. Посеред галявини височіла хижка на курячій ніжці, прикрашена новою латкою на боковій стінці.

— Стань, хатинко, по-старому, як мати Йога поставила, до лісу задом, до мене передом, твоя нянька прийшла і пшонця принесла, — гукнула Хима. Хатинка й повернулася.

— Хто там до нас у гості, тривожить мої старі кості, я нікого не бачу, не чую, бо саме синочка цицькою годую, тож стару Йогу не вини, двері сама відчини, — почувся голос з хатинки.

— Та це ж я, матінко Йоги, твоя дочка убога, твою внучку до жениха привела, тож визирни зі свого вугла.

— А, це ти, Хима? Жених он ваш під дверима, можеш його забрати і геть від моєї хати. А ти мені вже не дочка, бо не носиш давно молочка, тепер у мене є інша, молодша від тебе й вправніша, несе молоко щоранку — годує синка і мамку.

Слідом за цими словами із хатинки з голосним нявчанням вилетів величезний чорний котяра і одразу ж опинився на Варвариних плечах. Обняв її лапами за шию і почав цілувати прямо в губи.

– Це неправильно, матінко Його, зроби швидше парубка з нього, у штани зодягни й сорочку, бо хіба ж це жених для дочки?

– Що ж, я дам, коли хочеш, згоду, якщо зараз складемо угоду. Ось моя головна умова: як народиться дочка здорова у Варвари і хлопця цього, то приводьте до дому мого, зроблю з неї я покоївку, хай мете-підміта долівку, палить в холод зимовий пічку, в'яже вовняні рукавички, тарганів-дармоїдів душить і цицьки мої миє й сушить. Якщо ж хлопця народить Варвара, є у мене для нього пара з дуже знаного в лісі роду... Ну то як, підпишеш угоду?

– Що ж, я згодна, матінко Його, та й Варвара не проти того...

Ще не встигла Хима доказати, як котяра вхопив Варвару зубами за вухо, прокусив його, аж кров чвиркнула, вмочив лапу у ранку, скочив з плеча і в кілька стрибків на трьох ногах опинився біля хатинки, після чого прямо на її дверях вивів лапою якийсь кривавий знак. Його задоволено гмикнула, себе за волосок смикнула, здмухнула перхоть з тіла, щось прошепотіла і замість kota перед Варварою постав міцний парубок, м'язи якого аж випирали з тісних штанів та сорочки.

– То що, жінко кохана, давай совокуплятися негайно, мої м'язи силою наліті, я все життя чекав цієї миті... – з нетерпінням закричав він.

– Остигни, хлопче, постій, не спіши, спочатку справу одну заверши, бо скоро півні треті запіють і, отже, чари нічні розвіють, тому мерщій до Варвариної хати – аж

там ти зможеш її мужем стати, – зупинила Хима парубка, який вже готувався накинутися на Варвару.

Парубок наче чекав цього наказу. Він підхопив Варвару на свої міцні руки і не побіг, а полетів лісом, та так швидко, аж дерева злилися в суцільне місиво. А Хима взагалі звилася догори і летіла в супроводі своєї свити над верхівками дерев. Не пройшло й чверті години, як вони вже були біля Варвариної хати. Парубок намірився сходу влетіти через двері до хати, але тут щось трапилося невірогідне – якась сила відкинула його від дверей прямо з ношею та так сильно, що він аж заскавчав.

– Б'є боляче по мізках русинський дух, ще й так пахтить, що я аж втратив нюх, робіть же щось, бо сили я втрачаю, розвійте ці нам ненависні чари.

“Оберіг, – здогадалася Варвара. – Над дверима. Як я забула про нього...”

Вона підбігла до дверей, але і її якась невідома сила відштовхнула від них, забивши дух. І тоді Варвара, вдавшись до хитрощів, закричала не своїм голосом:

– Миколо, чоловіче, тебе рідна жінка кличе. Вийди мерщій за поріг, взявши з собою оберіг, тут відьма рветься до хати, треба її геть прогнати...

– Ну, доню проклята, це ж треба – рідну маму продати... Ось візьму до тебе бука... А втім – це ж моя наука... – тільки встигла промовити Хима, як тут і напівсонний Микола вискочив з хати, тримаючи в руці віничок-оберіг. Ліворуч він побачив силует Варвари, на мить здивувався, що він прозорий, бо крізь нього проглядалися нові ворота, які він нещодавно зробив, але придивлятися не став, бо прямо перед собою угледів Химу, хоч та швидше нагадувала згусток туману, ніж людину, і кинувся, розмахуючи віничком, до неї. Хима не

стала чекати, а тут же й розстала-розчинилась в повітрі. “Мара якась несусвітня, – подумав Микола, протираючи очі. – Ну й наснитись таке...” І, знову повісивши вінничка над порогом, зачинив сінешні двері на засув.

Зайшовши до хати, Микола здивувався. В кімнаті було темно, нічого не видно, але звідти, де стояло Варварине ліжко, чувся якийсь дивний шум, наче хтось там вовтузився, важко дихав і стогнав.

– Варваро, що трапилося, що з тобою, чи не захворіла? – стурбовано запитав Микола.

Але Варвара не відповіла, тільки ще дужче завовтузилася. Микола намацав на припічку сірники і засвітив лампу. Глянувши на Варвару, остовпів. Вона звивалася на ліжку всім тілом, то підскакуючи, то скручуючись калачиком, то різко, немов стиснута пружина, розпрямляючись. При цьому біла кулаками то в стіну, то по столу чи по бильцю ліжка, очевидно, не відчуючи болю. Кривава піна виступила на губах і потекла на подушку. Нараз Варварою тіпнуло особливо сильно, підкинуло вгору і скинуло з ліжка прямо на долівку. Тепер нею перестало кидати, але вона так само тремтіла, ніби від лихоманки. Микола підбіг, спробував підняти Варвару, аби покласти знову на ліжко, але не тут то було. Вона виявилася важкою, як наповнений вугіллям чи піском лантух. Микола й не думав, що його худюща жінка, якої, щоправда, він ніколи на руках не носив, важить не менше семи пудів. З величезним зусиллям він таки підняв її на ліжко – спочатку голову і плечі, а потім закинув і ноги. Але на ліжку нею знову почало підкидати, скручувати і розпрямляти, а потім так само кинуло на долівку. Тепер, як не силувався, Микола вже підняти її не міг. А до ранку ще залишалося години дві чи й три. Йти

за Величаром? Але ж не станеш будити людей серед ночі, до того ж, як покинеш Варвару саму?

Щоб Варвара не простудилася на холодній долівці, він перекотив її на бік, підстелив рядно, а під голову підклав подушку. І тут знову на Варвару наче щось найшло. Дрібна трясовиця миттю перейшла в скажену лихоманку. Варвара билася гірше, ніж риба об лід, з силою кидаючи руками і ногами. Микола спробував притиснути її руку до землі, але невідома сила, що засіла в руці, миттю відкинула його вбік. Боротися з нею він не міг.

Почало світати, і Микола вирішив покликати на поміч сусіда. Петро, який вже перестав ворогувати з Варварою, без довгих роздумів відгукнувся. З ним прийшла й дружина Харитина. Вони втрьох все ж поклали Варвару на ліжко. Але ненадовго, бо невідома сила за кілька хвилин знову скинула її на долівку. І тоді Микола, порадившись з Петром і Харитиною, приніс міцні мотузки, і вони прив'язали Варвару до ліжка. Краще б вони цього не робили, бо тепер вже почало підкидати не Варварою, а ліжком, намагаючись перекинути його. Варвару також било і термосало під мотузками, аж вони глибоко вп'ялися в тіло, тому Микола спішно відв'язав її.

– Я знаю, що це таке, – нараз сказала Харитина. – В моєму селі, звідкіля я родом, також подібне було. В одного дядька вселилася нечиста сила і мучила його три дні і три ночі. Не допомогли ні лікарі, ні піп з кадилом, ні бабки, які читали над ним молитви.

– І чим же закінчилося? – з надією запитав Микола.

– Тим, що через три дні той чоловік помер.

– А ми спробуємо Варвару врятувати, – рішуче сказав Микола. – Ви постежте за нею, а я збігаю за Величаром.

Величар прийшов не сам, а разом з Ладунею, Ярославом і Русалею. Глянувши на лежачу, що

продовжувала битися в конвульсіях і дрібно тремтіти, Величар звелів:

– Покладемо її на ліжко. Петре, бери її за ноги, Миколо і Ярославіте – за тулуб, а я за плечі. Ну, раз-два-взяли! Русалю, підклади їй подушку під голову, щоб не захлиснулася кривавою піною...

Русалю виконала його повеління. І тут же відсахнулася, бо тіло Варварине враз зметнулося догори, потім так само різко впало, з новою силою почало битися в конвульсіях. Губи її побіліли, очі запалися...

– Шкода, але їй вже нічим не допоможеш, – констатував Величар, уважно глянувши на недужу. – Вона вже й не жилець, це живе в її тілі, як у пастці, Темна нечисть, яка не може виборсатися звідти і перепсувала всі її нутроці. І як вона тільки потрапила в захищену оберегом хату?

– Я знаю як. Це я у всьому винен, – вигукнув Микола і розповів, як серед ночі його хтось покликав Варвариним голосом, звелівши зняти з одвірка і винести надвір оберіг, як він побачив постать відьми Хими, а кутовим зором ще якусь неясну постать, що ховалася за силуетом Варвари і, очевидно, разом з нею, скориставшись відсутністю оберега, проникла в хату. А потім він знову повісив віничка над дверима, і нечисть опинилася в пастці. А щоб зовсім заховатися, очевидно, й проникла у Варварине тіло...

– Тепер і я здогадалася, чому нею так люто кидає, – раптом промовила Русалю і різко висмикнула з-під Варварині голови подушку. – Адже для того, щоб вона спокійно спала і швидше виздоровіла, я зашила оберіг в подушку, а це виявилось Темній нечисті не до шмиги. От вона з безвиході й біситься, не знаючи, як вибратися з пастки. А коли й вибереться, то й хата для неї є

пасткою...

— А чим закінчилося протистояння з нечистою силою, яка сиділа в тому чоловікові? — поцікавився Микола в Харитини.

— Чим? — перепитала та. — Він довго конав у передсмертних судах і ніяк не міг вмерти, аж поки люди не прорубали в стелі діру, через яку й вигулькнула вночі у Темний світ нечиста сила. При цьому зірвалася така буря, що повикорчовувала з корінням дерева в саду, а саму хату мало не зруйнувала.

— Так. Доведеться, мабуть, і мені йти за сокирою, якщо Варварі нічим вже не допоможеш. Шкода, звичайно, бо до весни ще далеченько, хата зовсім застудиться, якщо її Темні сили, визволяючи Варвару, не завалять...

— Нічого, дядьку Миколо, перебудете до весни в хаті покійної бабуні Дарини, поки з цієї хати вивітриться поганий дух, — сказав Ярослав.

Через два дні Варвару поховали на цвинтарі за людським звичаєм, хоча всіх її попередниць з відьомського племені сільчани закопували на цвинтарному окопі, за винятком тих випадків, коли відьми самі себе хоронили у Відьомському лісі.

Для переважної більшості мешканців села смерть Варвари залишилася непоміченою, бо її, фактично, мало знали сільчани, крім, хіба що, ближніх сусідів. Жила людина, наче й не жила. Не дуже сумували за нею й Русалія та Микола, пам'ятаючи ті кривди, які вона заподіяла їм за життя, хоча і не таїли за них на покійницю зла. І взагалі намагалися не згадувати про неї. Лише напровесні, коли Величар зі старшими синами, звичайно, не без участі Русалі, допомагали Миколі залатувати дірку в стелі, Микола знайшов привід, щоб згадати про Варвару. Ще кілька днів тому він приніс з Відьомського

лісу суху осику на качалки і, обтісуючи їх, мов би небавом сказав:

– А я таки, на всяк випадок, забив осикового кола в її могилу, а другого – в могилу Хими, щоб неповадно було і одній, і другій ночами на цей світ вибиратися і людей лякати. Цікаво, скільки їх ще таких, явних і потаємних почвар, серед людей живе?..

– Багато, дядьку Миколо. Стільки, що й осик у Відьомському лісі не вистачить, аби колів на всіх запастись, – відповів Ярослав.

– Даремно ви, хлопці, так на відьом нещасних ополчилися, – зауважив Величар. – Зрідка серед них зустрічаються і нормальні. Адже, вважайте, що відьми – це посестри відунів, вони також досконало володіють відичними знаннями, просто, через свій заздрісний, злорадний чи зловмисний характер служать не Світлим Богам, які уособлюють Добро, а Темним силам, які продукують Зло. Лихо в тому, що відуни-відунки і відьмаки-відьми Добро і Зло кожен розуміє по-своєму, міняючи їх місцями.

– Як це, тату? – не зрозуміла Русаля. – Хіба так важко розрізнити, де Добро, а де Зло?

– На жаль, не кожному це дано, дочко. Ось, приміром вкрасти в когось теля – це добре, чи зле? Господар, у якого вкрали, вважає, що зле, бо поніс матеріальну шкоду, а злодій – навпаки, адже він зробив для себе чи своїх ближніх добре. Тож у кожного своя мораль, а відтак і свої критерії. Саме через це в світі й відбуваються різні збройні конфлікти та війни, які однаково забирають життя і тих, і інших, примиряючи їх тільки після смерті.

Сватання

Від Великодня до Купала, або дня літнього сонцестояння, – рівно три місяці, які для Русалі в новій родині пролетіли, як один день, в осягненні Знань та Мудрості Предків, що так необхідні будуть в житті дружині відуна і самій майбутній відунці. І що найголовніше – вона з честю витримала іспит на стійкість, силу волі, терпеливість, не піддавшись спокусі насолодитися фізичною близькістю з коханою людиною. Щоправда, це вона сама так думала, а ось яку оцінку поставить екзаменаційна комісія в особі Величара і Ладуні, покаже свято Купала.

Свята вона чекала з особливим нетерпінням і хвилюванням. Досі вона була просто ученицею волхвів, освоювала початки прадавньої відичної мудрості, відтепер, якщо її приймуть до свого роду навчителі (в чому вона майже не сумнівалася), започаткує разом з Ярославом нову гілочку Роду. Саме це, останнє, сповнювало її найбільшим хвилюванням і сердечним трепетом. Чи зможуть вони з Ярославом злитися і душею, й тілом так, щоб стати одним цілим, нерозривним, єдиною сутністю, з якої, фактично, й відбрунькується ота здорова і повноцінна гілочка на дереві Роду?..

За тиждень до Купала Русалю відправили з родини Величара та Ладуні додому, аби мала час і змогу ще раз подумати на самоті, перебуваючи у власному духовно-ментальному полі, де відсутні будь-які впливи з боку нареченого і його родини, чи готова вона докорінно змінити власне життя, а якщо готова, то належним чином зустріти ці зміни.

Це ж саме стосувалося й нареченого. Може, впродовж цього тижня, залишившись на самоті, проаналізувавши

стан власної душі, зваживши на терезах власного серця все, що поєднує і роз'єднує їх, вирішить, що то було тільки захопленням, а не коханням?

Як би там не було, але за перших чотири дні цього тижня Русалю багато чого встигла: гарно прибрала хату, перепрала і випрасувала постільну білизну, скатерки, занавіски, рушники, одяг, нарешті на четвертий день викупалася в купелі з любистку, одягла гарну білу сукню, з її ж власним вишиттям, приготувала все, що належить для такого урочистого випадку підготувати, і почала чекати старостів. Прийдуть, чи не прийдуть? Тато Микола, пострижений, чисто поголений, в біленькій сорочці також чекав і, зі всього було видно, нетерпеливився. В його душі поселився дух протиріччя, якого він й не намагався прогнати. З одного боку, хотілося, аби дочка була щасливою, але з іншого – шкода було втрачати господиню хати і залишатися самотнім.

На схилі дня, коли червнєве сонечко вже було за дві коцюби до західного виднокола, прийшли старости. Невеличкий, але широкоплечий Добран – старший двоюрідний брат Ладуні та міцний сивовусий козарлюга Велимир – дядько Величара. Постукали у двері. Поки Микола запрошував їх до хати, Русалю шмигнула у ванькірчик і причаїлася за занавіскою. Тим часом гості, ледь поріг переступивши, привіталися за старим народним звичаєм:

Велимир. Добри вечір вам у цій затишній хаті, най будуть господарі здорові й багаті, до всіх перехожих добрі й привітні, щедрі й гостинні, як дні оці літні!

Микола. Доброго вечора й вам, шановні перехожі дякуємо за щире привітання та гарне побажання. Але ще ж вас привело до нас у цей надвечірній час?

Велимир. Ну, коли господар цікавиться, мусимо відповідати. Послав нас наш княжич скарб безцінний шукати. Ось і шукаємо ми від самого Великодня і натрапили на його слід аж сьогодні. Здогадувалися наперед: коли літа буде вінець, то й настане нашим пошукам кінець. Тож літо на верхній щаблинці стало, і вже за три дні – славне свято Купала. А саме до цього величного свята ми мусимо княжичу скарб відшукати.

Микола. А що ж то за скарб такий багатий, і при чому тут наша хата?

Велимир. Зізнатися мусимо чесно й правдиво: той скарб – чарівне й найсправжнісіньке диво, для тіла й душі він – найкращії ліки, що щастям для княжича стануть навіки.

Микола. То княжич ваш хворий, як ліки шукає?

Велимир. Так, пане, від пристрасті княжич згорає. Та пристрасть – кохання безмежне й глибоке, яким він страждає з минулого року. З тих пір, як зустрів у житах він русалку, яку покохав дуже пристрасно й палко, не відає княжич й хвилини спокою, отож і пішли ми на пошук обоє з Добраном, молодшим боярином княжим...

Микола. А що ж він мовчить і нічого не каже?

Добран. Я скажу те ж саме, підтакнувши брату: русалка сліди протоптала в цю хату, отож ми й прийшли із метою одною: спитати, чи схоче вона стать княжною?

Микола. А може ви, гості, в світах заблукали й не там, де потрібно, русалку шукали? Тут донька моя лиш живе нечепура, в залатаній сукні, сама замазура, нечесані коси, неначе солома... Коротше – бруднуля, хоч вижени з дому. Не тямить ні прати, ні шити, ні плести, ні борщик зварити, ні хату підмести... Веде ж себе, наче зухвалий хлопчисько, хоча вже й стара. А зовуть її ... Пріська.

Добран. Шкода, що ні з чим повернемось додому...

Хоча відчуваєм знемогу і втому. Пішли, Велимире. Мабуть, що в цій хаті й води перехожимо шкодують подати... Якщо ж подадуть, то з брудної калюжі.

Велимир. Ходімо, Добране, молодший мій друже.

У Русалі, яка слухала всі ці речі, припишкнувши за занавіскою, затерпло усе всередині: невже підуть? Як міг татко допустити до цього? “Заждіть, я вам зараз влаштую виставу, ото порадієте, люди, на славу”. Довго не роздумуючи, накинула на себе старе простирадло, запнулася по самісінькі очі сірою хусткою, що схожа була скорше на ганчірку, зачерпнула з дерев’яного кадуба кухоль свіжої холодної водиці, яку перед цим принесла з криниці, вийшла з-за занавіски й низько вклонилася боярам:

Русаля. Пробачте, що в вашу втручаюсь розмову. Мій татко змішав тут зерно і полу. Якщо ви захочете їх розділити, то мусите спершу пожежу залити. Мою ви сміливість повинні простити і спрагу з дороги свою вдовольнити. Хай буде вода ця й з калюжі брудної, але ж і така землю зсушену поїть. Най я нечупара й бруднуля убога, але ж і така не остання у Бога. Він нащось створив отаку нечупару й хотів, щоб й вона віднайшла свою пару. Коли я для князя чомусь не підходжу, то бути слuzі його жінкою можу?

Велимир. Напевне, що так. Запитайся у нього – він там, на дворі, біля твого порога. Якщо, звісно, мужності вистачить в тебе... Слуга наш суворий, де треба й не треба. Відмовився з нами зайти і до хати, бо, каже, в хорамах цих ніде і стати.

Русаля. Як він тут не був, то звідкіль такі вісті? А втім, ваша правда, слuzі тут не місце. Мабуть, він ваш раб, а рабам місце в сінях, чи, може, в хліві, або в клуні на сіні?

Добран. Та ні, ти не так зрозуміла нас, Прісько. Він

зовсім не раб, а наш родич... ще й близький.

Русаля. Ну що ж, коли так, то шкода мені хлопця. Надворі ж мороз, он замерзли віконця. В мороз навіть пса не пускають гуляти, а ви ж і людину не взяли до хати. Чи, може, най мерзне, нехай крижаніє? Хіба що якась розморозить зуміє... Якщо мені вдасться, то ви даєте згоду на шлюб наш з слугою – як винагороду?

Бояри презирнулися. “Дійсно, якась не від миру сього. На дворі літня спека, а їй здається, що мороз,” – наче говорили їхні промовисті погляди. Щоб не видати своїх думок, Добран обережно, наче пробував трунку, відпив з кухля води і, смачно прицмокнувши, передав кухля Величару.

Добран. Ну що ж. Це цікаво. Дозволимо, брате? Щоб нам з цього всього хоч дещицю мати й не йти задаремно з привітної хати. Бо дуже вже добра в цій хаті водиця – чарівна, цілюща, здоров'ям іскриться... А ця нечепура та ще й ледащиця у княжих палатах, напевне, згодиться. Тож йди, коли хочеш, а там буде видно... Комуś з княжих слуг, може, й станеш за рідну...

Русаля вийшла. В хаті на деякий час запанувала тиша, аж чутно було, як скреблась в стіні миша. Кожен, здавалося, думав про щось своє. Велимир першим розірвав нитку мовчання.

Велимир. Вона, ваша Пріська, з дитинства ... убога? Чи ви у свій час не помітили того?

Микола. Та ні, помічав, що вона не при собі... Але ж не кричати мав: “Людоньки, пробі!”. За що ж ваш родак покохав мою дочку? Сиділа б удома та гралась в пісочку... Так ні ж. Закортіло їй в княжі палати своїми речами усіх дивувати.

Велимир. На все Божа воля. Хоч княжич й безвусий, але цей горішок він миттю розкусить. Сьогодні ж на

сватанні зникне питання – він все зрозуміє, – й не буде вінчання.

Знадвору почувся гучний розгублений голос Ярославита.
Яросвіт.

– Ой, дядьку, трапилась біда:
Зустрів вночі і клопіт маю –
Ну як навпомацки узнаю,
Вона стара чи молода?

Величар.

– Який ж бо клопіт то, небоже?
Це ж ні для кого не секрет:
В обіймах у палких скелет –
Не те, що тіло юне й гоже!

Яросвіт.

– Мене турбує й річ така:
Вночі кохати – справа марна,
Як знати: дівчина та гарна,
А чи потворна і бридка?

Величар.

– Ось мудре правило, зятям:
Краса - це дивні аромати,
І нам дано їх пізнавати
Не поглядом, а почуттям!

За дверима, як і в хаті, знову запала мовчанка. Нарешті, двері рипнули, з сіней до хати зазирнуло усміхнене обличчя Ярославита.

Величар. Заходь, любий княжичу, швидше до хати. Повідай боярам, а де ж це гуляв ти? Чи Пріську ти бачив – господаря доньку, яка заморочила нам

головоньку?

Яросвіт. Та бачив, бояри. Десь там під горою вона залишилась із вашим слугою. А я задививсь, як проворні синиці клювали розсипані зерна пшениці, й одну упіймав, аж дивлюсь – це Жар-птиця й повірить не можу, вона – чарівниця, – та сама русалка, й жила за півкроку, про неї ж я мріяв з минулого року...

Яросвіт широко відчиняє двері і заводить за руку Русалю до хати. Вона – у білій вишиваній сукні з розпущеними золотими косами.

Добран. Ох, нене, це ж справжня красуня, нівроку... Ну й маємо ми, Велимире, мороку... Що будем робити? Чекати розплати? Чи, може, вже салом намащувать п'яти?

Русаля. Не вдасться, бояри, втекти вам одразу, бо вас рушниками до хати прив'яжу, й будете у нас гостювати дорання, аж поки не визначим дату вінчання.

Не встигли бояри й отямитися, як Русаля метнулася до скрині, витягнула вишиті для такого випадку власними руками новенькі рушники і спритно пов'язала обидвох бояр, а третій рушник накинула на шию Яросвіту. Після цього кинулася накривати на стіл.

Яросвіт. Ну ось ви й пов'язані, любі бояри. То як, чи мені наречена до пари?

Велимир. Так, сину, чудова виходить з вас пара, і дочка чарівна буде в Величара. Я радий безмірно й пишаюсь віднині, що буде поповнення славне в родині.

Добран. Зажди, я й не стямився, що ж воно сталося. А Пріська-дурепа куди подівалась? Вона ж не сестра, смію думать, Русалі і в домі оцьому зовсім не в пошані?

Русаля. Забудьте про дурку ту, дядьку Добране, бо Пріська – то відьомське ім'я погане, вона зразу ж зчезла, ця капосна краля, як тільки з'явилась на світі Русаля.

Та досить про неї вже. Тату Миколо, запрошуйте родичів наших до столу.

Микола. Сідайте на чільному місці, бояри, й не думайте, що приготувила чари невістка, бо всі оці страви, до речі, сьогодні з любов'ю варились у печі. А ви оцініть й поділіться зі мною, чи гарною буде для зятя жоною? А ти, любий зятю, сідай на покутті, і ти поруч, доню, й давайте по суті ми вирішим зараз конкретно на ділі, коли ж погуляєм на вашім весіллі?

Яросвіт. Ми все вже рішили в родинному колі і згоди від вас ждемо, тату Миколо. Вінчання відбудеться в ніч на Купала, а день ми весільним відзначимо балом. Отож і запрошуєм вас на гостини, з гостей ж — нікогісінько, окрім родини.

Вінчання

Після сватання три дні, що залишалися до вінчання, не бачила Русаля Яросвіта. Так велів звичай Предків. Останнього дня вона встала до сходу сонця, одягнула нову сукню, взяла кошика і подалася на луки.

Ой, Леле, яким розкішним розмаїттям цвіли вони! Велетенський квітчастий килим лежав перед нею, ніжно обіймав босі ноги свіжою росяною прохолодою, вливаючи силу і здоров'я.

“О, Велесе, о, Матінко Макошо, о, Земле мила, люба і свята! У вас в цей ранок щирим серцем прошу благословення на мої свята. Най зілля ваше збереже від порчі, від Темних сил, від відьомських виправ! Відліть же, Рідні, вашій вірній доньці родючих сил від цих цілющих трав. Так як вони цвітуть і плодоносять, красою сповнюють людське буття, нехай і я в єстві

своєму ношу зачатки нового й всенового життя!"

Вона назбирала повний кошик квітів – ромашки, чебрецю, кашки, материнки, звіробою, червоної конюшини, валеріани, м'яти, додала гілочок полину і, подякувавши рідній Матінці Сирій Землі за щедрі дарунки, подалася додому. На лавочці біля криниці сплела два віночки-обереги, а потім з решти трав, що залишилися, додавши до них любистку, хмелю і нагідок, зробила собі цілющу купіль. Так вчили давні Предки, аби живлющою і невичерпною силою тіло налилося у молодой нареченої. А в мудрості їхніх знань Русаля вже не раз переконувалася. Довго купалася, соромлячись сама собі зізнатися, хоч і впевнена була в тому, що ця купіль сповнить її такої могутньої життєвої сили в першу шлюбну ніч, якої затим вистачить на всеньке жіноче-материнське життя.

Вона не знала, чим в світанкові години цього останнього парубоцького дня займається Ярослав. А він також готувався до Купальської ночі. Але не пішов на луки, а подався на їхню заповітну лісову галявину, де нарвав кілька оберемків цілющих трав, розстелив їх в центрі галявини, обвів магічним колом, яке за допомогою Перуна та Велеса захистить цю місцинку від впливу Темних сил. Потім ще якусь часину почергував на галявині, аби переконатися, що ніхто з людей до вечора більше не потрапить сюди, пройшов навколо галявини під кронами дерев, проказавши замовляння, таким чином зробивши друге захисне коло, і подався додому.

І ось настав Купальський вечір. Хлопці і дівчата зібралися на луках біля річки – постійному місці проведення купальських таїнств та забав. Не запізнилися й Русаля з Ярославом. Взявшись за руки, стрибали

через купальське очищувальне вогнище, співали купальських та інших народних пісень, вечеряли спеціально приготовленими до цього свята стравами. Єдине тільки, що не пускала Русалю на воду віночка зі свічкою – у неї вже був коханий, поряд з нею, тож ворожба була їй ні до чого. Вона просто наділа на голови собі і йому віночки, сплетені з цілющих трав, аби єднали обидвох і захищали од злих відьомських чар. А потім, коли почалися веселі ігри, після яких хлопці збиралися гуртом податися в гущавину на пошуки цвіту папороті, Ярослав взяв Русалю за руку і вивів з кола, освітленого палаючим вогнищем. “Підемо, кохана, – шепнув розрум’янілій від полум’я, ігор, але найбільше – від щастя, дівчині. Ти не забула – у нас сьогодні ще й наше свято. Цвіт папороті, цвіт щастя, чекає нас. В цю ніч він розцвіте квіткою щастя, прекраснішої за яку кожен з нас ще не мав у своєму житті”.

І вони, обнявшись, пішли до своєї заповітної галявини.

На галявині було тихо-тихо. Але це не була насторожена чи сполохана тиша. Це був затишний і безпечний спокій під надійним захистом Рідних Богів. Все навколо дихало доброзичливістю і ласкою, настояною на п’яних ароматах Купальської ночі, коли з бездонних небес могутнім потоком спадає живлюща енергія Живи, а почуття загострюються і нуртують в твоєму єстві з особливою силою, яку нездатні спинити ніякі греблі та загати.

Ярослав підвів Русалю до центру галявини, застеленого цілющими травами, дістав звідкілясь зарання приготовлене білосніжне простирадло, застелив ним трави і шепнув: “Так велить звичай. Матуся спеціально зберігала його новеньким в скрині до нашого з тобою вінчання, а зараз вона молиться разом з нами за наше

з тобою щастя. І ми молитимемося, кохана, просячи у Рідних Богів благословення і благодаті та всього того, чого душі наші прагнуть. Але сьогоднішня наша молитва особлива, не схожа на жодну іншу. І так як серце співає, душа співає, то й ми співатимемо нашу молитву. Сідай, кохана, не бійся забруднити свою весільну сукню, бо сьогодні найчистіша, найохайніша, найсвятіша ніч в нашому житті – перша з багатьох-багатьох, які згодом випадуть на нашу спільну долю. Отже, почнемо...”

І він заспівав своїм мелодійним бархатистим голосом, який, здавалося, проникав у глибини людської душі і Божого Всесвіту. Русаля, хоч і не знала слів, одразу ж підхопила. Але диво дивне. Через якусь мить слова самі виринули з глибини підсвідомості, неначе вони там були заховані ще далекими предтечами її роду і зберігалися досі в недоторканості, очікуючи цієї неповторної миті:

*Коли Купальська ніч настала,
Провівши на спочинок день,
Ми принесли тобі, Купала,
Найкращу із своїх пісень.*

*Співай її разом із нами,
В ній – про кохання лиш слова,
Від спілкування із Богами
Нехай хмиліє голова.*

*Співайте з нами, Леле й Лелю,
Всю ніч до вранішніх заграв,
Стеліть закоханим постелю
В духмяності цілющих трав.*

*Най світять зорі з високості,
Нам додаючи сил й снаги,*

до стор. 286: "І ось настав Купальський вечір, хлопці
і дівчата зібралися на луках біля річки".

*Прийдіть до нас сьогодні в гості,
Привітні Сонячні Боги.*

*Відкрийте навстіж Сварги брами,
Доріддя сійте навсебіч,
Осипте щедрими дарами
Своїх дітей в Купальську ніч.*

*Благословіть нас у єднанні,
Най цвіт зав'яжеться у плід,
Започаткований в коханні, –
Й поповниться наш славний Рід.*

Боги почули їхню пристрасну молитву і в знак цього скинули з бархатного неба золотисту Зоринку. Вона стрімко понеслася до землі, потім уповільнила своє падіння, зависла над лісом, над їхньою галявиною і золотою краплинкою опустилася на губи Русалі. А їй здалося, що опустилася вона на губи Яросвіта. І обоє, самі того не усвідомлюючи, потягнулися устами одне до одного, і Зоринка одночасно опинилася на губах обидвох, затріпотіла крильцями насолоди і крапелькою Живи проникла в їхні тіла, і зануртувала, запульсувала там, змушуючи їхні губи раз по раз шукати одні одних. А в перервах між поцілунками він шепотів їй такі незвичайні, сповнені ласки та ніжності слова, про існування яких вона до цього часу навіть не підозрювала. І руки у нього виявилися такими ж лагідними і ніжними, коли він почав пестити її тіло. У неї захмеліла голова, думки розчинилися в чарах Купальської ночі і всеохоплюючій ніжності почуттів. Тільки одна з них зненацька виринула на поверхню з підсвідомості: “Треба зняти весільну сукню, щоб не втратила первозданної чистоти, адже вранці я мушу з'явитися в ній перед уважними очима матусі Ладуні”. Навіть не пам'ятає, чи то її самої, чи

до стор. 289: "А на світанку... рожева зоря забарвила
у веселкові кольори східну частину неба..."

коханого ніжні руки звільняли трепетне тіло від тканини, навіть не пам'ятає, чи шепталися при цьому ще якісь чарівні слова, бо ніч підхопила їх на свої крила, легенько змахнула ними – і вони обоє полинули, попливли на хвилях Щастя у Вирій. І пливли з невеличкими перепочинками всю ніч, шкодуючи тільки, що вона виявилася найкоротшою в році.

А на світанку, коли рожева зоря забарвила у веселкові кольори східну частину неба, вони із здивуванням помітили, що хтось з Богів, очевидно, Лель і Леля, підклали під них, прямо на білосніжне простирadlo, яскравочервону Квітку папороті, яку, за старовинним народним звичаєм-поконом, вони разом з простирadлом віднесли додому, аби матуся Ладуня змогла переконатися, що Рідні Боги не відступилися від її коханих діток і віднині повсякчас опікуватимуться ними.

* * *

А рівно через дев'ять місяців після Купальської ночі, в ніч проти Великодня у матусі Русалі і татуся Ярославі народився Я. І дали мені трохи незвичне навіть для наших далеких Предків, але добре відоме і приємне Рідним Богам ім'я – РУВИТ, що одначає Сонячний Вітік (або Сонячне Джерело), бо Ру – це назва того сонця, звідкіля прийшли на нашу святую Землю Світлі Боги і започаткували першу в її історії цивілізацію русинів (Синів Ру), а слово Вітік (або Джерело), мабуть, пояснень не потребує. Назвавши мене, свого первістка, так, вони сподівалися, що я поїтиму цілющою енергією всіх спраглих. Що ж, я намагаюся в міру своїх сил виправдати їхні сподівання...

(Кінець Першої Книги,

але рух по Колу Сварожому триває, і, якщо буде на те воля Богів, то ми, можливо, знову дійдемо до відправної точки, на той час збагатившись досконалим досвідом і Мудрістю Предків, і розпочнемо нове коло на більш високому рівні. Цей рух безперервний, хоча інколи й прискорюється, а інколи уповільнюється, але не зупиняється ніколи, як не зупиняються електрони під час руху по своїх орбітах, Земля – рухаючись навколо Сонця, чи Сонце в своєму польоті навколо Центру Галактики. Можливо, траплятиметься й таке, що ми перескакуватимемо в своєму русі на нижчі чи вищі рівні, – не лякайтеся, це не стрибки в минуле чи майбутнє, бо у Колі Сварожому немає минулого, сучасного і майбутнього, вони злиті воєдино, і кожна людина своєю свідомістю, яка є найвищою формою матерії, живе в них одночасно)

Горсточка самоцвітів із скарбниці Роду або

Оздоровчі уроки відуна Рувита
на 57-у році його життя

Рувит – це я.

Дара – моя дружина.

Богдан – наш старший син, 35 років.

Всеволод – наш молодший син, 33 роки.

Волошка – наша донька, 32 роки.

Златан – наш зять, 35 років,

Дороня і Надія - наші невістки, 34 і 32 роки.

Внуки **Борислав** – 17 років, **Славуня** – 16 років, **Весняна** – 14 років, **Ладик** – 10 років, **Чаруня** – 12 років, **Яруня** – 7 років. І це ще не всі, але про менших в цій книжці мова не йтиме і за Новорічним столом вони також не сидять, а зустрічають час народження Божича в своїх ліжечках під наглядом прабабусі Русалі, прадідуся Яросвіта, пра-прабабусі Ладуні і пра-прадідуся Величара.

Всі ж інші зібралися в нашій з Дарою оселі, бо якраз для внуків-школярів настала пора зимових канікулів, а для їхніх батьків, тобто наших дітей, – Новорічні та Різдвяні свята.

Але почну спочатку. Коли я тільки почав писати цю книгу, Яруня, прочитавши заголовок, запитала:

– Дідуню, а в цій вашій скарбниці що зберігається? Золото, самоцвіти?

– Ні, Яруню, щось значно дорожче від золота і самоцвітів. У ній зберігаються Знання, – відповів я.

– А ви самі їх туди складали? – допитувалася внучка.

– Ні, Яруню, мені їх передали мої Родителі, твої прадідусь Ярослав і прабабуся Русаля, а їм, в свою чергу, їхні Родителі Величар і Ладуня, а тим – їхні Родителі, – і так воно тягнулося з найдавніших віків, може двадцять, а може й більше тисяч років од наших Предків, які отримали ці Знання безпосередньо від Рідних Богів. Так що скарбниця була створена вже тоді, а відуні, в тому числі і я, впродовж своїх життів до неї вносили, хто скільки міг, – той пригорщами, а той лише краплинками.

– А які ж в ній, отій скринці, Знання зберігаються, що дорожчі за золото і самоцвіти?

– А зберігаються в ній, Яруню, Знання про те, як досягнути щастя. Більшого багатства, дитино, на Землі ніколи не існувало, не існує і не існуватиме.

– А що ж то воно таке, щастя? Розкажіть, дідуню.

– Та це ж довго розповідати, дитино. Та й чи зрозумієш?

– Що довго, то не страшно, дідуню, бо мені ще далеко до старості, встигну передивитися всю вашу скарбницю і зрозуміти намагатимуся, а ви вже старенький, дідуню, тож ні в школу, ні на роботу вам спішити не треба, тому також багато часу вільного маєте...

“Ото вже дитячий екстремалізм! Це я – старенький? Минулої зими під час снігового буревію на Говерлу бігцем піднімався...”

Отож і сьогодні мова зайшла про невичерпні Знання наших далеких Предків, якими я в певній мірі володію. І всі внуки, яким Яруня розповіла про “Скарбницю”, дружно

захотіли вирушити разом з нею дорогою, що веде до щастя. До них приєдналися й дорослі.

– Розкажіть, татуню, нам також не завадить послухати, – попросила невістка Надія. – Ваші діти біля вас вже ці університети пройшли, а нам з Доронею так і не вдалося навіть перший курс відичної науки закінчити. Все ніколи за цими роботами, та й вас більше дома немає, ніж є... А Яруню вибачте, бо для дитини у її віці всі, хто старші навіть на десяток років, – уже старі. Ви ж у нас, тату, вигляд маєте сорокарічного чоловіка, що нас усіх дуже дивує, бо знаємо, що вам через три роки виповниться шістдесят. Сподіваємося, ви якось поділитесь з нами секретом молодості? А, крім того, розкажете про своє життя, бо в ньому, як якось висловилася матуся Дара, стільки таємниць, що й на десяток людських життів вистачить. Але матуся без вашої згоди ніколи завіси навіть над однією з цих таємниць не відкриє. Та й вона сама для нас є таємницею – ніхто не знає, з якого вона роду-племіні, звідки ви її до нас після далеких мандрівок привезли... А ще, татусю, нас, невісток ваших, цікавить ваш життєпис. Адже ми навіть не знаємо, чим, власне, ви займалися після закінчення університету і чим займаєтесь зараз. Це також якась таємниця?

– Ні, діти, ніякої особливої таємниці, але на все свій час. Бо зараз мушу виконати прохання Яруні, до якого тільки що приєдналися й усі ви. Отже, що таке щастя?

Щастя, за відичними вченнями наших духовних Отців – волхвів та відунів – складається з таких основних елементів: **здоров'я духу, здоров'я тіла, любов і кохання, розум і талант, багатство**

духовне і матеріальне. Як їх досягнути, я й розповім вам, розкривши в якійсь мірі таємниці відунів, за що, сподіваюся, вони на мене не будуть в обиді. І ще запам'ятайте одне: чудеса цілення мають місце тільки там, де в них вірять, і чим більше в них вірять, тим частіше вони відбуваються.

На жаль, не всі сповнені такої віри, а потім скаржаться, що щастя не відбулося. З цього приводу я опісля розповім вам цікаву історію, до якої я в певній мірі був причетний.

Але, насамперед, що таке хвороби тіла, душі і духу, звідки вони беруться? Вони виникають як порушення фізичного і ефірного тіл – перевантаження, неправильне харчування, порушення температурних режимів, недостатній відпочинок.

Хвороби душі виникають в результаті енергоінформаційних обмінів (нападів і захисту) між людьми.

Хвороби духу – це коли в ефірному полі людини перебувають великі згустки негативних думок. В таких випадках людині треба міняти своє ставлення до життя.

Багато хто з народних цілителів працює тільки на рівні ефірного тіла, коректуючи енергетику. При цьому стан хворого поліпшується, але причини захворювання залишаються. Так само лікує наслідок офіційна медицина, яку в нашій родині представляє Дороня. А треба лікувати не наслідок, а причину. Саме так робили прадавні відуни й досвід свій передавали з покоління в покоління. Дійшов він і до нашого часу, ставши надбанням й відуна Рувита, тобто мене, і я з радістю ділюся відичними секретами з усіма тими людьми, які є дітьми Божими.

Але перед тим, як вийти на цю багатотрудну дорогу до щастя, тобто досягнути вказані вище віхи-елементи цієї дороги, дам для розрядки, можливо, на перший погляд, дещо жартівливу пораду, як зробити, щоб ваші **бажання здійснилися**.

Це треба робити саме сьогодні, в ніч під Новий рік. Напишіть своє найбільш потаємне бажання на клаптику паперу і за 3-2 хвилини до бою годинника, що проголошує настання Нового року, спаліть його в полум'ї воскової свічки. Попіл розчиніть у фужері з напоєм, краще із свіжою мінеральною водичкою, і з останнім ударом годинника випийте, перед цим промовивши подумки або вголос: **“Боже, зроби так, щоб не було у моєму володінні нічого, крім непорочності, істини і сили. Най буде так!”** Прокажіть цю молитву тричі і замкніть її словами: **“Слава Рідним Богам!”**

Це я попередньо вам сказав, щоб ви продумали свої потаємні бажання і приготувалися. А поки ще є час, я проведу наше перше заняття, яке назовемо:

Здоров'я духу

Перед тим, як приступимо до навчання, відкрию вам одну маленьку таємницю. Якось, тисячу років тому, мені пощастило побувати в особливому навчальному закладі – Школі косаків, яка була влаштована у Вінці – стольному граді землі Волхвівської – і готувала захисників Отчого краю. Навчителями в ній були досвідчені волхви, а керував школою верховний волхв Боголад, дуже мудра людина, про яку я ще колись вам розповім. Особливість школи полягала в тому, що діти в ній виховувалися, починаючи з однорічного віку аж до

досягнення 16 років, причому, виховувалися всі 24 години на добу. Та й діти були особливі – не звичайні селяни чи міщани, а сини відважних воїнів-косаків, які складали особливу верству так званих «характерників», головним покликанням яких було служіння Отчій землі. Саме до цього з повиточку готували й своїх нащадків. Що собою являла ця верства, чи каста, воїнів, не буду розповідати власними словами, а пошлю вас до книги відомого історика-дослідника Д. І. Яворницького «Історія запорізьких козаків», де ви зможете прочитати отаке: «...серед них завжди були так звані „характерники“, котрих ні вода, ні шабля, ні звичайна куля, крім срібної, не брали. Такі „характерники“ могли відмикати замки без ключів, плавати човном по підлозі, як по морських хвилях, переправлятися через ріки на повстині чи рогожі, брати голими руками розпечені ядра, бачити на кілька верстов навколо себе за допомогою особливих „верцадел“, жити на дні ріки, залазити й вилазити з міцно зав'язаних чи навіть зашитих мішків, „перекидатися“ на котів, перетворювати людей на кущі, вершників на птахів, залазити у звичайне відро й пливти в ньому під водою сотні і тисячі верстов».

Всі ці уміння передавалися з покоління в покоління від наших далеких Предків, і сприймати їх могли тільки талановиті і готові до цього сприймання діти з високими морально-етичними якостями. Ось чому їх і починали навчати і виховувати в згаданій школі, починаючи з одnorічного віку. І найпершими були духовно-психічні науки.

Але до чого я все це веду, здивуєтеся ви? Бо згадав запитання Яруні: звідки я взяв Знання, якими ділюся з вами? Частину, само собою, від татуса і матусі, від дідуня і бабуні, а дешицю – якраз від тих волхвів, які

навчали майбутніх "характерників", а також від Хранителів відичної Мудрості, яких я особисто добре знав. І ось сьогодні я розпочну заняття тими ж словами, якими вони зазвичай розпочинали урок в згадуваній школі.

Все залежить від тебе самого. Кожна людина (маю на увазі людей Білої раси) – є дитям Божим і несе в собі Божий початок, тому кожне звернення до Бога обов'язково повернеться у формі відповіді, але треба постійно удосконалювати свій розум і духовний рівень, щоб її зрозуміти. Проте не слід думати, що хтось мудріший за вас, як і те, що ви мудріші від когось. Треба просто вірити в себе, свої можливості. Якби так думала більшість людей, світ одразу ж би змінився – в ньому стало б менше стресів, смутків, тривог і переживань, гніву і насильства, а отже й політичних конфліктів і кривавих війн, а відтак і людських нещасть. Отже, треба постійно працювати над собою, самовдосконалюватися, не перекладаючи власну вину на когось.

Надія (задумливо продекламувала): "І вічний бій, нам спокій тільки сниться..."

Я: – В школах і вузах, в сім'ї і на вулиці нас, людей старшого покоління, завжди вчили, що бажане здобувається тільки в постійній наполегливій боротьбі. Та й вас, очевидно, так вчать. Відкиньте геть це брехливе правило. Не докладайте надміру зусиль для боротьби з чимсь чи кимсь, бо цим ви тільки підсилюєте проблему і зменшуєте можливість прийняття Вищими Силами рішень. Боротьба за досягнення чогось тільки блокує сам цей процес. Пустіть своє бажання чи прагнення чогось на самоплив, і механізм бажань спрацює сам. Наймудріші люди не можуть зрозуміти, як Всесвіт, керований єдиним і багатопроявним Богом, робить ваші бажання

здійсненими. А насправді все дуже просто: якщо ваш дух являє одне ціле з природою, з Богом, то повне довір'я викликає зворотню віддачу. Приймайте життя таким, як воно є, – і тоді прийде енергія спокою, розуму і творення.

Дороня: – А який же конкретний механізм здійснення цих бажань? Мене, лікаря, як і більшість простих людей, цікавить, перш за все, як можна побажати собі здоров'я і отримати його зверху, не звертаючись до медицини?

Я: – Більшу частину нашої планети вкривають океани, моря, озера та ріки. Все це – володіння Богині Дани. Тіло людини також більш ніж на 80 відсотків складається з води, яка є енергією життя. Над цими життєвими соками людини також владарює Дана. Всі очищувальні і оздоровчі функції – це її «парафія». Вона ж – покровителька мови і звуку. Організм людини сам сигналізує про той чи інший дискомфорт або недугу звуками, нечутними людському вуху, які на почуттєвому рівні виражаються больовими сигналами про енергетичне неблагополуччя того чи іншого органу. Дана одразу ж втрутиться, якщо її попросити з вірою, але без нашого прохання і віри в її допомогу, як кажуть, вона й пальцем не поворухне, щоб зліквідувати недугу.

Яруня: – Дідуню, а як її просити, Дану?

Я: – Дуже просто. Словами, які повинні йти від самого серця. Наприклад, такими: *«Дано-сестрице, велика чарівнице, чародійнице і благодійнице, господарко всієї водиці, яка є на землі, під землею, над землею і в тілі моєму. Ти напуваєш дерева і трави, квіти й мурави, звірят малих і великих, домашніх і диких водицею живлющою, силою цілющою, прозорими росами окроплюєш, барвистими веселками звеселяєш. Прошу, дай же й мені дешицю своєї цілющої сили, аби мене*

*недуги злі залишили, втекли у поганські могили,
у яри глибокі, в колючі осоки, у нетрі дрімучі, най там
сухе гілля мучать, гризуть каміння й зогниле коріння.
Із світу білого най щезнуть, згинуть, мене назавжди
покинуть! Най буде так!»*

Але, звертаючись до Вищих Сил, не можна бути категоричним в своїх бажаннях, тобто, не треба нав'язувати їм роботу власною волею. Людина отримує від дійсності лише те, що вклала в неї. Треба бачити причини, а не створювати їх.

Волошка: – Ви тільки що казали про мову і звуки. Коли я ще тільки носила нашу із Златаном первісточку – Чаруню, матуся Дара весь час нагадувала, щоб я наспівувала гарних пісень, завжди була веселою, ніколи жодного сердитого слова не сказала. Тепер самі бачите, якою Чаруня росте – співунею, веселою, життєрадісною...

Я: – Вірно кажеш, доню. Музика і пісня – це також царина Дани і входять в арсенал її зцілювальських засобів. Українські народні пісні сприяють в значній мірі концентрації уваги, знімають стреси і заспокоюють нервову систему. Наші Предки широко використовували цей простий і надійний спосіб лікування. Більше того, регулярне прослуховування цих пісень підвищує успішність учнів, допомагаючи краще засвоювати навчальні предмети, і, як це не парадоксально, в кілька разів зменшує число дорожно-транспортних пригод (за участю як водіїв, так і пішоходів). Так що візьми це до уваги, Надю, і використай у своїй педагогічній практиці.

Надія: – Але ж, тату, не завжди вистачає часу й на те, щоб виконати шкільну програму. Чи ж до пісень, коли в класі кілька невстигаючих, і ніякі твої педагогічні прийоми вагомого результату не дають... А тут ще й директор

на педрадах чорним шуляком налітає, погрожує звільнити з роботи за найменшу провину... Дехто з моїх колег проклинає ту хвилину, коли вирішив пов'язати своє життя з школою.

Я: – Гаразд, я якось побесідує з вашим директором, його, здається, звати Микитою Прокоповичем і він мій боржник, як і його дружина та й вся родина... При нагоді розповім, при яких обставинах з ними познайомився. А поки що мусите самі про себе подбати. Ось кілька порад з цього приводу:

Насамперед, вчіться слухати власну душу, але не здійснюйте над нею насильства, і вона підкаже вам, як діяти в тій чи іншій ситуації. Якщо душа радіє і хочеться співати – це знак того, що правильно виконуєте своє кармічне завдання – і ви щасливі. Якщо при згадці про когось чи щось відчуваєте дискомфорт – негайно розривайте між вами і цим “хтось” чи “щось” зв'язки. Якщо робота для вас є каторгою – кидайте її негайно, без роздумів і вагань.

Тепер щодо твоїх зневірених чи розгублених шкільних подруг. Я б їм порадив таке: Якщо на роботі чи дома вас постійно виводять з себе, і ви ніяк не можете відновити душевний спокій, робіть ось що:

1. Постарайтеся не залишатися наодинці з власними неприємностями. Треба поділитися переживаннями з близькою людиною. Співчуття і щира зацікавленість співрозмовника принесуть розраду і полегшення.

2. Треба навчитися тимчасово відволікатися від своїх турбот.

3. Якщо вас заповлонив гнів, постарайтеся придушити його фізичною роботою.

4. Інколи погоджуватися з тими, хто вас намагається притиснути. Зокрема, з вашим директором. Не

сперечайтесь з ними. Наші предки казали “Завжди вступи дурневі дорогу”. Розумні уступки не тільки будуть корисні для вас, а й викличуть повагу оточуючих.

5. Намагайтеся зразково виконати свою основну роботу, бо всього обсягу завдань з відмінною оцінкою все одно не зробиш.

6. Не пред’являйте надмірних вимог ні до себе, ні до інших.

7. Якщо ви звикли постійно критикувати своїх близьких, відмовтеся від цієї звички. Шукайте в близьких людях гарні риси і при спілкуванні з ними опирайтеся саме на ці якості.

Надія: – Гаразд, я перекажу ваші слова своїм друзям. Але як їм подолати страх, який опановує ними, як тільки заходить мова про школу і директора? І це при тому, що роботу свою вони люблять і кидати її не хочуть.

Я: – Що ж, є і з цього приводу кілька порад.

Ви боїтесь директора, який намагається нашкодити вам? Тоді віддайте свій страх Богу. Обидчик реагує на вас з силою, якою ви наділяєте його в своїх думках, і чим більше ви думаєте про нього негативно, тим більше негативної сили ви йому даєте. Всі ваші нещастя відбуваються не через те, що він каже чи робить, а тому, що ви вірите в його здатність зашкодити вам. Перестаньте думати про нього як про ворога, і його негативний вплив у вашому житті припиниться. Щоби виправити непорозуміння, необхідно порвати з особистою свідомістю, піднятися над всіма особистими думками і діями, забути обиди і повністю довірити вирішення цих проблем Богу. Звичайно, вони вирішуються не зразу, зцілення проходить повільно, тому що ми перебуваємо в полоні у пораненої пам’яті. Тож ви повинні відкинути

навіть спогади про те, що вам зробили боляче, перебороти біль і страх за допомогою правильних думок.

А ще вам пораджу, як за допомогою цілющого зілля позбутися **страху на нервовому ґрунті**. Треба взяти по 1 чайній ложці синюхи блакитної, материнки, меліси, м'яти і склянку трави цикорію. 2 столових ложки цієї суміші потрібно залити двома склянками води, довести до кипіння і настояти 6 годин. Пити по 100 грамів 4 рази на день за півгодини до вживання їжі.

Нашим Предкам було відомо, що **молитва і віра** відчиняють двері до більш глибокого рівня свідомості, стимулюють діяльність розуму і допомагають реалізувати себе в житті. Я маю на увазі віру в Рідних Богів, для яких ми є дітьми їхніми.

Але слід пам'ятати що в релігіях, де людина проголошує себе рабом Божим, як більшість твоїх подруг, звичайна віра – це страх. Зайдіть в будь-який храм (християнський, юдейський, мусульманський) – там ви побачите заляканих людей, які бояться життя, смерті, покарань й просять захисту у свого Бога. Вони відчують свою повну беззахисність і нагадують маленьких дітей, які в натовпі загубили власних батьків і шукають їх на небесах в образі всемогутнього і все милостивого Бога. Навіть їхня молитва – ніщо інше, як стратегія захисту самих себе.

А між тим, істина не може бути впізнаною зі страху, а тільки тоді, коли людина безстрашна, коли вона не в обороні, не захищає себе, не антагоністично налаштована до когось чи чогось, а відчуває себе частинкою Бога, рівною йому, спілкується з ним, як з рідним батьком, а не з караючою особою, якій треба в усьому догоджувати, аби не викликати всесильного гніву.

Весняна: – Дідуню, а ось моя однокласниця,

директорові внучка Віка, постійно носила хрестика на шії, ходила до церкви молитися, але це не рятувало її від вагітності, і тиждень тому вона народила дитину. Чому ж Бог не прийшов їй на допомогу, не підказав, що в чотирнадцять років ще рано ставати мамою?

Я: – Знаю, любя, твою однокласницю Віку, добре знаю. Бабуся Дара приймала в неї пологи, і ми обоє рятували її життя. Бо нерозумна дівчинка аж до останнього дня таїла від рідних, що завагітніла, а дід з бабою й не помічали цього, думаючи, що внучка так гарно поправляється на сільських харчах. А коли помітили, вже було пізно везти в пологовий будинок за дванадцять кілометрів од села. Що ж до Бога, то він ні при чому, треба в усіх нещастях винуватити батьків, які погано Віку виховали. Але про це розмова іншим разом, а зараз хочу відповісти на твоє запитання.

Носити хрестика і ходити до церкви ще не означає, що вона вірить в Бога. В наш час навіть для деяких безбожників стало модним купляти дорогі хрестики і виставляти їх напоказ. **Віра в Бога** означає віру в те, що в світі існує єдиний Творець, а все навколо – Його Творіння. Взаємодія людини з Творцем – вірити, славити і чекати результату. Якщо віра тверда – результат буде позитивним. Якщо є сумніви, то результату ніякого не буде, або він буде негативним. Більше того – все, що було на шляху до здійснення, розвалюється, якщо виникли сумніви.

Славуня: – Дідуню, а що робити, коли вранці встаєш з поганим настроєм, так що навіть до школи йдеш без особливої радості?

Борислав: – Це запитання я також хотів задати, але Славуня випередила. Мені також не хочеться йти

в школу, але тільки в ті дні, коли є уроки Луїзи Денисівної, директорової дружини.

Я: – Я так зрозумів, що саме вона псує вам, старшокласникам, настрій? Ну що ж, над цим треба буде подумати... А взагалі, Славуню, для **поліпшення настрою** щоранку після зарядки чи розминки підійди до дзеркала і, дивлячись на своє відображення, промов: «Я така талановита, гарна, чарівна, розумна, везуча, радісна, приємна в усіх відношеннях. Я дякую Творцю, що він створив таку унікальну особу як я». І ти відчуєш допомогу згори. І тебе це стосується, Бориславе. І додайте до цих слів обов'язково таке: «Мене так любить і поважає Луїза Денисівна за мої гарні знання і примірну поведінку».

Дороня: – А чи не виходить так, що людина, весь час звертаючись до Бога по допомогу, опиняється в ролі утриманця і перестає сама використовувати резервні сили організму в боротьбі з недугами?

Я: – Якраз і ні, дочко. Людина не просто дитя Боже, а й сама носить в собі божествену сутність, тобто є богом. І коли вона це відчуває, то сама собі може надати допомогу. Але, насамперед, вона мусить налагодити **контакт з власною душею**. Як це робиться? Ти сидиш зосереджена перед зачиненими важкими бронзовими дверима і спрямовуєш свій погляд і свою волю на те, щоб двері відчинилися, аби ти могла пройти в той бік. Твоє устремління концентрується, посилюється, збирається в єдиний промінь, який б'є в ці двері сильніше і сильніше, поки двері зненацька не відчиняються. І ти потрапляєш в кімнату, заповнену світлом, і відчуваєш величезну радість від несподіваних і радикальних змін у власній свідомості. Тобі здається, що ти стала зовсім іншою людиною. Це конкретний і дуже ефективний спосіб контакту зі своєю

психічною сутністю.

Але ти не зупиняйся на досягнутому. Йди далі. Можливо, тобі здаватиметься, що ступаєш сходинками донизу, а може – що йдеш довгим коридором. Але кінцева мета – нові двері. Їх ти зусиллям волі знову відчиняєш. Але за ними можливі ще двері. Одні чи кілька. Останні двері особливо важкі, тому потрібно зосередити на них всі зусилля волі. І коли вони врешті-решт відчиняться, ти потрапиш в осяйний храм. Це храм твоєї власної душі, з якою ти вступаєш в контакт. І тоді ти дізнаєшся, чи правильно живеш в цьому світі, чи вирішила свої кармічні завдання. При виконанні всіх кармічних завдань душа звільняється від прив'язаності до земних цінностей; невиконання кармічного завдання призводить до застосування відносно людини «виховних» заходів, включаючи й ті, які б'ють по здоров'ю.

Дороня: – Так, я зрозуміла, це наслідок невиконання кармічних завдань. Але як заздалегідь дізнатися, чи на правильному я шляху, щоб своєчасно підкорегувати свою поведінку, аби потім уникнути, як ви кажете, “виховних” заходів?

Я: – Від народження нам даються величезні можливості. Прислухайся до голосу в собі – він спрямовує тебе на путь істинний. Більше ніхто не може цього зробити, бо ти (як і будь-хто) – людина унікальна. Ніколи раніше на планеті не було такої людини, як ти, і ніколи більше не буде. Тож використай свою унікальність на користь людям.

Надія: – Я трохи раніше казала, що життя – це вічна боротьба, і особисте щастя треба виборювати. Ви ж заперечили, що боротися не треба, а покластися на волю випадку, пустивши справу на самотплив. Але ж у такому разі може статися, що негатив переможе, і ми зі своїми

бажаннями опиняємося в ролі переможених, покладених на обидві лопатки.

Я: – Я підтверджую свою думку. – Весь світ – це єдність і протиріччя, які перебувають у вічному герці. В тому числі – і внутрішній світ людини. Тут на рівних умовах присутні світло і темрява, добро і зло, здібності і заперечення цих здібностей. Одне без іншого жити не може і не боротися одне з одним не може – інакше б не було життя. І ви не боріться, а краще навчіться використовувати одне для реалізації іншого. Знайте, якщо людина – недобра, то в протилежному кінці її єства є величезний запас доброти. Знайдіть його і пробудіть до дії. Якщо перед вами брехун, то на другому кінці “коромисла” сконцентована правдивість – знайдіть її. Бандит у своїй протилежності – великий праведник, тільки треба відшукати і зачепити цю струну. Якщо й у собі виявите якісь злі думки, наміри чи й вчинки, не впадайте у відчай, знайте, що в якомусь куточку живуть добрі, гарні якості, які можна закликати до життя.

Борислав: – Дідуню, а якщо певна людина не може взяти собі на допомогу свої добрі якості, аби вони перемогли зло, яке на неї насилається недобрими людьми? У мене є дуже хороша знайома Віруня, яка рано залишилася без матері, а батько, вдруге одружившись, привів додому злу сварливу мачуху, від одного погляду якої у Віруні починає боліти голова і млоїти всередині. Як тут бути?

Я: – Ця мачуха – енергетичний вампір. У неї заблоковані верхні чари, тож вона й намагається черпати енергію від інших людей, віддаючи взамін свою негативну. Отож твоїй Віруні треба освоїти методику **самозахисту від негативних енергій**. Це, до речі, треба знати й усім вам, мої любі. Отже, що треба робити? Є

кілька вправ, які придатні для здоров'я як душі, так і тіла.

1. Потріть долоню об долоню, поки не з'явиться тепло, підніміть їх до обличчя і обведіть ними навколо голови, створюючи захисну оболонку. Заплющивши очі, уявіть, що все негативне переходить в руки. Скиньте з долонь цей негатив на вогонь свічки чи в землю. Це корисно робити перед вживанням їжі, щоб не вносити негативну енергію в їжу.

2. Якщо ви сприйнятливі до чужих негативних впливів, займіться щоденним аутотренінгом, який закріплює віру в себе і в благополучний вихід з будь-якої ситуації.

3. Сядьте зручно, закрийте очі і уявіть, що вашого обличчя торкаються теплі, лагідні сонячні промені. Одночасно робіть над головою руками рухи, відштовхуючи від себе все погане.

4. Якщо боїтеся вроків, у чужій незнайомій компанії, чи коли маєте недоброзичливців, сидіть, схрестивши або ноги, або руки, чи, в крайньому разі, стиснувши кулаки.

5. На вулиці уявіть собі, що від недоброзичливців відгороджує вас скляна стіна, а ще краще скляна оболонка – куля, від якої відбивається вся негативна енергія.

Я так зрозумів, що на Віруню ти маєш величезний вплив і вона в усьому тебе слухається. Використай цю можливість, щоб навчити її самозахисту. Але дивись мені, не зобидь дівчинку навіть словом, не те, що дією.

Борислав. Та що ви, дідуню. Ми просто з нею гарні друзі і дуже поважаємо одне одного... А щодо вашої методики, то ми обидвоє застосуємо її.

Дороня: – Методика нескладна. Але я хочу повернутися до того, що ви назвали "контактом з власною душею". Мені не зовсім зрозуміло, а що ми

отримаємо від цього контакту, якщо, звичайно, зуміємо його налагодити? Про що говорити з власною душею, які питання вияснити?

Я: – Неясних питань дуже багато, дочко, і саме від того, які ми отримаємо відповіді на них, залежить, чи зможемо ми визначити свою мету в житті і досягнути її. Тому, насамперед, мусимо вияснити, коли і як ми зраджували власній душі? Коли, в чому і скільки разів ми збрехали творчому началу в собі і відрікалися від власних мрій і устремлінь? Чи були ми відступниками на своєму праведному шляху і чи засуджували інших, які, віруючи і молячись, визнавали вищу справедливість? Чи не з байдужістю, а то й з єхидною насмішкою ставилися до почуттів інших, чи вважали себе у власних очах вищими і кращими їх, приміряючи на голову “королівську корону”? І чи зараз ми дослуховуємося до голосу власної душі, чи вивчаємо її внутрішню сутність, чи зраджуємо їй, вважаючи свої колишні прагнення і устремління непотрібними? Чи любов і співстраждання лежать в основі нашого життя, чи давно вже замінені черствістю, корисними інтересами? Впізнавши душу, ми тим самим впізнаємо власну долю.

Дороня: – А що це дасть, тату, крім того, що ми, як вже говорилося, встановимо, чи виконуємо своє кармічне завдання? Адже змінити Карму нікому не дано.

Я: – Правда твоя, дочко. Але пом'якшити, чи, висловлюючись твоєю медичною мовою, реанімувати негативну Карму ми можемо. Для цього є спеціальна методика, залишена нам в спадщину нашими прадавніми Предками. В чому вона полягає?

Насамперед, відмовтеся від будь-якої критики як людей, так і подій. Позбудьтеся всіх негативних емоцій з приводу того, що відбувається навколо. Робіть хоча

б один раз на день те, що хотіли б скинути на плечі інших. Вставайте вранці на півгодини раніше і використайте цей час для того, щоб виконати певні вправи-зосередження. Техніка їх така. Сядьте на килимку зручно, схрестивши ноги так, щоб литка кожної ноги лежала на стегні іншої. Руки покладіть на коліна долонями догори. Голова пряма. Вдихаючи, про себе вимовляйте звук "СО", а видихаючи – звук "ХАМ". При цьому, безіменним пальцем лівої руки на вдихові рухайте в напрямі м'ясистої основи великого пальця, тобто подушечки, яка називається "Горбок Венери", а на видихові – в зворотньому напрямі. Знайте, що цей палець наділений енергією Сур'ї (сонячною) і співвідносний із сердечним центром. Цією вправою ми відкриваємо сердечний центр для вселенської любови, яка є алхімічним розчинником Карми. Але це ще не все. Намагайтеся щоденно робити не менше дев'яти гарних вчинків по відношенню до інших людей і щотижня, а то й двічі-тричі на тиждень роздавайте таємно милостиню бідним. Прокинувшись вранці, подякуйте життю за все те добре, що маєте, прочитайте молитву, а перед сном пригадайте в зворотньому порядку все те добре, що ви зробили впродовж дня.

Яруня. – Дідуню, а які гарні вчинки можна зробити протягом дня? І ще – як це можна роздавати "таємно" милостиню?

Я: – Гарних вчинків є багато, дитинко, – ти сама можеш визначити, що гарно, а що погано. Приміром, полити кімнатні квіти, прополоти бур'ян на грядці, помити посуд замість мами, замести і помити підлогу, допомогти старенькій бабусі-сусідці принести води, збігати замість неї в крамницю і купити там солі, сірників чи ще щось, нарвати бур'яну для кроликів. І так далі. А щодо "таємної"

милостині... Це більше стосується дорослих, але й ти виростеш і повинна знати. Якщо в селі живе старенька самотня бабуса, можна, приміром, покласти до вузлика хустину чи кофтину в доброму стані, а то й гроші, занести їй під двері, подзвонити чи постукати і, не дочікуючись, коли вона відчинить двері, тихенько піти, щоб вона не знала, що це зробила ти. Бо добро ніколи не може бути показним.

Ну все. На сьогодні, любі мої, досить, треба щоб ви й це, що я вам порадив, запам'ятали і виконували. Навчання продовжимо наступного разу. А зараз пора проводити старий рік і зустрічати з'яву Божича, який розпочинає рік новий.

* * *

А наступного дня дорослі внуки, для яких настала пора зимових канікулів, таки змусили мене розповісти обіцяну історію, про яку я мав необачність згадати на початку своїх уроків. Тим більше, що відлуння подій мого дитинства досягло й сьогоднішнього дня, подібно до того, як хвилі від каменя, кинутого у воду ставка, досягають протилежного берега.

А було це так.

Мені того року виповнилося 14 літ, як от нині моїй внучці Весняні і її однокласниці Віці, коли тато Яросвіт вперше повіз мене до міста, аби приміряти і купити мені шкільну форму. Це в ті роки перетворилося в якусь пошесть, коли вище освітянське начальство звеліло всіх школярів одягати в однакову стандартну уніформу, як ото солдат в армії, аби зовсім знівелювати їх, позбавити індивідуальності. За психічне здоров'я дитини, якій це нівелювання шкодило, тоді ніхто не думав.

Звичайно ж, тато не тільки заради шкільної форми гнав коней за дванадцять кілометрів до міста. Було у

нього й багато інших справ.

– То що, сину, будеш супроводжувати мене повсюдно, чи погуляєш, поки я владнаю нагальні справи?

Я, звичайно, був за те, щоб погуляти, а не трястися на возі по вузьких міських вулицях, де в ту пору мешкало чимало дрібних ремісників і торговців. Тим більше, що я вже помітив чимало спокус, які для мене, селяка, були в новинку.

– Ну гаразд, сину. Ти хлопець дорослий, розумний, розважливий, думаю, що не влізеш в якусь халепу. За три години я впораюся зі справами, тож чекатимеш мене біля автостанції. І ще. Даю тобі десятку на витрати, якщо закортить з'їсти морозива, попити водички чи купити якісь ласощі...

Отже, я отримав повну свободу дій на цілих три години. Морозиво і вода – це само собою, але мені ще кортіло сходити в парк і покататися на оглядовому колесі, яке високо піднімалося над верхівками дерев і найвищими багатоповерхівками.

Якщо задумав, то треба здійснювати. Трохи повештавшись по алеях парку, розглядаючи квітучі кущі та невідомі мені екзотичні дерева, я, врешті, купив квитка в касі, місце в якому, звичайно, не вказувалося, так що можна було сідати в будь-яку з двокольорових двомісних кабінок – блакитних або червоних. Я обрав блакитну, бо дуже люблю цей колір, в той час як до червоного у мене якась відраза. Зручно вмовстився, але колесо ще хвилин з п'ять не запускали, бо не всі кабінки були заповненими. В моїй кабінці також другого “пасажира” не було. Але ось, за якусь хвилину, він з'явився. Вірніше, вона. Нескладна худенька дівчинка з вилицюватим обличчям і густо нафарбованими губами та повіками. “Можна бути твоєю супутницею? – запитала вона, вмощуючись на сидінні

і, не чекаючи відповіді, затараторила: – Мене зовуть Анжеліка, мені тринадцять років і вчуся я в сьдьмом класі, вірніше, вчитимуся, бо до першого сеньтября ще цілих дві неділі. Мої предки – бізнесмени, імеют собствений маркет, продают водочно-табачні іздєлія, заколачують великі бабки, а я люблю дорогі французькі духи, украшенія із золота, арабську помаду і бельйо красного цвета. Даже плавки у мене красні, і фантастично кльові, французькі, бешені деньги стоять, я б тобі показала, але хіба можна їх в таку жару носити?.. Я здалеку тебе приметіла, ти класний чувак і мені дуже понравився, я йшла за тобою назирці від самого входу, но ти й не оглянувся, я думала, що ти сядеш в червону кабінку, але ти сів у голубу, то й я мусіла тоже сюда сісти. Закурити хочеш? У мене є “Мальборо”, чи, може, ти предпочитаєш “Честерфілд?” – вона дістала з модної сумочки цигарки, чиркнула запальничкою, припалила і протягнула пачку цигарок та запальничку мені. Я дивився на неї дикими очима і відмахувався рукою від хмаринки тютюнового диму, яка, замість того, щоб пливти догори, чомусь осідала на дно кабінки, що здійсмаляся в цей час до високого блакитного неба.

– Я так поняла, що ти не куриш, – зробила вона висновок. – Ну й напрасно. У нас в класі всі пацани і девчонки курять, аби бути взрослими. Деякі навіть травку пробують. Це так современо.

– А що таке травка? – нарешті витиснув я з себе перші слова, які вдалося вставити в її тараторщину.

– Ну, ти й дайош! – здивовано вигукнула вона, втупившись в мене. – Та про це й сопливі первоклашки знають. Ти звідки такий взявся, несовремений? Недавно в город з деревні переїхав? А цілуватися ти хоть вмієш? Та що я спрашівая, канєшно вмієш, хто цього не вміє...

Я, наприклад, з парнями вже в четвертому класі цілувалась. Але то всьо було несерйозно, понарошку. От в прошлом году, коли мені ісполнілось дванадцять, то я впервой по-настоящему попробувала, що таке мужчина. І знаєш, хто мене перший трахнув? Конєшно, не одноклашка, а чувак з десятого. Ото було класно, мені понравилось. Потом ще два раза було. А в цьому році ми з дєвчонками устроїли сорєвнованіє, хто за літні канікули більше раз трахнеться і збере найбільше фантиків, того всі гуртом в лучший ресторан города ведут за свій счєот. Я уже шістнадцять разів трахнулась, а Люся, моя закадична подружка, вісімнадцять, представляєш? Я стараюсь її догнати, але не вспіваю, бо до кінця канікулів залишилося всього дві неділі.

– А що означає “трахнутися”? – наївно запитав я. В моему розумінні це було щось на кшталт “вдаритися головою об дерево, стіну чи, в крайньому разі, об землю”.

– Ну, ти дайош! – витріщилася на мене Анжеліка. – Чи дурак, чи притворяєшся? Та це ж... – і популярно, натуральними словами розповіла мені значення цього терміна, не помічаючи, що я з сорому опустил долу очі, боячись навіть глянути на її одухотворене в цю мить обличчя. А вона продовжувала:

– Ось і за тобою я ув'язалася неспроста, і не потому, що ти мені просто понравився, хоч це само собою понятно, а хочу, щоб ти мені фантик сьогодні подарував. Согласєн? Зараз, як колесо остановиться, й підемо. Вот там під забором є густі кущі, там можна і трахнутися. А за то я тебе в подпольную кіношку свожу, знаєш, які там кльовіє порнофільми крутят, закачаєшся. Або в класную кафушку со стриптізом поведу, удовольствіє сумасшедшее. Потом ми можем снова трахнуться. К

сожаленію, більше одного фантика за день от одного чувака не заработаєш. Спитаєш, чому? Та на ньому ж тільки одні труси з етикеткою, яку він мені дарить на фантик. Смішно і печально, правда? Я, кстаті, ось і ножнички з собою завжди ношу, щоб етикетку відрізати...

Я слухав її незвичну мову, яка лише віддалено нагадувала нашу рідну, і ще більш незвичну пропозицію і весь багровів од сорому. Впевнений, що й чуприна моя в ту хвилину стала червоного кольору. Тому, як тільки колесо зупинилося, я зіскочив на землю і рвонув з парку щодуху на автовокзал, навіть забувши в ту мить, що в місті, крім оглядового колеса, існують ще й інші спокуси.

А потім ми їхали з татом додому, і в мене всередині все затерпало від думки, що тато запитає, як я провів тригодинну “відпустку”. Брехати я не вмів, а говорити правду було соромно. Але, на щастя, тато був заклопотаний, щось подумки підраховуючи, а коли ми проїхали частину шляху і він закінчив свої підрахунки, інша пригода відвернула його увагу від мене.

Десь кілометрів за три від міста нас на курній дорозі наздогнав “Мерседес” і, піднявши цілу хмару пилуки, зупинився. Коли пилюка трохи вляглася, бокове скло опустилося, і з машини висунула голову розмальована жінка невизначених років з вогненно-червоною зачіскою:

– Ей, кучер, ти не скажеш, як добратися до Вербівки?

– А навіщо вам Вербівка? – запитанням на запитання відповів тато. І з ехидинкою в голосі, чого я ніколи від нього не чекав, додав: – В цьому глухому селі, де всі шарахатимуться від вашої “класної тачки”, нічого цікавого нема. Навіть “супермаркету прілічного”...

– Та ми супермаркет і в столиці знайдем, а от... Слухай, ти мужик вродє нічево, тобі можна сказати.

Прослишались ми, що в тому селі живе ізвестний на всю область знахар, якого всі називають "Величар". Може, це прозвище, не знаю, але, кажуть, що він лікує найтяжчі болєзні. Отож нам треба попасти до нього.

– А що, ви захворіли на найтяжчу "болєзнь"? – запитав тато, презирнувшись зі мною.

– Та є таке діло... мужчина... – Жінка враз запнулася і десь з хвилину дивилася на мого тата. А потім якось невпевнено запитала: – Я вас будто де-то бачила... Колись давно. Постой, а не ти колись підвозив мене на цій самій телеге? Точно ти. Почті не змінився з того времені. Неужелі ти мене не узнайош?

– Щось наче знайо́ме. Авжеж, тоді ти була в і́мпортних джинсах і зовсім молода. Під'їжджала в село для перевірки сі́льради і отримання повної дози насолоди...

– Узнав, все-таки. І на том спасі́бо. Я тоді наводила справки і узнала, що тебе звати Яросві́том. І що ти і є син знахара Велича́ра. Але, к сожалє́нію, тоді нам ближче познако́миться не вдалося.

Жінка відчинила дверці машини і вийшла. Одягнута вона була, незважаючи на спеку, в чорні лискучі штани, що так тісно обтягували тіло, аж випирали його найменші випуклості, і блискучу, наче зроблену з бляхи, футболку з намальованим голим мужчиною на грудях і якимсь чужоземним написом.

– Знаєш що? Я поїду з тобою на телеге, а пацан пусть пересяде в "Мерса", прокатається. Та пусть не боїться, що вкрадуть, це мій муж за рульом, нормальний вобщем парень.

– Та навіщо йому та смердюча розпечена залізяка, він хоче дихати свіжим повітрям і милуватися навколишністю, – відповів тато. – Якщо хочеш, сідай, місця на возі й трьо́м вистачить, а коні в мене сильні. Та

й в тобі і ваги тієї – сорок кілограмів.

– От і не вгадав. Сорок шість, – поправила жінка, видираючись на воза. Всівшись, гукнула чоловікові: – Ти можеш супроводжати нас, Деніс, або їзжай вперёд і там подождь. А ми тут поболтаєм.

Про що вона з татом “болтала” всю дорогу, я не зовсім зрозумів, бо мова у неї була, як і тієї моєї випадкової знайомої, пародією на українську. Насамперед, вона згадала колишню розмову з моїм татом, особливо те, як він виступав проти її імпортованих джинсів, і сказала, що не справдилися його пророкування, бо вона таки щаслива – має розкішно умебльовану квартиру в престижному домі, іномарку, дачу, відвідала за цих п'ятнадцять чи шістнадцять років, відколи вони з татом бачилися перший і останній раз, всі кращі курорти Європи і вже мала шість законних чоловіків і десть до десятка незаконних – так що пророцтво Яросвітине, що вона ніколи не вийде заміж, не збулося і в цьому плані. Бо липли чоловіки до неї, як мухи до меду...

– То ти, отже, щаслива? – перепитав тато, не акцентуючи уваги на тому, що вона дещо перекрутила його тодішні слова.

І тут вперше вона задумалася і хмаринка суму набігла на її обличчя.

– Не знаю, – чесно зізналася вона. – Вроде щаслива, але радості ніякої не відчуваю. Жодного із тих десятків мужчин, яких мала, я не кохала, та й вони мене не кохали, а просто використовували, як куклу, – получить удовольствие і на бік. Хотя спочатку, як все пішло до рук – і мужчини, і подарки, і багатство, – я вважала себе щасливою. Я знаєш, як на самостійний путь вийшла? Хочеш, откровенно розкажу, як старому знакому? Висповідуюся, бо ще нікому сповідатися не

прийшлося. В Бога я не вірю, а друзів не маю. Чула, що після сповіді стає легше на душі.

Тато кивнув, нічого не сказавши, тож вона, прийнявши його кивок за згоду, почала розповідати. Я вже за давністю років не можу передати її монолог прямою мовою, тому просто переповім основне, не вдаючись в деталі. Батько її був начальником райспоживспілки, а мати – бухгалтером в його відомстві. Хата була повною чашею. Ніяких нестатків Беата (таке їй “благородне” ім’я дали при народженні) не знала, навпаки, купалася в розкошах. Якось на батьків сорокарічний ювілей влаштували велике свято, напросили багато високопоставлених гостей. Серед найбільш почесних гостей був батьків друг – голова райвиконкому Поцімуха. Пили дорогі напої, танцювали, грали в еротичні ігри з поцілунками і кусаннями в різні інтимні місця. Особливо винахідливим при цьому був голова виконкому. Але він виявився і менш стійким, тому що в самий розпал торжества очманів від випитого, і його поклали спати в Беатиній кімнаті, де, крім її ліжка, був ще й диван. Потім гості розійшлися, Беата також пішла спати, а серед ночі прокинулася від того... Коротше, він її зґвалтував. Були крики, був жахливий скандал. Адже дівчинці виповнилося всього шістнадцять років. Ну, справу якось зам’яли, Поцімуха пообіцяв узяти Беату до себе секретаркою, як тільки вона закінчить дев’ятий клас, і свою обіцянку виконав. Але з цього часу вона стала його коханкою. Ніяким інструктором вона не працювала, а ота поїздка в село, коли батько її підвозив, то просто був її “бунт” проти Поцімухи, який пообіцяв подарувати їй масивного золотого ланцюга, а подарував усього-навсього золотого браслета. Отож вона й рвонула в село під виглядом інструктора, аби

трохи заглушити образу, розвіятися і примусити "шефа" похвилюватися. "Щасливою" з Поцімухою Беата була аж два роки, поки про це не довідалася його дружина і, шантажуючи, що його аморальність стане відомою найвищому начальству, змусила його звільнити секретарку і винести з кабінету диван. Але Поцімуха не викинув дивана на смітник, а перевіз його в "дім для приїжджих" – спеціально куплений за казенні кошти в затишному куточку міста особнячок, в якому на певний час поселяли різноманітних перевіряючих з області. Господинею цього розкішно умебльованого особнячка й стала Беата. О, там вона вже зажила! За відповідну плату і дорогі подарунки так ревно обслуговувала гостей, що вони забували й про мету приїзду. Вже через півроку цієї "служби" вона вийшла заміж за одного заможного холостяка, якому приспичило завести сім'ю. Медовий місяць вони провели на Канарах. Але "щастя" тривало недовго, всього півтора року. Чоловік хотів дитини, але Беата не хотіла зв'язувати собі руки різними пелюшками. І вони зі скандалом розлучилися. Як каже прислів'я, "святе місце порожнім не буває". Мужики до неї липли, але вона була перебірливою, визнавала тільки багатих і високопоставлених, до того ж – щедрих. Всякі випадкові приїжджі метелики їй невдовзі набридли, тож Беата вирішила шукати тільки таких, хто з нею пов'яже своє життя надовго. Таких виявилось ще четверо, які з'являлися один за одним, возили її по зарубіжних курортах, але, проживши хто два роки, хто півтора, розчаровувалися. Всі вони пристрасно хотіли дітей, але вона не хотіла. Нарешті знайшовся один, шофер голови райвиконкому, для якого діти не були самоціллю, подібних вимог він не ставив. Повагавшись, Беата врешті таки вирішила вийти за нього заміж. Хоч

Денис не займав високих посад, але, завдяки тому ж голові, був матеріально забезпечений, бо все, що привозив своєму господарю з колгоспів, зазвичай ділив на дві рівні частини. Але не це тільки було аргументом у рішенні Беати. Слухняним і покірним Денисом можна було попихати, як тільки захочеш, не те, що якимсь високопоставленим зарозумілим чиновником. І ось вони вже живуть разом шостий рік. Щоправда, радості від такого співжиття ні він, ні вона не відчують. Їм стало нудно залишатися вечорами вдвох, говорити нема про що, тому Денис після роботи ходить з іншими чоловіками пити пиво чи грати в доміно (хоча вона підозріває, що й до молодичь зазирає), а Беата сама залишається дома. І така нудьга приходить, що хочеться повіситися. Ще на третьому році життя вона зрозуміла, що одноманітність цього існування дуже скрасило б дитя, і пристрасно зажадала його. Сказала про це Денисові і той зізнався, що з першого ж року їх спільного життя постійно мріє про сина чи й дочку. Але, як на гріх, нічого в них не виходить. Побували в десятках кращих клінік, відвідали кільканадцять вітчизняних та зарубіжних фахівців із світовими іменами, але жоден з них так і не зміг виконати "замовлення". Врешті, хтось із знайомих Дениса порадив звернутися до знахарів. І Беата згадала про Величара...

Ну все, мої любі, на сьогодні досить. Продовжу свою розповідь про складові людського щастя іншим разом.

Здоров'я тіла

Наступне заняття я провів через день, коли вся родина знову зібралася за святковим столом. Цього разу від самого початку ініціативу взяла у свої руки невістка Дороня.

Дороня: – Я не буду сперечатися, що духовне оздоровлення людського організму і людини в цілому – це вотчина волхвів і відунів. Наукова медицина, на жаль, поки що не дійшла до цього. А ось що стосується здоров'я тіла, то тут пріоритет треба віддати нам, медикам, а не вашим знахарям, багато з яких навіть анатомічної будови і фізіології людського організму не знають, а беруться лікувати. Думаю, ви з цим погодитесь...

Я: – Якраз з цим я й не можу погодитися. Минулого разу я вже розповідав про Беату, якій наукова медицина так і не змогла допомогти. Скажи, а чи позбавляє ваша наукова медицина від таких небезпечних хвороб як СНІД, рак, сказ? І навіть менш небезпечних, таких як хвороби хребта, волос, пташиний грип тощо? Ото ж бо то! А наші відуни, чи, як ти кажеш, знахарі, ще з сивої давнини навчилися успішно лікувати ці недуги. Бо усувають не наслідок, як медики, а причину хвороби.

Дороня: – Ну, знаєте, тату, я вам вірю завжди, але в даному випадку... Особливо, що стосується СНІДу, раку, які є найстрашнішими хворобами віку, які щороку забирають в могилу мільйони людей...

Я: – Ну гаразд. Почнемо ось з чого. Чи ти чула, щоб хоч одна людина в світі померла конкретно від СНІДу? Ні, звичайно. Помирають від будь-яких інших хвороб, які виникають внаслідок ослаблення імунної системи. Тому сам термін СНІД штучно придуманий тими, хто використовує медицину для власної мети. Сподіваюся, ти згідна з цим? Ну ось ми й приходимо до порозуміння. Й ти погодишся, що лікувати треба не те, що ви називаєте СНІДом, чи іншими хворобами цього плану, а причину їх виникнення, тобто зміцнювати саме імунну систему. Що з цього приводу радять відуни?

По-перше, подбати про якісне харчування, при якому в організм достатньо потрапляє вітамінів А, Є і С. Для цього, приміром, щоранку натще випивати склянку яблучного соку з м'якоттю без цукру, споживати інші фрукти та овочі, особливо шпинат і кучеряву капусту. Не забувати також про такі продукти як пророслу пшеницю, насіння соняшнику, які мають великий вміст цих вітамінів. До речі, дехто захоплюється різними заморськими фруктами – такими як лимони, апельсини, банани, ківі, ананас тощо, при цьому забуваючи, що тільки рослини, вирощені на рідній землі, особливо на власній грядці, беруть від землиці-матінки цілющу силу, яка оздоровлює саме ваше тіло. Ті ж рослини, які зросли на чужій землі, для нас або інертні, або ж навіть шкідливі. Дуже корисна для поліпшення обмінних процесів ехіноцея, яка, поряд з цим, є потужним біостимулятором організму і нервової системи, виводить радіонукліди. А ще й радує зір своєю красою в період цвітіння.

Їсти треба повільно, ретельно пережовуючи їжу. Повністю відмовитися від вживання алкоголю, тютюну і кави.

По-друге, людям з ослабленою імунною системою треба більше перебувати на свіжому повітрі, ходити пішки, гуляти в лісі, парку, саду, займатися спортом, купатися, особливо корисний при цьому контрастний душ, коли гарячу воду різко змінюєш холодною і навпаки – все це активізує обмін речовин. А ще відуні радять регулярно відмикатися від зовнішніх подразників, для зміцнення імунної системи розслаблювати душу і тіло, зміцнювати свою психіку, а для цього дуже корисні молитви, зосередження, аутотренінг. І не останнє значення має нормальний, спокійний сон без зовнішніх подразників, при якому гормони, що відповідають за

регенерацію імунної системи, забезпечуються новою живильною енергією, або, як ми її називаємо, – Живою. Про те, як її отримувати, я вже розповідав у попередній повісті.

Тепер що стосується раку. Особливо, коли ця хвороба спадкова і, на перший погляд, ніякого помилування від неї нема. Мовляв, така Карма, й змінити її не можна. Але це не так. Людина спроможна на 60-80 відсотків знизити ризик цього захворювання. І тут також першочергову роль відіграє вітамін Є, про вміст якого в певних продуктах я вже говорив, а також відмова від поганих звичок. Що ж до лікування цієї хвороби, якщо її не встигли попередити, то тут народні зцілителі успішно застосовують траву бордуну, омели, болиголова, трав'яної бузини тощо. І звичайно ж, величезну роль відіграють оптимізм та віра. Безвірникам, тим, хто все піддає сумнівам, необхідно різко міняти стереотипи мислення. Не уподобтеся віруючим християнам чи юдеям, які натягають на своє обличчя похмуру маску аскета. Треба бути завжди життєрадісним, веселим – це приємно Світлим Силам, які подбають, щоб у вас проникла Божественна любов. А взагалі, не треба думати і говорити будь-з-ким про свою хворобу, хвилюватися, тривожитися, переживати, а з повним довір'ям віддати рішення проблеми в руки Бога, який несе відповідальність за здоров'я дітей своїх. Звичайно ж, при цьому треба звернутися до нього з проханням: *“Боже мудрий, праведний, всевідаючий і всемогутній! Ти знаєш все, що мені потрібно, і без затримки допоможеш мені позбутися хвороби, насланій Темними силами, за що я буду тобі повіки вдячний. Най буде так”*.

Дороня: – Тату, а як ви поясните те, що, за вашими словами, думки і розмови про свою хворобу погано

впливають на її лікування?

Я: – Пояснюється це дуже просто. Погані думки створюють негативні образи, які докорінно протилежні тому, що створено Богом, бо руйнують Божествену гармонію у Всесвіті. Шляхів до удосконалення є тільки два: або ми йдемо до очищення через любов і віру в Бога, або, створюючи своїми думками руйнівні негативні образи, ми обов'язково потрапляємо на шлях очищення через хвороби і страждання. Останнім часом прогресивні вчені, яким не байдужа доля України і її народу, почали замислюватися: а чому так різко зросли насилля, агресивність, жорстокість серед молоді, врешті – збільшились кількість злочинів і смертність населення? І прийшли до невтішного висновку: тому, що всі ці негативні явища не сходять з екранів телебачення, а незріла молодь – це та губка, яка все побачене всмоктує в себе і намагається відтворити в житті.

Надія: – Дороня, не засипай тата специфічними запитаннями, які можуть зрозуміти тільки медики. Залиши щось і для тих, хто далекий від медицини. Мене, приміром, цікавить, як взагалі оздоровити організм, щоб я передала ці знання власним діткам і своїм школярам. Думаю, це цікавить й інших членів родини. Але, насамперед, навіщо ви розповіли нам ту історію з Анжелікою?

Я. – Ну, ти як вчителька, тобто вихователька і наставниця молодих особистостей, а насамперед, як мати, могла б і не задавати цього запитання. Ти вже бачила, до чого доводить вивихнуте сімейне виховання? Телевізор, по якому йдуть антидитячі передачі, кишенькові гроші, яких не шкодують для рідного дитяти батьки, гуляння, де попало, з ким попало і скільки попало, і, найголовніше, відсутність зайнятості

якоюсь корисною працею, яка б відволікала думки від різних нездорових спокус. Деякі батьки взагалі не цікавляться, як живе їхнє дитя в період їхньої відсутності, чим воно цікавиться, де проводить вільний час, з ким зустрічається. Виявляється, ця сама Віка, про яку згадувала Весняна, живучи в місті, досить часто приходила з дискотеки о третій годині ночі, і батьки жодного разу не поцікавилися, де і чим їхня дівчинка займається. На жаль, в сучасній школі виховання не набагато краще – там дітей взагалі не виховують, а дбають лише про те, щоб вчитати їм шкільний курс наук, а тоді як собі знає. І ось ми маємо результат – незріла чотирнадцятирічна Віка, якій самій ще в ляльки гратися, стає матір'ю. Дванадцятирічна Анжеліка вже пізнала мужчину, а ще через рік стає на шлях проституції. Знаєте, чим вона закінчила. Через якийсь проміжок часу я, побувавши в місті, випадково довідався від її батьків, які на той час вже тримали всю алкогольно-тютюнову торгівлю в районі, що Анжеліка заразилася венеричною хворобою, але доти її ховала від усіх, поки хвороба не перейшла в хронічну форму і почала швидко з'їдати дівочий організм. Навряд, чи вона після того протрималася на цьому світі довго...

А тепер, Надійко, задовільню твою цікавість щодо **енергетичного підживлення організму**. Для цього є кілька шляхів.

1. **Від Сонця.** Сонце – Дажбог – праотець всіх русинів-українців, які є внуками його і завжди можуть розраховувати на його допомогу. Підніміть руки долонями до Сонця, відключіться від сторонніх думок, налаштуйтеся на прийом енергії і подумки сім разів попросіть Сонце вділити часточку своєї енергії. Ви відчуєте, як енергія наповнює ваш організм. Приймайте

її, аж поки не відчуєте, що їй уже тісно всередині. Сім разів подякуйте Сонце голосно чи подумки і опустіть руки.

2. Від Землі. Згідно прадавніх Від, Земля – жива істота, повністю енергонасичена і високоорганізована система, яка в космічній ієрархії займає більш високий, ніж людина, рівень. Але, разом з тим, вона завжди відгукується на наші запити. Сядьте, схрестивши ноги. Руки покладіть на коліна, з'єднавши великий і вказівний пальці, а решту пальців витягнуть таким чином, щоб «промені» від них торкалися землі. Налагодьте глибоке дихання і зосередьте увагу на думці про те, що при вдосі енергія Землі надходить через кінчики пальців у тіло, а при видиху залишається в тілі, перетворюючись в енергію людини.

Намагайтеся частіше ходити босими по землі. Особливо це корисно за годину до сну. Земля через підошви, на яких, як відомо, зосереджені рецептори кожного органу, постачає ці органи цілющою енергією. Щоб досягти найвищої ефективності, потрібно провести розминку стоп. Для цього кілька разів повернути стопи в різні боки, після чого розім'яти їх руками.

3. Від рослин. Ви пам'ятаєте, під яким знаком Зодіаку народилися? Хто забув, я далі про це нагадаю. Знайте, що кожному знаку відповідають ті чи інші рослини, які підживлюють організм своєю енергією, взятою, само собою, від трьох наймогутніших енергетичних джерел – землі, сонця і води. Тому в повній мірі користуйтеся цією дарованою вам рослинами енергією. Ось які рослини найбільше діляться своєю енергією із людьми, які народилися під знаками:

Овен (під цим знаком народився Борислав) – подорожник, айстра, бегонія в'юнка, герань фіолетова,

льоник польовий, льон, череда.

Тілець (Весняна) – в'яз, підсніжник, черемшина, зопник колючий, деревій-тисячолістник, левовий зев.

Близнята (Чаруня) – кульбаба, скупія, глід, медунка, олеандр, тополя, граб.

Рак (ваша бабця Дара) – омела, малина, мильнянка, синьоголовка, лісовий горіх, можежевельник, дуб.

Лев (а це наш Ладик) – жоржина, гладіолус, хлорофітум, півонія, калина, очерет, ялина, лопух.

Діва (під цим знаком народилася Славуна) – бузок, жимолость, гіацинт, топінамбур, кипарис, туя.

Терези (Яруня) – горобина, горіх волоський, пижма, кедр, ожина.

Скорпіон (Дороня) – незабудка, маргаритка, гвоздика, каштан, смородина, алтей, васильок, горицвіт, любисток.

Стрілець (Златан) – лілія садова, живокіст, окопник, орхідея, нагідки, бук, жасмин, парило.

Козерог (Надія) – калла, дивина скіпетровидна, пастуша сумка, порічки, клен звичайний, барвінок, самшит, лишайник, мак.

Водолій (Богдан, Волошка) – верба біла, модрина, береза, лопух, гербера, айр, гарбуз, ірис, традесканція, валеріана, звіробій.

Риби (Всеволод) – татарник, маслина, лілія жовта водяна, капуста, сосна, м'ята, меліса, папороть, тюльпан.

Вони, ці рослини, будучи посередниками між Богами і людьми, зцілюють від різноманітних хвороб, підвищують людську плодючість, омолоджують, нагороджують красою.

Але це не означає, що ці рослини не допомагають іншим людям. Вони, фактично, універсальні. Але найбільше сприяння надають саме тим людям, з

якими споріднені. Якщо серед них є кімнатні рослини, посадить їх на підвіконні, доглядайте, лагідно розмовляйте при кожній “зустрічі”, хвалить за красу, здоровий вигляд, дякуйте їм за те, що вони люблять вас. Те ж саме – і з рослинами, які ви посадили на грядці, в саду, чи які ростуть в дикій природі.

Разом з тим, рослини, з якими люди погано поводяться, можуть спричиняти й зло. Вони можуть наслати на таку людину різні хвороби, вбити в ній плодючість, вразити весь рід, вселивши злу силу в жіночий початок.

З дерев найбільш енергетичні та універсальні дуб і береза. Але при цьому слід пам'ятати, що дуб охочіше наділяє енергією чоловіків, а береза – жінок. Достатньо натомленій людині тихою ходою наблизитися до дерева, обійняти його позад себе руками, притиснутися спиною і потилицею до стовбура й проказати лагідним голосом чарівну фразу кілька разів, як одразу й відчуєте приплив сил і енергії. Ось ці фрази. До дуба: “Друже дубе, велетню любий, ти небо віттям обнімаєш, від нього енергію приймаєш, від Матінки Сирої Землі силу черпаєш, вділи й мені дещицю сил та могутності нині, адже ми з тобою єдині, наче рідні брати, ти – це я, а я – це ти”. До берези: “Берізко-сестричко біла, подруженько любя та мила, ти цілий світ радуєш красою своєю, поділися і зі мною нею, вділи мені сили й здоров'я нині, бо ж ми з тобою єдині, обоє як одна сім'я, я – це ти, а ти – це я”. Але не забудьте, попросивши здоров'я і сили, обов'язково подякувати своїм могутнім друзям за їхній безцінний дарунок.

Чаруня: – О, я тепер буду завжди приходити до берізки на пораду, поливатиму її, пеститиму. Бо скупія, тополя, граб і олеандр, мої дерева, в нашому садку не

ростуть. А ще посаджу біля берізки медунку, бо дуже медовий аромат люблю. А скажіть, дідуню, запахи для людини корисні чи шкідливі?

Я: – На це питання можна відповісти двояко: ті, які подаровані людям Рідними Богами, зокрема Ярилом-Лелем та Лелею, дуже корисні – цілющі. Ті ж, які з'явилися завдяки науково-виробничій діяльності людини, надзвичайно шкідливі для здоров'я, можуть викликати важкі захворювання. Це, зокрема, запахи різних отрутохімікатів та мінеральних добрив, нафтопродуктів тощо. Ось тільки один приклад: достатньо шість разів вдихнути дим від горіння пластикових пляшок, як людину вже врятувати неможливо, бо газ фосген, який при цьому виділяється, смертельно отруйний. Те ж саме можна сказати й про інші гази, які були спеціально винайдені для знищення людей на війні. Але залишимо в спокої той сатанинський витвір. Я хочу сказати про

Лікування запахами. Вдихання повітря, насиченого ароматами трав і квітів, встановлює в організмі енергетичний баланс. Відбуваються зміни й на фізичному рівні – посилюється імунітет, поліпшується самопочуття. За допомогою запахів виліковуються багаточисельні хвороби. Дим **ладану** очищує біополе і житло людини від негативних сутностей. **Лаванда** знімає перевтому і безсоння. Такі дії виявляє хміль. **Евкаліпт** знищує інфекції, його дим може замінити інгаляції при простуді. Аромат **сосни** корисний при захворюванні легень, а **санда**ла – знімає запалення, очищає ауру людини, усуває імпотенцію і фригідність. **Герань** знижує кров'яний тиск, заспокоює нервову систему, лікує безсоння. Корінь **валер'яни**, якщо вдихати його запах, знімає сердечний біль...

Весняна: – Багато наших дівчат в школі носять на

собі різні прикраси із самоцвітів, запевняючи, що вони охороняють від різних хвороб, хоч самі не знають, від яких. Це правда, дідуню?

Я: – Так, дитино. В своїй практиці я цього способу не використовую і порад ніяких не даю, так як згадані “обереги” недешево обходяться і не кожній людині під силу їх придбати. Але якщо цікавитеся, я розповім про

Лікування каменями-самоцвітами і металами. Всі вони виконують роль талісманів-оберегів. **Агат**, особливо чорний з білими жилками, охороняє від небезпек, той, хто його носить, завжди веселий, життєрадісний і скрізь бажаний, як і камінь **біратед**. Камінь **алебастр** – обпалений з кам'яною сіллю і розтертий, допомагає при астмі і зубних болях. **Алмаз**, за віруваннями, відлякує ворогів, хижих звірів і отруйних змій. **Аметист** утримує від пияцтва і наділяє здібностями до наук, вода, в яку він був опущений, зцілює від безпліддя. **Аміант**, **аммонів ріг**, **амфікон**, **ананхїтід** – для здійснення магічних дій. **Андродамант** – гасить гнів й інші негативні пристрасті. **Антипатис** (чорний корал) – допомагає боротися з чарами. **Асмудус** – дає владу над тваринами, відбиває погані замисли недруга, дає здібності передбачати майбутнє, відгадувати сни і загадки. **Аспірат** – зцілює від хвороб селезінки, допомагає при божевіллі. **Ассиус-лапіс** – виліковує від подагри. **Ассо** – використовується при пухлинах, мозолях, наростах. **Астроїд** – магічний камінь. **Базелій** – знищує гнів, похоті і інші подібні пристрасті. **Безуар** – охороняє від порчі, допомагає при отруєннях. **Бенна** – камінь, схожий на зуб тварини. Покладений під язик, сприяє ясновидцям. **Бератид** – камінь чорного кольору – допомагає вгадувати чужі думки і наміри, робить людину веселим і приємним співбесідником. **Берил** – відганяє

страх, допомагає вигравати судові процеси, перемагати противників, додає здібностей. **Бечет** (гранат) – відганяє погані думки. **Бірюза** – камінь щастя, охороняє від падіння з коня. **Бурштин** вважається одним з найкращих оберегів від хвороб і зазіхань представників Темних Сил. **Геліотроп** – камінь стародавніх жерців застосовувався для лікування від наркоманії – приносить славу, здоров'я і довголіття. **Гіацинт**, або, як його ще називають, благородний циркон, оправлений в срібло, як вважають, допомагає при меланхолії і галюцинаціях, перепиняє зачаття і затримує ріст волосся, відлякує злих духів, позбавляє від небезпек під час подорожей. **Дафніт** – від падучої хвороби. **Квірин**, знайдений в гнізді коршуна і покладений під подушку сплячої людини, примушує її виказати всі свої таємниці. **Корал** – навіває сонливість, зупиняє кров, блідне, якщо другу загрожує небезпека, рятує від потоплення і виховує витримку. **Кривавик темний** називають талісманом чорнокнижників, які за його допомогою викликали духів, а відуни ним лікували наживи. **Лапіс** лазурний зцілює від лихоманки і меланхолії. **Ніхомар** – притягує до людини кохання і допомагає перемагати ворогів. **Онікс** чорний використовують ворожки, щоб нагнати на когось печаль, налякати, викликати суперечку. **Орітєсь** (трьох кольорів) – від нещасних випадків і укусів отруйних тварин. **Орлів камінь** (ріг єдинорога, зміїні ніжки) оберігає від наговорів, порчі і інших злих бід. **Офталъм** допомагає стати невидимкою, що, за переказами, часто використовував імператор Костянтин. **Перлина**. В намисті – оберігає невинність, подрібнена на порошок і випита з молоком – пом'якшує роздратований темперамент, порошок змішаний з цукром – зцілює заразні лихоманки і гарячки. **Рубін** зміцнює здоров'я,

перепиняє шлях повітряним інфекціям, приносить радість. **Сандарез** в старовину використовувався при славленнях Богів – вважалося, що приносить щастя і благополуччя. **Смарагд** рятує від безсоння і любовних чарів, падучої хвороби, сприяє довголіттю, відкриває потаємні думки. **Сапфір** – призводить до миру і злагоди, приглушує пристрасті. **Сардонікс** захищає від брехні і невірності, допомагає зупиняти кровотечу і зрошувати перелами. **Силоніт** лікує від туберкульозу і слабості, **сердолік** – від кровотеч і сприяє добробуту. **Топаз** – камінь просвітлення – від безсоння і вроків, **табріст** – від водянки і допомагає досягнути високого становища в суспільстві, як і камінь **селеніт**, **текут** – розбиває сечові камені, **топаз** – приносить мудрість, допомагає зберегти невинність.

Оце, здається й все про камені. Навряд, чи ці відомості прийдуться вам для практичного використання, але я даю вам їх для того, щоб ніхто із шарлатанів не ввів вас в оману. Що ж до металів, то дуже ефективною в лікувальній практиці наших предків була мідь, яку застосовували при побитті, синцях, опіках, запаленнях суглобів, болях у м'язах та хребті, гаймориті, бронхіті, ангіні, запаленнях легенів, бронхіальній астмі. Корисно мідними пластинками робити масаж рук (пальців і долонь) та ніг (підшов), де зосереджені біологічно активні зони. Про цілющу дію золота і особливо срібла ви знаєте, тому розповідати про це не буду.

Можливо, любі мої, на сьогодні досить?

Славуня: – Ні, ні, дідуню, ще розповідайте, бо коли ми ще зустрінемось... – Її підтримали інші.

Волошка: – Я з братами маємо якесь відношення до води, бо народилися під відповідними знаками. То ж чи має вода якісь цілющі властивості?

Я: – Безсумнівно. Ще й дуже великі. Про різноманітні мінеральні води говорити не буду – про це краще за мене, мабуть, розкаже Дороня. А ось про звичайну воду послухайте.

Лікування водою. Вода має пам'ять, вона, заряджаючись людськими біотоками, кодує інформацію. При вроках, наговорах, порчі треба прийняти ледь теплий душ (можна й холодний), при цьому уявляючи, що з водою відходить і вся негативна енергія. Душ можна замінити купанням у водоймищі, річці. Після цього уявіть, що тіло обмиває світла промениста енергія, і відчуєте прилив душевних і фізичних сил.

Ще більш цілющою є вода після танення снігу чи льоду. Її можна пити, протирати обличчя, руки. Вона дуже слухняна. Якщо налити її в склянку (півсклянки), поставити на ліву долоню, а кінчиками пальців правої руки водити по краю склянки посолонь 2-3 хвилини, при цьому задаючи собі будь-яку програму (приміром, схуднути чи поправитись, кинути пити чи курити і т. п.), після чого випити воду, ваше бажання обов'язково здійсниться.

Ладик: – Дідуню, а ще вода допомагає при гикавці. Коли я гикаю, мама дає випити півсклянки води. Щоправда, гикавка зразу не припиняється, але все ж проходить.

Я: – Є, внучку, більш дієвий засіб, який застосовували наші Предки. Дійсно, щоб зупинити гикання, треба випити склянку води, але пити не так, як ти звик, а з протилежного краю склянки, витягнувши шию вперед і нагнувши голову так, щоб ближній край склянки впирався в нижчу частину підборіддя і щоб підборіддя "входило" в склянку. Тоді гикавка одразу й припиняється.

То що, досить на сьогодні?

Надія: – Ми вам вдячні, тату, за науку. Але перед тим, як розійтися, порадьте, що робити, аби подолати безсоння? Після нервового дня в школі я ніяк не можу заснути, та й сон якийсь неспокійний, з постійними кошмарами...

Я: – Гаразд, вислухай кілька порад. **Перша:** щоб сон був спокійним, глибоким, а тіло за ніч добре відпочило і набралось енергії, треба допомогти тілу розслабитися. Коли лягла, то обома долонями м'яко пройди по всьому тілу, затримуючись на кожній ділянці на кілька секунд і легенько заспокійливо поплескуючи її. При цьому в тілі заспокоюються всі процеси. Після цього помасажуй основу черепа, починаючи від щелеп і аж до виямки вище шиї (район мозжечка). Відчуй, як на потилицю спадає прохолодний енергетичний потік, який, знімаючи втому, наповнює тебе силою і енергією.

Другий спосіб. Віничок із висушених в тіні стебел (з листям) любистку, папороті чоловічої і чорнобилю заший в подушку або поклади в узголів'я – це надійний оберіг від темної енергетики. Є ще й інші способи – за допомогою **цілющих заспокійливих напоїв.**

Перегородки волоського горіха можна настояти на спиртові і вживати по одній столовій ложці тричі на день. Або собача кропива (пустирник) – одну столову ложку подрібненої трави з суцвіттям запарити одним літром окропу і вживати по півсклянки тричі на день. Особливо ефективний спориш – не тільки при безсонні, а й при ослабленнях організму (в похилому віці), нервовому виснаженні, астенії. Зміцнює шлунок, поліпшує апетит, стимулює діяльність кишковика, здійснює протизапалювальну і протипухлинну дії. Натомлені від тривалої ходьби ноги корисно парити у відварі спориша або прикладати до опухлих ніг подрібнену траву грубим

шаром. Обробляти нею рани і порізи. Якщо обезсилили – пити настій спориша.

А взагалі, заспокійливі рослини не всі діють однаково. За методикою дії на організм їх можна розділити на три види: снотворні, відновлювальні і заспокійливі. До першого виду можна віднести салат і мак, які поліпшують сон. Сюди ж відносяться й такі, які, діючи як снотворні, разом з тим і відновлюють працездатність. Це, як я вже казав, синюха і пустирник, які в 6-10 разів сильніші, ніж валер'яна, а також хміль, піонія, ще деякі. Заспокійливі рослини, які можна приймати як на ніч, так і в надвечір'я, – це аїр, арніка, кульбаба, материнка, звіробій, липа, м'ята, нагідки...

Чаруня: – Дідуню, я вже не раз чула від бабці Дари про дивовижну силу чорнобилю, про який ви тільки що згадували. Він відлякує відьом та різну нечисть. Оберігає від них не тільки хату, а й всю садибу. Чи ще якусь користь приносить ця рослина?

Я: – Атож, дитино. Чорнобиль допомагає від чарів, від падучої хвороби, деяких інших психічних недуг. Колись мені моя бабуня Ладуня розповіла одну історію. Жила в нашому селі дівчинка Рая, яка пішла в ліс по гриби, заблукала і впала в глибоку яму. Її шукали кілька днів, але так і не знайшли. Вирішили, що Раю розтерзала хижа звірина. Поплакали батьки, але сльозами горю не допоможеш. Але Рая не загинула. В тій ямі жили змії, які дівчинку не тільки не зачепили, а й навпаки – приносили їй їжу. Отак вона й прожила в царстві змій всю зиму, зігрівала їх своїм диханням від морозу, за що цариця змій зробила їй щедрий подарунок – розуміти мову трав. Але поставила одну умову: ніколи не вимовляти слово "чорнобиль". Дівчинка, вибравшись за допомогою змій на поверхню і потрапивши додому, тривалий час

виконувала цю умову, стала відомою на всю округу цілителькою, бо вміла розмовляти з травами, які їй відкривали секрети своєї сили. До неї всіляко приставали відьми, аби перейняти секрети, тож, щоб від них відчепитися, Рая, забувши про поставлену умову, ненароком вимовила заборонене слово й одразу втратила свій безцінний дар. Ось яке магічне це слово, як і дія цієї трави.

А зараз пора на спочинок, мої любі.

Через тиждень ми знову зібралися в родинному колі. Невтомна у суперечках Дороня з перших хвилин розмови піддала сумніву мої, як вона назвала, “шарлатанські рецепти” оздоровлення організму.

Дороня: – Як собі хочете, тату, але я ніколи не повірю, що одними лише словами-замовляннями можна вилікувати якусь хворобу, для лікування якої у науковій медицині є цілий арсенал засобів, та й ті не завжди ефективні. Чи ж можна порівняти висококваліфікованого лікаря, який п'ять років вивчав людський організм і методи впливу на нього у спеціальному вузі, а потім ще багато років займався лікувальною практикою, із якоюсь сільською знахаркою, яка, часто-густо, не вміє читати і писати й не знає, де в людини той чи інший орган знаходиться? Он найзвичайніший грип досвідчений лікар лікує не менше тижня за допомогою фармакології і то не завжди успішно. А ви пропонуєте замінити ліки набором пустопорожніх слів і фантасмагорією уявлень.

Я: – Не тільки, не тільки слова, дочко, хоч саме в них найбільша сила. Ти забула й про цілющі трави, які вже почали визнавати й прогресивні медики. Адже в них сконцентрована енергія Сонця і Землі. Але не про це зараз мова. Ти кажеш, що сільська знахарка не знає анатомії і фізіології людини. А їй і не завжди це треба

знати. Вона є лише посередником між Богом і людиною, а Бог все знає і через свого посередника посилає зцілення. Це одне. Друге – ота сама знахарка є володаркою відичних Знань, які твоя медицина називає езотеричними. Цими знаннями володіє вузьке коло людей – вони їх зберігають і передають з однієї епохи в іншу, з віку у вік, від учителя до учня, який проходить серйозну підготовку, що триває не якихось там п'ять років навчання в інституті, а половину життя. Ці унікальні знання охороняються від непосвячених, які можуть перекрутити і зруйнувати їх. А ось в наукову медицину нерідко йдуть люди, байдужі і до самої лікувальної справи, і до хворого, йдуть заради грошей і, нічого таїти, навіть хабарів. Але і в найкращому разі наукова медицина займається зовсім не науковою діяльністю, адже вона старається позбавити людину від наслідків, а не від причини захворювання. Вона вперто не хоче визнати те, що відунам відомо вже тисячоліття, а саме, що причини захворювань лежать в тонких тілах людини, вона ж, ваша медицина, лікує фізичне тіло.

Дороня: – Ну гаразд, аргументи у вас досить переконливі, якщо врахувати, що нині навіть вчені із світовими іменами вже почали визнавати, що людина має, крім фізичного, ще кілька тіл, які, фактично, й керують фізичним. А я вірю науці. Але як ви поясните те, що ваші знахарі при багатьох захворюваннях ставлять один діагноз – наговори чи вроки? Це ж дико, чи, м'яко кажучи, просто наївно і несерйозно.

Я: – Чому ж? Це означає, що вони бачуть і лікують першопричину захворювання, на відміну від ваших медиків. А першопричина – негативна енергія, яка й спричиняє до захворювання того чи іншого органа. Ось саме її знахарі й ліквідують. Ти ж не станеш

сперечатися, що джерелом негативної енергії може бути чиєсь недобре слово, злий погляд і тому подібне. Адже достатньо було лише кілька погрозливих фраз, сказаних Надіїним директором, як у багатьох вчителів життєвий тонус різко впав, а у деяких почалися навіть нервові зриви. Згадай з історії, як перебудували людську психіку в довоєнній Німеччині запальні промови Гітлера. Та й у нас комуністична пропаганда зруйнувала світогляд кількох поколінь...

Але ми говоримо про інше, а саме – про очищення людського організму від негативної енергії. Тут, до речі, крім заговорів, надзвичайно ефективним засобом є **викачування яйцем**, яке має природню здатність віддавати хорошу, здорову енергетику і забирати погану, негативну. Саме за його допомогою можна вилікувати грип, лихоманку й багато інших захворювань, в тому числі й важких. Існує багато традиційних способів викачування яйцем, тобто витягування негативної енергії. Про один з них ви вже знаєте, якщо уважно прочитали книжку про моїх родителів. А про деякі інші, досить прості, хочете дізнатися?

Надія: – Дуже хочемо, тату, розкажіть.

Волошка: – Я вже застосовувала той метод, коли торік захворіла на грип моя Яруня. Досить ефективно.

Я: – Гаразд, розповім. Отож, акуратно розбийте яйце і обережно, щоб не порвати, відділіть тонесеньку білу плівочку між білком і шкаралупою. Намотайте її на мізинець правої руки і забинтуйте. Через деякий час ви відчуєте різкий приступ болю та підвищення температури. Мусите витерпіти. Біль поступово переходить з лівої частини тіла в праву і починає концентруватися спочатку в правій руці і нарешті в мізинці. Плівочка твердне і невдовзі стає схожою на гіпс. Біль при цьому зникає.

Знімаєте плівку і викидаєте від себе правою рукою у помийне відро чи унітаз, примовляючи: *"В ім'я Рідних Богів, щезніть геть, виплодки Темних сил, і назад ніколи не повертайтеся. Най буде так!"*

Інший спосіб. До болючого місця прикладіть сире куряче яйце. Через якийсь час воно прилипне, як банка. В цьому місці почне пробиватися пульс, так наче там ще одне серце. Через 15-20 хвилин яйце відпаде, залишивши на шкірі почервоніння. Біль зникне. Відкиньте яйце від себе правою рукою у помийне відро чи унітаз, промовивши ті ж самі слова, що й вище.

Ще один спосіб, який застосовується при лікуванні ячменів, бородавок, чиряків. Для цього берете з-під курки свіже і ще тепле яйце і прикладаєте до болючого місця. Тримайте, поки яйце не остигне. Години за півтори-дві ячмінь чи чиряк щезнуть.

Яйце лікує опіки шкіри, якщо його вмістом заліпити обпечене місце, а ще краще – розбити кілька яєць в миску і, зануривши туди обпечене місце, протримати 5-7 хвилин.

А це дуже ефективний спосіб заживлення ран. На гарячу сковорідку, без жиру, розбийте 10 яєць, посмажте яєчню, а рідину, яка в результаті цього з'явилася на сковорідці, злийте в якусь посудинку і використовуйте для змащування ран.

До речі, викачуванням яйцем можна вилікувати шизофренію, яку наукова медицина вважає невиліковною, але це не одноразовий, а тривалий процес, про який я зараз, без потреби розповідати не буду.

Дороня: – А чим за вашою, тобто знахарською, чи відунською, методикою лікувати хвороби спини? Тож не викачуванням яйцем?

Я: – В тому числі і яйцем, якщо хвороба не дуже застаріла. Тут проблема в чому? В результаті надходження негативної енергії обмінні процеси уповільнюються, і солі, повністю не вимиваючись з організму, накопичуються в суглобах, в кровоносних судинах і тому подібне. Ти з цим згодна, дочко? Тут вже, звичайно, треба лікувати не тільки причину, а й наслідок, бо він вже стався. Для цього є також кілька способів.

Для **очищення організму від шлаків** треба заварювати хвощ польовий і пити як чай по одній столовій ложці хвоща на одну склянку води. Я раджу також пити чай із однорічних гілочок дикої груші. Пити часто і скільки хочеться. Без дозування. За два-три місяці організм повністю очиститься від солей.

Для **очищення організму від старих зіпсованих клітин**, в яких також накопичуються шлаки, для кращого росту та ділення нових, для лікування захворювань шкіри, а також шлунково-кишкового тракту, при статевій слабкості, для підвищення імунітету та гостроти зору я раджу вживати побільше моркв'яного соку.

Взагалі, лікування за допомогою рослин – це тема окремої розмови. І не однієї. Але я не буду зосереджувати на ній уваги, бо в наш час написано про це багато книжок, де зібрані народні методи зцілення за допомогою рослин. Хто зацікавився, може сам прочитати. Наголошу лише, і, думаю, що Дороня зі мною погодиться: застосування синтетичних ліків має серйозні недоліки: порушення функцій печінки і нирок, накопичення препаратів в організмі, звикання, яке вимагає постійного збільшення доз. Вживання рослинних препаратів до таких наслідків не призводить.

А тепер про **лікування захворювань хребта – поліартриту, остеохондрозів тощо**. Для цього є

безліч способів, деякі з яких досить ефективно застосовуються в народі. Але про один з них знають тільки відуні. Він непростий, але ефективний на всі сто відсотків. Звичайно, для його застосування потрібна деяка попередня підготовка – тренування Уваги, Уяви і сили Волі при абсолютній Вірі. І називається він –

“Вогняна квітка”. Розслабтеся, заплющіть очі і зосередьте свій внутрішній погляд на копчику. Там загоряється вогняна краплинка, повільно піднімається вгору по хребту, залишаючи за собою яскравий вогняний слід. Вона доходить до тім’ячка і розкривається чашечкою квітки. Тричі промовте: *“Силою Роду Всевишнього, Силою Богів Рідних, відкрися, світ Божественного Вогню!”* Зверху, від неба, починають бити в це місце блискавки, наповнюючи тіло розжареним до білого кольору вогнем. Уважно-уважно вглядіться в цей вогонь і побачите в яскравій білизні чорні плямки, рисочки чи крапки. Це наші хвороби і неприємності. Ви відчуєте сильні пекучі болі, але терпляче продовжуйте розпочату справу. Зусиллям волі випалюємо ці чорні місця вогнем, який прийшов до нас, аж поки вони зовсім не щезнуть, а все тіло по вінця не наповниться однорідним яскравим вогнем. Промовте: *“Блискавки відтепер щоразу битимуть з неба, влучаючи в мої хвороби та неприємності, Богоявлення не припинялося і ніколи не припиниться. Най буде так!”*

З народного способу я назову такий. Він називається **“баночний масаж”**. Щедро змастити жиром хворе місце, покласти звичайну медичну банку і, тісно притискуючи її до шкіри, водити туди-сюди, найкраще круговими рухами.

Взагалі, **масаж тіла** класичним чи будь-яким іншим способом допомагає поліпшити обмінні процеси. Але

знайте, що його треба проводити до обіду, бо пізніше він дає значно менший ефект.

Надія: — Тату, я знову хочу повернутися до своїх шкільних справ, про які ми вже якось говорили. Ваші поради я передала своїм подругам, після їх застосування стосунки з директором трохи налагодилися. Хоча й не у всіх, бо дехто на ці поради просто махнув рукою. Не знаю, чи від нервових стресів, чи від чого, але вони почали скаржитися на болі в серці. Я розумію, що для цього є лікарня. Але й Дороня підтвердить, що, практично, сердечну хворобу, як наслідок, не можна повністю вилікувати, біль можна тільки приглушити чи на якийсь час припинити за допомогою медикаментів. Але в серці він так і залишиться тліти і може розгорітися в будь-яку пору. А надмірне вживання медикаментів, як ми вже не раз переконувалися, призведе до появи інших захворювань. Он і в народі кажуть, що вони “одне лічать, а інше калічать”. Що з цього приводу каже ваша відична практика?

Я: — **Сердечні хвороби**, як правило, пов'язані з емоційними проблемами. Причина їх, здебільшого, — це дефіцит радості. Перша допомога при сердечному приступі — це **мудра** (рятівниця життя), дія якої аналогічна дії нітрогліцерину. Виконується вона так: вказівний палець зігніть так, щоб його подушечка доторкнулася основи великого пальця. Одночасно складіть подушечками середній, безіменний і великий пальці, мізинець випряміть. При сильних болях треба виконувати цю мудру обома руками.

Є ще й така ефективна вправа, яка називається **“Сонечко”**. **Виліковує хвороби серця**, стимулює зміцнення його м'язів, позбавляє від нічних кошмарів, післяінфарктних рубців тощо. Робити вправу бажано

щоразу перед сном. Зручно ляжте на спину, розслабтеся, заплющіть очі, зосередьте внутрішній погляд на своєму серці. Спостерігайте, як з нього проростає біла чиста лілія, розкриває пелюстки, відкриваючи в своїй серединці яскраве маленьке сонечко, яке своїм світлом осяює зсередини все ваше єство. Від його тепла та затишку засинаєте. За два тижні позбудетеся згаданих хвороб.

Надія: – І знову запитання від мене. Наша педагогічна робота, особливо у філологів, які постійно мають справу з перевіркою диктантів і домашніх робіт, написаних хто-зна якими каракулями, впливає на якість зору. Ви, мабуть, помічали, що найбільший відсоток тих, хто носить окуляри, це саме освітяни?

Я: – Я тебе зрозумів, дочко. Що з цього приводу пораджу.

Поліпшення зору. Щовечора 5 хвилин дивіться на полум'я свічки, після чого треба дивитися на сонце при сході і заході його, але не більше 5 хвилин. Сонячні промені – чудовий засіб від багатьох хвороб очей – кон'юнктивіту, більма тощо; вони допомагають поліпшити очний кровообіг, заспокоюють нервову систему.

Перед сном кладіть на повіки тампончик, змочений у напарі нагідок або пелюсток волошки. Можна використати для цього чай, ромашку й звичайну кухонну сіль.

Тривала робота при штучному освітленні також негативно впливає на очі. Треба періодично виходити на свіже повітря, провітрювати приміщення. Після цього встати, глибоко вдихнути і затримати дихання. Зігнувши коліна, голову опустіть якомога нижче і моргайте очима, дуже щільно їх заплющуючи і розплющуючи впродовж 10-15 секунд (на цей час затримуємо дихання).

Треба також для поліпшення очного кровообігу кілька разів на день масажувати очі через повіки подушечками пальців, змоченими в олії, а також робити кругові рухи самими зіницями.

Виконуючи ретельно ці вправи, можна взагалі забути про поганий зір, а тим, хто передчасно ще в молодості надів окуляри, взагалі відмовитися від них.

Ладик: — Дідуню, ось ви всі тут говорите про різні хвороби, а мені нецікаво, бо я не знаю, що це таке. Може, й не я один. А як відрізнити здорову людину від хворої? Ну ось, наприклад, людина хворіла, хворіла на різні недуги, а потім, тривалий час виконуючи всі ці ваші поради, взяла і виздоровіла. Як вона дізнається про це? Адже може бути й таке: звикнувши до того, що вона постійно хвора, людина може й не помітити, що вже виздоровіла, і весь час вважати себе хворою...

Я: — Цікаве запитання, Ладику, і не таке вже й наївне, як може здатися на перший погляд. Які ж ознаки повного зцілення організму? Очистивши організм від всілякого сміття і отрут, людина відчуває велику легкість в тілі, як ото Ладик, голова свіжа, ясна, людина не відчуває фізичної і розумової втоми, а якщо й натомилася, то втома дуже швидко зникає після короткого відпочинку. Та й на сон потрібно значно менше часу, ніж завжди. Зір, слух і нюх зразкові, очі чисті, ясні, іскристі, язик рожевий, шкіра гладенька, без шелушіння, прищиків і вугрів, приємно пахне, рани дуже швидко заживають, не нагноюючись, простуда обминає десятою дорогою. Ще що? З вух виділяється багато сірки, а з носа та бронхів, навпаки, виділень майже нема. Починають гарно відростати нігті та волосся, яке стає шовковистим, пружним, лискучим.

Коли малеча розійшлася, дорослі попросили мене продовжити розповідь про Беату.

Отож тато таки доставив її до оселі, де жили дідуньо Величар і бабуня Ладуня. Що там було далі, я довідався з підслуханої розмови між татусем і матусею Русалею. Дідуньо з бабунею оглянули її і дідуньо зробив висновок:

– Ніякі лікарі і знахарі не допоможуть тобі, якщо ти сама собі не допоможеш. Насамперед, ти повинна хоча б на рік покинути те, без образи будь сказано, засмердючене шкідливими газами місто і поселитися в селі серед незайманої природи. По-друге, ти повинна порубати на дров'ятні чи закинути геть і більше ніколи не одягати свої пластмасові штани чи джинси – не знаю, як вони тепер називаються, які душать тебе подібно до удава, що тримає в тісних обіймах кролика, не даючи тілу дихати. По-третє, хоча б одну годину на добу ти повинна бути взагалі без будь-якого одягу, босоніж ходити по сирій землі цілими днями. По-четверте, щоранку на схід сонця купатися в цілющих росах. По-п'яте, вранці, в обід і ввечері пити парне молоко і робити з нього ванночки. По-шосте, кинути палити і взагалі відмовитися від алкоголю, в тому числі й від пива, не вживати кави і чорного чаю, їсти якомога більше фруктів, ягід і овочів, але не привезених з-за рубежа, а місцевих, які виростили на рідній землі і взяли від неї цілющу силу, що благотворно впливає на наш “слов'янський” організм. По-сьоме, якомога менше дивитися телевизор, а якомога більше, щоденно години три-чотири, а в гарну погоду і шість-сім, гуляти на свіжому повітрі – в полі, лісі, на луках, долаючи пішки по 15-20 кілометрів. По-восьме, бути завжди бадьорою, впродовж дня наспівувати чи вголос, чи в душі життєрадісних українських пісень. По-дев'яте, зустрічати схід сонця молитвою і проводити

його на спочинок молитвою, не забуваючи при цьому щиро дякувати Рідним Богам. По-десяте, займатися рухливою корисною, але не важкою працею.

Отаких десять заповідей дав на перших порах дідуньо приїжджій гості і попередив, що порушення будь-якої з них призведе до того, що вона не тільки залишиться на все життя безплідною, а й зістариться ще до п'ятдесяти років і придбає цілий букет хвороб. Таким чином він поставив її перед вибором.

Можете уявити, чи ж легко було жінці, яка випробувала стільки спокус у житті, жила у розкошах, не знала відмови ні в чому, докорінно перебудовувати свій стиль життя? Але вона твердо вирішила перебудувати його. І тут не останню роль зіграв її чоловік Денис, який, як вона пізніше зізналася моєму татові, заявив, що таке пустопорожнє життя, яке вони досі вели, його більше не влаштовує і що він кине все і знайде собі жінку навіть з трьома дітьми, якщо власного дитяти не зможе придбати, стане чужим дітям за батька...

З тієї розмови й додалися в нашому селі ще двоє мешканців, бо подружжя купило хату, в якій і поселилося. Беата постійно мешкала в своїй оселі, а чоловік вранці їхав на роботу машиною, а увечері повертався додому.

А через півтора року, коли Беаті вже виповнилося 32 роки, у них народилася дочка, яку назвали Луїзою.

Любов і кохання

Ініціаторами розмови на цю тему на черговому занятті стали старші внуки Славуня, Борислав і Весняна.

Весняна: – Дідуню, ви якось казали, що світ тримається на любові, маючи на увазі світ людей. Мене вже тоді зацікавило це питання, але все якось не

випадало нагоди детальніше про це поговорити.

Яку ви маєте на увазі любов – між чоловіком і жінкою?

Я: – І ту також, але вона, що має назву в українській мові “кохання”, – це лише частинка вселенської любові. Взагалі, любов – дуже обширне слово, яке має кілька важливих складових. Початкова стадія, своєрідна основа, – це любов до батьків. Без неї не може бути й інших складових. З найменшого віку дитина, навчившись підсвідомо любити маму і тата, згодом усвідомлено переносить свою любов на всю сім’ю, а відтак і на родину. Після цього в процесі виховання і пізнання моральних суспільних цінностей дитина усвідомлює свою причетність до Отчого краю і проникається любов’ю до нього. Одночасно вона проникається й любов’ю до Роду нашого прадавнього і правічного, який виходить далеко за межі Батьківщини і охоплює весь слов’янський світ. Шкода, що про це забули окремі народи, які, замість того, щоб об’єднуватися, ворогують між собою. Фактично, до Роду нашого належать всі люди Білої раси незалежно від того, в межах яких національних утворень вони мешкають, бо колискою їх в прадавні доісторичні часи був наш русинський край, а точніше – землі від Дунаю до Дону з центром в Побожжі. Ви ж самі погляньте: по праву руку від Бога – Дунай і Дністер, по ліву – Дніпро і Дон. Всі чотири річки Бог дав у володіння Дані, яка й подарувала їм з любов’ю часточку свого імені. Як ви знаєте з шкільного підручника історії, наші предки, відичні орії, частина яких з нашої землі мігрувала на схід і створила могутню цивілізацію на території сучасної Індії, одного із трьох головних богів – Шиву, який належав до Святої Трійці (“Трімурті”), зображували чотирируким. Чи ж не аналогія з нашою Божою рікою і чотирма згаданими ріками ліворуч і праворуч, з простору між

якими й подалися орії в широкий світ, щоб нести Знання-Віди іншим народам? Але ми дещо відійшли від теми нашої розмови. Отож ми вже знаємо перші складові вселенської любові – до батьків-родителів, сім'ї, Батьківщини, Роду. Але найвищою іпостассю вселенської любові є любов до Бога, адже Бог є не лише Творцем всього сутнього на Землі, а й нашим Отцем, а ми – його дітьми. І він повертає нашу любов сторицею, недаремно говориться, що Бог є Любов. А сам Бог є проявом Роду Всевишнього – основи всієї Світобудови, Творця Всесвіту, який живе в кожному з нас, як і ми в ньому. Пам'ятайте про це повсякчас і дякуйте Роду Всевишньому та Богам Рідним за те, що дарували нам життя і свою любов. Пам'ятайте, що ніщо в світі не дається задаремно, а вимагає відповідної віддачі, бо за силу Живи, якою нас щедро і з любов'ю наділяють Боги, треба посилати їм на заміщення силу нашої любові і вдячності.

Тепер про кохання. Воно також є частинкою вселенської любові і стосується в кожному конкретному випадку лише двох осіб протилежної статі, функцією яких є продовження людського роду. Саме від того, чи було кохання основою їх взаємин, залежить духовне і фізичне здоров'я нащадків. Приклади наводити зараз не буду, ми про це вже говорили на попередніх заняттях і говоритимемо ще й далі...

Славуна: – Дідуню, багато хто в нашому класі вважає, що кохання – це тільки в казках і романтичних історіях, а насправді його не існує. Один хлопець навіть проголосив фразу, почуту в якомусь французькому кінофільмі: "Кохання – це дурниця. Єдине кохання – це коли жінка без сукні".

Борислав: – Деякі наші старшокласники, серед

яких часто заходять про це розмови, також, надивившись зарубіжних фільмів, вважають, що кохання – це чистий секс, ніяких інших почуттів не існує.

Весняна: – А ось і неправда. Мої подруги, всі як одна, закохалися в нового філолога, який тільки торік закінчив університет. Але ніхто з них навіть не думає ні про який секс. Знаю це по собі...

Борислав: – Твої чотирнадцятилітні подруги – ще малявки і в цьому нічого не тямлять. Не червоній, ти також ще зелена в цих питаннях. Ось виростеш, тоді зрозумієш, що основне у взаєминах кожної різностатевої пари – секс. Недаремно всі фільми ним наповнені, і ніде жодного разу не йдеться про якесь високе почуття. А творили ж ці фільми досвідчені люди...

Надія: – Не сперечайся, любі, ви всі ще не досить зрілі в цих питаннях. І дуже наївні. Оті бачені вами фільми спеціально створюються зацікавленими аморальними ділками, щоб збезчещувати нашу молодь, відволікати її думки як від справжніх моральних цінностей, так і від насущних буденних проблем. Крім того, вони не зацікавлені в продовженні духовно і фізично здорового людського, зокрема слов'янського роду, а навпаки – у його виродженні, деградації. Згадайте розповідь вашого дідуся про Анжеліку. Або про Віку – вона також стала на хибний шлях, надивившись отих кінофільмів, де все зводиться до сексу, а про кохання й мови нема. Бо чим ще в місті зайнятися, якщо тебе з дитинства не привчили до заняття якоюсь цікавою і корисною справою – читанням книг, участю в різних гуртках, туризмом, походами в природу тощо? Чим ще зайнятися, якщо в твоєму серці не поселили віру в Бога, якщо тебе позбавили душі, не привчили до молитви, якщо й мову твоїх Предків підмінили

чужинською сурогатною? На щастя, в селі діти живуть зовсім іншим життям, поєднаним з Природою, з Рідними Богами. І в питаннях взаємин двох протилежних статей керуються споконвічними народними святими традиціями, де дівчина аж до заміжжя береже свою цноту – найсвятіше, що в неї є, – і поєднує своє життя з хлопцем тільки тоді, коли твердо переконана в тому, що кохає його, а він її. Отоді й створюється міцна дружня сім'я на все життя. Ваші дідусь Рувит і бабуся Дара прожили спільно майже сорок років, пристрасно кохаючи одне одного, а прадідусь Ярослав і прабабуся Русалія в парі вже шістдесят вісім років і навіть на вершині життя палко кохають одне одного, хоч вже й не мають сексуальних потягів. Це ж саме можна сказати і про їхніх попередників... Давайте краще послухаємо, що кажуть з цього приводу давні мудреці.

Я: – Насамперед скажу ось що. Багато хто, перебуваючи під впливом отих фільмів, не пізнав у житті справжнього кохання, бо й не шукав його, тож і вважає, що кохання насправді не існує, а якщо й існує, то тільки в піснях, казках, легендах. А ви приймаєте їхню позицію як істину в першій інстанції. І не тільки ви, юні, а й багато хто з дорослих, зводячи кохання до примітивного, якщо не сказати тваринного, поєднання двох тіл. Від цієї думки можна вилікуватися і відчутти, що таке любов і кохання. Для цього існує такий простий рецепт, який ви повинні виконувати послідовно:

1. Думайте про того, хто вас сильно любив (чи кохав), але не дочекався відповіді з вашого боку. Це можуть бути дідусь з бабусею, тато з мамою, братик і сестричка, знайомі дівчина чи хлопець. Згадуйте, як ця людина проявляла доброту і турботу про вас.

2. Зосередьтеся на тому, що ви гідні любові (чи

кохання), а не на тих сумнівах, які у вас можуть виникати стосовно себе самого.

3. Переживайте, як саме ви відчували, що ця людина любить (чи кохає) вас.

4. Переживаючи все це у душі, викличте в уяві обличчя тих людей і направте свою любов (чи кохання) і співстраждання, які ви не проявили тоді, до них:

- спочатку до тих, хто був добрим до вас;
- потім до тих, хто був до вас нейтральним;
- потім до тих людей, які вас чимось образили чи спілкування з якими було для вас складним. Ви не тільки зрозумієте причину їх поведінки і вчинків, а й почнете поважати і любити їх.

А тепер щодо сексу. Багато хто з людей боїться цього слова, не думаючи про те, що вони просто грабують себе. Адже секс – це взаємообмін енергіями, тож питання стоїть не в тому, чи займаються вони взагалі сексом, а в тому, яка його якість. Але при цьому слід пам'ятати й інше. *Секс без кохання – все одно, що небо без зірок.* Поспостерігайте за домашніми тваринами. Ну хоча б за курми, собаками, котами. Вони також займаються сексом, інстинктивно виконуючи свої фізіологічні потреби, але після цього залишаються байдужими одне до одного аж до наступного, так би мовити, сезону. Люди, які не відчули кохання, вчиняють так само, підкоряючись лише інстинкту. Але що ми бачимо після цього? Двоє, які створили сім'ю лише на основі сексуальної тяги одне до одного, досить швидко надокучають одне одному. Справа закінчується або розлученням, або, коли є діти і почуття совісті, продовжують тягнути непосильного сімейного воза, з кожним разом все більше ненавидячи одне одного, зраджуючи одне одного, але живучи сім'єю виключно заради дітей або нажитого багатства. Ви

розумієте, почуттєвого тяжіння, яке ви називаєте сексом, вже давно немає, а справжнього кохання взагалі ніколи не було, отож обоє мучаться й страждають все життя, не зазнавши ані краплини щастя. Як ви бачите на прикладі вашого директора Микити Прохоровича і його дружини Луїзи Денисівни, тобто доньки тієї самої Беати, про яку я вам розповідав. Луїза, ще не закінчивши школи, завагітніла і вийшла заміж у шістнадцять років за двадцятишестилітнього парубка Микиту, який звабив її, не кохаючи. В їхній сім'ї, де немає кохання і взаємоповаги, не кажучи вже про такі людські чесноти як жалість, співчуття, співстраждання, відбуваються постійні скандали, які виносяться на люди, відбиваються на вчителях і школярах. А ось ще подібний приклад, хоча й з трохи іншим підтекстом. Ви знаєте Антоніну, Пилипа і їхню дочку Варку, які живуть за три хати від нас. Пилип мій ровесник. Отож він й женився на доволі негарній і підстаркуватій Антоніні, позарившись на великі статки, залишені їй в спадщину батьками-спекулянтами. Коханням там і не пахло, але дитина на світ з'явилася. Невдовзі Пилип протверезів і зненавидів Антоніну, адже навколо було стільки звабних дівчат, з якими він її, неохайну, з рябим обличчям і худими ногами, постійно порівнював. Мабуть, йому треба було її одразу й кинути, подбавши, звичайно, про дитя, але вона його вмовила жити й далі сім'єю заради дочки. Самі розумієте, яке це було життя. Вічні кпини, пострікання, сварки, які почалися ще в період її вагітності. Але я хочу показати вам кінцевий результат. Карма матері перекинулася на дочку, яка, проживши в нещасливій сімейній атмосфері близько сорока п'яти років, так і не вийшла заміж. Ось і живуть всі троє нещасних, ненавидючи одне одного, – старі батьки і також стара донька, яка в свої літа має вигляд

шістдесятилітньої бабусі.

Надія: – У мене є шкільна подруга, яка вийшла заміж за забезпеченого бізнесмена, вважаючи, що то було кохання. Він же одружився з нею, піддавшись сексуальній пристрасті. Але те все невдовзі пройшло, він вже намагався покинути сім'ю, але Марина вмовила його не робити цього заради дітей. Він погодився, а вона горда від того, що здобула перемогу. Але разом з тим, вони живуть, як двоє чужих. Вона бачить перед собою його порожні очі, чує пустопорожні слова, в яких давно вже немає ласки і уваги, навіть в ліжку, коли обоє виконують подружні обов'язки, вона відчуває, що в цей час його думки блукають десь далеко, можливо, біля інших жінок. Отак і граються вже багато років у кохання. Вона намагається себе запевнити, що щаслива, про це й подругам каже, але по всьому відчувається, що це не так.

Я: – Тут треба пам'ятати одне: кохання нікого не примушує. Воно всіх відпускає на волю, тому що вільне саме. Перемога кохання – в свободі. Звичайно, дуже боляче, коли тебе розлюбили, але примушувати когось жити так, як хочеш ти, – це егоїзм, самозакоханість, черствість – тільки не кохання. Є такий вислів: "Втратити, щоб знайти". Це означає, що кохання треба відпустити на волю, аби зберегти власну гідність і з нею прийняти від Бога нове справжнє кохання.

Кохання без сексу – те ж саме, воно дуже швидко загасає. Я пам'ятаю, що сказав однокласник Славуні, надивившись французьких фільмів. У одного французького письменника, чи то в Еміля Золя, чи в Мопассана, є ще й інший вислів: "Кохання – це вогнище, і якщо в нього час від часу не підкидати палки, воно невдовзі погасне". Коли двоє закоханих переживають

глибокий сексуальний оргазм, вони розчиняються одне в одному, і жінка перестає бути жінкою, а чоловік чоловіком, перестають відчувати своє тіло, яке в ту мить наче перестає бути матеріальним, бо глибоко вібрає, як енергія, закохані відчують лише хвилі енергії, вони стають танцюючою енергією, вібрацією. Ніяких меж більше не існує, немає субстанції, а лише пульсація обидвох, які стають одним цілим. Це найвищий прояв щастя у Всесвіті, якому немає ніяких аналогів, але для цього потрібне глибоке кохання. Звідси висновок: *Треба низько схилити голову перед коханням, як перед святиною, і обожествляти його.*

Славуня: – Ну, дідуню. Ви справжній поет. Це ж треба, так відчутти і змалювати кохання. На це здатна тільки людина, яка сама глибоко пережила це почуття. Як я вам заздрю.

Весняна: – Я також, дідуню. Але ж не всім дано пізнати таке щастя. Ось буває й таке: ти його кохаєш, а він на тебе нуль уваги. Чи напакі. Не смійся, Бориславе. Не думай, що я малявка і нічого в цьому не тямлю.

Борислав: – А я й не сміюся. Пам'ятаю слова поета, що “любві все возрасти покорни”. І сам би не проти зазнати цього найвищого щастя. А взагалі, на що треба звертати увагу хлопцеві, коли він хоче мати в особі дівчини справжнє кохання? На звабну поставу і знадливе тіло, пишні груди і стиглі губи, чи на досконалий розум і гарне виховання?

Я: – Ні, хлопчику, ні те, ні інше. Кохання шукати не треба, воно тебе знайде саме. Інколи зустрінешся з людиною, і з нею тобі добре просто так. При цьому забуваєш, яке в неї тіло і який розум. Ти не будуєш ніяких планів, нічого не прагнеш і не жадаєш – просто зустрічаються дві споріднених душі. Немає ніяких думок

про інтимні взаємини – просто йде спілкування в повному довір'ї одне до одного. Перебуваючи поряд, відчуваєш мир і спокій, ніяких розбіжностей в думках і поглядах, одне одного доповнюють у всьому. Здається, наче промінчик сонця зігріває твою душу. Знай же, що це дарунок Бога. І не треба ніяких думок і ніяких рішень – все повинно йти природнім шляхом. Такі зустрічі можуть бути результатом спільної позитивної Карми – скоріше всього з цією людиною спільно було прожите минуле життя, наповнене коханням і любов'ю, тож спорідненість душ проявилася й у цьому житті.

Славуня: – Здорово! Я прямо в захопленні і скористаюся цим методом при виборі коханого. Про єдине молю Бога: щоб він ще не встиг пов'язати своє життя з іншою людиною, з якою не зазнає щастя. Може він ходить поряд з тобою, також мріє про те ж саме, але як взнати, чи це той, хто є твоєю половинкою?..

Я: – До речі, в народі існує один метод, випробувати який нікому не зашкодить... Якщо ви закохані і мрієте про взаємність, ретельно виліпіть з воску чи пластиліну фігурку свого обранця і повісьте на саму верхівку Новорічної ялинки. За кільканадцять секунд до останнього удару годинника, який сповістить про прихід нового року, загадайте відповідне бажання і воно здійсниться. Якщо хочете зазнати щастя з коханою людиною, можете зліпити дві фігурки – себе і цієї людини. Запам'ятайте, бажання загадується за кілька секунд до останнього удару годинника. Саме в ці останні секунди, коли земний час дрімає, в наш світ вриваються невідомі людям могутні позитивні сили, які й сприймають ваше бажання і реалізують його.

Якщо хочете, щоб вас полюбили всі люди, спробуйте таке замовляння*(прийшовши в гості, на званий вечір чи

на зустріч в якийсь колектив): *«Навколо кури сірі, в облізлому пір'ї, прийшла я, пава, – гарна, величава, звабна постава, груди пишні, губки – вишні, ручки білі, риси милі, щічки чисті, очки іскристі, сукня нова, приємна мова, для чоловіків і хлопців, женихів-молодців, старших й молодших – я мила й хороша, а для коханого пана – я люба й жадана».*

* * *

Невістка Надія попросила, щоб я більш детально розповів про сім'ю її директора Микити Прокоповича – зятя Беати, але я не захотів вдаватися в подробиці. Ну, спокусив молодий випускник педінституту свою ученицю, чи вона його – хто має моральне право судити їх за це? Судити треба було б за те, що спокусив він не зрілу дівчину, а неповнолітню, якій, мабуть, гени передалися від її матері Беати. Можливо, боячись судової відповідальності, він і вирішив без будь-якого опору одружитися з Луїзою, і вже через кілька місяців вона народила дівчинку, яку назвали Беатрісою. І знову історія повторюється – Беатріса, яку батьки віддали на виховання в міську школу-інтернат, веде розпусне життя і вже у шістнадцять років народжує дитину від двадцятивосьмирічного прапорщика Давида з військової частини, яка дислокується в місті. Він її ніколи не кохав, а просто скористався доступністю дівчинки, з якою познайомився на танцях. Та й вона його ніколи не кохала, просто престижно було похизуватися перед подругами на дискотеці дорослим мужчиною в пагонах. І що з цього вийшло? Дізнавшись, що вона вагітна, Давид спробував було відмовитися від батьківства, але Беатріса виявилася спритною. Народивши дитину, вона з'являється у військову частину перед ясні очі Давидового командування з немовлям на руках,

кладе дитя на стіл і заявляє, що віддає його на виховання командуванню як дочку полку. І Давида, застраханого військовим трибуналом, в супровод офіцера і двох автоматників ведуть з Беатрісою до загсу, де він одразу стає і чоловіком Беатріси, і батьком Віки. Так, так, тієї самої чотирнадцятирічної Весняниної однокласниці Віки, яка також днями народила дитину і яку ми з вашою бабунею Дарою витягували з того світу. А ви ще восени дивувалися, чого це міська школярка раптом вирішила переїхати в село. Я вже тоді здогадувався про причини, але здогад цей тримав при собі. Дізнавшись про її вагітність, батьки перевели Віку у вашу школу, під опіку дідуса і бабусі, тобто Микити Прокоповича і Луїзи Денисівни. Аби ніхто в місті не дізнався про Вікин гріх, бо важко тоді буде знайти престижного жениха. А ось чому дівчинка опинилася в такому становищі, гадати не доводиться. Це не випадково. Я на прохання її батьків спробував дізнатися, ким вона була в попередньому житті. Виявилося, вуличною танцівницею-повією в середньовіковій Франції. Закон Карми ніхто не може обманути – він спрацьовує чітко. Що посієш, те й пожнеш. Але в даному випадку Віка виявилася не такою спритною, як її матуся. Вона не знає імені свого спокусника, бо їх було багато, тому дитя ростиме без батька. Думаю, ви уявляєте собі, як це не мати тата, а тільки маму... Що цій дівчинці скажуть, коли вона підросте і запитає, де її тато? До речі, в сіл'ярді, аби заповнити відповідну графу в метриці, зареєстрували батьком дитини її дідуса Давида. Яке виховання отримає це дитя, маючи таких предків? Якою мовою воно розмовлятиме, якщо з раннього дитинства, ледве навчившись вимовляти перші слова, чує з уст батьків та діда з бабою скалічений брудний суржик,

де навіть замість святих слів “татко”, “татусь”, “татуньо” йому прищеплюватимуть дикі буквосполучення “папка”, “папусь”, “папуня”? Якої культури воно навчиться від діда Давида, який свою мову пересипає жаргонними та матюгальними словами і вважає, що Шевченко – це ніхто інший, як відомий футболіст, наймит мультимільярдера Абрамовича? Але це вже тема іншого нашого заняття про одну з складових Щастя людського, яку ми називаємо

Розум і талант

Весняна: – Дідуню, а як впливає спадковість на здібності? Ця сама Віка, про яку стільки розмов, у свої чотирнадцять років ще й не вміє добре читати, а в диктанті робить більше помилок, ніж наша семирічна Яруня. Ото коли ми писали диктант за першу чверть, вона зробила аж шістдесят дві помилки. Але все одно вчителька поставила їй трійку, тоді як Вадик Нагірний за двадцять три помилки отримав двійку.

Я: – Здогадуюся, що вчителькою української мови у вас Луїза Денисівна, чи не так? Що стосується Віки, то вона навряд чи в своєму житті прочитала хоч одну книжку. А читання художньої літератури виробляє зорову пам'ять, яка більш ефективна, ніж механічне зазубрювання граматичних правил.

Що ж до спадковості, то вона безпосередньо впливає на розумові здібності. Згадайте, хто були попередники у Віки? Прабабуся Беата, про яку я вже розповідав, і прадідусь Денис, недалекий сільський хлопець, який вибрався в місто, працював особистим шофером голови виконкому і слугував йому вдома, возячи його дружину на ринок та в перукарню. За дідуса Микиту

Прокоповича і бабусю Луїзу Денисівну вже багато говорилося. Тепер батьки. Беатріса, народивши дитину, так і не закінчила середньої школи, вважаючи, що дружині прапорщика, який, до того ж, у військовій частині був на посаді завідуючого складом, освіта ні до чого. Коло її обов'язків зводилося до відвідування перукарень, кінотеатрів і цілоденного базікання з такими ж, як і вона, подружками із числа непрацюючих дружин військовослужбовців. Що ж до Давида, то розмова тут окрема. Ми з ним доволі поспілкувалися, коли він з Беатрісою приїжджав до батьків, а ми з вашою бабунею Дарою рятували і Віку, і її немовля. На мене Давид справив досить неприємне враження. По-перше, живучи в Україні ось уже майже двадцять років, він уперто ігнорує українську мову, вважаючи її примітивною, але я думаю, що він в силу своїх примітивних розумових здібностей просто не може запам'ятати навіть кількох українських слів. По-друге, дуже високої думки про себе, висловився, що полковники і генерали – чистоплюї і навіть в підметки не годяться їм, прапорщикам, завдяки яким тримається дисципліна і порядок в армії, як і сама армія. А потім в розмові з'ясувалося, що він не знає елементарних речей, про які відомо сільським малолітнім хлопчикам. Послали наламати стебел малини на чай, щоб збити температуру у Віки, то він наламав сливових гілочок. Микита Прокопович, беззмінний депутат сільради, почав щось розповідати про те, що в колгоспі посіяли зернові, не боронувавши зяблі, то Давид аж скинувся:

– Што? І все барани позяблі і подохлі? Ілі їх всьо же пустілі на шашликі?

– Ну що ти, зятьок. Боронують зяб не баранами, а баронами, – пояснив Микита Прокопович. – Йдеться про

те, що в колгоспі низький врожай, бо порушується агротехніка. Та й посіяли озимі не у вересні, а аж в кінці жовтня.

– Я що то не пайму вас, папаша. Как ето зіму сеять весной і пачему она желтая?

Довелося розтолковувати Давидові, що озимі – це зовсім не зима, а сільськогосподарські культури, які сіються на зиму, а вересень і жовтень – це перші осінні місяці. І тоді він розходився:

– Дурацкій какой-то язык у вас на Україні. Даже месяцы нечеловеческіє названія носят... Другое дело у нас. Єслі январь – то январь, февраль – то февраль. Всьо ясно і чьотко.

І тоді довелося втручатися в розмову мені:

– Ти зрозумій, Давиде, і у нас, і у вас споконвічно місяці носили однакову чи ідентичну назву, бо ваша мова, ваші обряди, традиції, вірування народилися тут, на цій землі, де ми зараз перебуваємо. І переважна більшість твоїх одноплемінників це сприймає, як данність. А що у вас з'явилися інші назви місяців, то цим ви завдячуєте недолугому царю Петру першому, який ганявся за всім іноземним, ігноруючи рідне. Ось зізнайся, чи ти сам розумієш, що означають запроваджені ним назви місяців? Не розумієш, і багато хто не розуміє. Поясню: январь – від імені римського бога Януса, який для нас всіх і в дохристиянську пору був чужим; февраль – також від імені їхнього бога Фебра, яке для нас, слов'ян, нічого не значить; март – також названий римлянами на честь їхнього бога війни Марса. Як бачиш, навіть в християнській православній релігії, яка запозичена не в Римі, а в Греції, назви цих трьох місяців чомусь походять від назв давньоримських, а не давньогрецьких богів. І назва "апрель" також латинська і

означає “відкривати”. Що відкривати? Не пляшку ж з пивом. Наступний місяць май – знову ж на честь давньоримської богині Маї. Чи ж не забагато честі чужим богам? Бо й місяць юнь названий на честь їхньої богині Юнони. А ось юль – це вже не від давньоримського бога, а від його намісника на землі – імператора Юлія Цезаря. І ще одного свого імператора римляни увіковічили в назві місяця – Августа. Але що ж він має до нас, слов’ян, до твоєї Росії? Чому навіть при більшовицьких вождях, які ненавиділи царів, королів, імператорів і повеліли знищити їхні пам’ятники, назву цих місяців залишили в недоторканості? Гаразд, не будемо про це гадати. Краще нагадаю взагалі про нісенітниці із запровадженням назв наступних місяців. Сентябрь по-латинському означає “сьомий”, але ж це зовсім не сьомий, а дев’ятий місяць року. Так само й октябрь в перекладі з латині означає “восьмий”, в той час, як він є десятим місяцем року. Подібно до цього ноябрь і декабрь, тобто дев’ятий і десятий, хоча насправді вони є одинадцятим і дванадцятим місяцями року.

– Ну і што ви предлагаєте? Отказаться от європейських цивілізованих названь, которіє, как ви говоріте, несуразное значеніє імеют, і перейті к названіям, которіє когда-то імелісь в лапотной Росії ілі на вашей несчастной Україні? І чем оні лутше, да і вопче...

– А кращі вони тим, що зрозумілі кожному, а ще тісно пов’язані з періодами року та господарськими роботами. Суди сам. Січень, або, як його ще називали в старовину, просинець, – має назву від того, що в цьому місяці січе снігом, а ще в проміжках між сніговими хмарами починають з’являтися галявини чистого синього неба. Лютий – тому, що ще лютують морози. В старовину ж у поселеннях східних слов’ян, до яких відносимося всі ми,

його називали ще й січнем чи сніженем. Назва березня говорить сама за себе. В старовину ж його ще називали березозолем. Так само в окремих місцях називали й квітень, хоча, здебільшого, на північних теренах Русі він був відомий як цвітень чи цветень – від розквітаючої весни. П'ятий місяць споконвічно на всіх просторах Русі називали травним або травнем, тому що в цей час починали посилено рости і буяти трави. Наступний місяць носив назву на півночі – ізо́к, бо так там називався трав'яний коник, а на півдні – червень, бо починали червоніти ягоди в садах і лісах (черлені-красиві). Восьмий місяць на півночі називали зарев (в цьому місяці починають особливо яскраво сяяти зірниці), а на півдні, де вже серпом збирали хліба, – серпнем. Вересень же на півночі називали рюїнь – від того, що там саме починали ревіти вітри, а також північні олені; на півдні ж починав цвісти верес. Жовтень в північних районах Русі споконвічно називали листопадом, бо коли на півдні листя тільки жовтіє, то на півночі воно вже облітає. В середній же смузі, в районі Полісся та Білорусі, жовтень носив назву паздерника або костричника, бо в цьому місяці починали м'яти коноплі, льон. Листопад на півночі називали груднем, бо грудки на полях і шляхах уже замерзали разом із снігом, тож навіть дорогу в старовину називали грудною. Нарешті, останній місяць року на півдні носить назву грудень, тоді як у північних районах Русі, де зима приходить майже на місяць раніше, він мав назву студень, або ж студний.

То як, споконвічні назви місяців значно зрозуміліші і ближчі нашому народові, ніж чужинські, чи ні? – запитав я Давида, який дивився на мене ошелешено, очевидно, зустрівшись з цими назвами вперше. За кого-кого, а за нього я ручаюсь, що він взагалі впродовж свого життя

книжки в руках не тримав і навіть не знає, чи до слов'ян, чи до тюрків належить. До речі, я йому в дуже дохідливій формі пояснив, що ми всі, слов'яни, до яких належать і білоруси, і словаки, і словени, і багато інших народів, є братами, представниками одного Роду, бо походимо від спільних Предків, тому не можна бути зарозумілим, вважати свою націю вищою від інших.

Надія: – І як він це сприйняв?

Я: – На диво байдуже. Але зауважив, що у військових уставах це не записано, а всі інші книги – брехливі і навіть шкідливі, бо відвертають увагу людей від насущних матеріальних проблем. Ось рівень його розвитку. Тому можете уявити, яке насіння він з такою ж недалекою матір'ю засіяв у душу своїй доньці.

Чаруня: – Але ж ми, дідуню, наче й читаємо книги, а я, коли бути самокритичною, не скажу, що такими вже стали розумними.

Борислав: – Не кажи від імені всіх, сестричко, я, наприклад, не вважаю себе таким тупим, як отой солдафон Давид.

Я: – Але мені здається, що ти стаєш таким же зарозумілим, як він, Бориславе. Соромся. На щастя, інші наші внуки значно скромніші. Он Ладик, який щодня провідує нас з бабцею Дарою, весь час допитується, як набратися багато розуму і стати талановитим. Тож давайте й поговоримо про це.

Насамперед, треба завжди бути оптимістом, ніколи не думати про себе, про свої здібності, свій інтелект погано, а, навпаки, хвалити себе: “Я розумний”, “Я талановитий”, “Мені все легко вдається”, “Я легко запам'ятовую все прочитане і почуте”. Але, разом з тим, ніколи не вважати себе розумнішим і мудрішим інших. Слід завжди пам'ятати про Вищі Сили, які дають нам добрі здібності,

і бути завжди вдячним їм, причому, дякувати за будь-який навіть найменший успіх. Ця вдячність повинна бути щирою і йти з глибини серця і висловлюватися чи то в словах, чи в думках. Тоді Бог прихильно ставитиметься до наших потреб і сприятиме в їх задоволенні.

Коли ж людина вважає, що її розум, здібності і талант є її власною заслугою і не належать Богові, тоді її впевненість в собі перетворюється в диявольську гординю і самовпевненість і з часом почне покидати людину і розчинятися в просторі. Тільки внутрішнє єднання з Богом наповнює людину Божественною впевненістю в собі і розвиває творчу діяльність.

З цього приводу хочу застерегти вас від протилежного: ніколи не нарікайте на долю, яка вас в чомусь обділила, в тому числі й у здібностях і талантах. Якщо ви будете незадоволені тим, що дала доля, то ситуація буде погіршуватися, і ви втратите й те, що маєте. Треба бути завжди життєрадісним і задоволеним усім, бачити плюси навіть в поганому, адже могло би бути ще гірше. Позитивні думки і є тим ключиком, який відмикає чудодійне джерело, що допоможе досягти успіху. Забудьте назавжди слова чи думки: "А я не можу", "В мене не виходить", "Я не здатний" і тому подібні. Не брешіть собі, в першу чергу. Ми все можемо, тому що в кожному з нас живе Бог-Творець. Не ставте на собі хрест. Бо в такому випадку ворожі сили наступають і безопірно займають фортецю вашої душі. Адже чим більше значення надає оцим "не" ваш розум, чим більше на них зосереджується, тим впевненіше вони себе почувають і тим швидше розвиваються.

Златан: – Ну гаразд, татусю. Допустимо, я налаштую себе на повний позитив. Чи ж зможу я цим досягнути бажаного?

Я: – Не треба думати, що успіх прийде негайно. Треба працювати з терпінням і вірою, аж поки не досягнеш бажаного результату. Адже ти й спеціальність свою не зразу опанував на відмінно, для цього знадобився певний час. Але, разом з тим, й підганяти себе не треба, не насилувати бідний розум непомірними запитаннями і навантаженнями, щоб це не перетворилося для нього на самобичування. Треба періодично надавати йому відпочинок, повертати йому емоційну рівновагу, забути про владу негативних “подразників” і спокійно розмірковувати над тим, як будувати власне життя і що робити в майбутньому.

Надія: – А як же на практиці використати ваші поради, татусю? Ми щоденно купаємося в цілому морі проблем, які неможливо розумом охопити. Чи ж можна їх вирішити?

Я: – А їх всі одразу вирішувати й не треба. Якщо у вас є мішок горіхів, то хіба ви одним ударом намагаєтеся їх розлуцтити? Ото ж бо. Звичайно, охопити розумом всі свої проблеми треба, зберігати їх в своїй свідомості, але, вишикувавши їх в чергу, розлуцуйте по одній. Отож, виокреміть одну з проблем, яка здається вам найнагальнішою, з-поміж всіх турбот і клопотів, сформулюйте її коротко і чітко, після чого зосередьте на ній всю свою увагу – спочатку на словах, потім на ідеї, яку вони визначають. Концентруйтеся до тих пір, поки все інше не перестане існувати. І до вас тоді прийде зовсім несподіване відчуття, немов щось відкрилося. Це означає, що ви знайшли вирішення своєї проблеми. Це один із способів розширити свій розум.

Якщо з кимось бесідуєте, і він доводить те, з чим ви не згодні, не сперечайтесь, а уважно вслухайтесь в його слова і намагайтеся проникнути в їх смисл.

Сконцентруйтеся в намаганні зрозуміти, чому він так говорить. Він буде щасливим, що ви уважно слухаєте, не сперечаючись і не перебиваючи, і розчинить ворота свого розуму, через які ви проникнете всередину. І ви зрозумієте, чому він каже це. А зрозумівши, намагайтеся з'єднати це розуміння, що прийшло до вас, з вашими знаннями даного предмету суперечки, побачите два способи мислення одночасно і знайдете істину, яка примирить обидві точки зору. Це ще один спосіб розширити свій розум.

Назvu вам іще спосіб. Сядьте зручно й заплющіть очі. Спостерігайте за власними думками, які зненацька виринають з підсвідомості. Які вони – радісні, тривожні, нейтральні? Намагайтеся 5 хвилин взагалі не думати, але спостерігайте. Думки просто так не здаються, але ви намагайтеся упокорити їх. Коли вам після багатьох тренувань це вдасться зробити, виконайте наступну вправу, яка загострює пам'ять. Намагайтеся зосередитися лише на одній думці, а всі інші затримати, не допустити. Якщо ви це зможете зробити за проміжок від 5 до 10 хвилин – це вже великий крок по шляху удосконалення своєї пам'яті і очищення свідомості. І заключна вправа – намагайтеся взагалі викинути з голови всі думки, щоб голова стала “порожньою”. Коли ви й цього досягнете, то вважайте, що вже ступили на шлях самовдосконалення власного розуму і доторкнулися до таємниць оволодіння вищою мудрістю і талантом.

Славуня: – Дідуню, та ви ж ціла енциклопедія. Я навіть не уявляю, щоб звичайна людина могла оволодіти таким обширом знань.

Яруня: – А наш дідуню – не звичайна людина, а володар багатющої скарбниці самоцвітів. А де він їх стільки назбирав – таємниця, яку він нам колись розкриє.

Правда, дідуню?

Я: – Правда, правда, внученько. На все свій час. А поки що тема нашого наступного уроку:

Багатство

Всеволод: – Я знаю, яку від вас, татусю, почую відповідь на своє запитання: найбільше багатство у людини – це здоров'я, а на додачу ще й розум. І все ж, як стати заможною людиною, використовуючи чесні шляхи? Я чомусь за своїх 36 літ від роду ще не став багатцем, хоча, фактично, й не ставив перед собою такої мети. А ось деякі люди зі шкіри пнуться, щоб стати багачами, відмовляють собі в найнеобхіднішому, аби накопичити якомога більше грошей, проте чомусь ніяк не можуть досягти мети...

Я: – Так, сину, багато людей вважає основою свого життя матеріальне багатство. Я, само собою, докорінно не згоден з ними, хоча й не відкидаю того, що заможне життя сприяє й духовному самовдосконаленню, бо людина не зациклюється тоді на проблемі, де дістати шматок хліба.

Отже, почнемо розмову з того, що в світі все взаємопов'язано. Існує так званий закон цільності, за яким духовний стан людини безпосередньо впливає на її стан матеріальний. Якщо душа і помисли в людини ниці, то вона ніколи не досягне власними силами матеріального багатства (я не маю на увазі нечесно зароблені – вкрадені – кошти, або статки, які передані у спадок). Тобто, завжди мусить бути гармонія між матеріальним і духовним. Якщо вона є, тоді діють закони накопичення матеріальних благ. Ось їх основні пункти:

- про благо партнера в бізнесі завжди думай більше, ніж

про своє власне. Якщо ви з партнером будете жити саме так, ваше багатство почне одразу ж зростати; – завжди дотримуйся святості слова, угоди. В старовину з людиною, яка порушувала слово, взагалі переставали знатися;

– не можна накопичувати багатство, порушуючи цільність людини, тварини, рослини або природного явища, тобто наживатися за рахунок чиєїсь смерті, хвороби, руйнування чи нанесення шкоди природному середовищу. Якщо це робиш – рано чи пізно обов'язково відчуєш на собі вплив негативних енергій;

– в будь-якій справі, пов'язаній з накопиченням багатства, потрібно враховувати природні ритми і керуватися ними. Всі ділові угоди треба заключати і розпочинати у певний час.

Є й ще одне обов'язкове і дуже ефективне правило, якого, на жаль, не всі дотримуються, а то й відкидають його геть. Я вам наведу один свіжий приклад, а вже висновки ви зможете зробити собі самі. Після того, як наша держава стала незалежною, людям було дозволено займатися вільним підприємництвом. Один мій знайомий журналіст з міста, дружину якого я колись вилікував від небезпечної хвороби, за яку не бралися лікарі, вирішив відкрити власну друкарню. Взяв кредит в банку, купив необхідне обладнання, найняв людей. Але тільки розпочав справу, як на протилежному боці вулиці один солідний бізнесмен, зрозумівши, що натрапив на багату жилу, відкриває велике поліграфічне підприємство. Мій знайомий розгубився і, якимось зустрівши мене, поскаржився: “Що маю робити? Ще не виплатив кредитів, а тут з'явився солідний конкурент, який мене скоро задушить. Адже в нього більш досконала сучасна техніка, кращі ділові зв'язки...” Ви знаєте, яку я дав

йому пораду? Не смій, кажу, посіяти в своїй душі ненависть до конкурента і плекати сходи, які з'являться з цього насіння. Тим більше, не смійте проклинати його ні ти, ні твої рідні. Бо це стане вашою загибеллю. Краще щоранку вийди на вулицю і поблагослови вголос, щоб чули люди, гарний день, потім своє підприємство, а потім підприємство свого суперника і побажай йому швидкого процвітання. Роби це щиро і з вірою. Мій знайомий обурився: "Як? Я повинен благословляти свого ворога, який невдовзі розорить мене?" А ти спробуй, відповів я. Дотримайся одного з кармічних законів, за яким твоє благословення на його адресу повернеться до тебе в подвійному розмірі, як і твоє побажання йому зла... З того часу пройшло три роки, впродовж яких я більше не бачив свого знайомого і навіть забув про його існування. А оцедесь місяців два тому, поїхавши в місто, несподівано зустрів його. Саме виходив з якоїсь розкішної імпоротної машини. Солідний такий, в дорогому костюмі. Він мене впізнав одразу, підійшов, привітався і сказав: "А чи знаєте ви, дорогий Рувите, що я таки намагався дуже ретельно виконувати ваші поради". І що це дало? – поцікавився я. "А те, що моя маленька друкарня ще рік тому перестала існувати..." Шкода, сказав я. "Та ні, – засміявся він. – Моя друкарня перестала існувати, зате я став власником того великого поліграфічного підприємства, за що до кінця життя буду вам вдячним".

Златан: – Невже все так просто досягається?

Я: – Не дивуйся, Златане, з одного боку наче й просто, але з іншого... Той, хто хоче досягнути успіху, повинен повірити в себе і свою удачу. Віра досягається тим, що, маючи перед собою мету, треба багатократно повторювати, що цієї мети ми здатні досягнути, аж поки не прийде повна впевненість, що вона майже досягнута.

Тоді й приходить успіх.

Те ж саме, до речі, стосується і позбавлення від душевної чи фізичної хвороби.

Всеволод: – А щоб ви порадили, тату, тим, хто тільки починає свою справу, тобто недосвідченим неофітам?

Я: – Ну, перш за все, як вже говорив вище, впевненості, твердої віри в себе, в те, що Боги, насамперед Велес, завжди на вашому боці і допоможуть вам, якщо ви їх щиро про це попросите і будете вдячними за допомогу.

Щоранку, перед тим, як розпочинати свої справи, чітко скажіть самому собі:

- цього дня я стану жити по-новому, краще;
- буду радісним і веселим. Усміхнуся до людей не менше трьох разів;
- буду ставитися до людей співчутливо, так як хотілося б, щоб вони ставилися до мене;
- буду менше критикувати і поблажливо ставитися до недоліків, промахів і помилок оточуючих мене людей. Буду намагатися бачити гарні риси в інших людях;
- буду чинити так, щоб усі переконалися, що успіх ось-ось прийде;
- буду думати про те, що вже став тією самою особою, якою мені хотілося б стати. Чинитиму і відчуватиму, що я і є тією особою;
- не допускати, щоб мої судження давали фактам песимістичне забарвлення;
- що б не трапилося, намагатимуся діяти спокійно і, по можливості, розумно.

Виконання цих вправ допоможе добитися успіху, мати гарний настрій і бути здоровим.

Дам ще кілька практичних порад, які прийшли до нас через тисячоліття.

Успіху сприяє гілочка липи, яку можете поставити на свій стіл, повісити на стіну тощо. Липовий цвіт можна носити в кишені.

В день відповідальної ділової зустрічі покладіть під ліву п'яту мідну монету, під праву – срібну. Протягом цілого дня не перехресуйте руки і ноги – зустріч пройде успішно.

Щоб у домі водилися гроші, треба, дивлячись на птахів, що пролітають мимо, промовити: "Як багато на них пір'їн родиться, так багато грошей най в гаманці не переводиться."

Гроші треба брати лівою рукою, а віддавати – правою.

В хаті рекомендується тримати віник мітлою догори.

Якщо хочеш стати багатим, використай магічну силу ялинкової іграшки. Візьми кілька монет, обгорни їх золотою фольгою і повішай на Новорічну ялинку. За одну хвилину до опівночі, але не пізніше тієї миті, коли годинник ще не встиг зробити останнього удару, загадай бажання. Саме в цю останню мить, коли земний час дрімає, в наш світ вриваються невідомі людям могутні позитивні сили, які й сприймають наші бажання і реалізують їх.

Для успішної реалізації своїх планів і задумів виконуйте такі вправи. Сядьте якомога зручніше і заплющіть очі. Розслабтеся. Уявіть, що ви кладете інформацію про свої проекти в прозору блакитну кулю, з тонкою, але дуже міцною оболонкою. Наповніть її золотим сяйвом і подумки крутіть кулю навколо її осі за напрямком руху годинникової стрілки (посолонь). Після цього попросіть Бога про захист ваших планів і задумів, про безперешкодне виконання бажання реалізувати свої ідеї. Налаштуйтеся на віру в перемогу і силу воли наділіть енергією перемоги те, що ви замислили.

Ну ось, я розповів вам багато з того, що знаю сам. Але не думайте, що я сам придумав те, що ви почули. Я не є автором цих мудрих правил, а виступаю лише посередником між Богами і людьми, між давніми Знаннями і вами, мої любі, і від того, як ви сприймете їх, у великій мірі залежатиме ваше благополуччя, ваше просування дорогою до Щастя.

А зараз, на завершення наших занять і закріплення знань, запам'ятайте чи запишіть собі 24 золотих відичних правила досягнення Щастя, що передали нам у спадок наші далекі Предки, які по-справжньому любили Бога і були завжди оптимістами:

1. Ти шукаєш і знаходиш завжди гарний бік всіх речей.
2. Ти можеш витягнути сонячний промінь із найтемнішого кутка.
3. Ти живеш з усмішкою, з веселою піснею, з твердою вірою в Бога. Ти любиш все в житті, всім несеш вісточку надії і мужності і завжди готовий підбадьорити кожного.
4. Ти відзначаєшся широким поглядом на речі і терпимістю, милосердний і прощаєш образи, в тобі немає ненависті, заздрощів і злорадства, страху і знервованості.
5. Ти робиш свою справу і не перешкоджаєш іншим робити свою.
6. Ти переповнений любов'ю і випромінюєш її на всіх.
7. Ти проводиш життя по-своєму, щасливий, радісно ставишся до явищ, від яких інші приходять у відчай, вмієш йти по кам'янистому життєвому шляху всередині себе; всі, хто зустрічається з тобою, відчувають це.
8. Ти не шукаєш друзів чи кохання – і отримуєш їх по

праву, притягуючи до себе.

9. Ти почуваєш себе як дома і в халупі бідняка, і в палаці можновладця, тому, що їх оселі для тебе однакові.
10. Ти вважаєш себе братом як святого, так і грішника і любиш їх обидвох, бо відчуваєш, що кожен з них робить те, що вважає найкращим.
11. Ти вважаєш за краще відшукувати гарні риси у грішника, ніж гріхи у святого.
13. Ти переконаний, що сам не безгрішний, а тому ні в кого не станеш кидати каменем.
14. Найупослідженіший вважає тебе за брата, довіряє тобі і знає, що ти його розумієш.
15. Ти перебуваєш поблизу сонця і, знаючи, що воно світить однаково святому і грішнику, відчуваєш, що, поки Бог не відмовляє у сонячному світлі нікому, то й людина не повинна відмовляти в любові своїм братам і сестрам, як би вони глибоко не впали.
16. Ти не засуджуєш, не намагаєшся привласнити собі роль Бога.
17. Ти трудишся і виконуєш свою роботу добре, знаходячи в ній задоволення.
18. Ти любиш творити і пишаєшся своєю творчістю, тому що відчуваєш – вона передана в спадок тобі твоїм Отцем.
19. Ти не спішиш і нікого не підганяєш. В твоєму розпорядженні багато часу – весь час, який тільки є; адже вічність тривала, а ти перебуваєш у ній в даний час.
20. Ти твердо віриш в Абсолютне, Божествене, віриш в безкінечну Справедливість і в остаточну перемогу Добра.
21. Ти знаєш, що Бог-Отець біля тебе, тому що

відчуваєш доторк невидимої Десниці.

22. В мороці ночі ти відчуваєш присутність Отця при світлі, яке осяяло тебе в хвилини просвітлення, ти бачив Його лише одну мить, і цей спогад навіки закарбувався в твоїй душі.
23. Ти простий, добрий, сповнений любові.
24. Ти наче живе пророцтво того, ким з часом стане людина.

Зустріч через тридцять років

На останніх моїх словах до кімнати зазирнула Дара:

— Вите, до нас гості. Приїхав Ярослав із молодшим сином Володею. Зустрічай!

Я аж підскочив від радості. Це ж треба! Ярослава я вже не бачив понад тридцять років, з того самого часу, коли ми... Але про це потім. А Володі взагалі не знаю, він з'явився на світ десь років через десяток після того, як ми...

До кімнати вони не зайшли, а влетіли — високий стрункий спортивної статури чоловік років п'ятдесяти, хоча я чудово знав, що Ярослав тільки на рік старший за мене, і такий же стрункий юнак — вилита копія свого татуся..

Ми з Ярославом кинулися один до одного, намагаючись приховати за тісними обіймами надмір почуттів, що переповнювали кожного з нас. "О, Ярославе, ти такий же міцний, як і тоді. Хоч зараз на штурм восьмитисячника. Не те, що я..." "Ну, Рувите, не прибіднюйся. Я б залюбки пішов з тобою в одній зв'язці, бо надійнішого партнера годі й шукати!"

Коли перші пристрасті дещо вгамувалися, Ярослав представив свого супутника:

– Знайомся, Рувите, – це мій наймолодший нащадок. Завтрашній журналіст, а поки що третьокурсник. Хоче написати про наші з тобою пригоди книжку. Я йому багато про те розповідав, але відчуваю, що він з трудом йме віри. Вже два роки не дає мені проходу: познайом і познайом з дядечком Рувитом, хочу почути про ті фантастичні речі ще й з його уст. Тож довелося брати відпустку в інституті і їхати до тебе. Погостюємо з тиждень у вашому-нашому земному раю, який мені чомусь нагадує Шамбалу, та й знову занурюся в наукову роботу на кілька років...

– Наукову? - перепитав я. – Ти ж, наскільки пам'ятаю, на викладацькій був...

– О, інформація у тебе застаріла. Вже рік як мене запросили на роботу в новостворений експериментальний Інститут Фізики Душі. Під його стінами зібралися найкращі фахівці езотеричних наук. Роботи, звичайно, надзвичайно засекречені, але я тобі відкрию таємницю – ведуться експерименти по пересадці душі, а також по телепортації фізичного і тонкого тіла на значні відстані. І вже досягнуті перші скромні результати. Звичайно, далекі від тих, на які ти був спроможний після відвідин свята святих, але... Шкода, що ти відмовився тоді...

– Гаразд, не будемо зараз про те. Краще знайомтеся. Мою дружину Дару ти чудово знаєш... А це – молодша донька Волошка, старші сини...

Коли дійшла черга до Славуні, вона, зиркнувши на Володю, густо порожевіла і втупила очі в долівку. І я зрозумів: моя улюблена смілива внучка, яка ніколи не лізе в кишеню за словом, закохалася з першого погляду. Але я не став акцентувати на цьому увагу. Запитав у Ярослава:

– А як там твоя матуся, а Володина бабуня пані Катруся? А мій рідний дядечко Володислав? Чи й досі купаються в цілющих росах, не полишаючи своєї давньої звички?

– Та де там! І внуків привчили до цього. Влітку – в росах, а взимку – в снігу чи в ополонці. І, уявляєш, не знають, що таке простуда, грип чи інші недуги... Але я приїхав зовсім не для того, щоб розповідати тобі про сімейні справи моїх батьків, яких ти міг би й провідати в будь-який зручний для тебе час, – промовив Ярослав, відводячи мене трохи вбік від гурту. – І не зовсім для того, щоб задовільнити письменницькі пристрасті Володі, хоча це також не вважаю другорядною справою. А приїхав я за практичною допомогою. З власної ініціативи, а не за завданням свого інституту. Там, фактично, ніхто й не підозрює, що ти один володієш такими знаннями в нашій галузі, до яких навряд чи дійде весь науковий колектив інституту за кілька десятків років своєї діяльності. Я не прошу, щоб ти виклав їх в усіх деталях, тобто підніс нам подарунок на тарілочці із золотою каймочкою, а лише повідомив деякі деталі... Лише деякі деталі, які б вказали нам вірний напрям в наших пошуках... А для цього треба згадати весь шлях... То що скажеш?

– Гаразд, – погодився я після хвилинних роздумів. – Якщо треба для науки... Але тільки у тому випадку, коли вона на людське благо спрямована. Тому інформація моя буде обмеженою, аби не нашкодити. Ти ж пам'ятаєш про Товариство Дев'яти Невідомих, створене Ашокою за велінням Безсмертних? І про його таємні філії, які існують в кожній високорозвиненій країні з метою не допустити розповсюдження Вищих Знань, що можуть нашкодити незрілому людству? Тоді ти мене зрозумієш.

– Так і ти, Рувите!?. – здавалося, очі Ярослава від

здивування вилізуть з орбіт. – Ну, тоді мені зрозуміло, чому ти проігнорував престижні запрошення багатьох науково-дослідних інститутів і тихенько, як мишка, причаївся у цьому затишному кубельці, збираючи і перелопачуючи інформацію з усіх куточків світу... Тепер до мене дійшло... І все ж таки, ти мені допоможеш?

– Я вже сказав, брате. Але для більшої надійності в досягненні ефекту мушу підключити свого татуса Яросвіта, матусю Русалю, дідуса Величара з бабунею Ладунею, а ще Волелюба, Світаву і Любозара – найстарших волхвів із роду моєї бабуні. Без кола із восьми володарів відичних знань мені навряд чи вдасться проникнути одночасно в матеріальний і духовний світ наших Предків й залишитися там надовго...

– Що ви там шепочетеся? – гукнула Дара, зазираючи в світлицю. – Ану-мо до столу, вечеря стигне...

(Цей самотійний розділ про краплини відичних Знань був лише доповненням до першої книги. Детальну розповідь про те, як ці самоцвітні краплини потрапили у відунську скарбницю Рувита, та про деякі інші утаємничені і незвідані речі, ви прочитаєте в другій книзі, яка називається "Око Роду")

З М І С Т

Таємні Знання – для людей мудрих	3
Коротке переднє слово автора	5
Дорога до щастя	6
Благословляється на день	6
Садівник і “цісарева” наречена	44
Польова русалка	66
Дві мандрівки в минуле	79
“Слухай серце своє...”	87
Русалю	102
Микола і Варвара	121
Напад	138
Очищення від погані	161
Зцілення	176
Дар зцілительства	190
Русаня стає Русалею	213
В родині	228
Код імені	245
Сама себе зрадила	265
Сватання	278
Вінчання	285

Горсточка самоцвітів із скарбниці Роду або <i>Оздоровчі уроки відуна Рувита на 57-у році його життя . . .</i>	292
Здоров'я духу	296
Здоров'я тіла	320
Любов і кохання	346
Розум і талант	358
Багатство	367
Зустріч через тридцять років.	374

Спочатку було СЛОВО.
І слово було від БОГА.
І звернуто воно було до ДІТЕЙ БОЖИХ,
які утворили спільноту з Іменем
СЛОВ'ЯНИ.
І спільнота ця – РІД ВСЕВИШНІЙ.
І є він проявом ЄДИНОГО І
БАГАТОПРОЯВНОГО БОГА.
І поселив Бог Рід дітей своїх на річці
божій, розселив між Дунаєм і
Дністром, Дніпром і Доном,
утворивши першу на Землі могутню
цивілізацію, засновану на засадах
Добра, Правди, Справедливості.
І понесли Предки наші світло МУДРИХ
ЗНАНЬ в усі краї – Європу і Азію,
Африку і Америку, започаткувавши
там нові цивілізації.
І сягнула суперцивілізація, Родом
нашим заснована, зоряних висот.
І позаздрили славі і величі Роду
слов'янського ниці варвари і духовні
агресори, хитрістю та підкупом,
олжею та підступом намагалися
знищити відичні Знання і замулити
джерела нашої світлої духовності,
накинути на волелюбний народ
зашморг рабської похори,
зіштовхнути його в прірву темряви і
морозу.
І в певній мірі це їм вдалося, але
повної перемоги вони не здобули і
ніколи не здобудуть, бо живуть Мудрі
Знання у глибинах пам'яті народної, у
його традиціях і звичаях, казках і
приказках, легендах і піснях, а ще – у
віщому слові і нездоланному вмінні
народних цілителів і духовних
провідників – ВІДУНІВ і ВОЛХВІВ.
І житимуть ці Знання, допоки
житиме наш народ, а народ житиме,
поки в серцях і душах людей житиме
непохитна віра в РІДНИХ БОГІВ.

Відун Рувиш